

รูปแบบการดำเนินงานสถานักเรียนสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในกรุงเทพมหานคร

ธนวรรณ สุวรรณपाल

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
มิถุนายน 2563
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยบูรพา

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์และคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ได้พิจารณา
วิทยานิพนธ์ของ ธนวรรณ สุวรรณपाल ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยบูรพาได้

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

.....อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
(รองศาสตราจารย์ ดร.สญา ชีระวนิชตระกูล)

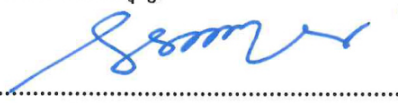

.....อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(ดร.เขวง ช้อนบุญ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธาน
(ดร.ชัยพจน์ รักราม)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.สญา ชีระวนิชตระกูล)

.....กรรมการ
(ดร.เขวง ช้อนบุญ)

.....กรรมการ
(ดร.เกษมสันต์ พานิชเจริญ)

คณะศึกษาศาสตร์อนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยบูรพา

.....คณบดีคณะศึกษาศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร.สญา ชีระวนิชตระกูล)

วันที่ 29 เดือน มิถุนายน พ.ศ. 2563

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณาจาก รองศาสตราจารย์ ดร.สญา ชีระวิชิตระกุล อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก และ ดร.เขวง ช้อนบุญ อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ที่กรุณาให้คำปรึกษาแนะนำแนวทาง ที่ถูกต้อง ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความละเอียดถี่ถ้วน และเอาใจใส่ด้วยดีเสมอมา ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งเป็นอย่างยิ่ง จึงขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ ดร.ชัยพนธ์ รังงาม ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และ ดร.เกษมสันต์ พานิชเจริญ ผู้แทนคณะศึกษาศาสตร์ กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ที่ได้ให้คำแนะนำอันมีคุณค่าต่อ ผลงานวิจัย ให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น และผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ให้ความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบ รวมทั้งให้คำแนะนำแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยให้มีคุณภาพ นอกจากนี้ยังได้รับความอนุเคราะห์ จากผู้บริหารและครูผู้รับผิดชอบสถานักเรียน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 และ เขต 2 ตลอดจนผู้เชี่ยวชาญด้านกิจกรรมสถานักเรียนที่ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี ในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย ทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดี

ขอขอบพระคุณ ผู้บริหาร เพื่อนครู และนักเรียน โรงเรียนมัธยมวัดธาตุทอง และ โรงเรียน ราชดำริ ที่ได้โอกาสในการทำงาน และสนับสนุนผู้วิจัยเสมอมา ขอขอบพระคุณ คุณพ่อ คุณแม่ และคุณป้า ศักดิ์วิจิตร ที่เป็นแรงบันดาลใจ และสนับสนุนผู้วิจัยตลอดเวลา คุณค่า และประโยชน์ ของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นกตัญญูแก่บิดา มารดา ครู อาจารย์ และผู้มีพระคุณ ทุกท่าน ที่ได้กรุณาอบรมสั่งสอน และให้กำลังใจแก่ผู้วิจัย จนประสบความสำเร็จ

ธนวรรณ สุวรรณपाल

58920314: สาขาวิชา: การบริหารการศึกษา; กศ.ม. (การบริหารการศึกษา)

คำสำคัญ: รูปแบบการดำเนินงาน/ สถานักเรียน/ โรงเรียนมัธยมศึกษา/ กรุงเทพมหานคร

ธนวรรณ สุวรรณपाल: รูปแบบการดำเนินงานสถานักเรียนสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในกรุงเทพมหานคร (THE OPERATIONAL
MODEL OF THE STUDENT COUNCIL FOR THE SECONDARY SCHOOLS UNDER OFFICE
OF THE BASIC EDUCATION COMMISSION IN BANGKOK) คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์:
ศญา ชีระวิชิตระกุล, กศ.ด., เชนง ซ้อนบุญ, กศ.ด. 224 หน้า. ปี พ.ศ. 2563.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการปฏิบัติในการสร้างรูปแบบ และเพื่อนำเสนอ
ผลการศึกษารูปแบบแล้วจัดทำคู่มือการดำเนินงานสถานักเรียนสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัด
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในกรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างที่ให้ข้อมูล ได้แก่
รองผู้อำนวยการฝ่ายกิจการนักเรียนและครูผู้รับผิดชอบงานสถานักเรียน จำนวน 100 คน โดยการสุ่ม
ตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified random sampling) และเลือกผู้ให้สัมภาษณ์เชิงลึกโดยคัดเลือกผู้ให้ข้อมูล
แบบเฉพาะเจาะจง (Criterion based selection) จำนวน 12 คน และนำข้อมูลดังกล่าวมาวิเคราะห์เนื้อหา
(Content analysis) ร่างเป็นรูปแบบและนำเสนอผลการศึกษารูปแบบกับผู้เชี่ยวชาญด้านกิจกรรมนักเรียน
จำนวน 12 คน ด้วยการสนทนากลุ่ม (Focus group discussion) และนำมาจัดทำเป็นคู่มือการดำเนินงาน

ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับการปฏิบัติของการดำเนินงานสถานักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในกรุงเทพมหานคร โดยรวมและรายองค์ประกอบ
มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก 2) รูปแบบการดำเนินงานสถานักเรียนสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในกรุงเทพมหานคร มี 4 องค์ประกอบ ดังนี้
2.1) การดำเนินงานส่งเสริมสถานักเรียนและประชาธิปไตยในโรงเรียน มี 4 ข้อ 23 ขั้นตอน 2.2) การมี
ส่วนร่วมของสถานักเรียนในการส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมของโรงเรียน มี 4 ข้อ 20 ขั้นตอน
2.3) การสร้างเครือข่ายความร่วมมือของสถานักเรียนกับชุมชน องค์กร ภาครัฐและเอกชน มี 4 ข้อ
19 ขั้นตอน และ 2.4) ผลการปฏิบัติงานของสถานักเรียนที่เป็นเลิศ มี 1 ข้อ 4 ขั้นตอน 3) รูปแบบ
มีความสอดคล้องกับแนวทางและหลักการในภาพรวม และได้จัดทำคู่มือการดำเนินงานสถานักเรียน
สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย ชื่อคู่มือ
คำชี้แจง ความเป็นมาและความสำคัญ วัตถุประสงค์ ขอบเขต คำจำกัดความ การดำเนินงานสถานักเรียน
สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา เอกสารอ้างอิง และภาคผนวก

58920314: MAJOR: EDUCATIONAL ADMINISTRATION; M.Ed.

(EDUCATIONAL ADMINISTRATION)

KEYWORDS: OPERATIONAL MODEL/ STUDENT COUNCIL/ THE SECONDARY
SCHOOL/ BANGKOK

TANAWAT SUWANNAPAN: THE OPERATIONAL MODEL OF THE STUDENT
COUNCIL FOR THE SECONDARY SCHOOLS UNDER OFFICE OF THE BASIC EDUCATION
COMMISSION IN BANGKOK. ADVISORY COMMITTEE: SADAYU TEERAVANITTRAKUL,
Ed.D., CHAWENG SONBOON, Ed.D. 224 P. 2020.

The objectives of this research were; to study the operational practice level of the student council, to synthesis the operational model, and to develop a student council operation manual for secondary schools under the Office of the Basic Education Commission in Bangkok. The key informants were 12 deputy directors of Student Affairs and teachers, who were drawn from 100 deputy directors and teachers at the office. They were in-depth interviewed. The data from the interview were analyzed with content analysis, then develop into a model. The model was presented to 12 experts in student activity and student council consultant with focus group discussion. The results from the focus group discussion were analyzed and develop into student council operation manual.

The research findings were as follows: 1) the operational level of the student council for the secondary schools under the Office of the Basic Education Commission in Bangkok is at High Level in overall and all components. 2) The operational model of the student council for the secondary schools under the Office of the Basic Education Commission in Bangkok consisted of 4 components; Component 1, the operation to promote the student council and democracy in the school, consisted of 4 subcomponents, and 23 steps. Component 2, the participation of the student council in promoting school activities, consisted of 4 subcomponents, 20 steps. Component 3, cooperative networking of student councils with communities, public and private organizations, consisted of 4 subcomponents, 19 steps. Component 4, the student council best practice, consisted of 1 subcomponents, 4 steps. 3) The student council operation manual for the secondary schools under the Office of the Basic Education Commission in Bangkok consisted of name of the manual, explanations, background and signification, objectives, scope, definition, and steps for student council operation, reference documents, and appendix.

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
สารบัญ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ซ
สารบัญภาพ.....	ญ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	4
คำถามการวิจัย.....	4
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	5
ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย.....	5
ขอบเขตของการวิจัย.....	6
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	7
2 การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	9
ทิศทางการจัดการศึกษาของไทย.....	10
แนวคิดด้านปรัชญาการศึกษา.....	16
สถานักเรียนสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา.....	17
รูปแบบและการพัฒนารูปแบบ.....	25
คู่มือ.....	31
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	36
3 วิธีการดำเนินการวิจัย.....	42
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	42
ขั้นตอนการวิจัย.....	44
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	46
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	46

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	47
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	48
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	52
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	52
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	53
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	98
สรุปผลการวิจัย.....	98
อภิปรายผล.....	101
ข้อเสนอแนะ.....	105
บรรณานุกรม.....	106
ภาคผนวก.....	116
ภาคผนวก ก.....	117
ภาคผนวก ข.....	124
ภาคผนวก ค.....	157
ประวัติย่อของผู้วิจัย.....	224

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1	จำนวนโรงเรียนที่เป็นประชากรและกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามขนาดของโรงเรียน..... 43
2	จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามขนาดของโรงเรียน และตำแหน่ง..... 53
3	คะแนนเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับการปฏิบัติงานของการดำเนินงาน สถานักเรียนสำหรับ โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน ในกรุงเทพมหานคร โดยรวมและรายองค์ประกอบ..... 54
4	คะแนนเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ฐานระดับ และอันดับการปฏิบัติของการดำเนินงาน สถานักเรียนสำหรับ โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน ในกรุงเทพมหานคร องค์ประกอบที่ 1 การดำเนินงานส่งเสริมสถานักเรียน และประชาธิปไตยในโรงเรียน โดยรวมและรายข้อ..... 55
5	คะแนนเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับการปฏิบัติของการดำเนินงาน สถานักเรียนสำหรับ โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน ในกรุงเทพมหานคร องค์ประกอบที่ 2 การมีส่วนร่วมของสถานักเรียน ในการส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมของโรงเรียน โดยรวมและรายข้อ..... 56
6	คะแนนเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับการปฏิบัติของการดำเนินงาน สถานักเรียนสำหรับ โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน ในกรุงเทพมหานคร องค์ประกอบที่ 3 การสร้างเครือข่ายความร่วมมือ ของสถานักเรียนกับชุมชน องค์กรภาครัฐและเอกชน โดยรวมและรายข้อ..... 57
7	คะแนนเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับการปฏิบัติของการดำเนินงาน สถานักเรียนสำหรับ โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน ในกรุงเทพมหานคร องค์ประกอบที่ 4 ผลการปฏิบัติงานของสถานักเรียน ที่เป็นเลิศ โดยรวมและรายข้อ..... 58
8	คะแนนเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับการปฏิบัติของการดำเนินงาน สถานักเรียนสำหรับ โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน ในกรุงเทพมหานคร จำแนกตามขนาดของ โรงเรียน..... 60

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
9	62
<p>คะแนนเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการปฏิบัติของการดำเนินงาน สถานักเรียนสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน ในกรุงเทพมหานคร องค์กรประกอบที่ 1 การดำเนินงานส่งเสริมสถานักเรียน และประชาธิปไตยในโรงเรียน จำแนกตามขนาดของโรงเรียน.....</p>	
10	64
<p>คะแนนเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการปฏิบัติของการดำเนินงาน สถานักเรียนสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน ในกรุงเทพมหานคร องค์กรประกอบที่ 2 การมีส่วนร่วมของสถานักเรียน ในการส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมของโรงเรียน จำแนกตามขนาดโรงเรียน.....</p>	
11	68
<p>คะแนนเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการปฏิบัติของการดำเนินงาน สถานักเรียนสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน ในกรุงเทพมหานคร องค์กรประกอบที่ 3 การสร้างเครือข่ายความร่วมมือของ สถานักเรียนกับชุมชน องค์กรภาครัฐและเอกชน จำแนกตามขนาดของโรงเรียน.....</p>	
12	70
<p>คะแนนเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการปฏิบัติของการดำเนินงาน สถานักเรียนสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน ในกรุงเทพมหานคร องค์กรประกอบที่ 4 ผลการปฏิบัติงานของสถานักเรียน ที่เป็นเลิศ จำแนกตามขนาดของโรงเรียน.....</p>	
13	151
<p>ค่าอำนาจจำแนกรายข้อของแบบสอบถามเพื่อการวิจัย เรื่อง รูปแบบการดำเนินงาน สถานักเรียนสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน ในกรุงเทพมหานคร.....</p>	

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1 กรอบแนวคิดในการวิจัยแสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้นและตัวแปรตาม.....	5
2 รูปแบบระบบที่มีลักษณะระบบเปิด.....	29
3 ขั้นตอนการวิจัย.....	45
4 รูปแบบการดำเนินงานส่งเสริมประชาธิปไตยของ โรงเรียน.....	74
5 รูปแบบการดำเนินงานที่มาของสถานักเรียนสอดคล้องกับหลักประชาธิปไตย.....	76
6 รูปแบบการดำเนินงานการกำหนดบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานักเรียน.....	77
7 รูปแบบการดำเนินงานการบูรณาการกิจกรรมสถานักเรียนกับกลุ่มสาระการเรียนรู้.....	78
8 รูปแบบการดำเนินงานการมีส่วนร่วมในกระบวนการขับเคลื่อนการดำเนินงาน อย่างเป็นระบบ.....	80
9 รูปแบบการดำเนินงานการจัดกิจกรรมส่งเสริมสิทธิเด็ก 4 ประการ.....	82
10 รูปแบบการดำเนินงานการจัดกิจกรรมส่งเสริมความเป็นประชาคมอาเซียน และพลโลก.....	84
11 รูปแบบการดำเนินงานการประเมิน สรุปและรายงานผลการจัด โครงการและกิจกรรม การมีส่วนร่วมของสถานักเรียน.....	85
12 รูปแบบการดำเนินงานการกำหนดแผนงาน/ โครงการ/ กิจกรรมการดำเนินงาน ในการสร้างเครือข่าย.....	86
13 รูปแบบการดำเนินงานการทำงานระหว่างสถานักเรียน/ ชุมชน/ องค์กรภาครัฐ และเอกชน.....	88
14 รูปแบบการดำเนินงานการมีส่วนร่วมในการสนับสนุนกิจกรรมประชาธิปไตย.....	89
15 รูปแบบการดำเนินงาน ด้านการสนับสนุนทรัพยากรจากชุมชน/ องค์กรภาครัฐ และเอกชน.....	91
16 รูปแบบการดำเนินงานผลการปฏิบัติงานของสถานักเรียนที่เป็นเลิศ.....	92
17 รูปแบบการดำเนินงานสถานักเรียนสำหรับ โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในกรุงเทพมหานคร.....	95

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ช่วงระยะเวลาที่ผ่านมาประเทศไทยต้องเผชิญกับความเปลี่ยนแปลงจากภายในภาคส่วนต่าง ๆ ของประเทศหลากหลายรูปแบบ เช่น ความขัดแย้งทางการเมือง เศรษฐกิจขาดเสถียรภาพ สติติอาชญากรรมที่เพิ่มขึ้น อันเป็นผลเกี่ยวเนื่องมาจากปัญหาพฤติกรรมของเยาวชน ปัญหาแรงงานนอกระบบและการค้ามนุษย์ ภัยพิบัติทางธรรมชาติที่ทวีความรุนแรงอย่างไม่เคยเกิดขึ้นมาก่อน โดยในการแก้ไขปัญหาก็ได้มีการใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) มาใช้เป็นแนวปฏิบัติเน้นการสร้างภูมิคุ้มกันในทุกภาคส่วน เพื่อให้ประชาชนสามารถพึ่งตนเองได้มากขึ้น มีหลักการสำคัญคือ “ยึดคนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา” มุ่งสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีสำหรับคนไทย พัฒนาคนให้มีความเป็นคนที่สมบูรณ์ มีวินัย ใฝ่รู้ มีความรู้ มีทักษะ มีความคิดสร้างสรรค์ มีทัศนคติที่ดี รับผิดชอบต่อสังคม มีคุณธรรมและจริยธรรม โดยกระทรวงศึกษาธิการ ในฐานะหน่วยงานหลักในภาคการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพคนของประเทศ ได้ตระหนักถึงความสำคัญ ดังกล่าว จึงได้มีการกำหนดยุทธศาสตร์และวางเป้าหมายที่สามารถตอบสนองการพัฒนาที่สำคัญในด้านต่าง ๆ ภายใต้วิสัยทัศน์ “มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้คู่คุณธรรม มีคุณภาพชีวิตที่ดี มีความสุขในสังคม” (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2559, หน้า ก)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้บัญญัติรับรองศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ เพื่อให้ทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับการปฏิบัติที่เป็นธรรม มีสิทธิ มีช่องทางในการเข้าไปมีส่วนร่วมการพัฒนาสังคมทุกระดับ ตั้งแต่การร่วมรับรู้ข้อมูล การร่วมแสดงความคิดเห็น การร่วมตัดสินใจ การร่วมตรวจสอบ โดยผ่านกระบวนการต่าง ๆ ตามหลักการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รัฐบาลมีความตระหนักถึงความสำคัญของการสร้างเสริมความเป็นประชาธิปไตย การใช้ธรรมาภิบาล ความสมานฉันท์และความพอเพียงให้เกิดขึ้นอย่างยั่งยืนในสังคมไทย โดยการประสานความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชนและประชาชน เพื่อการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี

กระทรวงศึกษาธิการ ได้กำหนดแผนการศึกษาแห่งชาติ โดยมีโครงการส่งเสริมประชาธิปไตย ในสถานศึกษาเป็นโครงการสำคัญเร่งด่วนในแผนยุทธศาสตร์การจัดการศึกษาเพื่อความมั่นคงของสังคมและประเทศชาติ โดยมีแนวทางในการพัฒนาโดยการปลูกฝังและเสริมสร้างวิถีประชาธิปไตย ความสามัคคีสมานฉันท์สันติวิธีต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชัน และยึดมั่นในการปกครองระบอบ

ประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560, หน้า 97) และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กำหนดยุทธศาสตร์ในการพัฒนาเด็กและเยาวชนให้มีคุณธรรมนำความรู้ โดยการสร้างความตระหนักและความสำนึกในคุณค่าตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การสร้างความสามัคคีกัน การใช้สันติวิธีและวิถีประชาธิปไตย ตลอดจนส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ชุมชน ภาคเอกชน ท้องถิ่น ในการจัดการศึกษาและสร้างความเข้มแข็งให้แก่องค์กรนักเรียน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2551, หน้า 23)

เด็กและเยาวชนเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีค่ายิ่ง หากได้รับการพัฒนาและได้รับโอกาสให้ใช้ความสามารถอย่างเต็มศักยภาพ ย่อมเป็นกำลังสำคัญในการสืบทอดความเป็นชาติสามารถพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้า เทียบเท่านานาชาติอารยประเทศ เด็กและเยาวชนจึงเป็นความหวังในการจรโลงชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ภูมิปัญญา วัฒนธรรม รวมทั้งการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติให้อยู่คู่สังคมไทย องค์การสหประชาชาติได้มีการลงนามในปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิเด็ก ปีพุทธศักราช 2533 เพื่อให้การรับรองอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก โดยให้คำมั่นว่าจะให้การปกป้องคุ้มครองเด็กทุกคนให้เจริญเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพ ภายใต้การดูแลเลี้ยงดูจากครอบครัวด้วยความรัก ความอบอุ่น ให้มีสุขภาพและคุณภาพชีวิตที่ดี โดยได้ให้การรับรองสิทธิพื้นฐานของเด็ก 4 ประการ คือ สิทธิที่จะมีชีวิต (Right to life) สิทธิที่จะได้รับการปกป้อง (Right to be protected) สิทธิที่จะได้รับการพัฒนา (Right to be developed) และสิทธิที่จะมีส่วนร่วม (Right to participate) ด้วยความตระหนักถึงความสำคัญของเด็กและเยาวชนดังกล่าว สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจึงกำหนดแนวทางในการพัฒนา กิจกรรมสถานักเรียน ให้โรงเรียนได้นำไปปฏิบัติให้เป็นรูปธรรมอย่างต่อเนื่องเพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้บทบาทหน้าที่ความเป็นพลเมืองและวิถีประชาธิปไตย อันได้แก่ การวธรรม สามัคคีธรรม ปัญญาธรรม รวมทั้ง หลักธรรมาภิบาล การมีจิตอาสาและพัฒนาตนเองได้อย่างเต็มศักยภาพอันจะส่งผลต่อคุณลักษณะอันพึงประสงค์บนพื้นฐานตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง พร้อมก้าวสู่ความเป็นสากลและเตรียมคนเข้าสู่ประชาคมอาเซียน โดยความร่วมมือของทุกภาคีเครือข่าย การดำเนินงานสถานักเรียนเปรียบเสมือนเวทีสำหรับฝึกให้นักเรียนเป็นนักประชาธิปไตยอย่างแท้จริง คือ รู้จักการเป็นผู้ให้ ผู้รับ ผู้นำ และผู้ตามที่ดี มีความรับผิดชอบในหน้าที่และเป็นประโยชน์ในการปกครอง โดยช่วยแบ่งเบาภาระของครูได้เป็นอย่างมาก อีกทั้งยังเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้และเข้าใจวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตย มุ่งเน้นให้เด็กคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น เป็นสมาชิกที่ดีของสังคม และส่งเสริมความสามัคคีในหมู่คณะ อีกทั้งส่งเสริมการเรียนการสอนตามหลักสูตรปัจจุบันที่มุ่งเน้นความเป็นไทย ความเป็นพลเมืองที่ดีของชาติ ดังนั้น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ซึ่งมีหน้าที่ในการส่งเสริม สนับสนุน การจัดการศึกษา จะต้องขับเคลื่อนกิจกรรมสถานักเรียนสู่สถานศึกษาอย่างเป็นรูปธรรม (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2559, หน้า 3)

สถานักเรียนเป็นองค์กรหนึ่งซึ่งเป็นกลไกสำคัญที่จะช่วยพัฒนาโรงเรียนตามกระบวนการนิติธรรม และองค์กรที่ปลูกฝังทัศนคติ ค่านิยม ความเป็นประชาธิปไตย มีจิตวิญญาณในการใช้ธรรมาภิบาล เพื่อให้ให้นักเรียนเติบโต เป็นพลเมืองดีของสังคมและประเทศชาติ เป็นต้นกล้าประชาธิปไตยที่มั่นคง เข้มแข็ง บทบาทและหน้าที่ของสถานักเรียนจึงเป็นสิ่งเชื่อมโยงให้สถานักเรียนเป็นผู้นำในการปฏิบัติกิจกรรมเพื่อส่วนรวมตามหลักธรรมาภิบาล ปกป้อง คุ้มครองสิทธิเสรีภาพของตนเองและเพื่อนนักเรียน โดยใช้กระบวนการประชาธิปไตยและแนวทางสันติวิธี ชักชวนนักเรียนให้มีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียน สืบสานความรู้ ภูมิปัญญา วัฒนธรรมและเอกลักษณ์ของชาติ เป็นผู้นำการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชนและสังคม (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน, 2545, หน้า 5) การดำเนินงานของสถานักเรียนเป็นการส่งเสริมการประกันคุณภาพนักเรียนตามนโยบายที่ว่าเร่งรัดพัฒนาการศึกษา ทั้งด้านการบริหารการเรียนการสอน และด้านผู้เรียนให้เกิดคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา คือ มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามเกณฑ์การประเมินคุณภาพนักเรียน ตามแนวทางการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ ดังที่ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2546, หน้า 36) ได้กล่าวไว้คือ นักเรียนสามารถคิด ตัดสินใจ ลงมือปฏิบัติโดยคำนึงถึงผลที่จะเกิดต่อตนเอง และส่วนรวม ควบคู่กับการมีระเบียบวินัย มีความรับผิดชอบและร่วมรับผิดชอบผลที่เกิดขึ้น จากการกระทำของตนเองหรือร่วมกระทำกับผู้อื่นอย่างมีเหตุผล รวมทั้งมีความเพียรพยายามแสวงหาความรู้ หาวิธีการที่ดีมาพัฒนาตนเองและพัฒนางานอยู่เสมอ รวมทั้งคอยแนะนำและช่วยเหลือเพื่อน ๆ ทำดี ทำประโยชน์ เห็นคุณค่าของความเป็นไทย ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร 119 โรงเรียน จัดบริการทางการศึกษาในระดับมัธยมศึกษา ครอบคลุมพื้นที่เขตการปกครองของกรุงเทพมหานคร รวม 50 เขต โรงเรียนมัธยมศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีการจัดกิจกรรมสถานักเรียนในทุกโรงเรียน โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้มีมาตรการและแนวทาง ในการดำเนินกิจกรรมสถานักเรียนไว้ได้แก่ ให้สถานศึกษาดำเนินงานส่งเสริมกิจกรรมสถานักเรียน เพื่อเสริมสร้างผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์และค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ ให้สถานศึกษาส่งเสริม สนับสนุน สถานักเรียนได้มีโอกาสมีส่วนร่วมในกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง ให้สถานศึกษาส่งเสริม สนับสนุน สถานักเรียนสร้างเครือข่าย ความร่วมมือกับชุมชน องค์กร ด้วยวิธีการที่หลากหลาย ให้สถานศึกษา นิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินผล การดำเนินงาน สถานักเรียนอย่างต่อเนื่อง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2559, หน้า 4) ซึ่งบางโรงเรียนสามารถจัดกิจกรรมประสบผลสำเร็จและสามารถเป็นแบบอย่างที่ดีจากข้อมูลการแข่งขันงานศิลปหัตถกรรมนักเรียน ครั้งที่ 68 ปีการศึกษา 2561 กลุ่มกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนกิจกรรมสถานักเรียน ระดับเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 และ เขต 2 ได้มีโรงเรียนเข้าร่วมเพียง 21 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 17.64

ของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานทั้งหมด สะท้อนถึงความพร้อมในการนำเสนอการปฏิบัติกิจกรรมสถานักเรียนของโรงเรียนและทำให้ขาดข้อมูลในการดำเนินงานของโรงเรียนส่วนใหญ่ อย่างไรก็ตาม ในการดำเนินงานดังกล่าวในหลายโรงเรียนยังมีปัญหาหลายประการ อาทิ กิจกรรมของสถานักเรียนขาดทิศทางที่ชัดเจน ความไม่ชัดเจนในการใช้อำนาจของสถานักเรียน ความไม่ชัดเจนของบทบาทครูที่ปรึกษา วัตถุประสงค์ของโครงการต่าง ๆ ที่สถานักเรียนกำหนดขาดทิศทาง เป็นต้น ซึ่งสรุปได้ว่ามีปัญหาคำเนินงานอยู่ในระดับหนึ่ง ทำให้การปลูกฝังคุณลักษณะของประชาธิปไตยและการดำเนินงานขององค์กรนักเรียนไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร ซึ่งจากงานวิจัยเรื่อง การจัดสถานักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ เขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ปัญหาและอุปสรรคการจัดสถานักเรียนที่มีมากได้แก่ ความไม่เข้าใจในวัตถุประสงค์และหลักการในการจัดสถานักเรียน รองลงมา ได้แก่ รูปแบบของสถานักเรียนในโรงเรียนยังไม่เหมาะสม การจัดกิจกรรมสถานักเรียนเป็นการเพิ่มภาระจนกระทบกระเทือนต่อการปฏิบัติงานในหน้าที่

จากสภาพดังกล่าวผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษารูปแบบการดำเนินงานสถานักเรียนที่เหมาะสมสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในกรุงเทพมหานคร โดยมีวัตถุประสงค์ ดังต่อไปนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

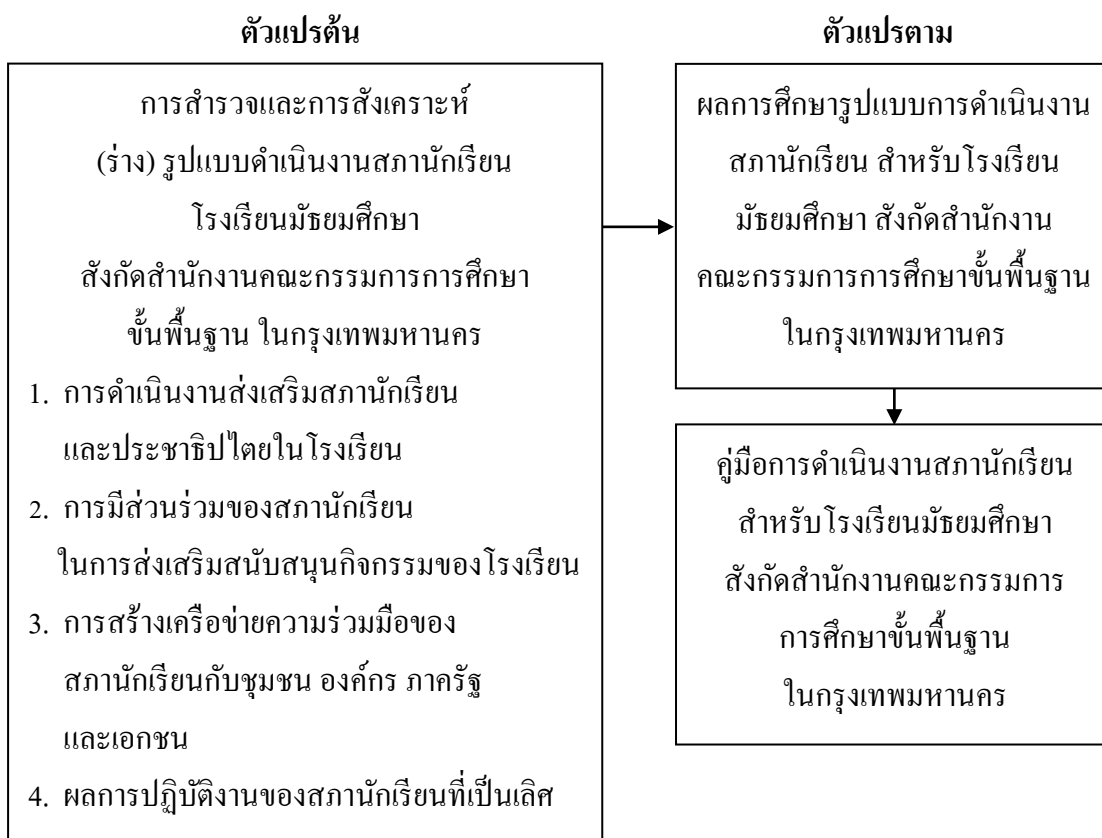
1. เพื่อศึกษาระดับการปฏิบัติของการดำเนินงานสถานักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อสร้างรูปแบบการดำเนินงานสถานักเรียนสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในกรุงเทพมหานคร
3. เพื่อเสนอผลการศึกษารูปแบบและจัดทำคู่มือการดำเนินงานสถานักเรียนสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในกรุงเทพมหานคร

คำถามการวิจัย

1. การปฏิบัติของการดำเนินงานสถานักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในกรุงเทพมหานคร อยู่ในระดับใด
2. รูปแบบการดำเนินงานสถานักเรียนสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในกรุงเทพมหานคร ควรเป็นอย่างไร

3. คู่มือตามรูปแบบการดำเนินงานสถานักเรียนสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในกรุงเทพมหานคร ควรเป็นอย่างไร

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัยแสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้นและตัวแปรตาม

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. ทำให้ทราบถึงระดับการปฏิบัติของการดำเนินงานสถานักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในกรุงเทพมหานคร ในปัจจุบัน
2. ได้รูปแบบการดำเนินงานสถานักเรียนสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในกรุงเทพมหานคร โดยมีองค์ประกอบเกี่ยวกับการดำเนินงานส่งเสริมสถานักเรียนและประชาธิปไตยในโรงเรียน การมีส่วนร่วมของสถานักเรียนในการส่งเสริม

สนับสนุนกิจกรรมของโรงเรียน การสร้างเครือข่ายความร่วมมือของสถานักเรียนกับชุมชน องค์กร ภาครัฐและเอกชน และผลการปฏิบัติงานของสถานักเรียนที่เป็นเลิศ

3. นำเสนอคู่มือการดำเนินงานสถานักเรียนจากผลการวิจัยแก่ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่ปรึกษาสถานักเรียน สามารถนำไปพิจารณาเป็นแนวทางและเป็นแบบอย่างเพื่อจัดสถานักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

ในการศึกษาครั้งนี้มุ่งศึกษาเกี่ยวกับการปฏิบัติการดำเนินงานสถานักเรียน โดยใช้แนวทางในการดำเนินงานตามคู่มือการคัดเลือกโรงเรียนต้นแบบสถานักเรียน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วยองค์ประกอบ 4 ประการ มีดังนี้

- 1.1 การดำเนินงานส่งเสริมสถานักเรียนและประชาธิปไตยในโรงเรียน
- 1.2 การมีส่วนร่วมของสถานักเรียนในการส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมของโรงเรียน
- 1.3 การสร้างเครือข่ายความร่วมมือของสถานักเรียนกับชุมชน องค์กร ภาครัฐเอกชน
- 1.4 ผลการปฏิบัติงานของสถานักเรียนที่เป็นเลิศ

2. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในกรุงเทพมหานคร จำนวน 119 โรงเรียน

2.2 กลุ่มตัวอย่าง ใช้การสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified random sampling) ตามขนาดของโรงเรียนจากประชากร จำนวน 62 โรงเรียน แบ่งเป็น โรงเรียนขนาดเล็ก 4 โรงเรียน โรงเรียนขนาดกลาง 18 โรงเรียน โรงเรียนขนาดใหญ่ 20 โรงเรียน และโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ 20 โรงเรียน โดยผู้ให้ข้อมูลระดับการปฏิบัติของการดำเนินงานสถานักเรียนประกอบด้วย

2.2.1 รองผู้อำนวยการฝ่ายกิจการนักเรียน จำนวน 38 คน

2.2.2 ครูผู้รับผิดชอบงานสถานักเรียน จำนวน 62 คน

2.3 ผู้ให้สัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) เกี่ยวกับแนวทางการดำเนินงานสถานักเรียน โดยคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลแบบเฉพาะเจาะจง (Criterion based selection) ได้แก่ รองผู้อำนวยการฝ่ายกิจการนักเรียน จำนวน 4 คน และครูผู้รับผิดชอบงานสถานักเรียน จำนวน 8 คน จากโรงเรียนที่มีคะแนนระดับการปฏิบัติเฉลี่ยสูงสุด ขนาดละ 1 โรงเรียน และโรงเรียนที่มีคะแนนระดับการปฏิบัติเฉลี่ยต่ำที่สุด ขนาดละ 1 โรงเรียน รวมจำนวน 8 โรงเรียน

2.4 ผู้ตรวจสอบความเหมาะสมและประเมินความเป็นไปได้ของรูปแบบ โดยการสนทนา กลุ่มผู้เชี่ยวชาญเพื่อพัฒนารูปแบบการดำเนินงานสถานักเรียน จำนวน 13 คน แบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม ดังนี้

2.4.1 กลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่เป็นผู้นำในด้านการกำหนดนโยบายและวางแผนการดำเนินงาน ด้านกิจกรรมนักเรียนของเขตพื้นที่การศึกษา จำนวน 3 คน

2.4.2 กลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่เป็นผู้บริหารในสถานศึกษาที่มีประสบการณ์ด้านกิจกรรม นักเรียน จำนวน 3 คน

2.4.3 กลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่เป็นนักวิชาการ ซึ่งเป็นคณาจารย์ในระดับอุดมศึกษา ที่มีผลงานวิชาการเกี่ยวกับกิจกรรมนักเรียน จำนวน 1 คน

2.4.4 กลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่เป็นครูผู้รับผิดชอบงานสถานักเรียน จำนวน 6 คน

3. ตัวแปรที่ศึกษา ประกอบด้วย

3.1 ตัวแปรต้น คือ การสำรวจและการสังเคราะห์ (ร่าง) รูปแบบการดำเนินงาน สถานักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในกรุงเทพมหานคร

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่

3.2.1 ผลการศึกษารูปแบบการดำเนินงานสถานักเรียนสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในกรุงเทพมหานคร

3.2.2 คู่มือการดำเนินงานสถานักเรียนสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในกรุงเทพมหานคร

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. รูปแบบ (Model) หมายถึง แนวคิดแนวปฏิบัติที่กำหนดขึ้นเป็นตัวแทนของจริงที่สามารถ อธิบายถึงความสัมพันธ์ระหว่างการดำเนินงานส่งเสริมสถานักเรียนและประชาธิปไตยใน โรงเรียน การมีส่วนร่วมของสถานักเรียนในการส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมของโรงเรียนการสร้างเครือข่าย ความร่วมมือของสถานักเรียนกับชุมชน องค์กร ภาครัฐและเอกชน และผลการปฏิบัติงานของสถานักเรียนที่เป็นเลิศสำหรับ โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในกรุงเทพมหานคร

2. สถานักเรียน หมายถึง องค์กรที่โรงเรียนเปิดโอกาสให้นักเรียนเลือกคณะกรรมการของตน ขึ้นมาเป็นตัวแทนของนักเรียนทั้งโรงเรียน ทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่ได้รับ

มอบหมายจากทางโรงเรียน และในส่วนที่เป็นความคิดเห็นของคณะกรรมการบริหารสถานักเรียน ตามที่ทางโรงเรียนเห็นชอบ

3. รูปแบบการดำเนินงานสถานักเรียน หมายถึง แนวปฏิบัติการดำเนินงานตามองค์ประกอบ การประเมินโรงเรียนต้นแบบสถานักเรียน ประกอบด้วย

3.1 การดำเนินงานส่งเสริมสถานักเรียนและประชาธิปไตยในโรงเรียน หมายถึง การส่งเสริมประชาธิปไตยของโรงเรียน การแสดงที่มาและกำหนดบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการ สถานักเรียนและการบูรณาการกับกลุ่มสาระต่าง ๆ

3.2 การมีส่วนร่วมของสถานักเรียนในการส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมของโรงเรียน หมายถึง กระบวนการทำงานของสถานักเรียนในการจัดกิจกรรมด้านต่าง ๆ ที่แสดงถึงการมีส่วนร่วม ของนักเรียน และมีการประเมิน สรุปและรายงานผลการจัดกิจกรรมอย่างชัดเจน

3.3 การสร้างเครือข่ายความร่วมมือของสถานักเรียนกับชุมชน องค์กร ภาครัฐและเอกชน หมายถึง การดำเนินงานและการสนับสนุนระหว่างโรงเรียน ชุมชน องค์กรภาครัฐและเอกชน

3.4 ผลการปฏิบัติงานของสถานักเรียนที่เป็นเลิศ หมายถึง โครงการ นวัตกรรม ระบบ บริหาร วิธีการ ให้บรรลุเป้าหมายสูงสุด และมีการปฏิบัติต่อเนื่อง

4. โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน หมายถึง โรงเรียนจัดการศึกษาตั้งแต่ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยแบ่งขนาดของ โรงเรียนเป็น 4 ขนาด ตามจำนวนนักเรียน ดังนี้

4.1 โรงเรียนขนาดเล็ก หมายถึง โรงเรียนที่มีขนาดนักเรียนจำนวนน้อยกว่า 500 คน

4.2 โรงเรียนขนาดกลาง หมายถึง โรงเรียนที่มีขนาดนักเรียนจำนวน 500-1,499 คน

4.3 โรงเรียนขนาดใหญ่ หมายถึง โรงเรียนที่มีขนาดนักเรียนจำนวน 1,500-2,499 คน

4.4 โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ หมายถึง โรงเรียนที่มีขนาดนักเรียนจำนวนตั้งแต่ 2,500 คน ขึ้นไป

5. คู่มือการดำเนินงานสถานักเรียน หมายถึง เอกสารที่เป็นแนวทางในการดำเนินงาน สถานักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในกรุงเทพมหานคร

บทที่ 2

การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสารแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องตามลำดับ ดังนี้

1. ทิศทางการจัดการศึกษาของไทย
  - 1.1 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545
  - 1.2 แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579
2. แนวคิดด้านปรัชญาการศึกษา
3. สถานักเรียนสำหรับ โรงเรียนมัธยมศึกษา
  - 3.1 ความหมายของสถานักเรียน
  - 3.2 ประโยชน์ของการจัดตั้งสถานักเรียน
  - 3.3 ประวัติความเป็นมาของสถานักเรียน
  - 3.4 หลักการจัดตั้งสถานักเรียน
  - 3.5 จุดมุ่งหมายของการจัดตั้งสถานักเรียน
4. รูปแบบและการพัฒนารูปแบบ
  - 4.1 ความหมายของรูปแบบ
  - 4.2 ประเภทของรูปแบบ
  - 4.3 การพัฒนารูปแบบ
  - 4.4 องค์ประกอบของรูปแบบ
  - 4.5 คุณลักษณะของรูปแบบ
  - 4.6 การตรวจสอบรูปแบบ
5. คู่มือ
  - 5.1 ความหมายของคู่มือ
  - 5.2 ความสำคัญของคู่มือ
  - 5.3 ประเภทของคู่มือ
  - 5.4 องค์ประกอบของคู่มือ
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
  - 6.1 งานวิจัยในประเทศ
  - 6.2 งานวิจัยต่างประเทศ

ทิศทางการจัดการศึกษาของไทย

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 เป็นกฎหมายแม่บทของไทยที่ระบุแนวทางการจัดการศึกษาไว้ชัดเจน (ราชกิจจานุเบกษา, 2560, หน้า 14-15) ดังนี้

มาตรา 54 รัฐต้องดำเนินการให้เด็กทุกคนได้รับการศึกษาเป็นเวลาสิบสองปี ตั้งแต่ก่อนวัยเรียนจนจบการศึกษาภาคบังคับอย่างมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย

รัฐต้องดำเนินการให้เด็กเล็กได้รับการดูแลและพัฒนา ก่อนเข้ารับการศึกษาตามวรรคหนึ่ง เพื่อพัฒนาร่างกาย จิตใจ วินัย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาให้สมกับวัย โดยส่งเสริมและสนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการด้วย

รัฐต้องดำเนินการให้ประชาชนได้รับการศึกษาตามความต้องการในระบบต่าง ๆ รวมทั้งส่งเสริมให้มีการเรียนรู้ตลอดชีวิต และจัดให้มีการร่วมมือกันระหว่างรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคเอกชนในการจัดการศึกษาทุกระดับ โดยรัฐมีหน้าที่ดำเนินการ กำกับ ส่งเสริม และสนับสนุนให้การจัดการศึกษาดังกล่าวมีคุณภาพและได้มาตรฐานสากล ทั้งนี้ ตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ ซึ่งอย่างน้อยต้องมีบทบัญญัติเกี่ยวกับการจัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติ และการดำเนินการและตรวจสอบการดำเนินการให้เป็นไปตามแผนการศึกษาแห่งชาติด้วย

การศึกษาทั้งปวงต้องมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีวินัย ภูมิใจในชาติ สามารถเชี่ยวชาญได้ตามความถนัดของตน และมีความรับผิดชอบต่อครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ ในการดำเนินการให้เด็กเล็กได้รับการดูแลและพัฒนาตามวรรคสอง หรือให้ประชาชนได้รับการศึกษาตามวรรคสาม

รัฐต้องดำเนินการให้ผู้ขาดแคลนทุนทรัพย์ได้รับการสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการศึกษาตามความถนัดของตนให้จัดตั้งกองทุนเพื่อใช้ในการช่วยเหลือผู้ขาดแคลนทุนทรัพย์ เพื่อลดความเหลื่อมล้ำในการศึกษาและเพื่อเสริมสร้างและพัฒนาคุณภาพและประสิทธิภาพครู โดยให้รัฐจัดสรรงบประมาณให้แก่กองทุนหรือใช้มาตรการหรือกลไกทางภาษี รวมทั้งการให้ผู้บริจาคทรัพย์เงินเข้ากองทุนได้รับประโยชน์ในการลดหย่อนภาษีด้วย ซึ่งกฎหมายดังกล่าวอย่างน้อยต้องกำหนดให้การบริหารจัดการกองทุนเป็นอิสระและกำหนดให้มีการใช้จ่ายเงินกองทุนเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าว

1. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545
พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545

เป็นกฎหมายทางการศึกษาระดับแรกของไทยที่ประชาชนมีส่วนร่วมมากที่สุด ได้กำหนดแนวทางการจัดการศึกษาไว้ (ราชกิจจานุเบกษา, 2542, หน้า 3-8) ดังนี้

มาตรา 6 การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

มาตรา 7 ในกระบวนการเรียนรู้ต้องมุ่งปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมืองการปกครอง ในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รู้จักรักษาและส่งเสริมสิทธิ หน้าที่ เสรีภาพ ความเคารพกฎหมาย ความเสมอภาค และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ มีความภาคภูมิใจในความเป็นไทย รู้จักรักษาผลประโยชน์ส่วนรวมและของประเทศชาติ รวมทั้งส่งเสริมศาสนา ศิลปวัฒนธรรมของชาติ การกีฬา ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และความรู้อันเป็นสากล ตลอดจนอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีความสามารถในการประกอบอาชีพ รู้จักพึ่งตนเอง มีความริเริ่มสร้างสรรค์และเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง

มาตรา 8 การจัดการศึกษาให้ยึดหลัก ดังนี้

1. เป็นการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับประชาชน
2. ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา
3. การพัฒนาสาระและกระบวนการเรียนรู้ให้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง

มาตรา 22 การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่า ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ

มาตรา 23 การจัดการศึกษา ทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้และบูรณาการตามความเหมาะสมของแต่ละระดับการศึกษา โดยเฉพาะในข้อที่ 1 ได้เน้นความรู้เรื่องเกี่ยวกับตนเอง และความสัมพันธ์ของตนเองกับสังคม ได้แก่ ครอบครัว ชุมชน ชาติ และสังคมโลก รวมถึงความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ความเป็นมาของสังคมไทยและระบบการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

มาตรา 24 การจัดกระบวนการเรียนรู้ ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการ ดังต่อไปนี้

1. จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล
2. ฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา

3. จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง

4. จัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่าง ๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา

สรุปได้ว่า โดยที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยกำหนดให้รัฐต้องจัดการศึกษาอบรมให้เกิดความรู้คู่คุณธรรม และจัดให้มีกฎหมายเกี่ยวกับการศึกษาแห่งชาติ และแผนการศึกษาแห่งชาติ ปรับปรุงการศึกษาให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม สร้างเสริมความรู้และปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข เพราะชาติจะพัฒนาก้าวหน้าไปได้ด้วยดีต้องอาศัยคนที่ได้รับการพัฒนาทั้งในด้านสติปัญญาความสามารถ จริยธรรมและคุณธรรม

2. แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579

แนวคิดการจัดการศึกษา (Conceptual Design) ตามแผนการศึกษาแห่งชาติ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) ยึดหลักสำคัญในการจัดการศึกษา ประกอบด้วยหลักการจัดการศึกษาเพื่อปวงชน (Education for all) หลักการจัดการศึกษาเพื่อความเท่าเทียมและทั่วถึง (Inclusive education) หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (Sufficiency economy) และหลักการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนของสังคม (All for education) อีกทั้งยึดตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable development goals: SDGs 2030) ประเด็นภายในประเทศ (Local issues) อาทิ คุณภาพของคนทุกช่วงวัย การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรของประเทศ ความเหลื่อมล้ำของการกระจายรายได้และวิกฤตด้านสิ่งแวดล้อม โดยนำยุทธศาสตร์ชาติ (National strategy) มาเป็นกรอบความคิดสำคัญในการจัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติ

จากแนวคิดการจัดการศึกษาดังกล่าวข้างต้น แผนการศึกษาแห่งชาติฉบับนี้จึงได้กำหนดวิสัยทัศน์ (Vision) ไว้ดังนี้

“คนไทยทุกคนได้รับการศึกษาและเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพดำรงชีวิตอย่างมีความสุข สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และการเปลี่ยนแปลงของโลกศตวรรษที่ 21”

โดยมีวัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษา 4 ประการ คือ

1. เพื่อพัฒนาระบบและกระบวนการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ
2. เพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นพลเมืองดี มีคุณลักษณะทักษะและสมรรถนะที่สอดคล้องกับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติและยุทธศาสตร์ชาติ
3. เพื่อพัฒนาสังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ และคุณธรรม จริยธรรม รู้รักสามัคคี และร่วมมือผนึกกำลังมุ่งสู่การพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

4. เพื่อนำประเทศไทยก้าวข้ามกับดักประเทศที่มีรายได้ปานกลาง และความเหลื่อมล้ำภายในประเทศลดลง

เพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์และจุดมุ่งหมายในการจัดการศึกษาดังกล่าวข้างต้น แผนการศึกษาแห่งชาติได้วางเป้าหมายไว้ 2 ด้าน คือ เป้าหมายด้านผู้เรียน (Learner aspirations) โดยมุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคนให้มีคุณลักษณะและทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 (3Rs8Cs) ประกอบด้วย ทักษะและคุณลักษณะต่อไปนี้

3Rs ได้แก่ การอ่านออก (Reading) การเขียนได้ (Writing) และการคิดเลขเป็น (Arithmetic) 8Cs ได้แก่ ทักษะด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และทักษะในการแก้ปัญหา (Critical thinking and problem solving) ทักษะด้านการสร้างสรรค์และนวัตกรรม (Creativity and innovation) ทักษะด้านความเข้าใจต่างวัฒนธรรม ต่างกระบวนทัศน์ (Cross-cultural understanding) ทักษะด้านความร่วมมือ การทำงานเป็นทีม และภาวะผู้นำ (Collaboration, teamwork and leadership) ทักษะด้านการสื่อสาร สารสนเทศ และการรู้เท่าทันสื่อ (Communications, information and media literacy) ทักษะด้านคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (Computing and ICT literacy) ทักษะอาชีพ และทักษะการเรียนรู้ (Career and learning skills) และความมีเมตตา กรุณา มีวินัย คุณธรรม จริยธรรม (Compassion) การขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาและการเรียนรู้ซึ่งนำไปสู่การพัฒนาการศึกษาภายใต้กรอบประเทศไทย 4.0 สู่ศตวรรษที่ 21 ควรเริ่มด้วยการฝึกให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนแบบบูรณาการสหวิชาการเชื่อมโยงความรู้กับจินตนาการ เปลี่ยนแปลงไปสู่รูปธรรม ให้ผู้เรียนมีทักษะที่ต้องการ (ชวลิต โพธิ์นคร, 2560) ซึ่งเป็นเรื่องที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้สูงขึ้น ตามเป้าหมายของการจัดการศึกษา (Aspirations) 5 ประการ ซึ่งมีตัวชี้วัดเพื่อการบรรลุเป้าหมาย 53 ตัวชี้วัด (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560, หน้า ๗) ประกอบด้วย เป้าหมายและตัวชี้วัดที่สำคัญ ดังนี้

1. ประชากรทุกคนเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพและมีมาตรฐานอย่างทั่วถึง (Access) มีตัวชี้วัดที่สำคัญ เช่น ประชากรกลุ่มอายุ 6-14 ปีทุกคนได้เข้าเรียนในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาตอนต้น หรือเทียบเท่าที่รัฐต้องจัดให้ฟรี โดยไม่เก็บค่าใช้จ่า ผู้เรียนพิการได้รับการพัฒนาสมรรถภาพหรือบริการทางการศึกษาที่เหมาะสมทุกคน และประชากรวัยแรงงานมีการศึกษาเฉลี่ยเพิ่มขึ้น เป็นต้น

2. ผู้เรียนทุกคน ทุกกลุ่มเป้าหมายได้รับการการศึกษาที่มีคุณภาพตามมาตรฐานอย่างเท่าเทียม (Equity) มีตัวชี้วัดที่สำคัญ เช่น ผู้เรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานทุกคนได้รับการสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการศึกษา 15 ปี เป็นต้น

3. ระบบการศึกษาที่มีคุณภาพ สามารถพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุขีดความสามารถเต็มตามศักยภาพ (Quality) มีตัวชี้วัดที่สำคัญ เช่น นักเรียนมีคะแนนผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ

ขั้นพื้นฐาน (O-NET) แต่ละวิชาผ่านเกณฑ์คะแนนร้อยละ 50 ขึ้นไป เพิ่มขึ้น และคะแนนเฉลี่ย ผลการทดสอบโครงการประเมินผลนักเรียนร่วมกับนานาชาติ (Programme for International Student Assessment: PISA) ของนักเรียนอายุ 15 ปีสูงขึ้น เป็นต้น

4. ระบบการบริหารจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ เพื่อการลงทุนทางการศึกษาที่คุ้มค่า และบรรลุเป้าหมาย (Efficiency) มีตัวชี้วัดที่สำคัญ เช่น ร้อยละของสถานศึกษาขนาดเล็กที่ไม่ผ่านเกณฑ์ การประเมินคุณภาพภายนอกลดลง มีระบบการบริหารงานบุคคล ครูและบุคลากรทางการศึกษาที่มี ประสิทธิภาพและเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐาน รวมทั้งมีกลไกส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนสนับสนุนทรัพยากร เพื่อการจัดการศึกษา เป็นต้น

5. ระบบการศึกษาที่สนองตอบและก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของโลกที่เป็นพลวัตและ บริบทที่เปลี่ยนแปลง (Relevancy) มีตัวชี้วัดที่สำคัญ เช่น อันดับความสามารถในการแข่งขันของ ประเทศด้านการศึกษาดีขึ้น สัดส่วนผู้เรียนอาชีวศึกษาสูงขึ้นเมื่อเทียบกับผู้เรียนสามัญศึกษาและ จำนวนสถาบันอุดมศึกษาที่ติดอันดับ 200 อันดับแรกของโลกเพิ่มขึ้น เป็นต้น

เพื่อให้แผนการศึกษาแห่งชาติบรรลุผลตามวิสัยทัศน์และเป้าหมายการจัดการศึกษา จึงได้ กำหนดยุทธศาสตร์วัตถุประสงค์เป้าหมาย ตัวชี้วัด และแนวทางการพัฒนา ภายใต้ 6 ยุทธศาสตร์หลัก ได้แก่ 1) การจัดการศึกษาเพื่อความมั่นคงของสังคมและประเทศชาติ 2) การผลิตและพัฒนากำลังคน การวิจัย และนวัตกรรม เพื่อสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ 3) การพัฒนาศักยภาพ คนทุกช่วงวัย และการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ 4) การสร้างโอกาส ความเสมอภาค และความเท่าเทียม ทางการศึกษา 5) การจัดการศึกษาเพื่อเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม 6) การพัฒนา ประสิทธิภาพของระบบบริหารจัดการศึกษา

การเรียนการสอนในวันนี้ต้องเน้นทักษะมากกว่าเนื้อหาการบริหารจัดการทรัพยากรมนุษย์ ที่มีประสิทธิภาพ (พรชัย เจดามาน, เจริญ กิจระการ, ไพโรชญ์ พิมพ์ดี, กลวัชร วังสะอาด, อัครพงศ์ สุขมาตร์ และเจริญ สุขทรัพย์, 2559, หน้า 3-5) ซึ่งยุทธศาสตร์ตามแผนการศึกษาแห่งชาติที่เกี่ยวข้องกับ การดำเนินงานสถานักเรียนและโครงการส่งเสริมประชาธิปไตยในสถานศึกษา ซึ่งเป็นโครงการสำคัญ เร่งด่วนในสถานศึกษา ได้แก่ ยุทธศาสตร์ที่ 1 การจัดการศึกษาเพื่อความมั่นคงของสังคมและ ประเทศชาติโดยมีวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. เพื่อเสริมสร้างความมั่นคงของสถาบันหลักของชาติและการปกครองในระบอบ ประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

2. เพื่อเสริมสร้างความมั่นคงของสังคมไทย ให้เป็นสังคมแห่งคุณธรรม จริยธรรม ปลอดภัย และสมานฉันท์

3. เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมือง (Civic education) ในสังคมไทย รวมทั้งการยอมรับและเห็นคุณค่าของการอยู่ร่วมกันในสังคมพหุวัฒนธรรม

4. เพื่อเสริมสร้างความมั่นคงในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ และพื้นที่พิเศษ (พื้นที่สูง พื้นที่ตามแนวตะเข็บชายแดน และพื้นที่เกาะแก่ง ชายฝั่งทะเล) และส่งเสริมกลุ่มชนต่างเชื้อชาติศาสนา และวัฒนธรรม กลุ่มชนชายขอบ และแรงงานต่างด้าวให้ได้รับการศึกษา และเรียนรู้ที่มีคุณภาพ มาตรฐาน เหมาะสม และสอดคล้องกับอัตลักษณ์และความต้องการของชุมชน และพื้นที่

5. เพื่อเสริมสร้างความมั่นคงในชีวิตของคนทุกช่วงวัย จากภัยคุกคามในรูปแบบใหม่ อาทิ อาชญากรรมและความรุนแรงในรูปแบบต่าง ๆ ยาเสพติด ภัยพิบัติจากธรรมชาติ ภัยจากโรคอุบัติใหม่ และภัยจากไซเบอร์ เป็นต้น

เพื่อให้การพัฒนาประเทศไปสู่เป้าหมาย “ประเทศชาติมั่นคง ประชาชนมีความสุข เศรษฐกิจพัฒนาอย่างต่อเนื่อง สังคมเป็นธรรม ฐานทรัพยากรธรรมชาติยั่งยืน” สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงได้กำหนดนโยบายปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 โดยกำหนดวิสัยทัศน์ คือ “สร้างคุณภาพทุนมนุษย์ สู่อัตลักษณ์ที่ยั่งยืน” ซึ่ง พันธกิจ เป้าประสงค์ มาตรการและแนวทางในการดำเนินการ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2563, หน้า 2) สอดคล้องตามแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 โดยแนวทางการพัฒนาจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงของสถาบันหลักของชาติและการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีดังนี้

1. สร้างจิตสำนึกของคนไทยทุกช่วงวัยและประชาชนต่างเชื้อชาติที่อยู่ในประเทศไทย ให้มีความจงรักภักดีและธำรงรักษาสถาบันหลักของชาติ ได้แก่ ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์

2. ปกป้องและเสริมสร้างวิถีประชาธิปไตย ความสามัคคีสามานฉันท์สันติวิธีต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชัน และยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

3. เสริมสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ผ่านหลักสูตรทั้งในและนอกระบบการศึกษา รวมทั้งช่องทางสื่อสารต่าง ๆ เช่น ผ่านการเรียนรู้ประวัติศาสตร์

4. ส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี ในสถานศึกษาให้มีคุณภาพและมาตรฐาน

5. จัดให้มีการเรียนการสอน/ กิจกรรม เพื่อส่งเสริมการอยู่ร่วมกันในสังคมพหุวัฒนธรรม

6. พัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนด้านความเป็นพลเมืองในทุกระดับการศึกษา สรุปได้ว่า แผนการศึกษาแห่งชาติ ได้นำแนวคิดในการจัดการศึกษา ได้แก่ หลักการจัดการศึกษาเพื่อปวงชน หลักการจัดการศึกษาเพื่อความเท่าเทียมและทั่วถึง หลักปรัชญาของเศรษฐกิจ

พอเพียง และหลักการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนของสังคม อีกทั้งยึดตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน มาเป็นแนวทาง และได้กำหนดยุทธศาสตร์ที่ 1 การจัดการศึกษาเพื่อความมั่นคงของสังคมและ ประเทศชาติ โดยมีแนวทางในการพัฒนาโดยการปลูกฝังและเสริมสร้างวิถีประชาธิปไตย ความสามัคคีสามานฉันท์สันติวิธีต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชัน และยึดมั่นในการปกครองระบอบ ประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และมีโครงการส่งเสริมประชาธิปไตย ในสถานศึกษาเป็นโครงการสำคัญเร่งด่วน

แนวคิดด้านปรัชญาการศึกษา

แนวคิดของปรัชญาการศึกษากลุ่มพิพัฒนาการนิยม (Progressivism) เป็นแนวคิดมาจาก ชาลส์เอสเพียซ (Charles S. Pierce) และ จอห์น ดิวอี้ (John Dewey) ที่ได้ให้ความสนใจเป็นอย่างมาก ต่อการปฏิบัติหรือการลงมือกระทำ โดยจอห์น ดิวอี้ ได้นำแนวคิดนี้ไปทดลองและประยุกต์ใช้ในการ ศึกษา เขาได้เสนอแนะการจัด การเรียนการสอนแบบใหม่ที่เน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากการลงมือทำ หรือเรียกกันว่า Learning by doing โดยทดลองให้เด็กเรียนรู้จากการกระทำในบรรยากาศที่เอื้อต่อ การเรียนรู้ เด็กได้รับอิสระในการริเริ่มความคิดและลงมือทำตามที่คิด ซึ่ง ทิสนา แคมมณี (2545, หน้า 26-27) ได้ให้ความสนใจกับแนวคิดนี้ ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างกว้างขวางในการจัด การเรียนการสอนโดยเฉพาะได้เน้นความสำคัญของประชาธิปไตย จริยธรรม ศาสนา และศิลปะ ในหลักสูตรการศึกษาตามปรัชญานี้จึงเน้นการพัฒนาการฝึกฝนอบรมให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ (Experience) และเรียนรู้จากการคิด การลงมือทำ และการแก้ปัญหาด้วยตัวเอง ซึ่ง ทองเรียน อมรัชกุล (ม.ป.ป., หน้า 153-175) ได้สรุปหลักพื้นฐานของปรัชญาการศึกษากลุ่มลัทธิพิพัฒนาการนิยม (The basic principle of progressivism) ไว้ว่า

1. การศึกษาควรจะเป็นสิ่งที่มีความกระตือรือร้นและคล่องแคล่วว่องไว (Active) ต้องมีความสัมพันธ์สอดคล้องกับความสนใจของนักเรียน โรงเรียนต้องจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยยึดหลักเด็กเป็นศูนย์กลาง ซึ่งตามธรรมชาติของนักเรียนแล้วจะเรียนรู้ได้สิ่งในสิ่งที่ตนเองสนใจ หรือสามารถใช้แก้ปัญหาของตนเองได้
2. การเรียนรู้จากการแก้ปัญหามากกว่าการสอนวิชาการ เพราะความรู้ถือเป็นเครื่องมือ ที่สำคัญอย่างหนึ่งสำหรับใช้จัดเก็บประสบการณ์และนำไปใช้ในสถานการณ์ใหม่ และการแก้ปัญหา จึงเป็นวิธีที่ทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้อย่างแท้จริง
3. การจัดการศึกษาควรจะเป็นชีวิตในตัวเองมากกว่าจะเป็นการเตรียมตัวเพื่อการดำรงชีวิต เนื่องจากนักเรียนต้องพบกับประสบการณ์ต่าง ๆ อยู่เสมอ อีกทั้งยังต้องใช้ความรอบคอบและเหตุผล ในการสร้างบูรณาการให้กับประสบการณ์ใหม่อยู่เสมอ

4. บทบาทของครูมิใช่การสั่งการหรือการชี้นำแต่เป็นบทบาทของการชี้แนะหรือแนะนำรวมทั้งการแนะแนว

5. ควรจะสนับสนุนให้มีการร่วมมือประสานกันมากกว่าที่จะให้มีการแข่งขัน การอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่ม ต้องมีความสัมพันธ์และการติดต่อซึ่งกันและกัน

6. ความเป็นประชาธิปไตยเท่านั้นที่เป็นสิ่งกระตุ้นให้เกิดความมีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นและการสร้างบุคลิกภาพของนักเรียนซึ่งถือเป็นเงื่อนไขที่สำคัญของความเจริญงอกงามอย่างแท้จริง และอาจใช้เป็นรากฐานเบื้องต้นของการอาศัยอยู่ร่วมกัน ถือเป็นเงื่อนไขที่ก่อให้เกิดความเจริญงอกงามที่ครูต้องให้ความสำคัญเสมอ เพื่อให้โรงเรียนเป็นสถานที่ที่นักเรียนได้มีโอกาสเรียนรู้การดำรงชีวิตในสังคม สำหรับการเป็นสมาชิกที่ดีและมีประโยชน์ของสังคมประชาธิปไตย

จะเห็นได้ว่า แนวคิดปรัชญาการศึกษาของกลุ่มลัทธิพัฒนาการนิยมมุ่งเน้นการจัดการศึกษาที่ต้องเน้นทั้งความรู้คู่คุณธรรมพร้อมทั้งให้ผู้เรียน คิดเป็น ทำเป็น และแก้ปัญหาได้ ซึ่งครูผู้สอนต้องจัดกิจกรรมให้นักเรียนเกิดการเรียน ได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติ เพื่อนำไปสู่การสร้างความเป็นประชาธิปไตยให้เกิดขึ้นกับสังคมในที่สุด

สถานักเรียนสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา

ความหมายของสถานักเรียน

คำว่า “สถานักเรียน” ตามพจนานุกรมแปล ไทย-ไทย ของราชบัณฑิตยสถาน ค้นหาแยกได้เป็น 2 คำ ได้แก่ สภา หมายถึง องค์การหรือสถานที่ประชุม และ นักเรียน หมายถึง ผู้ศึกษาเล่าเรียน ผู้รับการศึกษาจากโรงเรียน โดยคำว่าสถานักเรียนในภาษาอังกฤษ คือคำว่า Student council โดยมีผู้ให้ความหมายของสถานักเรียนไว้ ดังนี้

กึ่งกาญจน์ แสงจันทร์ (2553, หน้า 21-22) ได้สรุปความหมายของสถานักเรียนว่า หมายถึง กิจกรรมของนักเรียนที่เลือกตั้งขึ้นจากนักเรียนเพื่อทำหน้าที่แทนนักเรียนทั้งหมดในกิจกรรมบางอย่างที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียน โดยไม่ขัดกับนโยบายของโรงเรียนและเป็นเวทีสำหรับนักเรียนในการฝึกการดำรงชีวิตตามครรลองของการปกครองแบบประชาธิปไตย เพื่อเตรียมพร้อมที่จะออกไปเป็นพลเมืองดีของสังคมและประเทศชาติสืบไป

สมพงษ์ แป้นพุดเย็น (2555, หน้า 13) ได้สรุปความหมายของสถานักเรียนว่า หมายถึง องค์การนักเรียนที่ได้มาจากการเลือกตั้ง เพื่อทำหน้าที่เป็นตัวแทนนักเรียนในการเป็นผู้นำในการปฏิบัติกิจกรรมที่ส่งเสริมในด้านความเป็นประชาธิปไตยและช่วยพัฒนาโรงเรียน นักเรียน และชุมชนตามพฤติกรรมหรือวิถีประชาธิปไตย

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2551, หน้า 6) ได้ให้ความหมายของสถานักเรียนว่า สถานักเรียนเป็นกิจกรรมหนึ่งของนักเรียน ซึ่งเป็นกลไกสำคัญที่จะช่วยพัฒนาโรงเรียนตามกระบวนการ นิติธรรม และเป็นกิจกรรมที่จะปลูกฝังทัศนคติ ค่านิยมความเป็นประชาธิปไตย มีจิตวิญญาณในการใช้ธรรมาภิบาล เพื่อให้นักเรียนเติบโตเป็นพลเมืองดีของสังคมและประเทศชาติ เป็นต้นกล้าประชาธิปไตยที่มั่นคง เข้มแข็งของสังคมไทย

จากความหมายดังกล่าว จึงสรุปความหมายของสถานักเรียนได้ว่า หมายถึง กิจกรรมของนักเรียนที่เป็นการจัดตั้งองค์กรของนักเรียนขึ้นมาโดยอาศัยกระบวนการประชาธิปไตย กิจกรรมของนักเรียนที่เลือกตั้งขึ้นจากนักเรียน เพื่อทำหน้าที่แทนนักเรียนทั้งหมดในกิจกรรมบางอย่างที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียน โดยไม่ขัดกับนโยบายของโรงเรียนและเป็นเวทีสำหรับนักเรียนในการฝึกการดำรงชีวิตตามครรลองของการปกครองแบบประชาธิปไตย เพื่อเตรียมพร้อมที่จะออกไปเป็นพลเมืองดีของสังคมและประเทศชาติสืบไป

ความสำคัญของสถานักเรียน

สถานักเรียนเป็นงานของโรงเรียนซึ่งสถานักเรียนจะเป็นผู้นำในการปฏิบัติกิจกรรมในโรงเรียน และการมีส่วนร่วมจากนักเรียนเป็นอย่างมาก ซึ่งมีนักวิชาการ ได้อธิบายความสำคัญของสถานักเรียนไว้ ดังนี้

ประกอบ สารวรรณ (2548, หน้า 37) ได้รวบรวมความคิดเห็นและทัศนคติจากนักวิชาการ นักการศึกษา เกี่ยวกับคุณค่าและความสำคัญของสถานักเรียนไว้หลายทัศนะ ที่คล้ายคลึงกันซึ่งพอจะสรุปได้ ดังนี้

1. สถานักเรียนส่งเสริมให้นักเรียนเห็นคุณค่าของประชาธิปไตย
  2. สถานักเรียนช่วยส่งเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์และมีวิจารณญาณในการตัดสินใจ
  3. สถานักเรียนช่วยให้นักเรียนรู้จักสิทธิหน้าที่ของตนและเคารพในสิทธิของผู้อื่น
  4. สถานักเรียนจะเปิดโอกาสให้นักเรียนได้บริหารงาน รู้จักวาง โครงการและดำเนินงานประสานกับผู้อื่น ได้มีส่วนร่วมในกิจการของโรงเรียน มีความสำนึกอยู่เสมอว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งของสังคม โรงเรียน เป็นการปลูกฝังนิสัยและมีทัศนคติที่ดีต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตย
  5. ช่วยให้นักเรียนรู้จักและเข้าใจบทบาทของตนเองในสังคม เช่น เมื่อเป็นผู้นำก็สามารถนำหมู่คณะไปด้วยดี เมื่อเป็นผู้ตามที่ดีได้เช่นกัน
  6. ส่งเสริมความเข้าใจอันดีระหว่างผู้บริหาร คณะครู และนักเรียน
  7. ส่งเสริมความสามัคคีของนักเรียน ความมีน้ำใจเป็นนักกีฬา และการรู้จักทำงานร่วมกัน
- เป็นหมู่คณะ

8. เพื่อฝึกนักเรียนให้มีความเข้าใจอย่างแท้จริง เกี่ยวกับประชาธิปไตยทั้งทางทฤษฎี และปฏิบัติ

9. เพื่อให้ให้นักเรียนได้รับประสบการณ์ในการฝึกตนเองตามระบอบประชาธิปไตย คือ ฝึกการเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี การทำงานร่วมกับหมู่คณะ รู้จักวางโครงการ ดำเนินงานและประสานงาน กับผู้อื่น รู้จักเคารพกฎหมาย คำสั่ง มีความซื่อสัตย์และมีจริยธรรมและเป็นการเตรียมตัวให้เป็นพลเมืองดี ในอนาคต

10. เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนได้มีโอกาสพัฒนาตนเองในด้านสังคม อารมณ์และสติปัญญา อย่างเต็มที่ และเป็นการพัฒนาบุคลิกภาพ ทักษะและคุณภาพประพฤตินักเรียน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2551, หน้า 1) ได้กล่าวถึงความสำคัญของ สถานักเรียนไว้ว่า การพัฒนานักเรียนให้สามารถนำหลักธรรมาภิบาลไปพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ได้แก่ การมีวินัย เคารพกติกา มีจิตอาสาเพื่อสังคม รู้จักใช้กระบวนการประชาธิปไตยและแนวทาง สันติวิธี ซึ่งกิจกรรมที่สามารถทำให้นักเรียนมีคุณลักษณะดังกล่าวได้ คือ กิจกรรมสถานักเรียน

จากคำอธิบายดังกล่าวสรุปได้ว่า กิจกรรมสถานักเรียนมีความสำคัญในการช่วยส่งเสริม การใช้ชีวิตในวิถีทางของประชาธิปไตยให้กับนักเรียน เป็นการฝึกภาวะผู้นำ การทำงานร่วมกันและ ส่งเสริมการฝึกทักษะทางสังคมของนักเรียน ทำให้ผู้บริหาร ครู และนักเรียนมีความเข้าใจซึ่งกันและกัน

ประโยชน์ของการตั้งสถานักเรียน

โรงเรียนมีภารกิจในการปลูกฝังวิถีประชาธิปไตยให้กับนักเรียน โดยการสนับสนุนให้ นักเรียนได้มีกิจกรรมการเรียนการสอนกระบวนการประชาธิปไตยที่ได้ปฏิบัติจริงในรูปแบบ การเลือกตั้งผู้แทนนักเรียน เริ่มจากการเลือกหัวหน้าห้อง หัวหน้าระดับชั้น ประธานชุมนุม ประธาน ชมรม คณะกรรมการนักเรียนจนกระทั่งสถานักเรียน โดยที่มิ้นกวิชาการได้กล่าวถึงประโยชน์ของ การจัดตั้งสถานักเรียน ดังนี้

บังอร อนุเมธางกูร (ม.ป.ป., หน้า 69) และ Williams (1965, pp. 369-371) ได้กล่าวถึง ประโยชน์ของการจัดตั้งสถานักเรียนไว้คล้ายคลึงกัน ซึ่งพอจะสรุปได้ ดังนี้

1. สถานักเรียนส่งเสริมให้นักเรียนเห็นคุณค่าของประชาธิปไตย
2. สถานักเรียนช่วยเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์และมีวิจารณญาณในการตัดสินใจ
3. สถานักเรียนช่วยให้นักเรียนรู้จักสิทธิหน้าที่ของตนและรู้จักเคารพในสิทธิของผู้อื่น
4. สถานักเรียนจะเปิดโอกาสให้นักเรียนได้บริหารงาน รู้จักวางโครงการและดำเนินงาน ประสานกับผู้อื่น ได้มีส่วนร่วมในกิจการของโรงเรียน มีความสำนึกอยู่เสมอว่าตนเอง เป็นส่วนหนึ่งของสังคม โรงเรียน เป็นการปลูกฝังนิสัยและมีทัศนคติที่ดีต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตย

5. ช่วยให้นักเรียนรู้จักและเข้าใจบทบาทของตนเองในสังคม เช่น เมื่อเป็นผู้นำก็สามารถนำหมู่คณะไปด้วยดี เมื่อเป็นผู้ตามที่ดีได้เช่นกัน

6. ส่งเสริมความเข้าใจอันดีระหว่างผู้บริหาร คณะครู และนักเรียน

7. ส่งเสริมความสามัคคีของนักเรียน ความมีน้ำใจเป็นนักกีฬา และการรู้จักทำงานร่วมกันเป็นหมู่คณะ

นอกจากนี้ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2551, หน้า 33) กล่าวถึงประโยชน์ของสถานนักเรียนไว้ว่า

1. เป็นกลไกสำคัญเพื่อการพัฒนาสังคมโรงเรียนให้เป็นสังคมประชาธิปไตย

2. เป็นกระบวนการหนึ่งในการพัฒนาศักยภาพการเป็นผู้นำ

3. เป็นเวทีให้นักเรียนได้ฝึกทักษะและประสบการณ์ตามวิถีชีวิตประชาธิปไตยและการใช้ธรรมาภิบาล

4. สร้างโอกาสให้นักเรียนอยู่ร่วมกันในสังคมประชาธิปไตยอย่างสงบสุข

5. เป็นยุทธศาสตร์สำคัญในการปลูกฝังจิตวิญญาณประชาธิปไตยและการใช้ธรรมาภิบาลให้แก่นักเรียน

จะเห็นได้ว่า สถานนักเรียนเป็นกิจกรรมที่มีประโยชน์สำหรับนักเรียน ฝึกให้นักเรียนมีจิตใจเป็นประชาธิปไตย ด้วยการปฏิบัติจริงเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ร่วมจัดกิจกรรมเป็นการฝึกบริหารงานภายในโรงเรียน เพื่อสนองความต้องการของนักเรียนด้านสังคม และเพื่อเตรียมเยาวชนให้เป็นพลเมืองดีในสังคมประชาธิปไตยของไทยในอนาคต

หลักการจัดตั้งสถานนักเรียน

การจัดตั้งสถานนักเรียนในโรงเรียนจะต้องได้รับความร่วมมือจากผู้บริหาร โรงเรียน คณะครู และนักเรียน ซึ่งบุคคลเหล่านี้จะต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการจัดตั้งสถานนักเรียน จึงจะทำให้การดำเนินงานเป็นไปด้วยดี ซึ่งมีนักการศึกษาได้กล่าวถึงหลักการจัดตั้งสถานนักเรียนไว้ ดังนี้

กาญจนา ศรีกาพสินธุ์ (2538, หน้า 554-556) ได้กล่าวถึงการจัดตั้งสถานนักเรียนไว้ว่า

1. หลักแห่งประชาธิปไตย การจัดกิจกรรมสถานนักเรียนจะต้องอาศัยความร่วมมือกันระหว่างครูและนักเรียน มิใช่ฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดดำเนินการเพียงฝ่ายเดียว กล่าวคือ ครูจะต้องเป็นผู้ให้คำแนะนำปรึกษาในการดำเนินงานต่าง ๆ ของสถานนักเรียน และขณะเดียวกันก็เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ทำงานตามความคิดริเริ่มของนักเรียนเอง

2. หลักการพัฒนา การดำเนินงานทุกอย่างของสถานนักเรียนจะต้องยึดถือจุดมุ่งหมายและอุดมการณ์ของสถาบันเป็นหลัก ดังนั้น คณะกรรมการของสถานนักเรียนจะต้องพัฒนางานของสถานนักเรียนให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายและอุดมการณ์ของสถาบันการศึกษา

3. หลักการวางโครงการและเวลา การวางโครงการจัดตั้งสถานักเรียนนั้น ต้องกระทำด้วยความระมัดระวัง ค่อยเป็นค่อยไป ควรใช้เวลา 1 ปีการศึกษาเป็นอย่างน้อย ถ้ามีสิ่งไม่ดีเกิดขึ้น จะต้องรีบปรับปรุงแก้ไขทันที

4. หลักแห่งความเหมาะสม รูปแบบของสถานักเรียนมีหลายแบบแม้จะมีจุดมุ่งหมายเหมือน ๆ กัน แต่วิธีการดำเนินการแตกต่างกันไป ดังนั้น การจัดตั้งสถานักเรียนจึงต้องคำนึงถึงความเหมาะสมเป็นสำคัญ นั่นคือจะต้องมีการศึกษาสภาพของโรงเรียนอย่างละเอียด แล้วจึงจัดสถานักเรียนให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมของโรงเรียนนั้น ๆ

จากการศึกษาของ อรรถวรรณ พนาพันธ์ (2518, หน้า 14 อ้างถึงใน ประกอบ สารวรรณ, 2548, หน้า 39) พบว่า สถานักเรียนมีการจัดตั้งกันหลายแบบ ดังนี้

1. แบบเจ้าหน้าที่ของโรงเรียน เป็นแบบที่นักเรียนทำหน้าที่ต่าง ๆ ในโรงเรียน เช่น หัวหน้าชั้น รองหัวหน้าชั้น เป็นตัวแทนนักเรียนในชั้นเข้าไปเป็นสมาชิกสถานักเรียน วิธีนี้เหมาะสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก เพราะสะดวกในการจัดและประสานงาน

2. แบบชุมนุม เป็นแบบที่ให้ประธานชุมนุมหรือผู้แทนชุมนุมต่าง ๆ เป็นสมาชิก สถานักเรียน การจัดนักเรียนแบบนี้ไม่เป็นที่นิยม เพราะมีข้อเสียในกรณีเมื่อนักเรียนเป็นสมาชิก หลายชุมนุมในเวลาเดียวกัน ก็จะทำให้จำนวนของตัวแทนนักเรียนไม่ได้สัดส่วนถูกต้องกับจำนวนนักเรียนในโรงเรียน และตัวแทนของนักเรียนที่เข้าไปเป็นสมาชิกของสถานักเรียน มักจะคำนึงถึงผลประโยชน์ของชุมนุมเป็นหลัก ทำให้มองข้ามประโยชน์ของส่วนรวมไป

3. แบบรัฐสภาของประเทศ เป็นแบบที่แบ่งหน้าที่ของสถานักเรียนออกเป็น ฝ่ายบริหาร ฝ่ายนิติบัญญัติ และฝ่ายตุลาการ โดยจำลองมาจากรัฐสภาของประเทศ การจัดสถานักเรียนแบบนี้ไม่เป็นที่นิยมใช้ เพราะมักจะเกิดความขัดแย้งระหว่างครูกับนักเรียนในการตัดสินใจเรื่องต่าง ๆ

4. แบบสภาวิฑูณแบบนี้สมาชิกสถานักเรียนได้รับการคัดเลือกมาจากนักเรียน ส่วนใหญ่ในโรงเรียน แต่จัดให้มี 2 สภา คือ นักเรียนระดับชั้นสูงสภาหนึ่งและนักเรียนระดับชั้นต่ำ อีกสภาหนึ่ง พร้อมทั้งจัดให้มีคณะกรรมการทำหน้าที่ประสานงานระหว่างสภาทั้งสอง การจัดสถานักเรียนแบบนี้ไม่เหมาะสมที่จะจัดขึ้นในโรงเรียน เพราะจะทำให้นักเรียนแบ่งพวกกัน ทำให้การทำงานต่าง ๆ สำเร็จได้ยาก

5. แบบผสม เป็นแบบที่นำเอาวิธีการต่าง ๆ มาดัดแปลงผสมผสานกัน เพื่อที่จะทำให้กิจการของสถานักเรียนดำเนินไปด้วยดี สอดคล้องกับสภาพและนโยบายของโรงเรียนนั้น ๆ

สรุปได้ว่า รูปแบบการจัดตั้งสถานักเรียนนั้นอาศัยหลักประชาธิปไตย และมีรูปแบบที่แตกต่างกันไปขึ้นอยู่กับบริบทและความเหมาะสม เพื่อบรรลุเป้าหมายของกิจกรรมสถานักเรียน

จุดมุ่งหมายของการจัดตั้งสถานักเรียน

นอกจากความรู้ความเข้าใจในการจัดตั้งสถานักเรียนใน โรงเรียนแล้ว ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับจุดมุ่งหมายของการจัดตั้งสถานักเรียนก็มีความสำคัญเช่นเดียวกัน ที่บุคคลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องจำเป็นต้องศึกษาทำความเข้าใจ จึงจะทำให้การดำเนินงานเป็นไปด้วยดี และบรรลุจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ ซึ่งมีนักการศึกษาได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการจัดตั้งสถานักเรียนไว้ เช่น อรสา กุมารี จันทรสารทูล (2514, หน้า 10-11) อนุพงษ์ สุขเกษม (2519, หน้า 39) และ Fredrick (1965, p. 9 อ้างถึงใน ประจวบ สาระวรรณ, 2548, หน้า 40) ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายในการจัดตั้งสถานักเรียนไว้ ดังนี้

1. เพื่อฝึกนักเรียนให้มีความเข้าใจอย่างแท้จริง เกี่ยวกับประชาธิปไตยทั้งทางทฤษฎีและปฏิบัติ
2. เพื่อให้ให้นักเรียนได้รับประสบการณ์ในการฝึกตนเองตามระบอบประชาธิปไตย คือ ฝึกการเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี การทำงานร่วมกับหมู่คณะ รู้จักการวางโครงการ ดำเนินงานและประสานงานกับผู้อื่น รู้จักเคารพกฎหมาย คำสั่งมีความซื่อสัตย์และมีจริยธรรมและเป็นการเตรียมตัวให้เป็นพลเมืองดีในอนาคต
3. เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนได้มีโอกาสพัฒนาตนเองในด้านสังคม อารมณ์และสติปัญญาอย่างเต็มที่ นอกจากนี้ยังเป็นการพัฒนาบุคลิกภาพ ทักษะคิดและความประพฤติของนักเรียนอีกด้วย
4. เพื่อส่งเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างผู้บริหารคณะครูและนักเรียน
5. นักเรียนมีความคิดว่าตนเป็นส่วนหนึ่งของโรงเรียน โดยเปิดโอกาสให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมและแสดงความคิดเห็นในกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน
6. เพื่อเป็นแหล่งกลางในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของนักเรียน
7. เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตย

มาตรการและแนวทางในการดำเนินงานสถานักเรียน

มาตรการและแนวทางเป็นข้อกำหนดถึงวิธีปฏิบัติหรือวิธีดำเนินการเพื่อให้ผลการดำเนินการเป็นไปตามจุดมุ่งหมายหรือวัตถุประสงค์ ดังนั้น สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2559, หน้า 4) จึงได้มีมาตรการและแนวทางในการดำเนินกิจกรรมสถานักเรียน ดังนี้

1. ให้สถานศึกษาดำเนินงานส่งเสริมกิจกรรมสถานักเรียน เพื่อเสริมสร้างผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์และค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ
2. ให้สถานศึกษาส่งเสริม สนับสนุน สถานักเรียนได้มีโอกาสมีส่วนร่วมในกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง
3. ให้สถานศึกษาส่งเสริม สนับสนุน สถานักเรียนสร้างเครือข่าย ความร่วมมือกับชุมชนองค์กรด้วยวิธีการที่หลากหลาย
4. ให้สถานศึกษา นิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินผล การดำเนินงานสถานักเรียนอย่างต่อเนื่อง

แนวทางการดำเนินงานตามมาตรการ

1. สถานศึกษาดำเนินการจัดตั้งสถานักเรียนในสถานศึกษา 1 สภา
  2. สถานศึกษาจัดทำระเบียบ/ ข้อบังคับ/ ธรรมนูญ ว่าด้วย สถานักเรียน และคู่มือแนวทางการดำเนินงานกิจกรรมสถานักเรียนของสถานศึกษา
  3. สถานศึกษาต้องบูรณาการกิจกรรมสถานักเรียน ให้สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้
  4. สถานศึกษาต้องส่งเสริม สนับสนุน และวางแผนการดำเนินงาน ร่วมกับสถานักเรียนอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ
  5. สถานศึกษาส่งเสริม สนับสนุน กิจกรรมสถานักเรียน ตามวิถีประชาธิปไตย หลักธรรมาภิบาลให้สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม นำเข้าสู่ประชาคมอาเซียนและความเป็นพลโลก
  6. สถานศึกษาพิจารณารับนักเรียนที่ปฏิบัติกิจกรรมด้านสถานักเรียนที่มีผลงานเชิงประจักษ์ เข้าศึกษาต่อในระดับชั้นที่สูงขึ้น ตามสัดส่วนหรือจำนวนที่เหมาะสม
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กำหนดแนวทางในการพัฒนากิจกรรมสถานักเรียนให้โรงเรียนได้นำไปปฏิบัติเป็นรูปธรรมอย่างต่อเนื่องเพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้บทบาทหลักธรรมาภิบาล การมีจิตอาสา และพัฒนาตนเองได้อย่างเต็มศักยภาพ อันส่งผลต่อคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน ดังนั้น สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงได้จัดมีเกณฑ์การประเมินเพื่อคัดเลือกโรงเรียนต้นแบบสถานักเรียน เพื่อเป็นแนวทางหนึ่งที่จะช่วยให้การดำเนินงานสถานักเรียนมีการพัฒนาและดำเนินการอย่างต่อเนื่อง (สำนักพัฒนากิจกรรมนักเรียน, สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2558 ก, หน้า 6-7) ซึ่งเกณฑ์การประเมินกิจกรรมสถานักเรียนดังกล่าว ได้กำหนดขอบเขตการประเมิน 4 องค์ประกอบ จำนวน 14 ตัวบ่งชี้ ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้
- องค์ประกอบที่ 1 การดำเนินงานส่งเสริมสถานักเรียนและประชาธิปไตยในโรงเรียน จำนวน 4 ตัวบ่งชี้ ได้แก่
    1. มีการส่งเสริมประชาธิปไตยของโรงเรียน
    2. มีการแสดงที่มาของสถานักเรียนสอดคล้องกับกระบวนการประชาธิปไตย
    3. มีการกำหนดบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานักเรียน
    4. มีการบูรณาการกิจกรรมสถานักเรียนกับกิจกรรมการเรียนรู้อื่น ๆ
  - องค์ประกอบที่ 2 การมีส่วนร่วมของสถานักเรียนในการส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมของโรงเรียน จำนวน 10 ตัวบ่งชี้ ได้แก่

1. สถานักเรียนมีกระบวนการวางแผนการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ
 2. สถานักเรียนมีการดำเนินการจัดกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตยตามวิถีประชาธิปไตย สอดคล้องตามหลักทฤษฎีธรรม สามัคคีธรรม ปัญญาธรรม

3. สถานักเรียนมีการดำเนินการจัดกิจกรรมส่งเสริมหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

4. สถานักเรียนมีการดำเนินการจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนานักเรียนให้มีคุณลักษณะ

อันพึงประสงค์ 4 ประการ

5. สถานักเรียนมีการดำเนินการจัดกิจกรรมส่งเสริมสิทธิเด็ก 4 ประการ

6. สถานักเรียนมีการดำเนินการจัดกิจกรรมส่งเสริมความเป็นประชาคมอาเซียน/ พลโลก

7. สถานักเรียนมีการดำเนินการจัดกิจกรรมส่งเสริมสนับสนุนการเลือกตั้งสถานักเรียน/ รมรงค์ เผยแพร่ความรู้ มีส่วนร่วมในการเลือกตั้ง

8. สถานักเรียนมีการดำเนินการจัดกิจกรรมส่งเสริมโดยการนำหลักธรรมาภิบาลสู่การปฏิบัติ

9. สถานักเรียนมีการดำเนินการจัดกิจกรรมส่งเสริมมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ในโรงเรียนและชุมชน

10. สถานักเรียนมีการดำเนินการประเมิน สรุปและรายงานผลการจัด โครงการ/ กิจกรรม ของสถานักเรียนทุก โครงการอย่างชัดเจน

องค์ประกอบที่ 3 การสร้างเครือข่ายความร่วมมือของสถานักเรียนกับชุมชน/ องค์กร ภาครัฐและเอกชน จำนวน 4 ตัวบ่งชี้ ได้แก่

1. มีการกำหนดแผนงาน/ โครงการ/ กิจกรรมการดำเนินงานในการสร้างเครือข่าย

2. มีการทำงานระหว่าง โรงเรียน ชุมชน องค์กรภาครัฐและเอกชน

3. มีส่วนร่วมในการสนับสนุนกิจกรรมประชาธิปไตย

4. ได้รับการสนับสนุนปัจจัยต่าง ๆ จากชุมชน/ องค์กรภาครัฐและเอกชน

กล่าวโดยสรุป คือ มาตรการและแนวทางในการดำเนินงานของสถานักเรียน รวมทั้งเกณฑ์ การประเมินกิจกรรมสถานักเรียนนั้น จะส่งเสริมให้การดำเนินงานสถานักเรียนมีการพัฒนาและ ดำเนินงานอย่างต่อเนื่องเป็นรูปธรรม โดยผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายร่วมกันดำเนินการให้ผู้เรียนมี พฤติกรรมตามวิถีประชาธิปไตย อย่างเหมาะสมกับวัยและระดับการศึกษา รวมทั้ง จัดกิจกรรมปลูกจิตสำนึก ในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ส่งเสริมสิทธิหน้าที่เสรีภาพ การเคารพ กฎหมาย ความเสมอภาคและศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ มีความภูมิใจในความเป็นไทย รักษาผลประโยชน์ ของส่วนรวมและประเทศชาติ และเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาการศึกษา

รูปแบบและการพัฒนารูปแบบ

ความหมายของรูปแบบ

รูปแบบ หรือ Model เป็นคำที่ใช้เพื่อสื่อความหมายหลายอย่าง โดยทั่วไปหมายถึง สิ่งหรือวิธีการดำเนินงานที่เป็นต้นแบบอย่างใดอย่างหนึ่ง เช่น แบบจำลองสิ่งก่อสร้าง รูปแบบในการพัฒนาชุมชนเพื่อคุณภาพชีวิต โดยมีนักวิชาการศึกษา ได้ให้ความหมายไว้ดังนี้

อภิญา กังสนารักษ์ (2544, หน้า 35) ให้ความหมายไว้ 3 ลักษณะใหญ่ ๆ คือ

1. Model หมายถึง แบบจำลอง ซึ่งเป็นสิ่งที่ย่อส่วนของของจริง เช่น แบบจำลองของเรือดำน้ำ
2. Model หมายถึง คนหรือสิ่งของที่สามารถนำมาใช้เป็นแบบอย่างในการดำเนินงานได้ เช่น ครูต้นแบบ นักเดินแบบ หรือแม่แบบในการวาดภาพศิลป์
3. Model หมายถึง แบบหรือรุ่นของผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ เช่น เครื่องคอมพิวเตอร์ รุ่น 864X เป็นต้น

Steiner (1988, p. 33) ได้กล่าวถึงความหมายว่า รูปแบบ คือ สิ่งของสิ่งหนึ่งที่คล้ายคลึงกับสิ่งของอีกสิ่งหนึ่ง และได้จำแนกความหมายเป็น 2 ลักษณะ คือ

1. รูปแบบเชิงกายภาพ (Physical models) แบ่งออกเป็นดังนี้
  - 1.1 รูปแบบสิ่งใดสิ่งหนึ่ง (Model of) แบบจำลองที่ออกแบบมาจากของจริง เช่น แบบจำลองเครื่องบินเอฟ 16 ลำเล็ก ๆ ที่สร้างจำลองมาจากเครื่องบินเอฟ 16 จริง ๆ
  - 1.2 รูปแบบเพื่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง (Model for) เป็นแบบจำลองที่สร้าง และออกแบบไว้เพื่อใช้เป็นต้นแบบสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เช่น เราต้องสร้างแบบจำลองเครื่องบินเอฟ 16 ขึ้นมาก่อน เพื่อจะได้นำไปเป็นต้นแบบผลิตเครื่องบินเอฟ 16 จริง
2. รูปแบบเชิงแนวคิด (Conceptual models) แบ่งออกเป็นดังนี้
  - 2.1 รูปแบบเชิงแนวความคิดของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง (Conceptual model-of) คือ แบบจำลองที่สร้างขึ้น โดยจำลองมาจากทฤษฎีที่มีอยู่แล้ว
  - 2.2 รูปแบบเชิงแนวความคิดเพื่อสร้างสิ่งใดสิ่งหนึ่ง (Conceptual model-for) คือ แบบจำลองที่สร้างขึ้นเพื่อใช้อธิบายทฤษฎี

จากความหมายดังกล่าว สรุปได้ว่า รูปแบบมี 2 ลักษณะ คือ รูปแบบที่เป็นแบบจำลองของสิ่งที่เป็นรูปธรรมและรูปแบบที่เป็นแบบจำลองของสิ่งที่เป็นนามธรรม หรือสภาพการณ์อย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งอาจจะมีรูปแบบอย่างง่าย ๆ ไปจนกระทั่งถึงรูปแบบที่มีความสลับซับซ้อนมาก ๆ และมีทั้งรูปแบบเชิงกายภาพ (Physical mode) ที่เป็นแบบจำลองของวัตถุ เช่น แบบจำลองหอดูดาวแห่งชาติ แบบจำลองเครื่องบินขับไล่ เอฟ 16 เป็นต้น และรูปแบบเชิงคุณลักษณะ (Qualitative mode) ที่ใช้อธิบายปรากฏการณ์ด้วยภาษา หรือสัญลักษณ์ เช่น รูปแบบเชิงระบบและสถานการณ์ (A system and contingency

model) สำหรับรูปแบบการวิจัยครั้งนี้ จะอยู่ในกลุ่มรูปแบบประเภทหลัง คือ รูปแบบเชิงคุณลักษณะ ซึ่งเป็นรูปแบบโดยทั่วไป เมื่อกล่าวถึงคำนี้ในวงวิชาการทางด้านสังคมศาสตร์

รูปแบบในทางสังคมศาสตร์ หมายถึง เป็นชุดของข้อความเชิงนามธรรมเกี่ยวกับปรากฏการณ์ที่เราสนใจเพื่อใช้ในการนิยามคุณลักษณะ หรือบรรยายคุณสมบัตินั้น ๆ ให้เกิดความเข้าใจได้ง่าย ดังนั้น รูปแบบจึงไม่ใช่การบรรยายหรืออธิบายปรากฏการณ์อย่างละเอียดทุกแง่ทุกมุม เพราะการทำเช่นนี้จะทำให้รูปแบบมีความซับซ้อนและยุ่งยากเกินไปในการที่จะทำความเข้าใจ ซึ่งจะให้คุณค่าของรูปแบบนั้นด้อยลงไป โมเดลที่ใช้ศึกษาค้นคว้าปรากฏการณ์ ทางสังคมควรมีคุณสมบัติ 2 ประการที่สำคัญ คือ มีความสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงของปรากฏการณ์ที่ศึกษาและสามารถนำไปใช้หาข้อสรุปเพื่ออธิบาย ทำนาย หรือควบคุมปรากฏการณ์ ที่เกิดขึ้น ได้อย่างถูกต้อง ส่วนการที่จะระบุว่ามีรูปแบบหนึ่ง ๆ จะต้องมียุทธศาสตร์เพียงใด จึงจะเหมาะสมและรูปแบบนั้น ๆ ควรมีองค์ประกอบอะไรบ้าง ไม่ได้มีข้อกำหนดเป็นการตายตัว ทั้งนี้แล้วแต่ปรากฏการณ์แต่ละอย่างและวัตถุประสงค์ของผู้สร้างรูปแบบที่ต้องการอธิบาย ปรากฏการณ์นั้น ๆ อย่างไร

โดยสรุปแล้ว รูปแบบ หมายถึง แบบจำลองอย่างง่าย หรือย่อส่วนของจริงหรือปรากฏการณ์ต่าง ๆ ที่ผู้เสนอรูปแบบได้ศึกษาและพัฒนาขึ้นมา เพื่อแสดงหรืออธิบายถึงปรากฏการณ์ให้เกิดความเข้าใจได้ง่ายขึ้น หรืออาจจะใช้ประโยชน์ในการทำนายปรากฏการณ์ที่จะเกิดขึ้น ตลอดจนอาจใช้เป็นแนวทางในการดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งได้ต่อไป

ประเภทของรูปแบบ

ประเภทของรูปแบบทางการศึกษาและสังคมศาสตร์ สามารถแบ่งได้เป็น 4 แบบ คือ

1. รูปแบบเชิงเทียบเคียง (Analogue model) เป็นรูปแบบที่ใช้ในการเปรียบเทียบ อุปมา อุปมัย กับปรากฏการณ์ที่เป็นรูปธรรม เพื่อสร้างความเข้าใจในปรากฏการณ์ที่เป็นนามธรรม ลักษณะเป็นรูปแบบเชิงกายภาพ ส่วนใหญ่ใช้ทางด้านวิทยาศาสตร์ เช่น รูปแบบที่ใช้ในการทำนาย จำนวนนักเรียนที่จะเข้าสู่ระบบ โรงเรียน ซึ่งอนุมานแนวคิดมาจากการเปิดน้ำเข้าและปล่อยน้ำออกจากถัง นักเรียนที่จะเข้าสู่ระบบโรงเรียนเปรียบเทียบได้กับน้ำที่ไหลเข้าไปในถัง ส่วนนักเรียนที่ออกจากกระบบโรงเรียนเปรียบเทียบได้กับน้ำที่เปิดออกจากถัง ดังนั้น นักเรียนที่คงอยู่ในระบบจึงเท่ากับจำนวนนักเรียนที่เข้าสู่ระบบลบด้วยจำนวนนักเรียนที่ออกจากกระบบ เป็นต้น

2. รูปแบบเชิงข้อความ (Semantic mode) ลักษณะสำคัญของโมเดลประเภทนี้ คือ การแสดงความสัมพันธ์ขององค์ประกอบในรูปแบบในรูปของข้อความ ใช้ภาษาเป็นสื่อในการบรรยายหรืออธิบายปรากฏการณ์ที่ศึกษาด้วยภาษา แผนภูมิหรือรูปภาพ เพื่อให้เห็นโครงสร้างทางความคิด องค์ประกอบและความสัมพันธ์ขององค์ประกอบของปรากฏการณ์นั้น ๆ เป็นอย่างดี

3. รูปแบบเชิงคณิตศาสตร์ (Mathematical model) ได้เริ่มนำมาใช้ทางการศึกษาในช่วงต้นของทศวรรษที่ 1960 ในช่วงแรกนำมาใช้ในการวัดผลการศึกษา ต่อมาจึงขยายไปใช้กับการวิจัยการศึกษาในสาขาวิชาต่าง ๆ ปัจจุบันมีแนวโน้มที่จะนำไปใช้ทางด้านพฤติกรรมศาสตร์ ด้านศึกษาศาสตร์ และด้านสังคมศาสตร์มากขึ้น โมเดลชนิดนี้ใช้สมการทางคณิตศาสตร์เป็นสื่อในการแสดงความสัมพันธ์ของตัวแปรต่าง ๆ รูปแบบประเภทนี้นิยมใช้กันทั้งในสาขาจิตวิทยาและศึกษาศาสตร์ รวมทั้งการบริหารการศึกษาด้วย

4. รูปแบบเชิงสาเหตุ (Causal model) เป็นรูปแบบที่พัฒนามาจากเทคนิคที่เรียกว่า Path analysis (การวิเคราะห์เส้นทาง) เป็นวิธีวัดความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่สามารถบอกได้ว่า ตัวแปรอิสระตัวใดบ้างที่มีผลกระทบทางตรงและมีผลกระทบทางอ้อมต่อตัวแปรตามที่น่าสนใจศึกษา ทั้งขนาดและทิศทาง เช่น The standard deprivation model ซึ่งเป็นรูปแบบที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างสภาพเศรษฐกิจ สังคมของบิดามารดา สภาพแวดล้อมทางการศึกษาที่บ้านและระดับสติปัญญาของเด็ก เป็นต้น

จากลักษณะการแบ่งประเภทของรูปแบบ ส่วนใหญ่จะใช้เป็นแนวคิดพื้นฐานในการเสนอรูปแบบเพื่อบรรยายหรืออธิบายปรากฏการณ์ต่าง ๆ ส่วนการกำหนดรูปแบบว่าจะประกอบด้วยอะไรบ้าง จำนวนเท่าใด มีโครงสร้างและความสัมพันธ์กันอย่างไรบ้างนั้นไม่ได้กำหนดแน่นอน ขึ้นอยู่กับสิ่งที่เรากำลังศึกษาหรือจะออกแบบแนวคิด ทฤษฎีและหลักการพื้นฐานในการกำหนดรูปแบบนั้น ๆ

การพัฒนาารูปแบบ

การพัฒนาารูปแบบตามแนวคิดของ Meson, Albert and Khedouri (1985 อ้างถึงใน เกียรติกำจร กุศล, 2544, หน้า 17) ได้เสนอขั้นตอนการพัฒนาารูปแบบไว้ 5 ขั้นตอน คือ

1. ขึ้นรวบรวมปัญหา (Problem formulation) เพื่อให้รู้ว่าอะไรคือสภาพปัญหาที่แท้จริง
2. ขึ้นพัฒนาารูปแบบ (Model construction) จะดำเนินการภายหลังจากที่ได้รวบรวมปัญหาต่าง ๆ ได้แล้ว ในการสร้างรูปแบบผู้สร้างจะต้องพิจารณาวัตถุประสงค์เบื้องต้นของการสร้างรูปแบบ ต้องรู้ถึงคุณลักษณะเฉพาะที่ต้องการของผลผลิต ต้องรู้ข้อมูลสารสนเทศที่จำเป็นในการสร้างรูปแบบ ควรคำนึงถึงต้นทุน ค่าใช้จ่ายในการสร้าง และเป็นที่น่าสนใจของผู้ใช้ด้วยการสุ่มตัวอย่าง ควรทำตามหลักวิชาอย่างเคร่งครัด ควรมีการประเมินค่าความแปรปรวนและควรพิจารณาอย่างระมัดระวังว่าสมควรนำตัวแปรใดบ้างมาไว้ในรูปแบบที่จะสร้าง เมื่อสร้างเสร็จแล้วก็ต้องพิจารณาว่าครอบคลุมตัวแปรหรือไม่มีความบกพร่องในตัวแปรใดบ้าง

3. การทดสอบรูปแบบ (Testing the model) เมื่อสร้างรูปแบบแล้วควรมีการทดสอบ โดยจะต้องพิจารณา ดังนี้

3.1 มีความตรงตามสถานการณ์จริง (Valid) รูปแบบที่สร้างขึ้นมากมีความใกล้เคียงกับความจริง จะดีมาก เพราะจะช่วยให้การตัดสินใจดีขึ้น ไม่ยุ่งยากต่อการนำไปใช้ และควรพิจารณาถึงระดับของความสำเร็จจากการแก้ปัญหาด้วย

3.2 มีการนำไปทดลองใช้เพื่อเปรียบเทียบว่าผลการนำรูปแบบไปใช้ ทำให้มีการปรับปรุงคุณภาพในการปฏิบัติงานอย่างไร ในการทดลองใช้มี 2 แบบ คือ ทำการทดลองย้อนหลัง โดยใช้กับข้อมูลในอดีตกับการทดลองใช้ปฏิบัติในปัจจุบัน

4. การนำไปใช้ (Implementation) เมื่อผ่านการทดสอบแล้วก็ควรสามารถนำไปใช้ให้เกิดความสำเร็จ เพราะไม่มีรูปแบบใดที่จะสำเร็จอย่างสมบูรณ์ได้จนกว่าจะได้รับการยอมรับ ได้รับความสนใจและมีการนำไปใช้

5. การพัฒนาปรับปรุงรูปแบบให้ทันสมัย (Model updating) แม้ว่ารูปแบบที่นำไปใช้ประสบความสำเร็จแล้วก็ตาม ควรจะได้มีการพัฒนา ปรับปรุง ประยุกต์ให้เหมาะกับเป้าหมายขององค์กร สถานการณ์ที่มากกระทบทั้งจากสิ่งแวดล้อมภายในและสิ่งแวดล้อมภายนอก

โดยสรุปแล้ว การสร้างรูปแบบ (Model) นั้น ไม่มีข้อกำหนดตายตัวแน่นอนว่าต้องทำอะไรบ้าง แต่โดยทั่วไปจะเริ่มต้นจากการศึกษาองค์ความรู้เกี่ยวกับเรื่องที่จะทำการสร้างรูปแบบให้ชัดเจน จากนั้นจึงค้นหาสมมติฐานและหลักการของรูปแบบที่จะพัฒนา แล้วสร้างรูปแบบตามหลักการที่กำหนดขึ้น และรูปแบบที่สร้างขึ้น ไปตรวจสอบหาคุณภาพของรูปแบบต่อไป

องค์ประกอบของรูปแบบ

องค์ประกอบของรูปแบบ เป็นการกำหนดว่า จะต้องประกอบด้วยรายละเอียดอะไร มากน้อยเพียงใด จึงจะเหมาะสม ซึ่ง Bardo and Hartman (1982) ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับองค์ประกอบของรูปแบบไว้ว่า การกำหนดรูปแบบใดรูปแบบหนึ่งจะต้องประกอบด้วยรายละเอียดจะมีมากน้อยเพียงใด และควรมีองค์ประกอบอะไรบ้าง ไม่ได้มีข้อกำหนดที่แน่นอน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับปรากฏการณ์นั้น ๆ ส่วน Ivancevich, Donnelly and Gibson (1989) ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับรูปแบบระบบที่มีลักษณะบางประการของระบบเปิด (Ivancevich et al., 1989) เป็นรูปแบบที่แสดงถึงองค์ประกอบย่อยของระบบ ซึ่งประกอบด้วย 4 ส่วน คือ 1) ปัจจัยนำเข้า 2) กระบวนการ 3) ผลผลิต และ 4) ข้อมูลป้อนกลับจากสภาพแวดล้อม ซึ่งในการพิจารณารูปแบบในลักษณะนี้ ถือว่าผลผลิตของระบบเกิดจากการที่มีปัจจัยนำเข้าส่งเข้าไปผ่านกระบวนการซึ่งจะจัดกระทำให้เกิดผลผลิตขึ้น และให้ความสนใจกับข้อมูลป้อนกลับจากสภาพแวดล้อมภายนอก ซึ่งแสดงถึงการเริ่มมีลักษณะของความเป็นระบบเปิด ดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 รูปแบบระบบที่มีลักษณะระบบเปิด (Ivancevich et al., 1989, p. 16)

คุณลักษณะของรูปแบบที่ดี

Keeves (1988, p. 560) กล่าวว่า รูปแบบที่ใช้ประโยชน์ได้ ควรจะมีข้อกำหนด (Requirement)

4 ประการ คือ

1. รูปแบบ ควรประกอบด้วยความสัมพันธ์อย่างมีโครงสร้าง (Structural relationship) มากกว่าความสัมพันธ์ที่เกี่ยวเนื่องกันแบบรวม ๆ (Associative relationship)
2. รูปแบบ ควรใช้เป็นแนวทางในการพยากรณ์ผลที่จะเกิดขึ้น ซึ่งสามารถถูกตรวจสอบได้โดยการสังเกต ซึ่งเป็นไปได้ที่จะทดสอบรูปแบบบนพื้นฐานของข้อมูลเชิงประจักษ์ได้
3. รูปแบบ ควรจะต้องระบุหรือชี้ให้เห็นถึงกลไกเชิงเหตุผลของเรื่องที่ศึกษา ดังนั้น นอกจากรูปแบบจะเป็นเครื่องมือในการพยากรณ์ได้ ควรใช้อธิบายปรากฏการณ์ได้ด้วย
4. รูปแบบ ควรเป็นเครื่องมือในการสร้างมโนทัศน์ใหม่ และสร้างความสัมพันธ์ของตัวแปรในภาพลักษณ์ใหม่ ซึ่งเป็นการขยายในเรื่องที่กำลังศึกษา

การตรวจสอบรูปแบบ

จุดมุ่งหมายที่สำคัญของการสร้างรูปแบบก็เพื่อทดสอบ หรือตรวจสอบรูปแบบนั้น ด้วยข้อมูลเชิงประจักษ์ การตรวจสอบรูปแบบมีหลายวิธีซึ่งอาจใช้การวิเคราะห์จากหลักฐานเชิง คุณลักษณะ (Qualitative) และเชิงปริมาณ (Quantitative) โดยที่การตรวจสอบรูปแบบจากหลักฐาน เชิงคุณลักษณะ อาจใช้ผู้เชี่ยวชาญเป็นผู้ตรวจสอบ ส่วนการตรวจสอบ โมเดลจากหลักฐานเชิงปริมาณใช้เทคนิคทางสถิติ ซึ่งการตรวจสอบรูปแบบควรตรวจสอบคุณลักษณะ 2 อย่าง (อุทุมพร จามรมาน, 2541, หน้า 23) คือ

1. การตรวจสอบความมากน้อยของความสัมพันธ์ ความเกี่ยวข้อง/ เหตุผลระหว่างตัวแปร
2. การประมาณค่าพารามิเตอร์ของความสัมพันธ์ดังกล่าว ซึ่งการประมาณค่านี้สามารถประมาณข้ามกาลเวลา กลุ่มตัวอย่าง หรือสถานที่ได้ (Across time, samples, sites) หรืออ้างอิงจากกลุ่มตัวอย่างไปหาประชากรก็ได้ โดยผลการตรวจสอบนำไปสู่คำตอบ 2 ข้อ คือ

2.1 การสร้างรูปแบบใหม่

2.2 การปรับปรุงหรือพัฒนารูปแบบเดิม

Eisner (1976, pp. 192-193) ได้เสนอแนวคิดการตรวจสอบโดยการใช้ผู้ทรงคุณวุฒิในบางเรื่อง ที่ต้องการความละเอียดอ่อนมากกว่าการวิจัยในเชิงปริมาณ โดยเชื่อว่าการรับรู้ที่เท่ากันนั้นเป็นคุณสมบัติ พื้นฐานของผู้รู้ และได้เสนอแนวคิดการประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิไว้ ดังนี้

1. การประเมินโดยแนวทางนี้ มิได้เน้นผลสัมฤทธิ์ของเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ตาม รูปแบบการประเมินแบบอิงเป้าหมาย (Goal-based model) การตอบสนองปัญหาและความต้องการของ ผู้เกี่ยวข้องตามรูปแบบการประเมินแบบสนองตอบ (Responsive model) หรือกระบวนการตัดสินใจ (Decision making model) แต่อย่างใดอย่างหนึ่งแต่การประเมิน โดยผู้ทรงคุณวุฒิจะเป็นการวิเคราะห์ที่ วิจารณ์อย่างลึกซึ้งเฉพาะในประเด็นที่นำมาพิจารณา ซึ่งไม่จำเป็นต้องเกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์หรือ ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจเสมอไป แต่อาจจะผสมผสานปัจจัยในการพิจารณาต่าง ๆ เข้าด้วยกัน ตามวิจรรณญาณของผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อให้ได้ข้อสรุปเกี่ยวกับคุณภาพ ประสิทธิภาพ หรือความเหมาะสม ของสิ่งที่ทำการประเมิน

2. เป็นรูปแบบการประเมินที่เน้นความเชี่ยวชาญเฉพาะทาง (Specialization) ในเรื่องที่จะประเมิน โดยที่พัฒนามาจากรูปแบบการวิจารณ์งานศิลป์ (Art criticism) ที่มีความละเอียดอ่อน และต้องอาศัยผู้เชี่ยวชาญระดับสูงมาเป็นผู้วินิจฉัย เนื่องจากเป็นการวัดคุณค่าไม่อาจประเมินด้วย เครื่องวัดใด ๆ ได้ และต้องใช้ความรู้ความสามารถของผู้ประเมินอย่างแท้จริง ต่อมาได้มีการนำแนวคิดนี้ มาประยุกต์ใช้ในทางการศึกษาระดับสูงในวงการอุดมศึกษามากขึ้น ในสาขาเฉพาะที่ต้องอาศัยผู้รู้ ผู้เล่นในเรื่องนั้นจริง ๆ มาเป็นผู้ประเมินผล ทั้งนี้เพราะองค์ความรู้เฉพาะสาขานั้น ผู้ที่ศึกษาเรื่องนั้น จริง ๆ จึงจะทราบและเข้าใจอย่างลึกซึ้ง

3. เป็นรูปแบบที่ใช้ตัวบุคคล คือ ผู้ทรงคุณวุฒิเป็นเครื่องมือในการประเมินโดยให้ ความเชื่อถือว่าผู้ทรงคุณวุฒินั้นเที่ยงธรรมและมีดุลยพินิจที่ดี ทั้งนี้มาตรฐานและเกณฑ์พิจารณาต่าง ๆ นั้นจะเกิดขึ้นจากประสบการณ์และความชำนาญของผู้ทรงคุณวุฒินั่นเอง

4. เป็นรูปแบบที่ยอมให้ความยืดหยุ่นในกระบวนการทำงานของผู้ทรงคุณวุฒิตามอรรถาธิบาย และความถนัดของแต่ละคน นับตั้งแต่การกำหนดประเด็นสำคัญที่พิจารณา การบ่งชี้ข้อมูลที่ต้องการ การเก็บรวบรวม การประมวลผล การวินิจฉัยข้อมูล ตลอดจนวิธีการนำเสนอ

ทั้งนี้การเลือกผู้ทรงคุณวุฒิจะเน้นที่สถานภาพทางวิชาชีพ ประสบการณ์ และการเป็นที่เชื่อถือ (High credit) ของวิชาชีพนั้นเป็นสำคัญ

โดยที่การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเพื่อรูปแบบการดำเนินงานสถานักเรียนสำหรับ โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในกรุงเทพมหานคร เพื่อที่จะนำผล

การศึกษาไปเป็นข้อมูลในการพัฒนา การดำเนินงานกิจกรรมสถานักเรียนของ โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในกรุงเทพมหานคร โดยรวม ผู้วิจัยใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหารูปแบบการดำเนินงาน จัดสนทนากลุ่มเพื่อให้ได้ข้อสังเกต และข้อเสนอแนะเพื่อให้ได้รูปแบบที่มีความสมบูรณ์ เหมาะสม สามารถนำไปปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ

คู่มือ

ความหมายของคู่มือ

พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 ได้ให้ความหมายของคำว่า คู่มือ ไว้ว่าเป็นสมุดหรือหนังสือที่ให้ความรู้เกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่งที่ต้องการรู้เพื่อใช้ประกอบการทำเพื่ออำนวยความสะดวกเกี่ยวกับการศึกษาหรือการปฏิบัติเรื่องใดเรื่องหนึ่ง หรือเพื่อแนะนำวิธีใช้อุปกรณ์อย่างใดอย่างหนึ่ง (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546)

สุนิษฐ์ เข็นสวาย (2543) ได้อธิบายไว้ว่า หนังสือคู่มือ (Handbook) เป็นหนังสืออ้างอิงประเภทหนึ่งจัดทำขึ้น เพื่อรวบรวมเรื่องราวและข้อเท็จจริงเกี่ยวกับบุคคล เหตุการณ์แนวโน้มนเฉพาะด้าน ซึ่งอาจเป็นเรื่องที่น่าสนใจด้านใดด้านหนึ่ง หรือเรื่องในสาขาวิชาใดวิชาหนึ่ง โดยเฉพาะอย่างกว้าง ๆ สามารถใช้เป็นคู่มือศึกษาเรื่องที่น่าสนใจได้เป็นอย่างดี หรืออาจใช้เป็นคู่มือในการปฏิบัติงาน และใช้เป็นแหล่งอ้างอิงข้อเท็จจริงที่จะตอบคำถามในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง

ทิสนา เขมมณี (2536) ได้ให้ความหมายของหนังสือคู่มือไว้ว่า เป็นหนังสือที่ใช้ควบคู่ไปกับการกระทำอะไรอย่างใดอย่างหนึ่ง วัตถุประสงค์เพื่อให้แนวทางปฏิบัติแก่ผู้ใช้คู่มือ ช่วยให้ผู้ใช้สามารถกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งตามที่ต้องการได้บรรลุสำเร็จตามเป้าหมาย

เสถียร คามีสักดิ์ (2554) ให้ความหมายของคู่มือปฏิบัติงาน หมายถึง เอกสารที่ใช้ประกอบการปฏิบัติงานใดงานหนึ่ง ที่กำหนดภาระหน้าที่ความรับผิดชอบไว้ในมาตรฐานกำหนดตำแหน่ง (Job description) มีคำอธิบายงานที่ปฏิบัติ ประวัติความเป็นมา มีแผนกลยุทธ์การปฏิบัติ กำหนดตัวชี้วัดการประเมินผล ซึ่งในแต่ละบท/ เรื่อง/ หัวข้อ ต้องมีความคิดหลัก วัตถุประสงค์ และเนื้อหาสาระที่มีความสมบูรณ์ มีรายละเอียดครอบคลุมเนื้อหาในแต่ละเรื่อง มีกฎ ระเบียบ พระราชบัญญัติ หนังสือเวียนมติต่าง ๆ เอกสาร ที่เกี่ยวข้อง หลักเกณฑ์และวิชาการ เทคนิคหรือแนวทางในการปฏิบัติงาน ปัญหาอุปสรรคและแนวทางแก้ไขข้อเสนอแนะ ทั้งนี้ต้องใช้ประกอบการปฏิบัติงานมาแล้วและต้องจัดทำเป็นรูปเล่ม

นอกจากนี้ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (2546) ให้ความหมายของคู่มือการปฏิบัติงานหรือผลงานประเภทวิเคราะห์งานในหน้าที่ความรับผิดชอบ หมายถึง เอกสารเชิงคุณภาพซึ่งรวบรวม

กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ หลักการปฏิบัติในหน้าที่ความรับผิดชอบ และมีบทหนึ่งที่ได้กล่าวถึง ปัญหาอุปสรรคในการปฏิบัติงาน พร้อมเสนอแนะแนวทางวิธีการแก้ไขปัญหาและพัฒนางานในหน้าที่

ความสำคัญของคู่มือ

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบข้าราชการ (2549, หน้า 12) กล่าวถึงความสำคัญของคู่มือการปฏิบัติงาน (Work manual) ว่าเปรียบเสมือนแผนที่บอกเส้นทางการทำงานที่มีจุดเริ่มต้นและสิ้นสุดของกระบวนการ มักจัดทำขึ้นสำหรับลักษณะงานที่ซ้ำซ้อน มีหลายขั้นตอน และเกี่ยวข้องกับหลายคน สามารถปรับปรุงเปลี่ยนแปลงเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงการปฏิบัติงาน

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบข้าราชการ (2549) ให้ความสำคัญกับการจัดทำคู่มือการปฏิบัติงาน และประโยชน์ของการจัดทำคู่มือการปฏิบัติงาน ไว้ดังนี้

1. เพื่อให้การปฏิบัติงานในปัจจุบันเป็นมาตรฐานเดียวกัน
2. ผู้ปฏิบัติงานทราบและเข้าใจว่าควรทำอะไรก่อนและหลัง
3. ผู้ปฏิบัติงานทราบว่าควรปฏิบัติอย่างไร เมื่อใดกับใคร
4. เพื่อให้การปฏิบัติงานสอดคล้องกับนโยบาย วัตถุประสงค์ ภารกิจ และเป้าหมายขององค์กร
5. เพื่อให้ผู้บริหารติดตามงานได้ทุกขั้นตอน
6. เป็นเครื่องมือในการฝึกอบรม
7. ใช้เป็นเอกสารอ้างอิงในการทำงาน
8. ใช้เป็นสื่อในการประสานงาน
9. ได้งานที่มีคุณภาพตามกำหนด
10. ผู้ปฏิบัติงานไม่เกิดความสับสน
11. แต่ละหน่วยงานรู้งานซึ่งกันและกัน
12. บุคลากร หรือเจ้าหน้าที่สามารถทำงานแทนกันได้
13. สามารถเริ่มปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้องและรวดเร็ว เมื่อมีการโยกย้ายตำแหน่งงาน
14. ลดขั้นตอนการทำงานที่ซ้ำซ้อน
15. ลดข้อผิดพลาดจากการทำงานที่ไม่เป็นระบบ
16. ช่วยเสริมสร้างความมั่นใจในการทำงาน
17. ช่วยให้เกิดความสม่ำเสมอในการปฏิบัติงาน
18. ช่วยลดความขัดแย้งที่อาจเกิดขึ้นในการทำงาน
19. ช่วยลดการตอบคำถาม
20. ช่วยลดเวลาสอนงาน
21. ช่วยให้การทำงานเป็นมืออาชีพ

22. ช่วยในการออกแบบระบบงานใหม่และปรับปรุงงาน
23. ผู้ปฏิบัติงานทราบรายละเอียด และทำงานได้อย่างถูกต้อง
24. ทราบถึงตำแหน่งงานที่รับผิดชอบ
25. ทราบถึงเทคนิคในการทำงาน

พิเศษ บัณฑิต (2556) กล่าวว่า คู่มือปฏิบัติงาน มีความสำคัญโดยใช้เป็นมาตรฐานงาน ที่สร้างความเข้าใจให้ตรงกัน เป็นแนวทางสำหรับผู้สนใจและสามารถศึกษาได้ด้วยตนเอง เป็นเครื่องมือ ประกันคุณภาพ ทำให้งานเป็นระบบยิ่งขึ้น ส่วนราชการส่วนใหญ่ให้ถือว่า คู่มือปฏิบัติงานเป็นผลงาน ทางวิชาการด้วย

ประเภทของคู่มือ

จุฑามาศ ปานศิริ (2552) กล่าวว่า หนังสือคู่มือ เป็นหนังสืออ้างอิงประเภทหนึ่งจัดทำขึ้น โดยจำแนกได้ 4 ประเภท คือ

1. คู่มือช่วยปฏิบัติงาน เป็นหนังสือที่ทำหน้าที่แนะแนวทาง แนะนำ เช่น หนังสือแนะนำ อาชีพ คู่มือเลี้ยงสัตว์ คู่มือซ่อมรถ เป็นต้น
2. หนังสือรวบรวมความรู้เบ็ดเตล็ด เป็นหนังสือที่ให้คำอธิบายในสาขาวิชาต่าง ๆ เช่น หนังสือสิ่งแรกในเมืองไทย
3. หนังสือคู่มือ เป็นหนังสือที่ให้คำอธิบายและตีความหมายของเรื่องราวของเนื้อหาวิชาใด วิชาหนึ่ง ในแง่มุมหลาย ๆ ด้าน
4. หนังสือที่ให้เรื่องราวหรือเนื้อหาสำคัญโดยย่อ เป็นหนังสือที่ให้ความรู้ในเรื่องใด เรื่องหนึ่งเฉพาะเรื่องที่สำคัญ โดยย่อ

พิเศษ บัณฑิต (2556) แบ่งคู่มือการปฏิบัติงานออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่

1. คู่มือการปฏิบัติงาน ในด้านต่าง ๆ เช่น งานบริหารและเลขานุการ งานสารบรรณ งาน การเงิน งานบัญชี งานงบประมาณเงินรายได้/ เงินงบประมาณ งานพัสดุ งานจัดซื้อจัดจ้าง งานจัดทำ ทะเบียนครุภัณฑ์ งานนโยบายและแผน งานจัดทำหลักสูตร/ รายวิชา งานประกันคุณภาพการศึกษา งานทะเบียนนิสิต งานบริการนิสิต งาน โสตทัศนูปกรณ์ งานบริการห้องเรียน ห้องประชุม
2. คู่มือที่ให้ความรู้เฉพาะด้าน เช่น ด้านการแพทย์ การพยาบาล การรักษาสุขภาพ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี การเมือง เศรษฐกิจ สังคม การท่องเที่ยว สิ่งแวดล้อม การรักษา ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม ฯลฯ

ทิสนา เขมมณี (2536) แบ่งคู่มือออกเป็น 4 ประเภท ได้แก่

1. คู่มือครู (Teacher's manual or handbook) หมายถึง หนังสือที่ให้แนวทางและแนะนำแก่ครูเกี่ยวกับสาระ วิธีการ กิจกรรม สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ และแหล่งข้อมูลหรือแหล่งอ้างอิงต่าง ๆ ปกติมักใช้ควบคู่กับตำราเรียนหรือหนังสือเรียน

2. คู่มือผู้เรียน (Students' manual or workbook) หมายถึง หนังสือที่ผู้เรียนใช้ควบคู่ไปกับตำราเรียน ปกติมักจะประกอบไปด้วย สาระ คำสั่ง แบบฝึกหัด ปัญหาหรือคำถาม ที่ว่าสำหรับเขียนคำตอบ และการทดสอบ ปัจจุบันคู่มือผู้เรียนไม่เพียงแต่จัดทำขึ้นเพื่อใช้ควบคู่กับตำราเท่านั้น แต่อาจจะใช้เป็นคู่มือสำหรับการศึกษาควบคู่ไปกับสื่ออื่น ๆ ที่ทำหน้าที่แทนครูหรือตำรา เช่น บทเรียน วิดิทัศน์ บททางไกล ภาพยนตร์ หรือ บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน

3. คู่มือปฏิบัติ (Exercise or practice book) หมายถึง หนังสือที่ช่วยให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติในสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปแล้ว ปกติเมื่อผู้เรียนได้เรียนรู้จากการสอนของครูโดยตรงแล้ว ควรจะเกิดความเข้าใจในสิ่งที่เรียนในระดับหนึ่ง แต่อาจจะยังไม่เกิดความเข้าใจในที่ลึกซึ้ง หรืออาจจะยังไม่เกิดทักษะความชำนาญในเรื่องนั้น เนื่องจากความจำกัดเรื่องเวลาครูจึงมักจัดทำคู่มือผู้เรียนหรือแบบฝึกปฏิบัติเพิ่มเติม ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ได้ดีขึ้น หรือเกิดความคล่องแคล่วในการคิด การทำซึ่งเรียกว่าเกิดทักษะ ความชำนาญ ดังนั้น จึงกล่าวได้ว่า แบบฝึกหัดเป็นหนังสือที่ให้แนวทางแก่ผู้เรียนในการฝึกฝนสิ่งที่ได้เรียนรู้มาแล้ว เพื่อช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้มากยิ่งขึ้น

4. คู่มือทั่วไป หมายถึง หนังสือที่ให้ข้อความรู้เกี่ยวกับการทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งแก่ผู้อ่าน โดยมุ่งหวังให้ผู้อ่านหรือผู้ใช้มีความเข้าใจและสามารถดำเนินการในเรื่องนั้น ๆ ด้วยตนเองได้อย่างถูกต้องเหมาะสม

เสถียร คามีสักดิ์ (2554, หน้า 5-6) กล่าวว่า คู่มือปฏิบัติงานแบ่งออกเป็น 3 ลักษณะ คือ คู่มือที่เขียนให้ผู้เขียนเองถือเป็นแนวปฏิบัติ คู่มือที่เขียนให้ผู้อื่นปฏิบัติงานอื่นถือเป็นแนวปฏิบัติและคู่มือที่เขียนให้ผู้ใช้บริการถือเป็นแนวปฏิบัติ โดยแบ่งคู่มือการปฏิบัติงานออกเป็น 3 ระดับของคู่มือได้แก่

1. Manual book เป็นคู่มือที่นำเอา กฎ พระราชบัญญัติ พระราชกฤษฎีกา ระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ หนังสือเวียน มติ หนังสือตอบข้อหารือที่เกี่ยวข้อง มารวบรวมไว้เป็นหมวดหมู่ แล้วทำเป็นรูปเล่ม

2. Cook book เป็นคู่มือที่มีลักษณะเหมือนระดับ Manual book แต่ต้องเพิ่มเติมขั้นตอนวิธีการปฏิบัติงาน

3. Tip book เป็นคู่มือที่มีลักษณะเดียวกับ Manual book และ Cook book แต่ต้องเพิ่มเทคนิคประสบการณ์ในสาขาวิชาชีพ และหรือนำเทคโนโลยีมาใช้และหรือประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงาน

องค์ประกอบของกลุ่มมือ

สรณญ จินตวัต (2557) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของกลุ่มมือปฏิบัติงาน (Work manual) ประกอบด้วย

1. ปกและประวัติการแก้ไขเนื้อหา
2. วัตถุประสงค์ (Objectives)
3. ขอบเขต (Scope)
4. คำจำกัดความ (Definition)
5. หน้าที่ความรับผิดชอบ (Responsibilities)
6. ระเบียบปฏิบัติ/ ขั้นตอนการปฏิบัติงาน (Procedure)
7. มาตรฐานคุณภาพงาน (Quality control)
8. เอกสารอ้างอิง (Reference document)
9. แบบฟอร์มที่ใช้ (Forms)
10. การควบคุมเอกสาร (Record of documents)
11. ข้อมูลสารสนเทศ/ ฐานข้อมูลที่ใช้ในการปฏิบัติงาน (Information system)
12. ข้อเสนอแนะ/ เทคนิคในการปฏิบัติงาน/ ปัญหาอุปสรรค/ แนวทางแก้ไขและพัฒนางาน
13. ภาคผนวก

เสถียร คามีสักดิ์ (2554, หน้า 34-35) กล่าวว่า ส่วนประกอบของรูปแบบกลุ่มมือปฏิบัติงาน ประกอบด้วย 3 ส่วน ได้แก่

1. ส่วนประกอบตอนต้น
  - 1.1 ปกนอก
  - 1.2 ปกใน
  - 1.3 คำนำ
  - 1.4 สารบัญ
  - 1.5 บัญชีตาราง/บัญชีภาพประกอบ (ถ้ามี)
2. ส่วนเนื้อหา

2.1 ส่วนที่เป็นเนื้อหาตามที่ทำโครงร่างโดยต้องปรับปรุงให้เป็น สารบัญ ที่แบ่งเป็น บท ๆ ควรนำเสนอแต่ละบทว่ามีแนวคิดโดยย่ออย่างไร แนวคิดเมื่อนำไปปฏิบัติอย่างไร แล้วจึงเริ่มที่เนื้อหา ซึ่งอาจจะมีทั้ง อัญประกาศ และเชิงอรรถ ที่อ้างอิงในเนื้อหาสาระ หรือตารางภาพประกอบ (ถ้ามี)

3. ส่วนประกอบตอนท้าย

3.1 บรรณานุกรม

3.2 ภาคผนวก

3.3 ประวัติย่อผู้เขียน

อรยา พูลทรัพย์ (2559) กล่าวถึงองค์ประกอบของกลุ่มมือการปฏิบัติงาน โดยประกอบด้วย 12 องค์ประกอบ ดังนี้

1. วัตถุประสงค์
2. ขอบเขต
3. คำจำกัดความ
4. หน้าที่ความรับผิดชอบ
5. ขั้นตอนการปฏิบัติงาน
6. เอกสารอ้างอิง
7. แบบฟอร์มที่ใช้
8. เอกสารบันทึก
9. แผนผังกระบวนการปฏิบัติงาน หรือ Work flow ของกระบวนการ
10. มาตรฐานงาน
11. ระบบติดตามประเมินผล
12. ภาคผนวก: ตัวอย่าง, ระเบียบ, คำสั่ง

ผู้วิจัยได้เลือกองค์ประกอบของกลุ่มมือโดยสังเคราะห์จาก เสถียร คามีสักดิ์ (2554) และ สรรณู จินตภวัต (2557) ประกอบด้วยองค์ประกอบ 9 หัวข้อ ได้แก่ 1) ชื่อกลุ่มมือ (Name) 2) คำชี้แจง (Explanation) 3) ความเป็นมาและความสำคัญ (Background and signification) 4) วัตถุประสงค์ (Objectives) 5) ขอบเขต (Scope) 6) คำจำกัดความ (Definition) 7) การดำเนินงานสถานักเรียน สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา 8) เอกสารอ้างอิง (Reference document) และ 9) ภาคผนวก (Appendix)

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

ชัชยา โชติฉิลก (2533) ได้วิจัยเรื่อง การจัดสถานักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัด กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ เขตกรุงเทพมหานคร พบว่า การจัดสถานักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา ทางด้านแนวความคิดเกี่ยวกับการจัดสถานักเรียนของผู้บริหาร ครูที่ปรึกษาสถานักเรียน และประธานสถานักเรียน มีความเห็นว่าสถานักเรียนส่งเสริมให้นักเรียนมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

ในระดับมาก รองลงมา ได้แก่ สถานักเรียนช่วยฝึกฝนนักเรียนให้เป็นพลเมืองดี ในสังคมประชาธิปไตย ส่วนรูปแบบการจัดสถานักเรียน พบว่า รูปแบบการจัดสถานักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขต กรุงเทพมหานคร ควรจัดแบบเจ้าหน้าที่โรงเรียนมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ รูปแบบผสม ความคิดเห็นที่เห็นว่าควรจัดน้อยที่สุด ได้แก่ แบบรัฐสภาของประเทศและแนวความคิดในการจัดสถานักเรียน ในโรงเรียนมัธยมศึกษาเหมาะสมเพียงใด ส่วนใหญ่เห็นว่าควรจัดสถานักเรียน

ปรีดา รุ่งโรจน์ (2533) ได้วิจัยเรื่อง การบริหารกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน ประถมศึกษา พบว่า กิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตยที่จัดแล้วประสบความสำเร็จมากที่สุด และส่งผลให้เกิดคุณธรรมด้านคุณธรรม สามัคคีธรรม และปัญญาธรรม ได้แก่ กิจกรรมทำความสะอาดสถานที่ และกิจกรรมปกครองตนเองของนักเรียนในด้านการประเมินผล มีหัวหน้าโครงการ หลังจากการประเมิน สิ้นสุดนำผลการประเมินไปปรับปรุงการจัด กิจกรรมครั้งต่อไป ส่วนปัญหาและอุปสรรค ขาดแคลนงบประมาณในการดำเนินงาน บุคลากรมีเวลาจำกัดในการวางแผนการทำงาน และขาดการติดตาม ประเมินผลอย่างสม่ำเสมอ

ทรงพล เทพาคำ (2539) ได้วิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาการบริหารกิจกรรมนักเรียน ในโรงเรียนมัธยมศึกษา พบว่า โรงเรียนได้จัดกิจกรรมให้ความรู้แก่บุคลากรในด้านกิจกรรมนักเรียน มีคณะกรรมการที่ปรึกษากิจกรรมนักเรียนที่มีความรู้ ความสามารถ มีความยืดหยุ่นสามารถปรับเปลี่ยน ได้ตามความเหมาะสมการจัดบุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถ ตรงตามลักษณะงาน เปิดกว้าง ในการแสดงความคิดเห็น เป็นการสร้างขวัญกำลังใจคุณธรรม จริยธรรม ในด้านการอำนวยความสะดวก ผู้บริหารออกคำสั่งเป็นลายลักษณ์อักษร จัดบรรยากาศ สิ่งแวดล้อม อำนวยความสะดวก ควรมีห้อง เฉพาะงานกิจกรรม ในด้านการประเมินผล ควรประเมินผลหลายรูปแบบทั้งประเมินตนเอง ใช้แบบสอบถามและประชุมมีผลสรุปอย่างเป็นระบบเพื่อนำผลการประเมินไปใช้ปรับปรุงและพัฒนาให้มีประสิทธิภาพ

อัจฉรา สามีภักดิ์ (2539) ได้วิจัยเรื่อง พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารกับความรู้ ทัศนคติและการมีส่วนร่วมส่งเสริมการปกครองระบอบประชาธิปไตยของเยาวชนในระบบ/นอกระบบการศึกษา กรุงเทพมหานคร พบว่า พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตย มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการมีส่วนร่วมส่งเสริมการปกครองระบอบประชาธิปไตย

สุนิสา เชาวน์เมธากิจ (2540) ได้วิจัยเรื่อง การเปรียบเทียบแนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับ ประชาธิปไตย ตามการรับรู้ของนักเรียนในระบบและนอกระบบ โรงเรียน ระดับชั้นมัธยมศึกษา ตอนปลาย กรุงเทพมหานคร พบว่า นักเรียนในระบบโรงเรียนมีการรับรู้เรื่องแนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับ ประชาธิปไตยโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง แต่การรับรู้ด้านรูปแบบการปกครองแบบ ประชาธิปไตยอยู่ในระดับดี

เขวลักษณ์ อักษร (2544) ได้วิจัยเรื่อง บทบาทของครูสังคัมศึกษาในการพัฒนาคุณลักษณะ ประชาธิปไตยให้แก่นักเรียนระดับมัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร พบว่า การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ในห้องเรียนส่วนใหญ่สอนหลักการประชาธิปไตยในเนื้อหาการเมือง รู้การปกครองและเชื่อมโยง กับเหตุการณ์การเมืองการปกครองที่สำคัญในด้านพัฒนาทักษะใช้กระบวนการการปกครองแบบ ประชาธิปไตยโดยให้นักเรียนทำงานในรูปคณะกรรมการใช้ระบบโหวตเสียงลงมติ การสร้างข้อตกลง และควบคุมกันเอง ในด้านการพัฒนาด้านวิถีประชาธิปไตย จัดกิจกรรมการทำงานเป็นกลุ่ม การอภิปรายกลุ่ม และการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร ในด้านการพัฒนาทักษะในการใช้กระบวนการ การปกครอง จัดกิจกรรมเลือกตั้งกรรมการห้องเรียน สถานักเรียนและกิจกรรมชุมชน นักเรียนประชุม ปรีกษาหาหรือวางแผนการทำงานร่วมกันและครูส่วนใหญ่เป็นแบบอย่างที่ดี ใจกว้าง ยอมรับฟัง ความคิดเห็นของผู้อื่น มีระเบียบวินัย ยึดมั่น และศรัทธาในระบอบประชาธิปไตย

ประกอบ สารวรรณ (2548) ได้วิจัยการนำเสนอรูปแบบสถานักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการวิจัยพบว่า สถานักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานควรประกอบด้วย 7 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 วัตถุประสงค์ของสถานักเรียน คือ เพื่อให้สถานักเรียน มีส่วนช่วยส่งเสริมให้นักเรียน เห็นคุณค่าของระบอบประชาธิปไตย พร้อมทั้งฝึกฝนตนเองในการเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี รู้จักเคารพ สิทธิและความคิดเห็นของผู้อื่นในขณะเดียวกันก็เป็นศูนย์กลางในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของนักเรียน และของโรงเรียนและเป็นการเตรียมความพร้อมที่จะเป็นพลเมืองดีในสังคัมประชาธิปไตย องค์ประกอบ ที่ 2 องค์ประกอบของสถานักเรียน สถานักเรียนอาจจะประกอบด้วยคณะกรรมการผู้แทนนักเรียน คณะกรรมการบริหารงานสถานักเรียน คณะกรรมการดูแลการนักเรียน และอาจารย์ที่ปรึกษาสถานักเรียน องค์ประกอบที่ 3 สิทธิและหน้าที่ของสถานักเรียน สถานักเรียนควรมีสิทธิที่จะออกหรือเพิ่มเติม ระเบียบ หรือกฎ หรือข้อบังคับในธรรมนูญของโรงเรียนในส่วนที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนและควรเปิด โอกาสให้นักเรียนได้ให้ข้อเสนอแนะการบริหารงานของสถานักเรียนหรือการจัดกิจกรรมของโรงเรียน องค์ประกอบที่ 4 การเลือกตั้งคณะกรรมการของสถานักเรียน สถานักเรียนควรมีส่วนช่วยการเลือกตั้ง ประธานสถานักเรียนและสมาชิกสถานักเรียนให้เป็นไปโดยสุจริตเที่ยงธรรมและโปร่งใส องค์ประกอบ ที่ 5 การดำเนินงานของสถานักเรียนได้มีส่วนช่วยชี้แจงเรื่องการปฏิบัติตนและระเบียบวินัยแก่นักเรียน ใหม่และทำหน้าที่เป็นพี่เลี้ยงแก่นักเรียนใหม่ การจัดกิจกรรมแข่งขันกีฬาภายใน และมอบโล่และ เกียรติบัตร ให้แก่นักเรียนที่ทำชื่อเสียงให้แก่โรงเรียน องค์ประกอบที่ 6 การแต่งตั้งอาจารย์ที่ปรึกษา ของสถานักเรียน อาจารย์ที่ปรึกษาควรเป็นผู้ที่มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีความรู้ความเข้าใจเป็นอย่างดี เกี่ยวกับการบริหารงานสถานักเรียน มีบุคลิกภาพที่ดีน่าเคารพเลื่อมใสเป็นที่ไว้วางใจ และเป็นผู้มี ใจดีใจเป็นประชาธิปไตย อาจได้มาโดยคณะกรรมการสถานักเรียนสรรหาหรือคัดเลือกและเสนอ ผู้อำนวยกา เพื่อแต่งตั้งองค์ประกอบที่ 7 การติดตามและประเมินผลงานของสถานักเรียนควรนำ

ผลการประเมินมาใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาการบริหารของสถานักเรียนให้มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลยิ่ง ๆ ขึ้นไป

สมพงษ์ เป็นพุดเย็น (2555) ได้วิจัยการพัฒนาแผนกลยุทธ์การดำเนินงานกิจกรรมสถานักเรียนของโรงเรียนวังแจ่มวิทยาคม จังหวัดกำแพงเพชร พบว่า สภาพการดำเนินงานกิจกรรมสถานักเรียนของโรงเรียนวังแจ่มวิทยาคม จังหวัดกำแพงเพชร มีการพัฒนาการดำเนินงานที่ครอบคลุมในการจัดกิจกรรมทั้ง 4 ด้าน คือ การพัฒนาการดำเนินการพัฒนาทักษะความเป็นผู้นำ บูรณาการความรู้ และพฤติกรรมหรือวิถีประชาธิปไตย ส่งเสริมการเข้าร่วมกิจกรรมด้านจิตอาสา และประสานความร่วมมือจากทุกภาคส่วน ปัญหาการดำเนินงาน คือ คณะกรรมการสถานักเรียนขาดความเป็นผู้นำ คณะครูและบุคลากรทางการศึกษาและประชาชนในชุมชนขาดความรู้ความเข้าใจการดำเนินงานสถานักเรียน และยังไม่มีการจัดตั้งศูนย์เครือข่ายความร่วมมือประสานงานการดำเนินงานกิจกรรมสถานักเรียนอย่างเป็นทางการ

พิมพ์ใจ การ์ตัน (2557) ได้วิจัยการมีส่วนร่วมของสถานักเรียนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นการมีส่วนร่วมด้านความสัมพันธ์และการปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ของโรงเรียน ไม่แตกต่างกัน ในขณะที่ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร และด้านความรับผิดชอบให้สถานักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียนนั้นแตกต่างกัน โดยมีข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมของกรรมการสถานักเรียนในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในด้านต่าง ๆ ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่าควรให้สถานักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การอนุรักษ์สืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่นการจัดกิจกรรมที่เน้นเรื่องคุณธรรมจริยธรรมและเปิดโอกาสให้สถานักเรียนมีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารระหว่างครูกับนักเรียน การช่วยทำนุบำรุงดูแลรักษาทรัพย์สินของโรงเรียน

กชนเทพ จันทรวงศ์ (2561) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนากลุ่มมือการบริหารงานสถานักเรียนตามแนวคิดความเป็นพลเมืองประชาธิปไตยของนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษา ผลวิจัยพบว่า แนวทางการบริหารงานสถานักเรียนตามแนวคิดความเป็นพลเมืองประชาธิปไตยของนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษา มีทั้งหมด 3 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 การวางแผน ขั้นตอนที่ 2 การนำแผนสู่การปฏิบัติ และขั้นตอนที่ 3 การประเมินผลซึ่งการบริหารงานสถานักเรียนแบ่งกิจกรรมเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองประชาธิปไตย ออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการยอมรับ ด้านสามัคคีธรรม และด้านปัญญาธรรม

งานวิจัยต่างประเทศ

Milan (1970, p. 3784-A) ได้วิจัยเรื่อง An investigation of changes in selected student council activities in michigan secondary schools โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อสำรวจกิจกรรมที่รับผิดชอบ

โดยสถานักเรียนที่ได้รับเลือกในโรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐและไม่ใช่ของรัฐในรัฐมิชิแกนเป็นกิจกรรมปัจจุบันที่ดำเนินการโดยสถานักเรียนและลักษณะกิจกรรมที่ควรดำเนินการ พบว่า กิจกรรมส่วนใหญ่ที่ดำเนินการ ได้แก่ การจัดการเลือกตั้งของโรงเรียนกิจกรรมคีนส์ผู้เหี้ยของโรงเรียน การประชุมการมีส่วนร่วมของนักเรียน การปรับปรุงระเบียบ ข้อบังคับ การสนับสนุนการแลกเปลี่ยนนักเรียนกับโรงเรียนอื่น และกิจกรรมทางสังคมของโรงเรียน

Guilbault (1971, p. 305-A) ได้วิจัยเรื่อง A comparison of student activity programs in three types of connecticut middle schools สรุปผลการวิจัยได้ ดังนี้ จุดประสงค์ ของการวิจัยเพื่อเปรียบเทียบการจัดโปรแกรมกิจกรรมเสริมหลักสูตรของนักเรียนในโรงเรียน 3 ระดับ คือ ระดับเกรด 6-7-8, 7-8 และ 7-8-9 เพื่อเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมของโรงเรียนที่เป็นตัวอย่างประชากรในระดับต่าง ๆ กัน ศึกษาขอบเขต ประเภท ตลอดจนความร่วมมือในการร่วมกิจกรรม เช่น สถานักเรียนชุมนุมต่าง ๆ

Coy (1972, pp. 1313-1314) ได้วิจัยเปรียบเทียบทัศนคติของผู้ที่เป็นสมาชิกสถานักเรียน ผู้ที่ไม่ใช่สมาชิกสถานักเรียน ผู้รับผิดชอบต่อสถานักเรียนและผู้บริหารที่มีต่อความคาดหวังในการตั้งสถานักเรียน โดยใช้กลุ่มตัวอย่างจากโรงเรียนมัธยมศึกษาในรัฐอริโซนา ประเทศสหรัฐอเมริกา พบว่า สถานักเรียนมีผลดีต่อการศึกษาในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา กลุ่มตัวอย่าง ทั้ง 4 กลุ่ม เห็นว่าสถานักเรียนควรมีกิจกรรมอย่างกว้างขวาง นักเรียน ผู้สนับสนุน และผู้บริหาร มีบทบาทต่อคุณภาพของนักเรียนที่สมัครเข้าทำงานในสถานักเรียน นอกจากนี้ยังเห็นว่า ควรปรับปรุงความสัมพันธ์ระหว่างสถานักเรียน นักเรียน และผู้บริหาร และเห็นว่าผู้บริหาร ไม่ค่อยได้ทำตนให้เป็นประโยชน์ต่อนักเรียนรวมทั้งนักเรียนเองก็ยังไม่ค่อยเข้าใจอำนาจหน้าที่ของสถานักเรียน นอกจากนี้ยังพบว่าสถานักเรียนเป็นกระบวนการของการศึกษาที่สำคัญมาก เป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมเสริมหลักสูตรและเกี่ยวข้องกับหลักสูตรด้วย แต่กลุ่มบุคคลที่เข้าใจกิจกรรมสถานักเรียนเป็นอย่างดีนั้น มีน้อย

Lewis (1989, p. 3251-A) ได้ทำการวิจัยเรื่อง Relationship between teachers and students regarding the fundamental attitudes and values of democracy มีวัตถุประสงค์เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างค่านิยมและทัศนคติของครูและนักเรียนในด้านที่สัมพันธ์กับภาวะการเป็นพลเมือง โดยมีกลุ่มตัวอย่าง คือ ครูและนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 2 โรงเรียน ของ McMinn County ในรัฐ Tennessee ผลการวิจัยพบว่า ทั้งสองกลุ่มเห็นว่าสิทธิในการออกเสียงเป็นสิทธิพิเศษครูจำนวนมากสนับสนุนให้มีส่วนร่วมในกลุ่มการเมือง ทั้งสองกลุ่มเห็นว่าครูควรสอนหลักการประชาธิปไตย

McFarland (2009) ได้วิจัยเรื่อง Inside student government: The variable quality of high school student councils พบว่า สถานักเรียนมีการจัดระเบียบแตกต่างกันตามระดับของรายได้และ

จำนวนนักเรียน โรงเรียนรัฐชั้นสูงสามารถจัดสถานักเรียนให้มีอำนาจและกำกับควบคุมโดยโรงเรียน อยู่ในระดับต่ำ อีกด้านหนึ่ง โรงเรียนคือโอกาสหรือโรงเรียนขนาดเล็กขาดสถานักเรียนหรือหน่วยงาน ที่ทำหน้าที่ทางสังคม ในทางตรงกันข้าม โรงเรียนเอกชนสอนศาสนา มีสถานักเรียนที่เข้มแข็งที่สุด และมีบทบาทในหลากหลายกิจกรรม แต่การตัดสินใจและการดำเนินงานอยู่ภายใต้การกำกับดูแล และถูกจำกัดโดยโรงเรียน ตัวแปรดังกล่าวส่งผลต่อการขัดเกลาทางการเมืองและลักษณะของพลเมือง ที่ได้รับการพัฒนาของประเทศสหรัฐอเมริกา

Saba (2010) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการเลือกตั้งใน โรงเรียนและการมีส่วนร่วมทางการเมือง: แหล่งกำเนิดของประชาธิปไตย พบว่า การมีส่วนร่วมในการเมืองของนักเรียนในขณะที่อยู่ในโรงเรียน จากตัวทำนaylorมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้ใหญ่ การออกเสียงลงคะแนนในการเลือกตั้ง โรงเรียนนั้นมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความรู้สึกรวมที่จะลงคะแนนในฐานะผู้ใหญ่และมุ่งมั่น ที่จะลงคะแนนเมื่อมีสิทธิเลือกตั้ง ความรู้ทางการเมืองและการมีส่วนร่วมในรูปแบบของการเคลื่อนไหว อย่างสันติ การลงสมัครเข้าเป็นคณะกรรมการนักเรียนเกี่ยวข้องกับความรู้ทางการเมืองและการมีส่วนร่วม ในการเคลื่อนไหวทางการเมือง ผลลัพธ์เหล่านี้สนับสนุนผลการศึกษากับผู้ใหญ่และแสดงให้เห็นว่า การมีส่วนร่วมในการเลือกตั้ง โรงเรียนทำหน้าที่เป็นประสบการณ์ที่มีประโยชน์ในการเตรียมนักเรียน เพื่อชีวิตในฐานะพลเมืองที่กระตือรือร้น

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงผสมผสาน (Mixed methods research) เพื่อมุ่งศึกษาและนำเสนอรูปแบบการดำเนินงานสถานักเรียนสำหรับ โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในกรุงเทพมหานคร ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. ขั้นตอนการวิจัย
3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การเก็บรวบรวมข้อมูล
6. การวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในกรุงเทพมหานคร จำนวน 119 โรงเรียน

2. กลุ่มตัวอย่าง ใช้การสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified random sampling) ตามขนาดของโรงเรียนจากประชากร โดยใช้ตารางของ Krejcie and Morgan (1970, pp. 607-610) ได้โรงเรียนกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 62 โรงเรียน โดยผู้ให้ข้อมูลระดับการปฏิบัติของการดำเนินงานสถานักเรียน ประกอบด้วย รองผู้อำนวยการฝ่ายกิจการนักเรียน จำนวน 38 คน ครูผู้รับผิดชอบงานสถานักเรียน จำนวน 62 คน ดังรายละเอียดในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนโรงเรียนที่เป็นประชากรและกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามขนาดของโรงเรียน

ที่	ขนาดโรงเรียน	เกณฑ์นักเรียน	กลุ่มประชากร (โรงเรียน)	กลุ่มตัวอย่าง (โรงเรียน)	กลุ่มตัวอย่าง (คน)
1.	เล็ก	น้อยกว่า 500 คน	7	4	5
2.	กลาง	500-1,499 คน	29	18	29
3.	ใหญ่	1,500-2,499 คน	41	20	32
4.	ใหญ่พิเศษ	ตั้งแต่ 2,500 คน ขึ้นไป	42	20	34
	รวม		119	62	100

3. ผู้ให้สัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) เกี่ยวกับแนวทางการดำเนินงานสถานักเรียน โดยคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลแบบเฉพาะเจาะจง (Criterion based selection) ได้แก่ รองผู้อำนวยการฝ่ายกิจการนักเรียน และครูผู้รับผิดชอบงานสถานักเรียน จำนวน 8 โรงเรียน

4. ผู้ตรวจสอบความเหมาะสมและประเมินความเป็นไปได้ของรูปแบบ โดยการสนทนากลุ่มผู้เชี่ยวชาญ (Focus group discussion) เพื่อพัฒนารูปแบบการดำเนินงานสถานักเรียน จำนวน 13 คน แบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม ดังนี้

4.1 กลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่เป็นผู้นำในด้านการกำหนดนโยบายและวางแผนการดำเนินงานด้านกิจกรรมนักเรียนของเขตพื้นที่การศึกษา จำนวน 3 คน ประกอบด้วย

4.1.1 นายพิษณุ ทองสืบสาย ตำแหน่งนักวิชาการศึกษาชำนาญการพิเศษ
กลุ่มส่งเสริมการจัดการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2

4.1.2 นายณัฐเมธร์ คุณคณิต ตำแหน่งศึกษานิเทศก์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1

4.1.3 นายเอกภพ พรหมสุทธิรักษ์ ตำแหน่งศึกษานิเทศก์ชำนาญการ
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3

4.2 กลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่เป็นผู้บริหารในสถานศึกษาที่มีประสบการณ์ด้านกิจกรรมนักเรียน จำนวน 3 คน ประกอบด้วย

4.2.1 ว่าที่ร้อยตรีณรงค์ ประจวบวัน ตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียน ชำนาญการพิเศษ โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ สตรีวิทยา 2

4.2.2 นายธีรวัฒน์ เลื่อนฤทธิ์ ตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียน ชำนาญการพิเศษ โรงเรียนพุทธจักรวิทยา

4.2.3 นางสุพร แก้วกล้าหาญ ตำแหน่งรองผู้อำนวยการ โรงเรียน ชำนาญการ
โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ เตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า

4.3 กลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่เป็นนักวิชาการ ซึ่งเป็นคณาจารย์ในระดับอุดมศึกษาที่มีผลงาน
วิชาการเกี่ยวกับกิจกรรมนักเรียน จำนวน 1 คน ได้แก่

4.3.1 นายอลงกรณ์ อัสวโสรรรณ ตำแหน่งอาจารย์คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย
รามคำแหง

4.4 กลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่เป็นครูผู้รับผิดชอบงานสถานักเรียน จำนวน 6 คน ประกอบด้วย

4.4.1 นายสมบัติ ไชยสร ตำแหน่งครูชำนาญการ โรงเรียนนวมินทราชูทิศ
กรุงเทพมหานคร

4.4.2 นายปราศรัย เจตสันต์ ตำแหน่งครู โรงเรียนบางประกอกวิทยาคม

4.4.3 นายเพชร ทองม้วน ตำแหน่งครู โรงเรียนมัธยมวัดหนองแขม

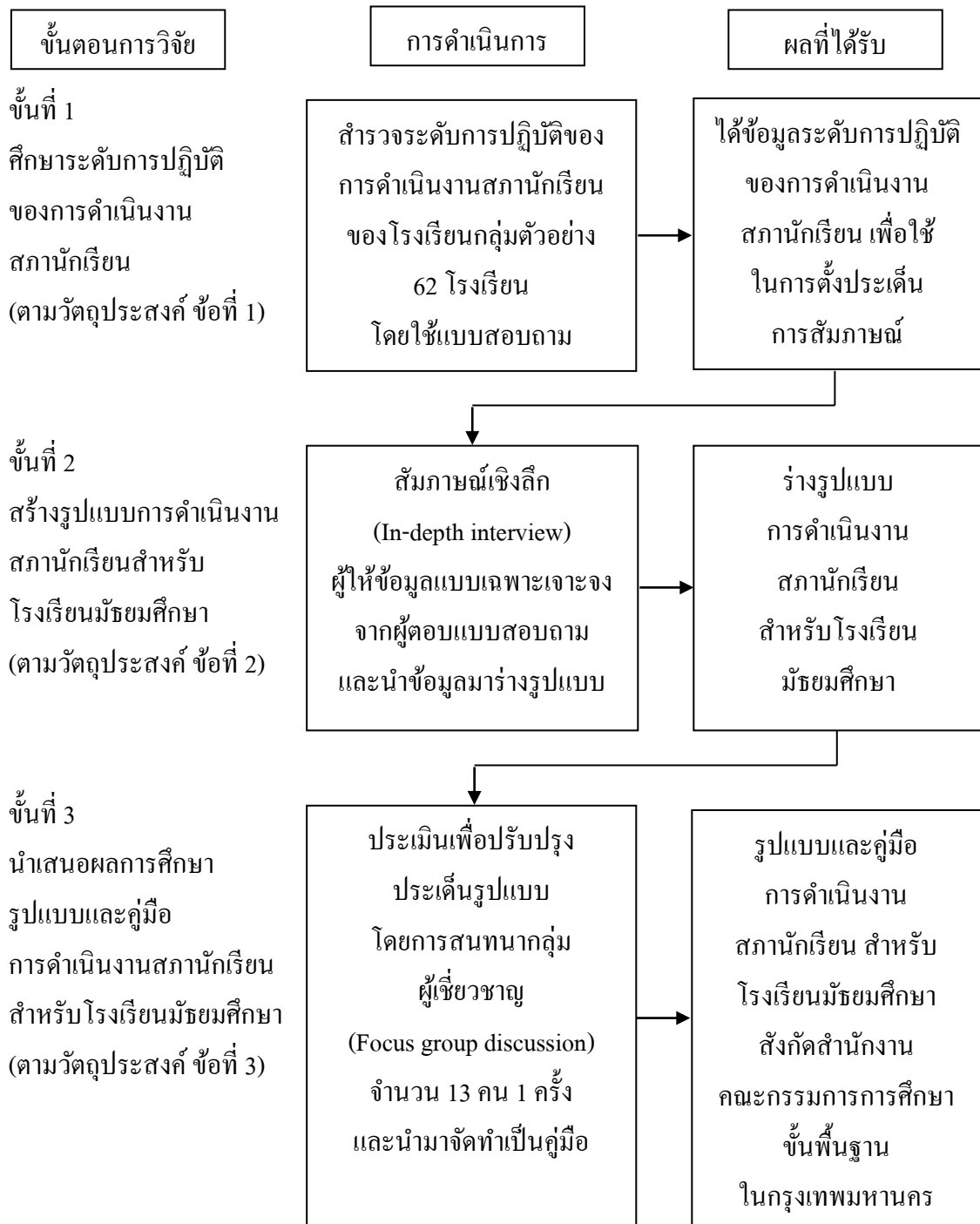
4.4.4 นายกิตติศักดิ์ วันงาม ตำแหน่งครู โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ เตรียมอุดมศึกษา
น้อมเกล้า

4.4.5 นายธนพล แซ่คู ตำแหน่งครู โรงเรียนวัดราชบพิธ

4.4.6 นายชลศรัณย์ มีดี ตำแหน่งครู โรงเรียนราชดำริ

ขั้นตอนการวิจัย

การนำเสนอรูปแบบการดำเนินงานสถานักเรียนสำหรับ โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนการวิจัย ดังนี้

ภาพที่ 3 ขั้นตอนการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย

1. เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลระดับการปฏิบัติของการดำเนินงานสถานักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในกรุงเทพมหานคร

1.1 แบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไป เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับระดับการปฏิบัติของการดำเนินงานสถานักเรียน

โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในกรุงเทพมหานคร
มาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) แบ่งออกเป็น 5 ระดับ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

2. เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการพัฒนารูปแบบการดำเนินงานสถานักเรียนสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในกรุงเทพมหานคร โดยใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) เกี่ยวกับการดำเนินงานสถานักเรียนสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในกรุงเทพมหานคร

3. เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลการนำเสนอรูปแบบการดำเนินงานสถานักเรียนสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในกรุงเทพมหานคร

3.1 แบบสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่ม (Focus group discussion) อย่างมีจุดมุ่งหมาย โดยรวบรวมและประมวลความคิดเห็นกลุ่มผู้ให้ข้อมูลที่เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านกิจกรรมนักเรียน จำนวน 13 คน เกี่ยวกับข้อเสนอแนะรูปแบบการดำเนินงานสถานักเรียน โรงเรียนสำหรับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในกรุงเทพมหานคร โดยใช้ระยะเวลาการสนทนากลุ่มกับกลุ่มผู้ให้ข้อมูล 1 ครั้ง

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การสร้างเครื่องมือเพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษารายละเอียดและดำเนินการ ดังนี้

1. ศึกษาเอกสาร ตำรา สิ่งพิมพ์ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานสถานักเรียน จากนั้น ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษามาสร้างเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) และแบบสัมภาษณ์

2. ร่างแบบสอบถามแบบสัมภาษณ์เชิงลึกและแบบสัมภาษณ์เพื่อใช้ในขั้นตอนการสนทนากลุ่ม (Focus group discussion) ที่จะนำไปใช้ในการวิจัย นำมาหาค่าความตรงเชิงเนื้อหา

(IOC หรือ Item Objective Congruence) ของเครื่องมือ ดังปรากฏในภาคผนวก ข โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 คน ได้แก่

2.1 รองศาสตราจารย์ ดร.ไพรัตน์ วงษ์นาม อาจารย์ประจำภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาประยุกต์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

2.2 ว่าที่ร้อยตรีณรงค์ ประจวบวัน ผู้อำนวยการโรงเรียนนวมินทราชินูทิศ ศรีวิทยา 2

2.3 นายวีระศักดิ์ ศรีสังข์ ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ ผู้อำนวยการกลุ่มนิเทศติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา

3. นำเครื่องมือเพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยที่ปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ แล้วนำเสนอต่อประธาน และกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์เพื่อพิจารณาเห็นชอบ

4. นำแบบสอบถามไปทดลอง (Try-out) กับผู้บริหารและครู โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในกรุงเทพมหานคร ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อหาค่าอำนาจจำแนก และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ดังปรากฏในภาคผนวก ข

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการ โดยการขอหนังสือขอความอนุเคราะห์จากภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ถึงสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในกรุงเทพมหานคร ที่เป็นแหล่งข้อมูลในการศึกษา เพื่อขอความร่วมมือในการศึกษา ดังนี้

1. การสำรวจระดับการปฏิบัติของการดำเนินงานสถานักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในกรุงเทพมหานคร จำนวน 62 โรงเรียน ประกอบด้วย รองผู้อำนวยการฝ่ายกิจการนักเรียน จำนวน 38 คน และครูผู้รับผิดชอบงานสถานักเรียน จำนวน 62 คน รวม 100 คน

2. เก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ จำนวน 12 คน ประกอบด้วย รองผู้อำนวยการฝ่ายกิจการนักเรียน และครูผู้รับผิดชอบงานสถานักเรียน จาก 8 โรงเรียน ภายหลังจากการสัมภาษณ์ และรวบรวมข้อมูลเป็นที่เรียบร้อยแล้วนำมาวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis)

3. สังเคราะห์รูปแบบการดำเนินงานสถานักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในกรุงเทพมหานคร เพื่อนำเสนอ

4. การจัดสนทนากลุ่ม (Focus group discussion) ในประเด็นการหาข้อสังเกตและข้อเสนอแนะรูปแบบการดำเนินงานสถานักเรียนสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงาน

คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในกรุงเทพมหานคร โดยการจัดสนทนากลุ่มกับกลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญด้านงานกิจกรรมนักเรียน จำนวน 13 คน แบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม ดังนี้

4.1 กลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่เป็นผู้นำในการกำหนดนโยบายและวางแผนการดำเนินงาน ด้านกิจกรรมนักเรียนของเขตพื้นที่การศึกษา จำนวน 3 คน

4.2 กลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่เป็นผู้บริหารในสถานศึกษาที่มีประสบการณ์ด้านกิจกรรมนักเรียน จำนวน 3 คน

4.3 กลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่เป็นนักวิชาการ ซึ่งเป็นคณาจารย์ในระดับอุดมศึกษาที่มีผลงาน วิชาการเกี่ยวกับกิจกรรมนักเรียน จำนวน 1 คน

4.4 กลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่เป็นครูผู้รับผิดชอบงานสถานักเรียน ตามขนาดของสถานศึกษา จำนวน 6 คน

โดยการสนทนากลุ่ม ดำเนินการ ดังนี้

1. กำหนดวันและเวลานัดหมายของกลุ่มสนทนาให้แน่นอน
2. เมื่อถึงวันนัดหมาย คณะผู้วิจัย (ผู้ดำเนินการสนทนา ผู้จัดบันทึก และผู้ช่วย)

จะพาผู้เข้าร่วมกลุ่มสนทนาเข้าร่วมสนทนาพร้อมกัน

3. จัดดำเนินการสนทนากลุ่ม โดยผู้เชี่ยวชาญด้านกิจกรรมนักเรียน ดำเนินการสนทนากลุ่ม โดยผู้ดำเนินการสนทนาแนะนำคณะผู้วิจัย และบอกจุดมุ่งหมายในการสนทนาพร้อมทั้งสร้างบรรยากาศ แห่งความเป็นกันเอง และขอความยินยอมจากผู้เข้าร่วมสนทนา โดยขอบันทึกเสียงการสนทนา พร้อมชี้แจงให้ทราบจุดมุ่งหมายในการบันทึกเสียงและการจัดบันทึก และเปิดโอกาสให้ซักถาม คณะผู้วิจัยก่อนเพื่อสร้างความไว้วางใจ ดำเนินการสนทนาจนครบประเด็นตามที่ได้กำหนดไว้

4. นำข้อมูลจากการสนทนากลุ่มความเหมาะสมและความเป็นไปได้มาประมวลผลและ วิเคราะห์สรุปรูปแบบการดำเนินงานสถานักเรียนสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

5. สรุปและเขียนรายงานการวิจัยโดยวิธีการพรรณนา

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการ ดังนี้

การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้รับคืน โดยคัดเลือก เฉพาะฉบับที่มีความสมบูรณ์ และนำมาวิเคราะห์การสำรวจข้อมูลด้วยแบบสอบถาม โดยวิธีการทางสถิติ วิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ และการสนทนากลุ่มข้อมูลดังกล่าวที่ได้มาจากการบันทึกตามแบบฟอร์ม

การสำรวจ แบบฟอร์มการสัมภาษณ์ แบบฟอร์มการสนทนากลุ่ม และจากการสนทนาที่ถูกบันทึกไว้ในเทปบันทึกเสียง และในแบบฉบับที่คำสนทนาของผู้จัดบันทึก ข้อมูลที่อยู่ในเทปจะถูกถอดออกมาเป็นบทสนทนา (Transcript) โดยการสรุปใจความสำคัญ และนำข้อมูลดังกล่าวมาวิเคราะห์โดยการวิเคราะห์เป็นประเด็นหลัก สรุปประเด็นเรียงตามลำดับความถี่ และนำเสนอข้อมูลโดยการบรรยายเป็นเชิงพรรณนา โดยใช้แผนการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

แผนการวิเคราะห์ข้อมูล

กิจกรรมหลัก

กิจกรรมที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อศึกษาระดับการปฏิบัติของการดำเนินงานสถานักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในกรุงเทพมหานคร แต่ละโรงเรียนจากแบบสอบถาม และเรียงลำดับข้อมูลโดยใช้สถิติคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)

เกณฑ์การให้คะแนนแบบสอบถาม และการแปลความหมายของคะแนนที่กำหนดไว้มีดังนี้

1. เกณฑ์การให้คะแนนแต่ละข้อของแบบสอบถามเกี่ยวกับระดับการปฏิบัติของการดำเนินงานสถานักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในกรุงเทพมหานคร อาศัยแนวความคิดของลิเคิร์ต (Best & Kahn, 1993, pp. 246-250) ดังนี้

มีการปฏิบัติในระดับมากที่สุด	ให้ 5 คะแนน
มีการปฏิบัติในระดับมาก	ให้ 4 คะแนน
มีการปฏิบัติในระดับปานกลาง	ให้ 3 คะแนน
มีการปฏิบัติในระดับน้อย	ให้ 2 คะแนน
มีการปฏิบัติในระดับน้อยที่สุด	ให้ 1 คะแนน

2. การแปลความหมายคะแนน ได้กำหนดเกณฑ์ความหมายของคะแนนเฉลี่ยของคำตอบโดยอาศัยแนวคิดของ พวงรัตน์ ทวีรัตน์ (2543, หน้า 214) และแปลความหมายของคะแนนเฉลี่ยตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ดังนี้

4.50 ขึ้นไป	หมายถึง มีการปฏิบัติในระดับมากที่สุด
3.50-4.49	หมายถึง มีการปฏิบัติในระดับมาก
2.50-3.49	หมายถึง มีการปฏิบัติในระดับปานกลาง
1.50-2.49	หมายถึง มีการปฏิบัติระดับน้อย
1.00-1.49	หมายถึง มีการปฏิบัติในระดับน้อยที่สุด

กิจกรรมที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาแนวทางการร่างรูปแบบการดำเนินงานสถานักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในกรุงเทพมหานคร

โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกด้วยการสนทนา อย่างมีจุดมุ่งหมายกับกลุ่มผู้ให้ข้อมูล จำนวน 12 คน ประกอบด้วย รองผู้อำนวยการฝ่ายกิจการนักเรียน และครูผู้รับผิดชอบงานสถานักเรียน โดยใช้เทคนิคการคัดเลือกผู้ให้สัมภาษณ์แบบเฉพาะเจาะจง (Criterion based selection)

กิจกรรมที่ 3 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตรวจสอบความเหมาะสมและประเมินความเป็นไปได้ของรูปแบบการดำเนินงานสถานักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในกรุงเทพมหานคร โดยการจัดสนทนากลุ่ม (Focus group discussion) กับผู้เชี่ยวชาญด้านงานกิจกรรมนักเรียน จำนวน 13 คน

ระยะที่ 1

วัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อศึกษาระดับการปฏิบัติของการดำเนินงานสถานักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในกรุงเทพมหานคร

ขั้นตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลการดำเนินงานสถานักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในกรุงเทพมหานคร ในเบื้องต้น

ผู้วิจัยดำเนินการศึกษาเอกสาร ตำรา สิ่งพิมพ์ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับงานกิจกรรมนักเรียน และนำมาสร้างแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) เกี่ยวกับระดับการปฏิบัติของการดำเนินงานสถานักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในกรุงเทพมหานคร โดยสำรวจระดับการปฏิบัติของการดำเนินงานสถานักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในกรุงเทพมหานคร จำนวน 62 โรงเรียน ผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วย รองผู้อำนวยการฝ่ายกิจการนักเรียน จำนวน 38 คน และครูผู้รับผิดชอบงานสถานักเรียน จำนวน 62 คน รวม 100 คน ด้วยแบบสอบถาม

เป้าหมาย

ได้ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับระดับการปฏิบัติของการดำเนินงานสถานักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในกรุงเทพมหานคร ในการเลือกกลุ่มตัวอย่าง และใช้เป็นประเด็นหลักในการสัมภาษณ์เชิงลึกในขั้นตอนของการสัมภาษณ์เชิงลึกอย่างมีจุดมุ่งหมาย

ระยะที่ 2

วัตถุประสงค์ที่ 2

เพื่อพัฒนารูปแบบการดำเนินงานสถานักเรียนสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในกรุงเทพมหานคร

ขั้นตอนที่ 2 วิเคราะห์ข้อมูลหาข้อสรุปการดำเนินงานสถานักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในกรุงเทพมหานคร

ผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกด้วยการสนทนาอย่างมีจุดมุ่งหมายกับกลุ่มผู้ให้ข้อมูล 12 คน ประกอบด้วย รองผู้อำนวยการฝ่ายกิจการนักเรียนและครูผู้รับผิดชอบงานสถานักเรียน โดยใช้เทคนิคการคัดเลือกผู้ให้สัมภาษณ์แบบเฉพาะเจาะจง (Criterion based selection)

เป้าหมาย

ได้ข้อสรุปการดำเนินงานสถานักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในกรุงเทพมหานคร เพื่อนำไปใช้พัฒนารูปแบบการดำเนินงานสถานักเรียนสำหรับ โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในกรุงเทพมหานคร และนำเสนอในขั้นตอนการสนทนากลุ่ม (Focus group discussion)

ระยะที่ 3

วัตถุประสงค์ที่ 3

เพื่อนำเสนอผลการศึกษารูปแบบและคู่มือการดำเนินงานสถานักเรียนสำหรับ โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในกรุงเทพมหานคร

ขั้นตอนที่ 3 นำเสนอผลการศึกษารูปแบบและคู่มือดำเนินงานสถานักเรียนสำหรับ โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในกรุงเทพมหานคร

ผู้วิจัยดำเนินการจัดสนทนากลุ่ม (Focus group discussion) โดยการจัดสนทนากลุ่มกับกลุ่มผู้ให้ข้อมูล 1 กลุ่ม คือ ผู้เชี่ยวชาญด้านกิจกรรมนักเรียน จำนวน 13 คน ดำเนินการจัดการสนทนากลุ่มในประเด็นรูปแบบการดำเนินงานสถานักเรียนสำหรับ โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในกรุงเทพมหานคร โดยใช้ระยะเวลาการสนทนากลุ่มกับกลุ่มผู้ให้ข้อมูล 1 ครั้ง เพื่อปรับปรุงประเด็นรูปแบบที่นำเสนอและจัดทำเป็นคู่มือในการดำเนินงาน

เป้าหมาย

1. ได้รูปแบบการดำเนินงานสถานักเรียนสำหรับ โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในกรุงเทพมหานคร

2. นำผลการศึกษารูปแบบไปใช้ในการจัดทำคู่มือการดำเนินงานสถานักเรียนสำหรับ โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในกรุงเทพมหานคร

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งเป็นข้อค้นพบในการวิจัย เรื่อง รูปแบบการดำเนินงาน สถานักเรียนสำหรับ โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในกรุงเทพมหานคร ซึ่งผู้วิจัยได้นำเสนอเป็น 5 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามขนาดของโรงเรียน

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาระดับการปฏิบัติของการดำเนินงานสถานักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในกรุงเทพมหานคร

ส่วนที่ 1 ผลการศึกษาระดับการปฏิบัติของการดำเนินงานสถานักเรียนสำหรับ โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในกรุงเทพมหานคร โดยรวมและรายองค์ประกอบ

ส่วนที่ 2 ผลการศึกษาระดับการปฏิบัติของการดำเนินงานสถานักเรียนสำหรับ โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในกรุงเทพมหานคร จำแนกตามขนาดของโรงเรียน

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาแนวทางการร่างรูปแบบการดำเนินงานสถานักเรียน สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในกรุงเทพมหานคร โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกด้วยการสนทนา (In-depth interview) อย่างมีจุดมุ่งหมาย

ตอนที่ 4 ผลการนำเสนอการศึกษารูปแบบการดำเนินงานสถานักเรียนสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในกรุงเทพมหานคร โดยการสนทนากลุ่ม (Focus group discussion)

ตอนที่ 5 ผลการจัดทำคู่มือการดำเนินงานสถานักเรียนสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในกรุงเทพมหานคร

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลและการแปลความหมายในครั้งนี้ เพื่อให้เกิดความเข้าใจ ผู้วิจัยได้ กำหนดสัญลักษณ์ ดังต่อไปนี้

$\bar{X}$	แทน	คะแนนเฉลี่ย
SD	แทน	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
n	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ 2 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามขนาดของโรงเรียน และตำแหน่ง

ขนาดของโรงเรียน	$n = 100$		รวมจำนวน	ร้อยละ
	รองผู้อำนวยการ ฝ่ายกิจการนักเรียน	ครูผู้รับผิดชอบ งานสถานนักเรียน		
1. ขนาดเล็ก	1	4	5	5
2. ขนาดกลาง	11	18	29	29
3. ขนาดใหญ่	12	20	32	32
4. ขนาดใหญ่พิเศษ	14	20	34	34
รวม	38	62	100	100

จากตารางที่ 2 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามขนาดของโรงเรียน และตำแหน่ง พบว่า โรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 5 โรงเรียนขนาดกลาง จำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 29 โรงเรียนขนาดใหญ่ จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 32 และโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ จำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 34 โดยเป็นรองผู้อำนวยการ 38 คน และครูผู้รับผิดชอบงานสถานนักเรียน 62 คน

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาระดับการปฏิบัติของการดำเนินงานสถานักเรียนสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในกรุงเทพมหานคร

ส่วนที่ 1 ผลการศึกษาระดับการปฏิบัติของการดำเนินงานสถานักเรียนสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในกรุงเทพมหานคร โดยรวมและรายองค์ประกอบ

ตารางที่ 3 คะแนนเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับการปฏิบัติงานของการดำเนินงานสถานักเรียนสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในกรุงเทพมหานคร โดยรวมและรายองค์ประกอบ

ระดับการปฏิบัติงานของการดำเนินงานสถานักเรียน	<i>n</i> = 100		ระดับ	อันดับ
	$\bar{X}$	<i>SD</i>		
1. การดำเนินงานส่งเสริมสถานักเรียนและประชาธิปไตยในโรงเรียน	4.09	0.60	มาก	1
2. การมีส่วนร่วมของสถานักเรียนในการส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมของโรงเรียน	4.04	0.64	มาก	2
3. การสร้างเครือข่ายความร่วมมือของสถานักเรียนกับชุมชน องค์กร ภาครัฐ และเอกชน	3.88	0.75	มาก	4
4. ผลการปฏิบัติงานของสถานักเรียนที่เป็นเลิศ	3.95	0.88	มาก	3
รวม	3.99	0.62	มาก	

จากตารางที่ 3 ระดับการปฏิบัติของการดำเนินงานสถานักเรียนสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในกรุงเทพมหานคร พบว่า โดยรวมและรายองค์ประกอบ มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เรียงคะแนนเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 การดำเนินงานส่งเสริมสถานักเรียนและประชาธิปไตยในโรงเรียน องค์ประกอบที่ 2 การมีส่วนร่วมของสถานักเรียนในการส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมของโรงเรียน องค์ประกอบที่ 4 ผลการปฏิบัติงานของสถานักเรียนที่เป็นเลิศ และองค์ประกอบที่ 3 การสร้างเครือข่ายความร่วมมือของสถานักเรียนกับชุมชน องค์กร ภาครัฐและเอกชน

ตารางที่ 4 คะแนนเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับการปฏิบัติของการดำเนินงาน
 สถานักเรียนสำหรับ โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา
 ขั้นพื้นฐาน ในกรุงเทพมหานคร องค์กรประกอบที่ 1 การดำเนินงานส่งเสริมสถานักเรียน
 และประชาธิปไตยในโรงเรียน โดยรวมและรายข้อ

ระดับการปฏิบัติงานการดำเนินงานส่งเสริม สถานักเรียนและประชาธิปไตยในโรงเรียน	<i>n</i> = 100		ระดับ	อันดับ
	$\bar{X}$	<i>SD</i>		
1. การส่งเสริมประชาธิปไตยของโรงเรียน	4.02	0.69	มาก	3
2. ที่มาของสถานักเรียนสอดคล้องกับ หลักประชาธิปไตย	4.43	0.58	มาก	1
3. การกำหนดบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการ สถานักเรียน	4.11	0.64	มาก	2
4. การบูรณาการกิจกรรมสถานักเรียน กับกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ	3.79	0.90	มาก	4
รวม	4.09	0.60	มาก	

จากตารางที่ 4 พบว่า ระดับการปฏิบัติของการดำเนินงานสถานักเรียนสำหรับ โรงเรียน
 มัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในกรุงเทพมหานคร องค์กรประกอบที่ 1
 การดำเนินงานส่งเสริมสถานักเรียนและประชาธิปไตยในโรงเรียน โดยรวมและรายข้อ อยู่ในระดับมาก
 เรียงคะแนนเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ ที่มาของสถานักเรียนสอดคล้องกับหลักประชาธิปไตย
 การกำหนดบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานักเรียน การส่งเสริมประชาธิปไตยของ โรงเรียน
 และการบูรณาการกิจกรรมสถานักเรียนกับกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ

ตารางที่ 5 คะแนนเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับการปฏิบัติของการดำเนินงาน
 สถานักเรียนสำหรับ โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา
 ขั้นพื้นฐาน ในกรุงเทพมหานคร องค์ประกอบที่ 2 การมีส่วนร่วมของสถานักเรียน
 ในการส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมของโรงเรียน โดยรวมและรายข้อ

ระดับการปฏิบัติงานการมีส่วนร่วมของสถานักเรียน ในการส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมของโรงเรียน	<i>n</i> = 100		ระดับ	อันดับ
	$\bar{X}$	<i>SD</i>		
1. การมีส่วนร่วมในกระบวนการขับเคลื่อน การดำเนินงานอย่างเป็นระบบ	3.82	0.72	มาก	9
2. การดำเนินการจัดกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตย ตามวิถีประชาธิปไตย 3 ประการ	4.44	0.60	มาก	1
3. การดำเนินการจัดกิจกรรมส่งเสริมหลักปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียง	4.05	0.88	มาก	6
4. การดำเนินการจัดกิจกรรมส่งเสริม/พัฒนานักเรียน ให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 ประการ	4.21	0.70	มาก	2
5. การดำเนินการจัดกิจกรรมส่งเสริมสิทธิเด็ก 4 ประการ	3.92	0.89	มาก	7
6. การดำเนินการจัดกิจกรรมส่งเสริมความเป็น ประชาคมอาเซียนและพลโลก	3.75	0.94	มาก	10
7. การสถานักเรียนดำเนินการจัดกิจกรรมส่งเสริม/ สนับสนุนการเลือกตั้ง	4.15	0.71	มาก	3
8. การดำเนินการจัดกิจกรรมส่งเสริมโดยการนำ หลักธรรมาภิบาลสู่การปฏิบัติ	4.06	0.81	มาก	5
9. การดำเนินการจัดกิจกรรมส่งเสริม/มีส่วนร่วม ในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทั้งในโรงเรียนและชุมชน	4.14	0.77	มาก	4
10. การดำเนินการประเมิน สรุปและรายงานผล การจัดโครงการ/ กิจกรรมการมีส่วนร่วมของ สถานักเรียนอย่างชัดเจน	3.86	0.84	มาก	8
รวม	4.04	0.64	มาก	

จากตารางที่ 5 พบว่า ระดับการปฏิบัติของการดำเนินงานสถานักเรียนสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในกรุงเทพมหานคร องค์ประกอบที่ 2 การมีส่วนร่วมของสถานักเรียนในการส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมของโรงเรียน โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก เรียงคะแนนเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ การดำเนินการจัดกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตยตามวิถีประชาธิปไตย 3 ประการ การดำเนินการจัดกิจกรรมส่งเสริม/พัฒนาให้นักเรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 ประการ และการสถานักเรียนดำเนินการจัดกิจกรรมส่งเสริม/สนับสนุนการเลือกตั้ง

ตารางที่ 6 คะแนนเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับการปฏิบัติของการดำเนินงานสถานักเรียนสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในกรุงเทพมหานคร องค์ประกอบที่ 3 การสร้างเครือข่ายความร่วมมือของสถานักเรียนกับชุมชน องค์กรภาครัฐและเอกชน โดยรวมและรายข้อ

ระดับการปฏิบัติงานการสร้างเครือข่าย ความร่วมมือของสถานักเรียนกับชุมชน องค์กร ภาครัฐ และเอกชน	<i>n</i> = 100		ระดับ	อันดับ
	$\bar{X}$	<i>SD</i>		
1. การกำหนดแผนงาน/ โครงการ/ กิจกรรม การดำเนินงานในการสร้างเครือข่าย	3.88	0.85	มาก	2
2. การทำงานระหว่างสถานักเรียน/ ชุมชน/ องค์กรภาครัฐ และเอกชน	3.74	0.87	มาก	3
3. สถานักเรียนมีส่วนร่วมในการสนับสนุน กิจกรรมประชาธิปไตย	4.22	0.80	มาก	1
4. สถานักเรียนได้รับการสนับสนุนทรัพยากร จากชุมชน/ องค์กรภาครัฐ และเอกชน	3.68	0.87	มาก	4
รวม	3.88	0.75	มาก	

จากตารางที่ 6 พบว่า ระดับการปฏิบัติของการดำเนินงานสถานักเรียนสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในกรุงเทพมหานคร องค์ประกอบที่ 3 การสร้างเครือข่ายความร่วมมือของสถานักเรียนกับชุมชน องค์กร ภาครัฐและเอกชน โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก เรียงคะแนนเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ สถานักเรียนมีส่วนร่วม

ในการสนับสนุนกิจกรรมประชาธิปไตยการกำหนดแผนงาน/ โครงการ/ กิจกรรมการดำเนินงาน
ในการสร้างเครือข่ายและการทำงานระหว่างสถานักเรียน/ ชุมชน/ องค์กรภาครัฐ และเอกชน

ตารางที่ 7 คะแนนเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับการปฏิบัติของการดำเนินงาน
สถานักเรียนสำหรับ โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน ในกรุงเทพมหานคร องค์กรประกอบที่ 4 ผลการปฏิบัติงานของสถานักเรียน
ที่เป็นเลิศ โดยรวมและรายข้อ

ระดับการปฏิบัติงานผลการปฏิบัติงาน ของสถานักเรียนที่เป็นเลิศ	<i>n</i> = 100		ระดับ	อันดับ
	$\bar{X}$	<i>SD</i>		
1. ผลการปฏิบัติงานเกี่ยวข้องกับภารกิจ สถานักเรียนโดยตรง	4.08	0.91	มาก	2
2. ผลการปฏิบัติงานปรากฏเห็นอย่างชัดเจน	4.00	0.95	มาก	5
3. ผลการปฏิบัติงานมีความจำเป็นและสำคัญ	4.11	0.84	มาก	1
4. กำหนดรูปแบบ (Model) วิธีการดำเนินงาน อย่างชัดเจน	3.86	1.03	มาก	7
5. ผลการปฏิบัติงานเป็นนวัตกรรม มีการริเริ่มสร้างสรรค์ หรือประยุกต์ ขึ้นมาใหม่	3.66	1.12	มาก	9
6. ผลสำเร็จและประโยชน์ที่ได้รับจาก ผลการปฏิบัติงาน	3.97	0.93	มาก	6
7. ได้รับการยกย่องชมเชยจากองค์กร หน่วยงานอื่น ๆ	3.83	1.12	มาก	8
8. ผลการปฏิบัติงานนำไปสู่การพัฒนา และปรับปรุง	4.02	0.93	มาก	4
9. สามารถนำมาปฏิบัติได้จริง	4.05	0.90	มาก	3
รวม	3.95	0.88	มาก	

จากตารางที่ 7 พบว่า ระดับการปฏิบัติของการดำเนินงานสถานักเรียนสำหรับ โรงเรียน
มัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในกรุงเทพมหานคร องค์กรประกอบที่ 4

ผลการปฏิบัติงานของสถานักเรียนที่เป็นเลิศโดยรวมและรายชื่ออยู่ในระดับมาก เรียงคะแนนเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ ผลการปฏิบัติงานมีความจำเป็นและสำคัญ ผลการปฏิบัติงานเกี่ยวข้องกับภารกิจสถานักเรียน โดยตรงและสามารถนำมาปฏิบัติได้จริง

ส่วนที่ 2 ผลการศึกษาระดับการปฏิบัติของการดำเนินงานสถานักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในกรุงเทพมหานคร จำแนกตามขนาดของโรงเรียน

ตารางที่ 8 คะแนนเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับการปฏิบัติของการดำเนินงานสถานักเรียนสำหรับ โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในกรุงเทพมหานคร จำแนกตามขนาดของโรงเรียน

ระดับการปฏิบัติงานการดำเนินงานสถานักเรียน	ขนาดของโรงเรียน											
	เล็ก			กลาง			ใหญ่			ใหญ่พิเศษ		
	<i>n</i> = 5			<i>n</i> = 29			<i>n</i> = 32			<i>n</i> = 34		
	$\bar{X}$	<i>SD</i>	อันดับ	$\bar{X}$	<i>SD</i>	อันดับ	$\bar{X}$	<i>SD</i>	อันดับ	$\bar{X}$	<i>SD</i>	อันดับ
1. การดำเนินงานส่งเสริมสถานักเรียนและ ประชาธิปไตยในโรงเรียน	4.03	0.47	1	3.94	0.73	2	4.08	0.64	1	4.23	0.39	3
2. การมีส่วนร่วมของสถานักเรียนในการส่งเสริม สนับสนุนกิจกรรมของโรงเรียน	3.90	0.49	2	3.97	0.69	1	3.81	0.73	2	4.34	0.36	2
3. การสร้างเครือข่ายความร่วมมือของสถานักเรียน กับชุมชน องค์กร ภาครัฐและเอกชน	3.87	0.54	3	3.74	0.67	4	3.70	0.89	3	4.17	0.62	4
4. ผลการปฏิบัติงานของสถานักเรียนที่เป็นเลิศ	3.78	0.87	4	3.75	0.70	3	3.67	1.14	4	4.42	0.49	1
รวม	3.91	0.46		3.86	0.66		3.84	0.73		4.25	0.41	

จากตารางที่ 8 ระดับการปฏิบัติของการดำเนินงานสถานักเรียนสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในกรุงเทพมหานคร โดยรวมและรายองค์ประกอบ จำแนกตามขนาดของโรงเรียน พบว่า

โรงเรียนขนาดเล็ก มีระดับการปฏิบัติโดยรวม และรายองค์ประกอบ อยู่ในระดับมาก โดยเรียงอันดับจากมากไปน้อย ได้แก่ การดำเนินงานส่งเสริมสถานักเรียนและประชาธิปไตยในโรงเรียน การมีส่วนร่วมของสถานักเรียนในการส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมของโรงเรียน การสร้างเครือข่ายความร่วมมือของสถานักเรียนกับชุมชน องค์กร ภาครัฐและเอกชน และผลการปฏิบัติงานของสถานักเรียนที่เป็นเลิศ

โรงเรียนขนาดกลาง มีระดับการปฏิบัติ โดยรวม และรายองค์ประกอบ อยู่ในระดับมาก โดยเรียงอันดับจากมากไปน้อย ได้แก่ การมีส่วนร่วมของสถานักเรียนในการส่งเสริมสนับสนุน กิจกรรมของโรงเรียน การดำเนินงานส่งเสริมสถานักเรียนและประชาธิปไตยในโรงเรียน ผลการปฏิบัติงานของสถานักเรียนที่เป็นเลิศ และการสร้างเครือข่ายความร่วมมือของสถานักเรียน กับชุมชน องค์กร ภาครัฐและเอกชน

โรงเรียนขนาดใหญ่ มีระดับการปฏิบัติ โดยรวม และรายองค์ประกอบ อยู่ในระดับมาก โดยเรียงอันดับจากมากไปน้อย ได้แก่ การดำเนินงานส่งเสริมสถานักเรียนและประชาธิปไตย ในโรงเรียน การมีส่วนร่วมของสถานักเรียนในการส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมของโรงเรียนการสร้าง เครือข่ายความร่วมมือของสถานักเรียนกับชุมชน องค์กร ภาครัฐและเอกชน และผลการปฏิบัติงาน ของสถานักเรียนที่เป็นเลิศ

โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ มีระดับการปฏิบัติ โดยรวม และรายองค์ประกอบ อยู่ในระดับมาก โดยเรียงอันดับจากมากไปน้อย ได้แก่ โรงเรียนการสร้างเครือข่ายความร่วมมือของสถานักเรียนกับ ชุมชน องค์กร ภาครัฐและเอกชน การมีส่วนร่วมของสถานักเรียนในการส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรม ของผลการปฏิบัติงานของสถานักเรียนที่เป็นเลิศ และการดำเนินงานส่งเสริมสถานักเรียนและ ประชาธิปไตยในโรงเรียน

ตารางที่ 9 คะแนนเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการปฏิบัติของการดำเนินงานสถานักเรียนสำหรับ โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในกรุงเทพมหานคร องค์ประกอบที่ 1 การดำเนินงานส่งเสริมสถานักเรียนและประชาธิปไตยในโรงเรียน
จำแนกตามขนาดของโรงเรียน

ระดับการปฏิบัติงาน การดำเนินงานส่งเสริมสถานักเรียน และประชาธิปไตยในโรงเรียน	ขนาดของโรงเรียน											
	เล็ก			กลาง			ใหญ่			ใหญ่พิเศษ		
	<i>n</i> = 5			<i>n</i> = 29			<i>n</i> = 32			<i>n</i> = 34		
	$\bar{X}$	<i>SD</i>	อันดับ	$\bar{X}$	<i>SD</i>	อันดับ	$\bar{X}$	<i>SD</i>	อันดับ	$\bar{X}$	<i>SD</i>	อันดับ
1. การส่งเสริมประชาธิปไตยของโรงเรียน	4.03	0.62	2	3.89	0.84	2	3.91	0.65	4	4.24	0.57	3
2. ที่มาของสถานักเรียนสอดคล้องกับ หลักประชาธิปไตย	4.52	0.41	1	4.38	0.69	1	4.29	0.42	1	4.60	0.59	1
3. การกำหนดบทบาทหน้าที่ของ คณะกรรมการสถานักเรียน	3.95	0.62	3	3.84	0.70	3	4.17	0.64	2	4.29	0.52	2
4. การบูรณาการกิจกรรมสถานักเรียน กับกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ	3.60	0.55	4	3.66	1.11	4	3.94	0.91	3	3.79	0.73	4
รวม	4.03	0.47		3.94	0.73		4.08	0.64		4.23	0.39	

จากตารางที่ 9 ระดับการปฏิบัติของการดำเนินงานสถานักเรียนสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในกรุงเทพมหานคร องค์กรประกอบที่ 1

การดำเนินงานส่งเสริมสถานักเรียนและประชาธิปไตยในโรงเรียน จำแนกตามขนาดของโรงเรียน พบว่า

โรงเรียนขนาดเล็กและโรงเรียนขนาดกลาง มีระดับการปฏิบัติของการดำเนินงานสถานักเรียน สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในกรุงเทพมหานคร องค์กรประกอบที่ 1 การดำเนินงานส่งเสริมสถานักเรียนและประชาธิปไตยในโรงเรียน โดยรวมและ รายชื่อ อยู่ในระดับมาก เรียงคะแนนเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ ที่มาของสถานักเรียนสอดคล้องกับ หลักประชาธิปไตย การส่งเสริมประชาธิปไตยของโรงเรียน การกำหนดบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการ สถานักเรียนและการบูรณาการกิจกรรมสถานักเรียนกับกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ

โรงเรียนขนาดใหญ่ มีระดับการปฏิบัติของการดำเนินงานสถานักเรียนสำหรับโรงเรียน มัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในกรุงเทพมหานคร องค์กรประกอบที่ 1 การดำเนินงานส่งเสริมสถานักเรียนและประชาธิปไตยในโรงเรียน โดยรวมและรายชื่อ อยู่ในระดับมาก เรียงคะแนนเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ ที่มาของสถานักเรียนสอดคล้องกับหลักประชาธิปไตย การกำหนดบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานักเรียน การบูรณาการกิจกรรมสถานักเรียน กับกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ และการส่งเสริมประชาธิปไตยของโรงเรียน

โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ มีระดับการปฏิบัติของการดำเนินงานสถานักเรียนสำหรับ โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในกรุงเทพมหานคร องค์กรประกอบที่ 1 การดำเนินงานส่งเสริมสถานักเรียนและประชาธิปไตยในโรงเรียน โดยรวมและ รายชื่อ อยู่ในระดับมาก เรียงคะแนนเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ ที่มาของสถานักเรียนสอดคล้อง กับหลักประชาธิปไตย การกำหนดบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานักเรียน การส่งเสริม ประชาธิปไตยของโรงเรียนและการบูรณาการกิจกรรมสถานักเรียนกับกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ

ตารางที่ 10 คะแนนเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการปฏิบัติของการดำเนินงานสถานักเรียนสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในกรุงเทพมหานคร องค์ประกอบที่ 2 การมีส่วนร่วมของสถานักเรียนในการส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรม
ของโรงเรียน จำแนกตามขนาดโรงเรียน

การมีส่วนร่วมของสถานักเรียน ในการส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรม ของโรงเรียน	ขนาดของโรงเรียน											
	เล็ก			กลาง			ใหญ่			ใหญ่พิเศษ		
	<i>n</i> = 5			<i>n</i> = 29			<i>n</i> = 32			<i>n</i> = 34		
	$\bar{X}$	<i>SD</i>	อันดับ	$\bar{X}$	<i>SD</i>	อันดับ	$\bar{X}$	<i>SD</i>	อันดับ	$\bar{X}$	<i>SD</i>	อันดับ
1. การมีส่วนร่วมในกระบวนการ ขับเคลื่อนการดำเนินงาน อย่างเป็นระบบ	3.80	0.52	4	3.71	0.79	9	3.71	0.80	7	4.03	0.55	10
2. การดำเนินการจัดกิจกรรมส่งเสริม ประชาธิปไตยตามวิถีประชาธิปไตย 3 ประการ	4.00	0.75	3	4.45	0.70	1	4.32	0.59	1	4.62	0.44	1
3. การดำเนินการจัดกิจกรรมส่งเสริม หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	3.80	0.84	6	4.07	0.88	4	3.69	0.93	8	4.41	0.70	5

ตารางที่ 10 (ต่อ)

การมีส่วนร่วมของสถานักเรียน ในการส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรม ของโรงเรียน	ขนาดของโรงเรียน											
	เล็ก			กลาง			ใหญ่			ใหญ่พิเศษ		
	<i>n</i> = 5			<i>n</i> = 29			<i>n</i> = 32			<i>n</i> = 34		
	$\bar{X}$	<i>SD</i>	อันดับ	$\bar{X}$	<i>SD</i>	อันดับ	$\bar{X}$	<i>SD</i>	อันดับ	$\bar{X}$	<i>SD</i>	อันดับ
4. การดำเนินการจัดกิจกรรมส่งเสริม/ พัฒนานักเรียนให้มีคุณลักษณะ อันพึงประสงค์ 8 ประการ	4.23	0.42	1	4.20	0.74	2	3.96	0.83	3	4.45	0.48	3
5. การดำเนินการจัดกิจกรรมส่งเสริม สิทธิเด็ก 4 ประการ	3.75	0.75	7	3.91	0.75	6	3.50	1.05	9	4.35	0.65	7
6. การดำเนินการจัดกิจกรรมส่งเสริม ความเป็นประชาคมอาเซียนและ พลโลก	3.80	0.84	6	3.76	1.02	8	3.44	1.15	10	4.03	0.51	9
7. การสถานักเรียนดำเนินการจัดกิจกรรม ส่งเสริม/ สนับสนุนการเลือกตั้ง	4.20	0.51	2	4.16	0.75	3	3.83	0.82	4	4.44	0.42	4
8. การดำเนินการจัดกิจกรรมส่งเสริม โดยการนำหลักธรรมมาภิบาลสู่การปฏิบัติ	3.80	0.84	6	4.00	0.93	5	3.81	0.90	6	4.38	0.49	6

ตารางที่ 10 (ต่อ)

การมีส่วนร่วมของสถานักเรียน ในการส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรม ของโรงเรียน	ขนาดของโรงเรียน											
	เล็ก			กลาง			ใหญ่			ใหญ่พิเศษ		
	<i>n</i> = 5			<i>n</i> = 29			<i>n</i> = 32			<i>n</i> = 34		
	$\bar{X}$	<i>SD</i>	อันดับ	$\bar{X}$	<i>SD</i>	อันดับ	$\bar{X}$	<i>SD</i>	อันดับ	$\bar{X}$	<i>SD</i>	อันดับ
9. การดำเนินการจัดกิจกรรมส่งเสริม/ มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทั้งในโรงเรียนและชุมชน	3.80	0.45	5	3.90	0.80	7	4.00	0.51	2	4.53	0.86	2
10. การดำเนินการประเมิน สรุปและ รายงานผลการจัดโครงการ/ กิจกรรม การมีส่วนร่วมของสถานักเรียน อย่างชัดเจน	3.80	0.84	6	3.55	0.90	10	3.81	0.67	5	4.18	0.87	8
รวม	3.90	0.49		3.97	0.69		3.81	0.73		4.34	0.36	

จากตารางที่ 10 ระดับการปฏิบัติของการดำเนินงานสถานักเรียนสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในกรุงเทพมหานคร องค์ประกอบที่ 2 การมีส่วนร่วมของสถานักเรียนในการส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมของโรงเรียน จำแนกตามขนาดของโรงเรียน พบว่า

โรงเรียนขนาดเล็ก มีระดับการปฏิบัติของการดำเนินงานสถานักเรียนสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในกรุงเทพมหานคร โดยรวมและรายช้อยู่ในระดับมาก เรียงคะแนนเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ การดำเนินการจัดกิจกรรมส่งเสริม/พัฒนานักเรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 ประการ การสถานักเรียนดำเนินการจัดกิจกรรมส่งเสริม/สนับสนุนการเลือกตั้งและการดำเนินการจัดกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตย ตามวิถีประชาธิปไตย 3 ประการ

โรงเรียนขนาดกลาง มีระดับการปฏิบัติของการดำเนินงานสถานักเรียนสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในกรุงเทพมหานคร โดยรวมและรายช้อยู่ในระดับมาก เรียงคะแนนเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ การดำเนินการจัดกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตยตามวิถีประชาธิปไตย 3 ประการ การดำเนินการจัดกิจกรรมส่งเสริม/พัฒนานักเรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 ประการ และการสถานักเรียนดำเนินการจัดกิจกรรมส่งเสริม/สนับสนุนการเลือกตั้ง

โรงเรียนขนาดใหญ่ และใหญ่พิเศษ มีระดับการปฏิบัติของการดำเนินงานสถานักเรียนสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในกรุงเทพมหานคร โดยรวมและรายช้อยู่ในระดับมาก เรียงคะแนนเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ การดำเนินการจัดกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตยตามวิถีประชาธิปไตย 3 ประการ การดำเนินการจัดกิจกรรมส่งเสริม/มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทั้งในโรงเรียนและชุมชนและการดำเนินการจัดกิจกรรมส่งเสริม/พัฒนานักเรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 ประการ

ตารางที่ 11 คะแนนเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการปฏิบัติของการดำเนินงานสถานักเรียนสำหรับ โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในกรุงเทพมหานคร องค์กรประกอบที่ 3 การสร้างเครือข่ายความร่วมมือของสถานักเรียนกับชุมชน องค์กรภาครัฐ และเอกชน จำแนกตามขนาดของโรงเรียน

ระดับการปฏิบัติงาน การสร้างเครือข่ายความร่วมมือของสถานักเรียน กับชุมชน องค์กรภาครัฐและเอกชน	ขนาดของโรงเรียน											
	เล็ก			กลาง			ใหญ่			ใหญ่พิเศษ		
	<i>n</i> = 5			<i>n</i> = 29			<i>n</i> = 32			<i>n</i> = 34		
	$\bar{X}$	<i>SD</i>	อันดับ	$\bar{X}$	<i>SD</i>	อันดับ	$\bar{X}$	<i>SD</i>	อันดับ	$\bar{X}$	<i>SD</i>	อันดับ
1. มีการกำหนดแผนงาน/ โครงการ/ กิจกรรม การดำเนินงานในการสร้างเครือข่าย	3.90	0.63	2	3.52	0.86	3	3.77	0.92	2	4.28	0.63	2
2. การทำงานระหว่างสถานักเรียน/ ชุมชน/ องค์กร ภาครัฐ และเอกชน	3.65	0.49	4	3.61	0.80	2	3.50	0.98	4	4.10	0.78	3
3. สถานักเรียนมีส่วนร่วมในการสนับสนุน กิจกรรมประจำปีไทย	4.20	0.84	1	4.34	0.61	1	3.88	0.94	1	4.44	0.70	1
4. สถานักเรียนได้รับการสนับสนุนทรัพยากร จากชุมชน/ องค์กรภาครัฐและเอกชน	3.71	0.64	3	3.50	0.82	4	3.63	0.98	3	3.87	0.83	4
รวม	3.95	0.62		3.84	0.70		4.17	0.64		4.29	0.52	

จากตารางที่ 11 ระดับการปฏิบัติของการดำเนินงานสถานักเรียนสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในกรุงเทพมหานคร องค์ประกอบที่ 3 การสร้างเครือข่ายความร่วมมือของสถานักเรียนกับชุมชน องค์การภาครัฐ และเอกชน จำแนกตามขนาดของโรงเรียน พบว่า

โรงเรียนขนาดเล็ก มีระดับการปฏิบัติของการดำเนินงานสถานักเรียนสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในกรุงเทพมหานคร โดยรวมและรายข้อ อยู่ในระดับมาก เรียงคะแนนเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ สถานักเรียนมีส่วนร่วมในการสนับสนุนกิจกรรมประชาธิปไตย มีการกำหนดแผนงาน/ โครงการ/ กิจกรรมการดำเนินงานในการสร้างเครือข่ายและสถานักเรียนได้รับการสนับสนุนทรัพยากรจากชุมชน/ องค์การภาครัฐและเอกชน

โรงเรียนขนาดกลาง มีระดับการปฏิบัติของการดำเนินงานสถานักเรียนสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในกรุงเทพมหานคร โดยรวมและรายข้อ อยู่ในระดับมาก เรียงคะแนนเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ สถานักเรียนมีส่วนร่วมในการสนับสนุนกิจกรรมประชาธิปไตย การทำงานระหว่างสถานักเรียน/ ชุมชน/ องค์การภาครัฐ และเอกชนและมีการกำหนดแผนงาน/ โครงการ/ กิจกรรมการดำเนินงานในการสร้างเครือข่าย

โรงเรียนขนาดใหญ่ มีระดับการปฏิบัติของการดำเนินงานสถานักเรียนสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในกรุงเทพมหานคร โดยรวมและรายข้อ อยู่ในระดับมาก เรียงคะแนนเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ สถานักเรียนมีส่วนร่วมในการสนับสนุนกิจกรรมประชาธิปไตยมีการกำหนดแผนงาน/ โครงการ/ กิจกรรมการดำเนินงานในการสร้างเครือข่ายและสถานักเรียน ได้รับการสนับสนุนทรัพยากรจากชุมชน/ องค์การภาครัฐและเอกชน

โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ มีระดับการปฏิบัติของการดำเนินงานสถานักเรียนสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในกรุงเทพมหานคร โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก เรียงคะแนนเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ สถานักเรียนมีส่วนร่วมในการสนับสนุนกิจกรรมประชาธิปไตย การกำหนดแผนงาน/ โครงการ/ กิจกรรมการดำเนินงานในการสร้างเครือข่ายและการทำงานระหว่างสถานักเรียน/ ชุมชน/ องค์การภาครัฐ และเอกชน

ตารางที่ 12 คะแนนเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการปฏิบัติของการดำเนินงานสถานักเรียนสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในกรุงเทพมหานคร องค์กรประกอบที่ 4 ผลการปฏิบัติงานของสถานักเรียนที่เป็นเลิศ จำแนกตามขนาดของโรงเรียน

ระดับการปฏิบัติงาน ผลการปฏิบัติงานของสถานักเรียน ที่เป็นเลิศ	ขนาดของโรงเรียน											
	เล็ก			กลาง			ใหญ่			ใหญ่พิเศษ		
	<i>n</i> = 5			<i>n</i> = 29			<i>n</i> = 32			<i>n</i> = 34		
	$\bar{X}$	<i>SD</i>	อันดับ	$\bar{X}$	<i>SD</i>	อันดับ	$\bar{X}$	<i>SD</i>	อันดับ	$\bar{X}$	<i>SD</i>	อันดับ
1. ผลการปฏิบัติงานเกี่ยวข้องกับ ภารกิจสถานักเรียน โดยตรง	3.80	0.84	3	3.90	0.77	4	3.79	1.09	2	4.59	0.51	2
2. ผลการปฏิบัติงานปรากฏเห็น อย่างชัดเจน	4.20	0.84	1	3.62	0.86	7	3.69	1.12	3	4.62	0.59	1
3. ผลการปฏิบัติงานมีความจำเป็น และสำคัญ	4.00	1.00	2	4.03	0.68	2	3.83	1.03	1	4.52	0.68	4
4. กำหนดรูปแบบ (Model) วิธีการ ดำเนินงานอย่างชัดเจน	3.60	1.14	4	3.69	0.85	6	3.66	1.33	4	4.31	0.51	6

ตารางที่ 12 (ต่อ)

ระดับการปฏิบัติงาน ผลการปฏิบัติงานของสถานักเรียน ที่เป็นเลิศ	ขนาดของโรงเรียน											
	เล็ก			กลาง			ใหญ่			ใหญ่พิเศษ		
	<i>n</i> = 5			<i>n</i> = 29			<i>n</i> = 32			<i>n</i> = 34		
	$\bar{X}$	<i>SD</i>	อันดับ	$\bar{X}$	<i>SD</i>	อันดับ	$\bar{X}$	<i>SD</i>	อันดับ	$\bar{X}$	<i>SD</i>	อันดับ
5. ผลการปฏิบัติงานเป็นนวัตกรรม มีการริเริ่มสร้างสรรค์หรือ ประยุกต์ขึ้นมาใหม่	3.20	1.10	5	3.24	0.99	9	3.41	1.29	6	4.31	0.76	6
6. ผลสำเร็จและประโยชน์ที่ได้รับ จากผลการปฏิบัติงาน	3.80	0.84	3	3.79	0.77	5	3.55	1.13	5	4.55	0.77	3
7. ได้รับการยกย่องชมเชย จากองค์กรหน่วยงานอื่น ๆ	3.80	0.84	3	3.45	1.06	8	3.66	1.42	4	4.31	0.61	6
8. ผลการปฏิบัติงานนำไปสู่ การพัฒนาและปรับปรุง	3.80	0.84	3	4.00	0.76	3	3.79	1.27	2	4.34	0.50	5
9. สามารถนำมาปฏิบัติได้จริง	3.80	0.84	3	4.07	0.59	1	3.55	1.19	5	4.55	0.66	3
รวม	3.78	0.87		3.75	0.70		3.67	1.14		4.42	0.49	

จากตารางที่ 12 ระดับการปฏิบัติของการดำเนินงานสถานักเรียนสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในกรุงเทพมหานคร องค์ประกอบที่ 4 ผลการปฏิบัติงานของสถานักเรียนที่เป็นเลิศ จำแนกตามขนาดของโรงเรียน พบว่า

โรงเรียนขนาดเล็ก มีระดับการปฏิบัติของการดำเนินงานสถานักเรียนสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในกรุงเทพมหานคร โดยรวมอยู่ในระดับมาก เรียงคะแนนเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ ผลการปฏิบัติงานปรากฏเห็นอย่างชัดเจน ผลการปฏิบัติงานมีความจำเป็นและสำคัญและผลการปฏิบัติงานเกี่ยวข้องกับภารกิจสถานักเรียนโดยตรง

โรงเรียนขนาดกลาง มีระดับการปฏิบัติของการดำเนินงานสถานักเรียนสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในกรุงเทพมหานคร โดยรวมอยู่ในระดับมาก เรียงคะแนนเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ สามารถนำมาปฏิบัติได้จริง ผลการปฏิบัติงานมีความจำเป็นและสำคัญและผลการปฏิบัติงานนำไปสู่การพัฒนาและปรับปรุง

โรงเรียนขนาดใหญ่ มีระดับการปฏิบัติของการดำเนินงานสถานักเรียนสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในกรุงเทพมหานคร โดยรวมอยู่ในระดับมาก เรียงคะแนนเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ ผลการปฏิบัติงานมีความจำเป็นและสำคัญ ผลการปฏิบัติงานนำไปสู่การพัฒนาและปรับปรุงและผลการปฏิบัติงานปรากฏเห็นอย่างชัดเจน

โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ มีระดับการปฏิบัติของการดำเนินงานสถานักเรียนสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในกรุงเทพมหานคร โดยรวมและรายชื่ออยู่ในระดับมาก เรียงคะแนนเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ ผลการปฏิบัติงานปรากฏเห็นอย่างชัดเจน ผลการปฏิบัติงานเกี่ยวข้องกับภารกิจสถานักเรียนโดยตรง และผลสำเร็จและประโยชน์ที่ได้รับจากผลการปฏิบัติงาน

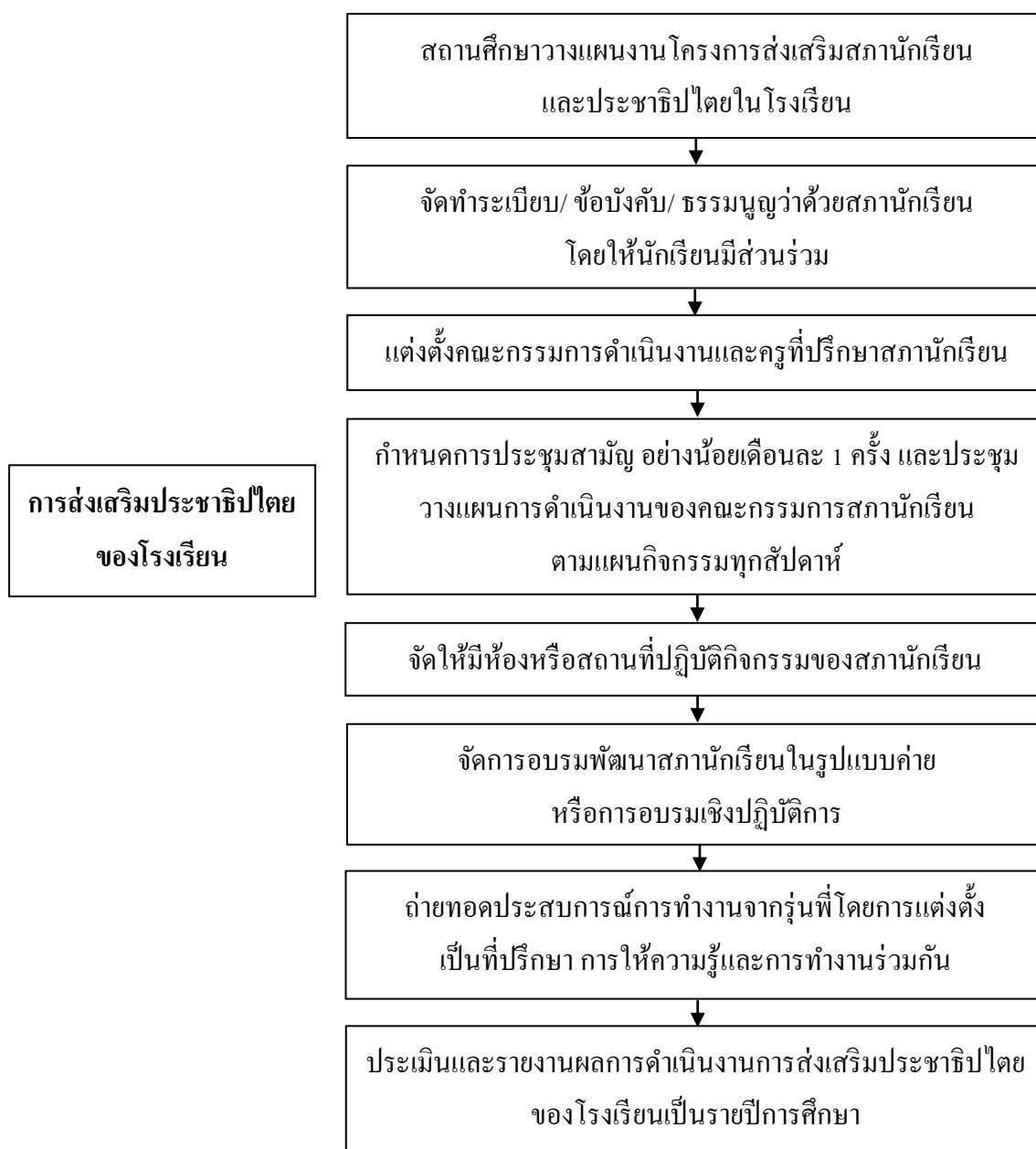
**ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อสร้างรูปแบบการดำเนินงานสถานักเรียนสำหรับ
โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในกรุงเทพมหานคร**

จากการสัมภาษณ์เชิงลึกด้วยการสนทนา (In-depth interview) อย่างมีจุดมุ่งหมายเกี่ยวกับ
แนวทางการดำเนินงานสถานักเรียน โดยคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลแบบเฉพาะเจาะจง (Criterion based
selection) ได้แก่ รองผู้อำนวยการฝ่ายกิจการนักเรียนและครูผู้รับผิดชอบงานสถานักเรียน ซึ่งผู้วิจัย
ได้กำหนดประเด็นจากการศึกษาระดับการปฏิบัติจากกลุ่มตัวอย่างในขั้นตอนที่ 1 ทั้งโดยรวมและ
รายด้าน ได้ข้อสรุปและรูปแบบของการดำเนินงานดังนี้

**องค์ประกอบที่ 1 การดำเนินงานส่งเสริมสถานักเรียนและประชาธิปไตยในโรงเรียน
มีประเด็นที่สำคัญ ดังนี้**

1. การส่งเสริมประชาธิปไตยของโรงเรียน พบว่า มีการดำเนินงานอย่างเป็นรูปธรรม
วัฒนธรรม องค์การมีความสำคัญต่อการสร้างกระบวนการประชาธิปไตย นักเรียนยังขาดพื้นที่
ในการทำงาน ขาดวิทยากรให้ความรู้ในการทำงาน ครูที่ปรึกษามีจำนวนไม่เพียงพอในการดูแล
การทำกิจกรรม แนวทางการดำเนินงาน คือ สถานศึกษาวางแผนงาน โครงการส่งเสริมสถานักเรียน
และประชาธิปไตยในโรงเรียน จัดให้มีระเบียบ/ ข้อบังคับ/ ธรรมนูญว่าด้วยสถานักเรียนของ โรงเรียน
ระบุนิสัย เสรีภาพของนักเรียน อำนาจและหน้าที่ของสถานักเรียนตามบริบทของสถานศึกษา
โดยให้มีการประชุมและวางแผนการดำเนินงานของคณะกรรมการสถานักเรียน มีห้องหรือสถานที่
ปฏิบัติกิจกรรมของสถานักเรียน จัดให้มีการอบรมพัฒนาสถานักเรียนในรูปแบบค่ายหรืออบรม
เชิงปฏิบัติการ มีการถ่ายทอดประสบการณ์การทำงานจากรุ่นพี่โดยการเป็นที่ปรึกษา การให้ความรู้
ระหว่างการฝึกอบรมและการทำงานร่วมกัน มีการประเมินและรายงานผลการดำเนินงานการส่งเสริม
ประชาธิปไตยของโรงเรียนเป็นรายปี

จากแนวทางการดำเนินงานส่งเสริมประชาธิปไตยของโรงเรียนจึงเสนอรูปแบบการดำเนินงาน
ดังภาพที่ 4

ภาพที่ 4 รูปแบบการดำเนินงานส่งเสริมประชาธิปไตยของโรงเรียน

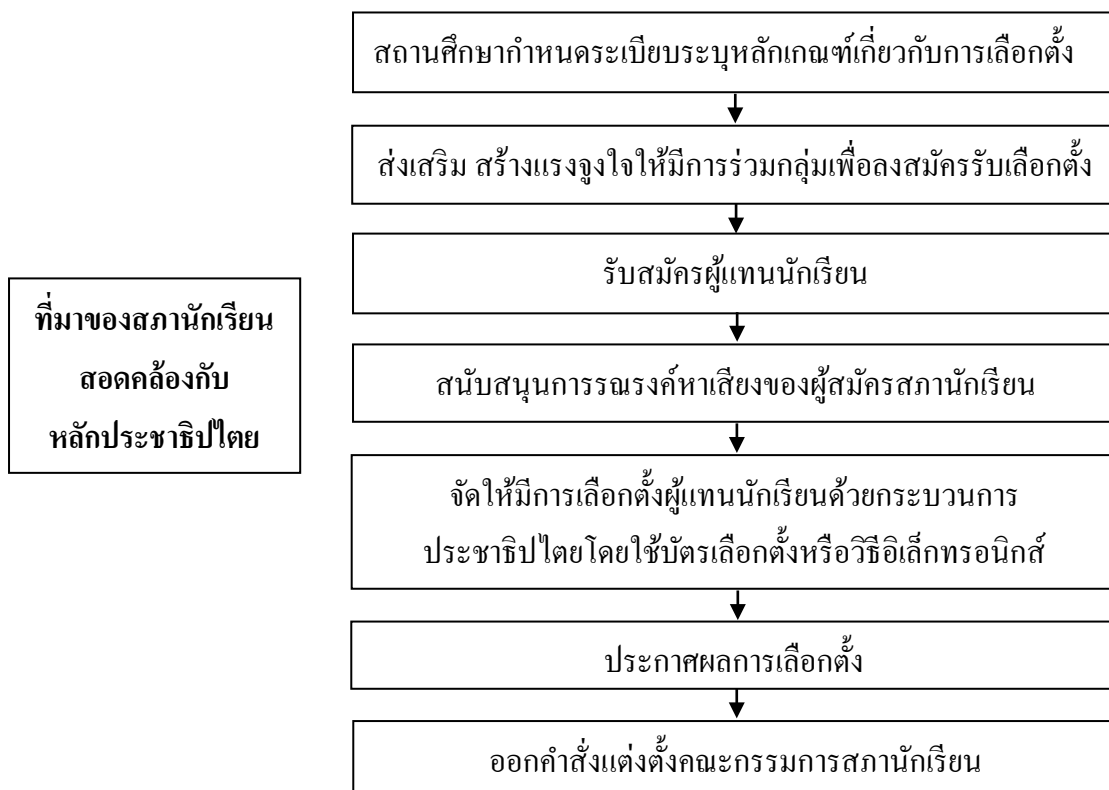
จากภาพที่ 4 รูปแบบการดำเนินงานส่งเสริมประชาธิปไตยของโรงเรียน มีการดำเนินงานตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. สถานศึกษาวางแผนงาน โครงการส่งเสริมสถานักเรียนและประชาธิปไตยในโรงเรียน และตั้งงบประมาณรองรับครอบคลุมภารกิจของสถานักเรียน
2. จัดทำระเบียบ/ ข้อบังคับ/ ธรรมนูญว่าด้วยสถานักเรียนของโรงเรียนระบุสิทธิ เสรีภาพของนักเรียน บทบาทและอำนาจหน้าที่ของสถานักเรียนโดยให้นักเรียนมีส่วนร่วม

3. แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานและครูที่ปรึกษาสถานักเรียนให้มีจำนวนเพียงพอต่อการดูแล กำกับติดตามการดำเนินงานของสถานักเรียน
4. มีการกำหนดสมัยประชุมของสถานักเรียน มีกำหนดการประชุมสามัญ อย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง มีการประชุมและวางแผนการดำเนินงานของคณะกรรมการสถานักเรียนตามแผนกิจกรรมทุกสัปดาห์
5. มีห้องหรือสถานที่ปฏิบัติกิจกรรมของสถานักเรียน
6. จัดการอบรมพัฒนาสถานักเรียนในรูปแบบค่ายหรือการอบรมเชิงปฏิบัติการ
7. มีการถ่ายทอดประสบการณ์การทำงานจากรุ่นพี่ โดยการแต่งตั้งเป็นที่ปรึกษากการให้ความรู้ระหว่างการฝึกอบรมและการทำงานร่วมกัน
8. มีการประเมินและรายงานผลการดำเนินงานการส่งเสริมประชาธิปไตยของโรงเรียนเป็นรายปี

2. ที่มาของสถานักเรียนสอดคล้องกับหลักประชาธิปไตย พบว่า นักเรียนขาดแรงจูงใจในการมาเป็นตัวแทน บางสถานศึกษายังใช้การแต่งตั้ง หรือเมื่อมีปัญหาในการดำเนินงานจะมีกระบวนการปรับเปลี่ยน โดยความเห็นชอบของครู ไม่ผ่านการเลือกตั้ง แนวทางการดำเนินงาน คือ สถานศึกษา กำหนดระเบียบระบอบหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการเลือกตั้ง ประชาสัมพันธ์และสร้างแรงจูงใจให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมสถานักเรียน รับสมัครสถานักเรียนจากตัวแทนนักเรียน สนับสนุนการณรงค์หาเสียงของผู้สมัครสถานักเรียน จัดให้มีการเลือกตั้งตัวแทนนักเรียนด้วยกระบวนการประชาธิปไตยมีการประกาศผลการเลือกตั้งสถานักเรียนอย่างเป็นทางการ และแต่งตั้งคณะกรรมการสถานักเรียนเป็นไปตามระเบียบ/ ข้อบังคับ/ ธรรมนูญว่าด้วยสถานักเรียนของโรงเรียน

จากแนวทางการดำเนินงานที่มาจากสถานักเรียนสอดคล้องกับหลักประชาธิปไตย จึงเสนอรูปแบบการดำเนินงาน ดังภาพที่ 5

ภาพที่ 5 รูปแบบการดำเนินงานที่มาจากสถานนักเรียนสอดคล้องกับหลักประชาธิปไตย

จากภาพที่ 5 รูปแบบการดำเนินงานที่มาจากสถานนักเรียนสอดคล้องกับหลักประชาธิปไตย มีการดำเนินงานตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

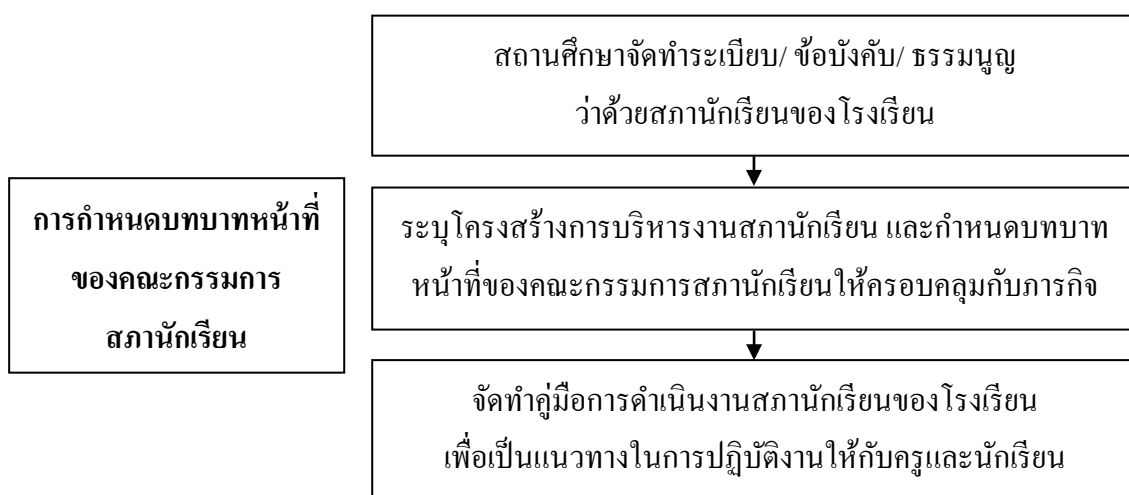
1. สถานศึกษากำหนดระเบียบ ระบบหลักเกณฑ์เกี่ยวกับกำหนดการเลือกตั้งคุณสมบัติผู้สมัคร การรณรงค์หาเสียง และกระบวนการเลือกตั้ง
2. มีส่งเสริม สร้างแรงจูงใจ ให้มีการรวมกลุ่มเพื่อลงสมัครรับเลือกตั้ง
3. รับสมัครผู้แทนนักเรียน
4. สนับสนุนการรณรงค์หาเสียงของผู้สมัครสถานศึกษา โดยการให้งบประมาณ เปิดพื้นที่ให้ประชาสัมพันธ์ และมีเวทีในการแสดงนโยบาย วิสัยทัศน์ของผู้สมัคร
5. จัดให้มีการเลือกตั้งผู้แทนนักเรียนด้วยกระบวนการประชาธิปไตยโดยใช้บัตรเลือกตั้ง หรือวิธีอิเล็กทรอนิกส์

6. ประกาศผลการเลือกตั้งอย่างไม่เป็นทางการทันทีที่มีการนับคะแนนเสร็จ และประกาศผลการเลือกตั้งอย่างเป็นทางการภายหลังเสร็จสิ้นกระบวนการและเสนอรายงานผลต่อผู้อำนวยการโรงเรียน

7. ออกคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสถานักเรียน

3. การกำหนดบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานักเรียน พบว่า ยังมีการกำหนดบทบาทหน้าที่คณะกรรมการสถานักเรียนไม่ชัดเจน คอยทำงานตามสั่ง ไม่สามารถดำเนินงานด้วยตนเอง มีแนวทางการดำเนินงาน คือ สถานศึกษาจัดทำระเบียบ/ ข้อบังคับ/ ธรรมนูญว่าด้วยสถานักเรียนของโรงเรียน ระบุโครงสร้างการบริหารงานสถานักเรียน และกำหนดบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานักเรียน มีการจัดทำคู่มือการดำเนินงานสถานักเรียนของโรงเรียนเพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานให้กับครูและนักเรียนนักเรียนมีส่วนร่วม มีการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานและครูที่ปรึกษาสถานักเรียน

จากแนวทางการดำเนินงานการกำหนดบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานักเรียน จึงเสนอรูปแบบการดำเนินงาน ดังภาพที่ 6

ภาพที่ 6 รูปแบบการดำเนินงานการกำหนดบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานักเรียน

จากภาพที่ 6 รูปแบบการดำเนินงานการกำหนดบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานักเรียน มีการดำเนินงานตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

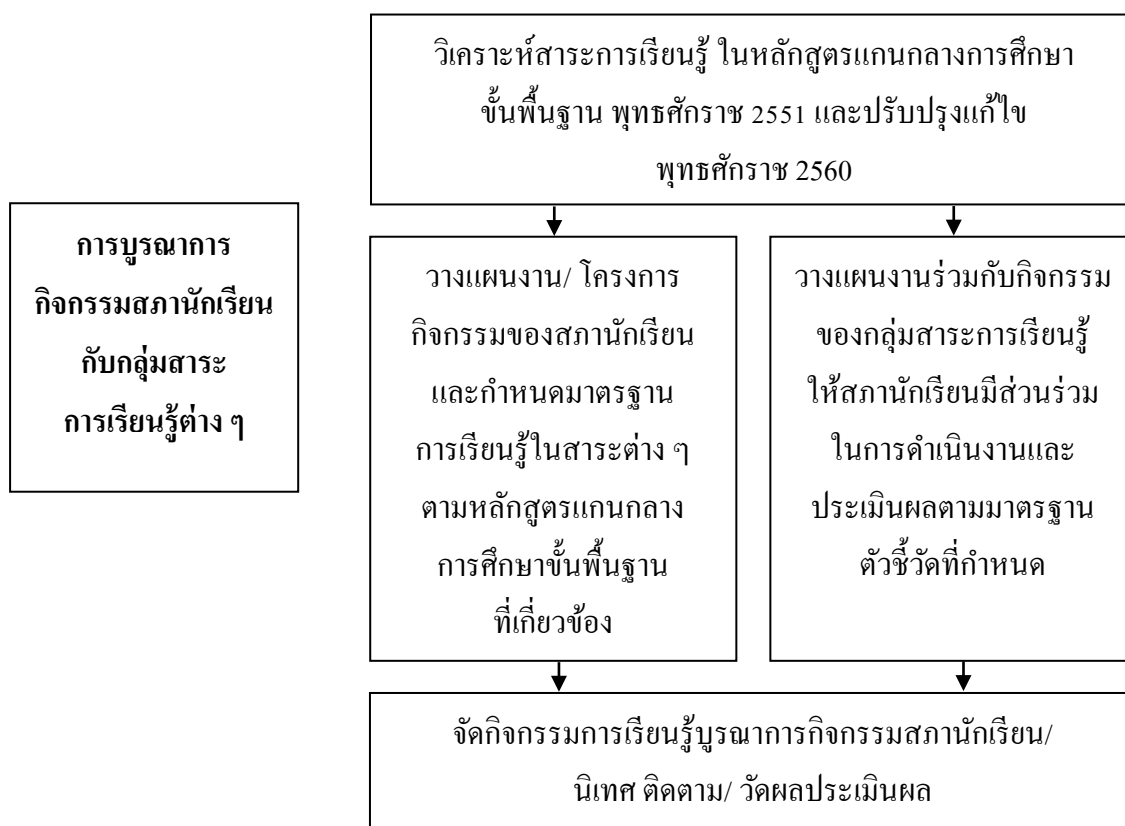
1. สถานศึกษาจัดทำระเบียบ/ ข้อบังคับ/ ธรรมนูญว่าด้วยสถานักเรียนของโรงเรียน

2. ระบุโครงสร้างการบริหารงานสถานักเรียน และกำหนดบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานักเรียน

3. มีการจัดทำคู่มือการดำเนินงานสถานักเรียนของโรงเรียนเพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานให้กับครูและนักเรียน

4. การบูรณาการกิจกรรมสถานักเรียนกับกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ พบว่า มีปัญหาในการประสานงาน การดำเนินโครงการขาดการเชื่อมโยงสาระการเรียนรู้ แนวทางการดำเนินงาน คือ สถานักเรียนทำความเข้าใจโครงสร้างหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน เมื่อมีการวางแผนงาน/โครงการ กิจกรรมของสถานักเรียนให้กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ในสาระต่าง ๆ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานที่เกี่ยวข้อง วางแผนงานร่วมกับกิจกรรมของกลุ่มสาระการเรียนรู้ให้สถานักเรียนมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน และประเมินผลตามมาตรฐาน ตัวชี้วัดที่กำหนด

จากแนวทางการดำเนินงานการกำหนดบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานักเรียน จึงเสนอรูปแบบการดำเนินงาน ดังภาพที่ 7

ภาพที่ 7 รูปแบบการดำเนินงานการบูรณาการกิจกรรมสถานักเรียนกับกลุ่มสาระการเรียนรู้

จากภาพที่ 7 รูปแบบการดำเนินงานการบูรณาการกิจกรรมสถานักเรียนกับกลุ่มสาระการเรียนรู้ มีการดำเนินงานตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. วิเคราะห์สาระการเรียนรู้ ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และปรับปรุงแก้ไข พุทธศักราช 2560
2. วางแผนงาน/ โครงการ กิจกรรมของสถานักเรียนและกำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ในสาระต่าง ๆ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานที่เกี่ยวข้อง
3. วางแผนงานร่วมกับกิจกรรมของกลุ่มสาระการเรียนรู้ให้สถานักเรียนมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน และประเมินผลตามมาตรฐาน ตัวชี้วัดที่กำหนด
4. จัดกิจกรรมการเรียนรู้บูรณาการกิจกรรมสถานักเรียน/ นิเทศ ติดตาม/ วัดผลประเมินผล

องค์ประกอบที่ 2 การมีส่วนร่วมของสถานักเรียนในการส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมของโรงเรียน มีประเด็นที่สำคัญ ดังนี้

1. **สถานักเรียนมีส่วนร่วม** ในกระบวนการขับเคลื่อนการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ พบว่ายังขาดการทำงานที่เป็นระบบ ผู้รับผิดชอบกิจกรรมไม่มีความชัดเจน ขาดการบริหารจัดการเวลาอย่างมีประสิทธิภาพ ขาดโครงการกิจกรรมที่มาจากความสนใจของนักเรียนเอง มีเพียงกิจกรรมจากโครงการต่อเนื่องของโรงเรียน ขาดการนำผลการปฏิบัติงานไปปรับปรุงและพัฒนาโครงการในครั้งต่อไป แนวทางการดำเนินงาน คือ คณะกรรมการสถานักเรียนจัดตั้งชมรมกิจกรรมเพื่อรองรับการทำงานของสถานักเรียน ร่วมกันกำหนดแผนงาน โครงการ/ กิจกรรม โดยนักเรียนตามนโยบายและแผนพัฒนาของโรงเรียน และกิจกรรมเพิ่มเติมนอกแผนปฏิบัติการที่เกิดจากความต้องการของผู้เรียน กำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายกิจกรรม กำหนดเกณฑ์ในการประเมินและสร้างเครื่องมือในการประเมินผล จัดให้มีการประชุมคณะกรรมการดำเนินงานเพื่อวางแผนงาน ประชุมเตรียมงาน และประชุมสรุปงานลงมือปฏิบัติกิจกรรมตามบทบาทหน้าที่ที่กำหนดไว้ การประเมินผลการปฏิบัติงานตามเกณฑ์ที่กำหนด รายงานผลต่อผู้อำนวยการและที่ประชุมสถานักเรียน

จากแนวทางการดำเนินงานการกำหนดบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานักเรียน จึงเสนอรูปแบบการดำเนินงาน ดังภาพที่ 8

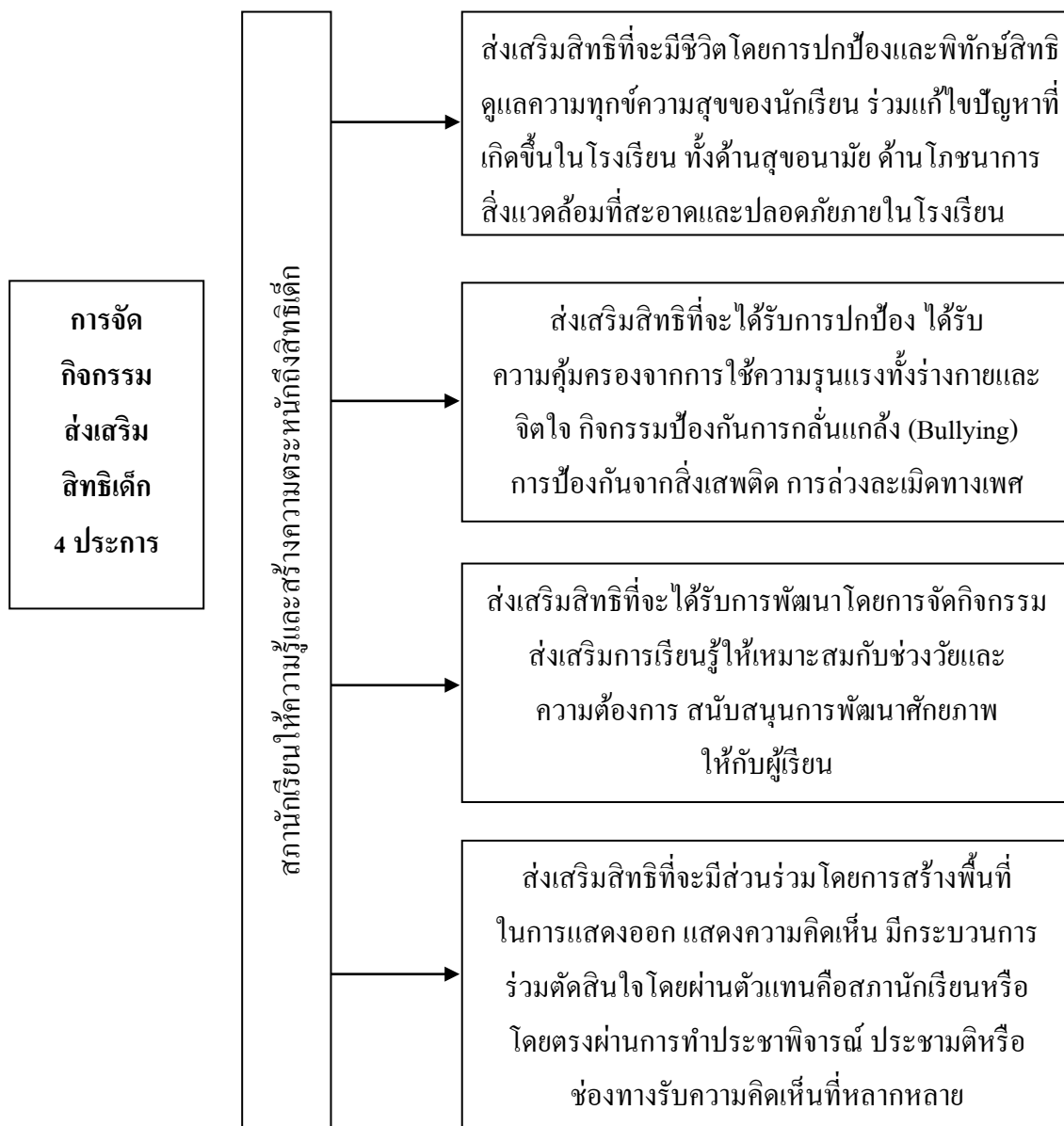
ภาพที่ 8 รูปแบบการดำเนินงานการมีส่วนร่วมในกระบวนการขับเคลื่อนการดำเนินงาน
อย่างเป็นระบบ

จากภาพที่ 8 รูปแบบการดำเนินงานการมีส่วนร่วมในกระบวนการขับเคลื่อน
การดำเนินงานอย่างเป็นระบบมีขั้นตอนการดำเนินงานดังต่อไปนี้

1. จัดตั้งชมรมกิจกรรมสถานักเรียน
2. วิเคราะห์ปัญหา/ ลำดับความสำคัญของปัญหา
3. กำหนดแผนงานและรายละเอียดโครงการ/ กิจกรรม
4. เสนอโครงการต่อสถานักเรียนพิจารณาให้ความเห็นชอบ/ ไม่เห็นชอบ
5. เสนอโครงการต่อผู้บริหารสถานศึกษาผ่านครูที่ปรึกษาสถานักเรียน พิจารณาอนุมัติ/
ไม่อนุมัติ
6. ดำเนินการโครงการ/ กิจกรรม
7. สรุปรายงานผลการดำเนินโครงการ/ กิจกรรม

2. **สถานักเรียนดำเนินการจัดกิจกรรมส่งเสริมสิทธิเด็ก 4 ประการ** พบว่า ครูและนักเรียนยังขาดความเข้าใจและความตระหนักต่อสิทธิเด็ก ตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ยังเน้นการตัดสินใจจากครูและผู้บริหาร โดยขาดการมีส่วนร่วมของนักเรียน มีแนวทางการดำเนินงาน คือ สถานักเรียนการให้ความรู้และสร้างความตระหนักถึงสิทธิเด็ก ส่งเสริมสิทธิที่จะมีชีวิตโดยการปกป้องและพิทักษ์สิทธิ ดูแลความทุกข์ความสุขของนักเรียน ร่วมแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในโรงเรียนทั้งด้านสุขอนามัยด้านโภชนาการ สิ่งแวดล้อมที่สะอาดและปลอดภัยภายในโรงเรียน ส่งเสริมสิทธิที่จะได้รับการปกป้องได้รับความคุ้มครองจากการใช้ความรุนแรงทั้งร่างกายและจิตใจ กิจกรรมป้องกันการกลั่นแกล้ง (Bullying) การป้องกันจากสิ่งเสพติด การล่วงละเมิดทางเพศ ส่งเสริมสิทธิที่จะได้รับการพัฒนา โดยการจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับช่วงวัยและความต้องการ และส่งเสริมสิทธิที่จะมีส่วนร่วมโดยการสร้างพื้นที่ในการแสดงออก แสดงความคิดเห็น มีกระบวนการร่วมตัดสินใจ โดยผ่านตัวแทนคือสถานักเรียน หรือ โดยตรงผ่านการทำประชาพิจารณ์ ประชามติ หรือช่องทางรับความคิดเห็นต่าง ๆ

จากแนวทางการดำเนินงานจัดกิจกรรมส่งเสริมสิทธิเด็ก 4 ประการ จึงเสนอรูปแบบการดำเนินงาน ดังภาพที่ 9

ภาพที่ 9 รูปแบบการดำเนินงานการจัดกิจกรรมส่งเสริมสิทธิเด็ก 4 ประการ

จากภาพที่ 9 รูปแบบการดำเนินงานการจัดกิจกรรมส่งเสริมสิทธิเด็ก 4 ประการ มีขั้นตอนการดำเนินงาน ดังนี้

1. สถานักเรียนให้ความรู้และสร้างความตระหนักถึงสิทธิเด็ก
2. ส่งเสริมสิทธิที่จะมีชีวิต โดยการปกป้องและพิทักษ์สิทธิ ดูแลความทุกข์ความสุขของนักเรียน ร่วมแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในโรงเรียนทั้งด้านสุขอนามัย ด้านโภชนาการ สิ่งแวดล้อมที่สะอาดและปลอดภัยภายในโรงเรียน

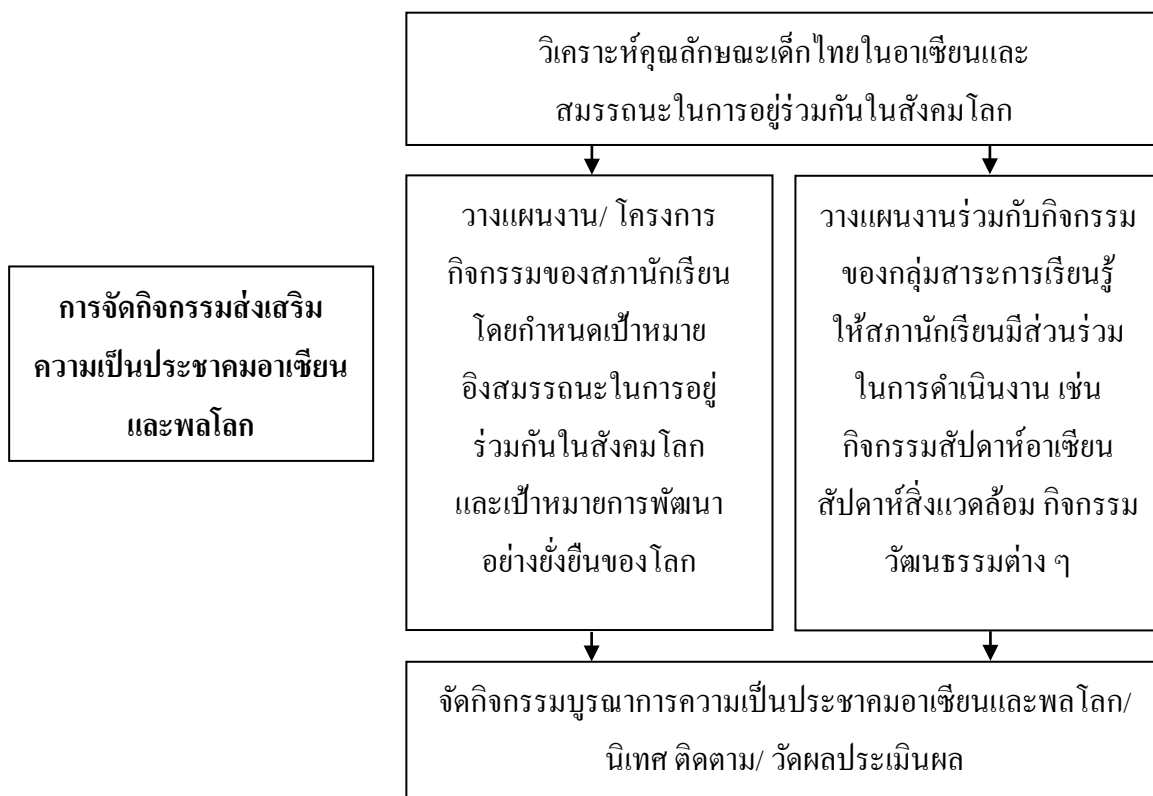
3. ส่งเสริมสิทธิที่จะได้รับการปกป้องได้รับความคุ้มครองจากการใช้ความรุนแรง ทั้งร่างกายและจิตใจ กิจกรรมป้องกันการกลั่นแกล้ง (Bullying) การป้องกันจากสิ่งเสพติด การล่วงละเมิดทางเพศ

4. ส่งเสริมสิทธิที่จะได้รับการพัฒนาโดยการจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ให้เหมาะสม กับช่วงวัยและความต้องการ สนับสนุนการพัฒนาศักยภาพให้กับผู้เรียน

5. ส่งเสริมสิทธิที่จะมีส่วนร่วมโดยการสร้างพื้นที่ในการแสดงออก แสดงความคิดเห็น มีกระบวนการร่วมตัดสินใจโดยผ่านตัวแทนคือสถานักเรียน หรือโดยตรงผ่านการทำประชาพิจารณ์ ประชาคมติ หรือช่องทางรับความคิดเห็นต่าง ๆ

3. สถานักเรียนดำเนินการจัดกิจกรรมส่งเสริมความเป็นประชาคมอาเซียนและพลโลก
พบว่า ครูและนักเรียนขาดความตระหนักในการเป็นพลโลก ที่ต้องมีสมรรถนะในการอยู่ร่วมกัน ในสังคมโลก กิจกรรมสถานักเรียนเน้นกิจกรรมเกี่ยวกับชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ ขาดมิติ ในการส่งเสริมการอยู่ร่วมกันในสังคมพหุวัฒนธรรมและความแตกต่างหลากหลาย และประเด็น ปัญหาที่สำคัญของโลก แนวทางการดำเนินงาน คือ สถานักเรียนบูรณาการกิจกรรมร่วมกับกลุ่ม สาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม กำหนดเป้าหมายกิจกรรมอิงสมรรถนะสากล และเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืนของโลก

จากแนวทางการดำเนินงานการจัดกิจกรรมส่งเสริมความเป็นประชาคมอาเซียนและ พลโลก จึงเสนอรูปแบบการดำเนินงาน ดังภาพที่ 10

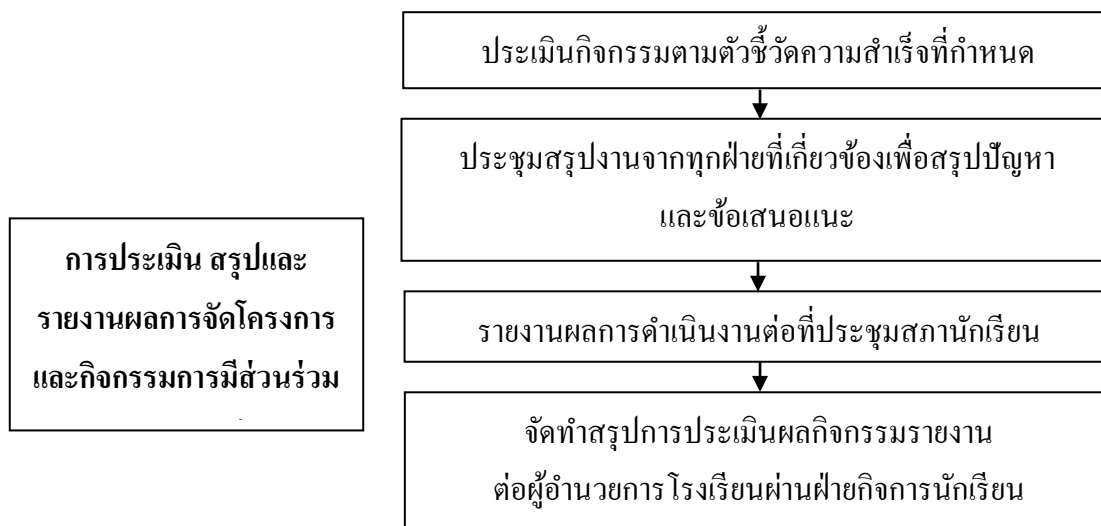
ภาพที่ 10 รูปแบบการดำเนินงานการจัดกิจกรรมส่งเสริมความเป็นประชาคมอาเซียนและพลโลก

จากภาพที่ 10 รูปแบบการดำเนินงานการจัดกิจกรรมส่งเสริมความเป็นประชาคมอาเซียนและพลโลก มีขั้นตอนการดำเนินงาน ดังนี้

1. วิเคราะห์คุณลักษณะเด็กไทยในอาเซียนและสมรรถนะในการอยู่ร่วมกันในสังคมโลก
2. วางแผนงาน/ โครงการ กิจกรรมของสถานักเรียน โดยกำหนดเป้าหมายอิงสมรรถนะในการอยู่ร่วมกันในสังคมโลก และเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืนของโลก
3. วางแผนงานร่วมกับกิจกรรมของกลุ่มสาระการเรียนรู้ให้สถานักเรียนมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน เช่น กิจกรรมสัปดาห์อาเซียน สัปดาห์สิ่งแวดล้อม กิจกรรมวัฒนธรรมต่าง ๆ
4. จัดกิจกรรมบูรณาการความเป็นประชาคมอาเซียนและพลโลก/ นิเทศติดตาม/ วัดผลประเมินผล

4. **สถานักเรียนดำเนินการประเมิน สรุปและรายงานผลการจัดโครงการและกิจกรรม**
การมีส่วนร่วมของสถานักเรียนอย่างชัดเจน พบว่า ขาดการประเมินผลกิจกรรมในมิติของนักเรียน
 อย่างจริงจัง "ไม่"ได้รับทราบผลความสำเร็จของโครงการที่วัดได้และชัดเจน แนวทางการดำเนินงาน
 คือ ประเมินกิจกรรมตามตัวชี้วัดความสำเร็จที่กำหนด ประชุมสรุปงานจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องเพื่อ
 สรุปปัญหาและข้อเสนอแนะ จัดทำรายงานสรุปการประเมินผลกิจกรรมส่งผู้อำนวยการ โรงเรียน
 ผ่านฝ่ายกิจการนักเรียนและรายงานผลการดำเนินงานต่อที่ประชุมสถานักเรียน

จากแนวทางการดำเนินงานการจัดกิจกรรมส่งเสริมความเป็นประชาคมอาเซียนและ
 พลโลก จึงเสนอรูปแบบการดำเนินงาน ดังภาพที่ 11

ภาพที่ 11 รูปแบบการดำเนินงานการประเมิน สรุปและรายงานผลการจัดโครงการและกิจกรรม
 การมีส่วนร่วมของสถานักเรียน

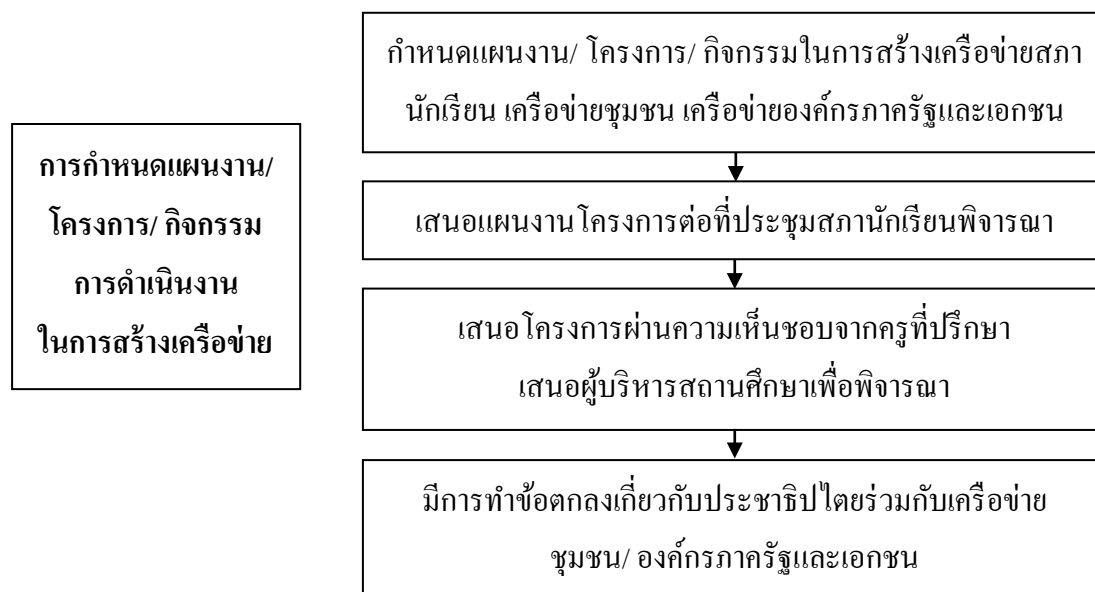
จากภาพที่ 11 รูปแบบการดำเนินงานการประเมิน สรุปและรายงานผลการจัดโครงการ
 และกิจกรรมการมีส่วนร่วมของสถานักเรียน มีขั้นตอนการดำเนินงาน ดังนี้

1. ประเมินกิจกรรมตามตัวชี้วัดความสำเร็จที่กำหนด
2. ประชุมสรุปงานจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องเพื่อสรุปปัญหาและข้อเสนอแนะ
3. รายงานผลการดำเนินงานต่อที่ประชุมสถานักเรียน
4. จัดทำรายงานสรุปการประเมินผลกิจกรรมส่งผู้อำนวยการ โรงเรียนผ่านฝ่ายกิจการนักเรียน

**องค์ประกอบที่ 3 การสร้างเครือข่ายความร่วมมือของสถานักเรียนกับชุมชน องค์กร
ภาครัฐและเอกชน มีประเด็นที่สำคัญ ดังนี้**

1. การกำหนดแผนงาน/ โครงการ/ กิจกรรม การดำเนินงานในการสร้างเครือข่าย พบว่า
สถานักเรียนขาดแผนงานในการสร้างเครือข่าย มีเพียงโครงการประจำของสถานศึกษาที่มีเครือข่าย
โรงเรียนหรือกลุ่ม โรงเรียนในสหวิทยาเขต และส่วนที่องค์กรภายนอกเป็นผู้ติดต่อเข้ามาขอความร่วมมือ
เป็นวาระ จึงไม่มีแผนงานในการสร้างเครือข่ายที่ชัดเจน มีแนวทางการดำเนินงาน ดังนี้ กำหนดแผนงาน/
โครงการ/ กิจกรรมในการสร้างเครือข่ายอย่างชัดเจน มีปฏิทินและปฏิบัติกิจกรรมตามที่กำหนด
อย่างชัดเจนมีการประเมิน สรุป และรายงานผลกิจกรรมมีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์กิจกรรม
ในการสร้างเครือข่าย

จากแนวทางการดำเนินการกำหนดแผนงาน/ โครงการ/ กิจกรรมการดำเนินงาน
ในการสร้างเครือข่าย จึงเสนอรูปแบบการดำเนินงาน ดังภาพที่ 12

ภาพที่ 12 รูปแบบการดำเนินงานการกำหนดแผนงาน/ โครงการ/ กิจกรรมการดำเนินงาน
ในการสร้างเครือข่าย

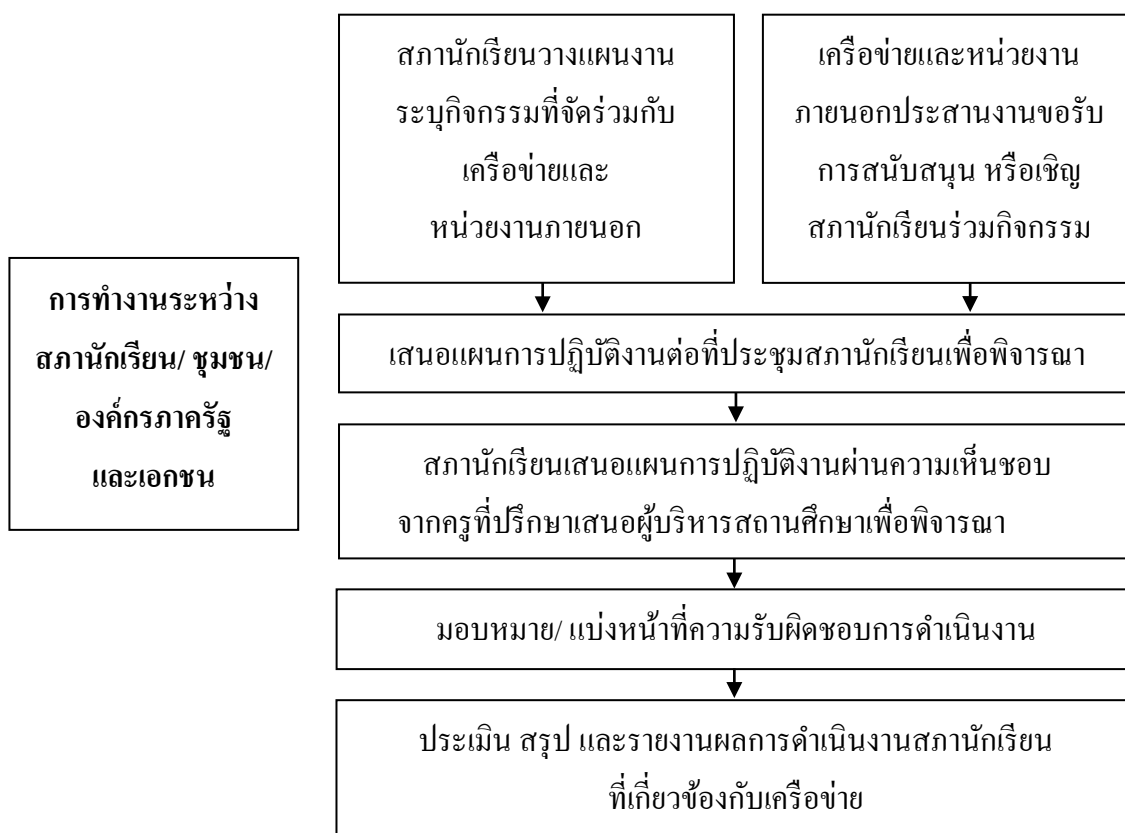
จากภาพที่ 12 รูปแบบการดำเนินงานการกำหนดแผนงาน/ โครงการ/ กิจกรรม
การดำเนินงานในการสร้างเครือข่าย มีขั้นตอนการดำเนินงาน ดังนี้

1. กำหนดแผนงาน/ โครงการ/ กิจกรรมในการสร้างเครือข่ายสถานักเรียน เครือข่ายชุมชน เครือข่ายองค์กรภาครัฐและเอกชน เช่น การศึกษาดูงาน กิจกรรมพัฒนาชุมชน การทำกิจกรรมร่วมกับหน่วยงานภายนอก
  2. เสนอโครงการต่อสถานักเรียนพิจารณาให้ความเห็นชอบ/ ไม่เห็นชอบ
  3. เสนอโครงการต่อผู้บริหารสถานศึกษาผ่านครูที่ปรึกษาสถานักเรียน พิจารณานุมัติ/ ไม่นุมัติ
  4. มีการประเมิน สรุป และรายงานผลกิจกรรม
  5. มีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์กิจกรรมในการสร้างเครือข่าย

2. การทำงานระหว่างสถานักเรียน/ ชุมชน/ องค์กรภาครัฐ และเอกชน พบว่า ขาดความร่วมมือระหว่างสถานักเรียนกับโรงเรียนอื่น ๆ ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้การทำงาน ความร่วมมือกับสำนักงานเขตของกรุงเทพมหานคร ที่รับผิดชอบพื้นที่ความสัมพันธ์กับชุมชนเข้าถึง ได้ยากในบางพื้นที่ โดยลักษณะทั่วไปของชุมชนในกรุงเทพมหานครที่เป็นชุมชนเมือง ชุมชนแออัด ชุมชนชานเมือง ชุมชนเคหะ และชุมชนหมู่บ้านจัดสรร ทำให้นักเรียนอาจมาจากหลากหลายพื้นที่ ขาดความยึดโยงกับชุมชน โดยรอบสถานศึกษา มีการทำโครงการจิตอาสาภายนอกโรงเรียน มีแนวทางการดำเนินงาน คือ การสร้างความตระหนักต่อความสำคัญของสถานักเรียน การมีส่วนร่วมของนักเรียนให้กับชุมชน และองค์กรภายนอก และให้นักเรียนเห็นความสำคัญของเครือข่ายในการทำงาน มีเครือข่ายการทำงานระหว่างสถานักเรียน/ ชุมชน องค์กร ภาครัฐ และเอกชน เครือข่ายให้การสนับสนุนกิจกรรมสถานักเรียน สถานักเรียนให้ความร่วมมือ สนับสนุนเครือข่าย มีการประเมิน สรุป และรายงานผลการดำเนินงาน สถานักเรียนที่เกี่ยวข้องกับเครือข่าย

จากแนวทางการดำเนินการกำหนดแผนงาน/ โครงการ/ กิจกรรมการดำเนินงาน ในการสร้างเครือข่ายจึงเสนอรูปแบบการดำเนินงาน ดังภาพที่ 13

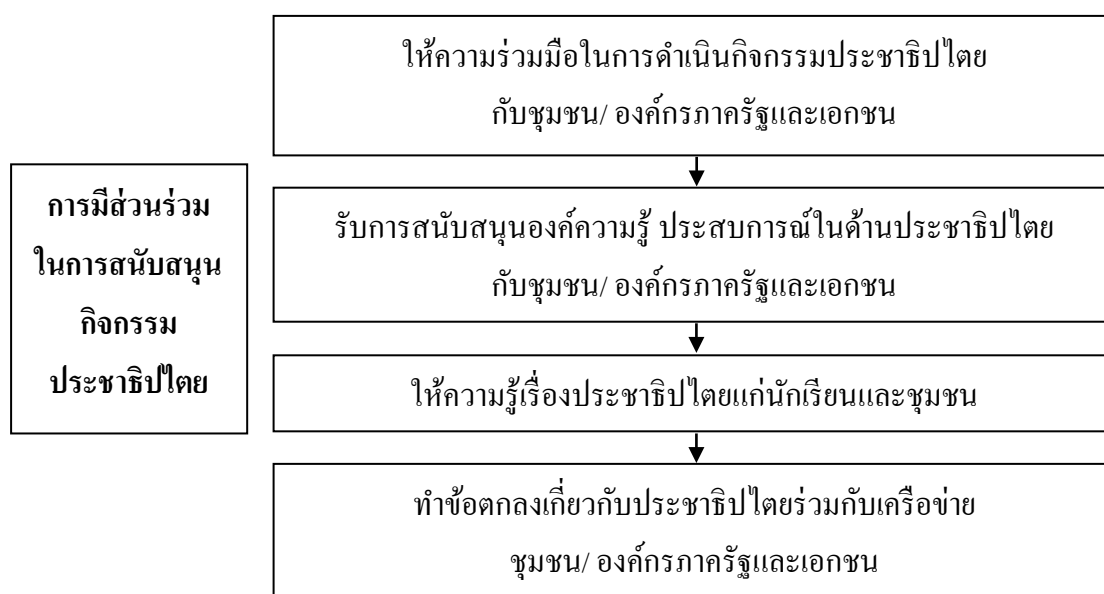
ภาพที่ 13 รูปแบบการดำเนินงานการทำงานระหว่างสถานศึกษา/ ชุมชน/ องค์กรภาครัฐและเอกชน

จากภาพที่ 13 รูปแบบการดำเนินงานการทำงานระหว่างสถานศึกษา/ ชุมชน/ องค์กรภาครัฐ และเอกชน มีขั้นตอนการดำเนินงาน ดังนี้

1. สถานศึกษาวางแผนงาน ระบุกิจกรรมที่จัดร่วมกับเครือข่าย และหน่วยงานภายนอก การเข้าร่วมสภาเด็กและเยาวชน สถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่ การประชุมสัมมนาสถานศึกษา
2. เครือข่ายและหน่วยงานภายนอกประสานงานขอรับการสนับสนุน หรือเชิญสถานศึกษา ร่วมกิจกรรม
3. เสนอแผนการปฏิบัติงานต่อที่ประชุมสถานศึกษาเพื่อพิจารณา
4. สถานศึกษาเสนอแผนการปฏิบัติงานผ่านความเห็นชอบจากครูที่ปรึกษาเสนอผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อพิจารณา
5. มอบหมาย/ แบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบการดำเนินงาน
6. ประเมิน สรุป และรายงานผลการดำเนินงานสถานศึกษาที่เกี่ยวข้องกับเครือข่าย

3. **สถานักเรียนมีส่วนร่วมในการสนับสนุนกิจกรรมประชาธิปไตย** พบว่า มีการดำเนินงานตามที่หน่วยงานขอความร่วมมือ โดยเฉพาะรณรงค์การไปใช้สิทธิลงประชามติและการเลือกตั้งทั่วไป แต่ยังคงขาดการสนับสนุนองค์ความรู้เกี่ยวกับประชาธิปไตย ครู นักเรียน ชุมชนมีความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตยว่าเป็นเพียงการเลือกตั้ง แนวทางการดำเนินงาน คือ ให้ความร่วมมือในการดำเนินกิจกรรมประชาธิปไตย กับชุมชน/ องค์กรภาครัฐและเอกชน ได้รับการสนับสนุนองค์ความรู้ ประสบการณ์ในด้านประชาธิปไตยกับชุมชน/ องค์กรภาครัฐและเอกชน มีการให้ความรู้เรื่องประชาธิปไตยแก่นักเรียนและชุมชน และมีการทำข้อตกลงเกี่ยวกับประชาธิปไตยร่วมกับเครือข่าย ชุมชน/ องค์กรภาครัฐและเอกชน

จากแนวทางการดำเนินการมีส่วนร่วมในการสนับสนุนกิจกรรมประชาธิปไตย จึงเสนอรูปแบบการดำเนินงาน ดังภาพที่ 14

ภาพที่ 14 รูปแบบการดำเนินงานการมีส่วนร่วมในการสนับสนุนกิจกรรมประชาธิปไตย

จากภาพที่ 14 รูปแบบการดำเนินงานการมีส่วนร่วมในการสนับสนุนกิจกรรมประชาธิปไตย มีขั้นตอนการดำเนินงาน ดังนี้

1. ให้ความร่วมมือในการดำเนินกิจกรรมประชาธิปไตย กับชุมชน/ องค์กรภาครัฐและเอกชน เช่น การร่วมรณรงค์และสังเกตการณ์การเลือกตั้งทั่วไปและท้องถิ่น การลงประชามติ การส่งเสริมหลักธรรมาภิบาล การแสดงออกตามสิทธิพลเมืองและกิจกรรมอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

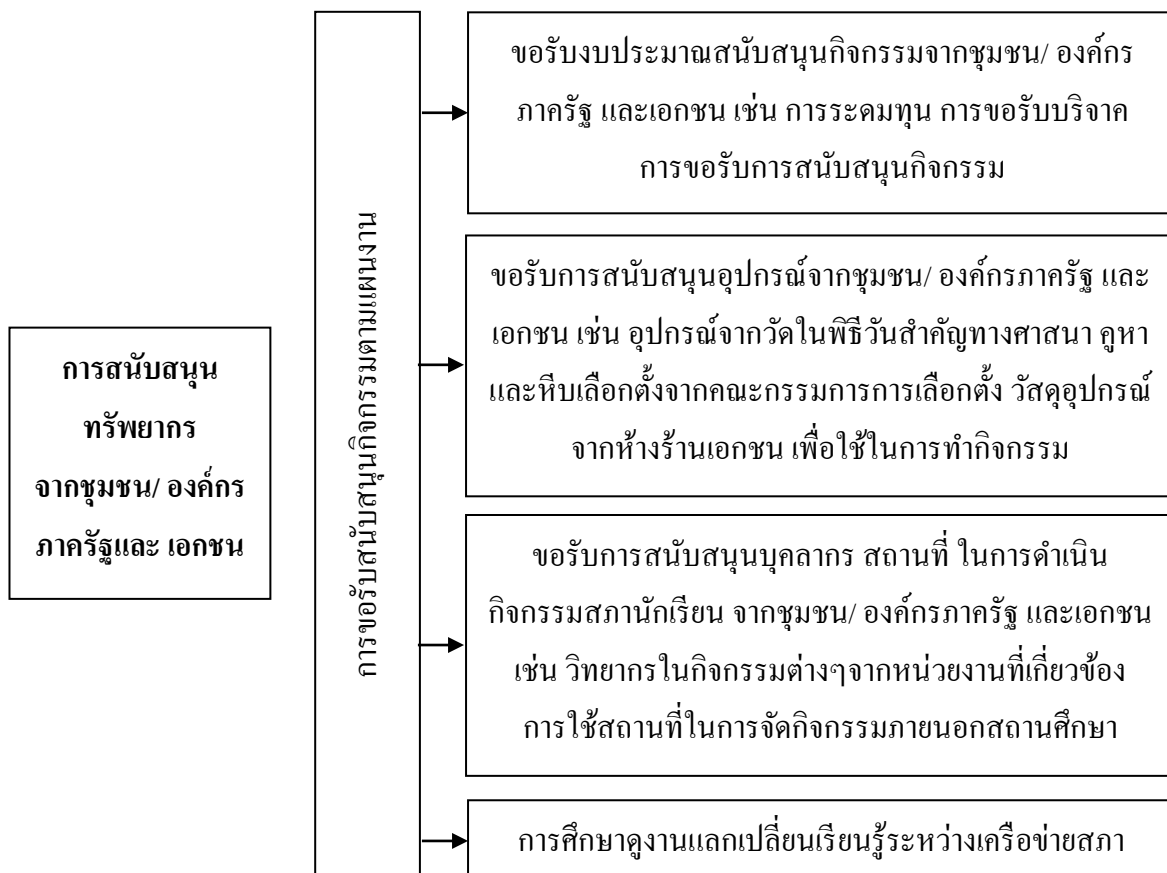
2. รับการสนับสนุนองค์ความรู้ ประสบการณ์ในด้านประชาธิปไตยกับชุมชน/ องค์กรภาครัฐและเอกชน เช่น การเชิญวิทยากร หรือศึกษาดูงานหน่วยงานต่าง ๆ เช่น กรุงเทพมหานคร สถาบันพระปกเกล้า สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง สำนักงานปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร เป็นต้น

3. ให้ความรู้เรื่องประชาธิปไตยแก่นักเรียนและชุมชน ช่วยสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับระบอบประชาธิปไตยและกลไกทางการเมือง สิทธิตามรัฐธรรมนูญ โดยการจัดกิจกรรม จัดนิทรรศการ และการรณรงค์

4. ทำข้อตกลงเกี่ยวกับประชาธิปไตยร่วมกับเครือข่าย ชุมชน/ องค์กรภาครัฐและเอกชน เพื่อเป็นการสร้างความร่วมมือ และกำหนดกิจกรรมร่วมกันในแผนปฏิบัติงาน

4. สถานักเรียนได้รับการสนับสนุน ทรัพยากรจากชุมชน/ องค์กรภาครัฐและเอกชน
พบว่า สถานักเรียนขาดการสนับสนุนจากองค์กรภายนอก ขาดพื้นที่ให้สถานักเรียนได้แลกเปลี่ยนกัน ระหว่างสถานศึกษา ขาดวิทยากรในการให้ความรู้ด้านต่าง ๆ ในการทำกิจกรรม ขาดการประชาสัมพันธ์ งานของสถานักเรียนให้เป็นที่ประจักษ์แก่ชุมชน องค์กรภายนอก แนวทางการดำเนินงาน คือ ขอรับงบประมาณสนับสนุนกิจกรรมจากชุมชน/ องค์กรภาครัฐ และเอกชน ขอรับการสนับสนุนบุคลากร สถานที่ในการดำเนินกิจกรรมสถานักเรียน จากชุมชน/ องค์กรภาครัฐ และเอกชน มีการศึกษาดูงาน แลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างเครือข่าย

จากแนวทางการดำเนินการรับการสนับสนุน ทรัพยากรจากชุมชน/ องค์กรภาครัฐและเอกชน จึงเสนอรูปแบบการดำเนินงาน ดังภาพที่ 15

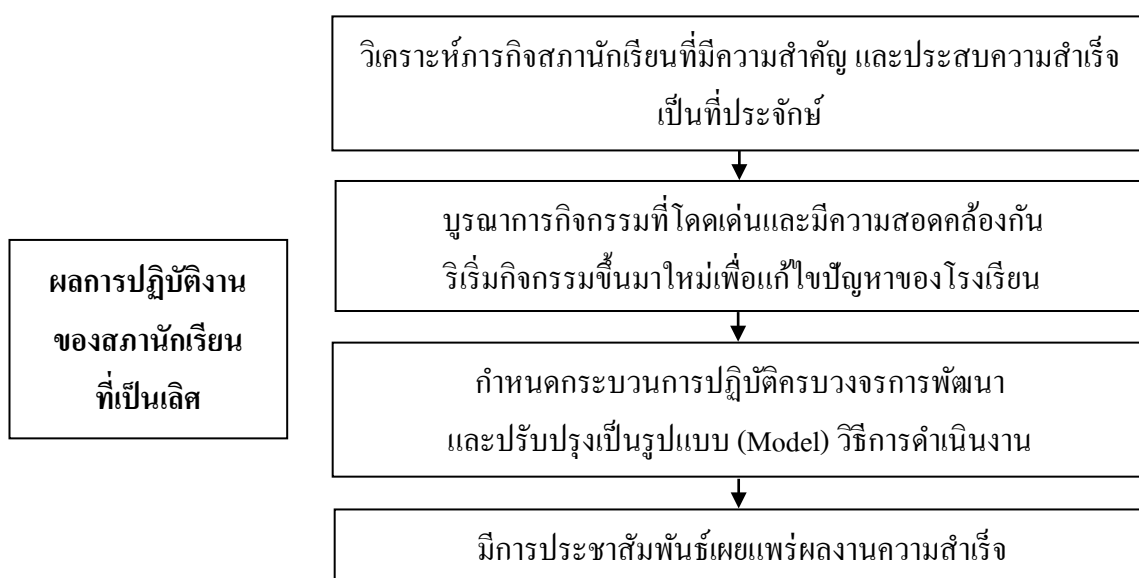
ภาพที่ 15 รูปแบบการดำเนินงาน ด้านการสนับสนุนทรัพยากรจากชุมชน/ องค์กรภาครัฐและเอกชน

จากภาพที่ 15 รูปแบบการดำเนินงาน ด้านการสนับสนุนทรัพยากรจากชุมชน/ องค์กร
ภาครัฐและเอกชน มีขั้นตอนการดำเนินงาน ดังนี้

1. ขอรับงบประมาณสนับสนุนกิจกรรมจากชุมชน/ องค์กรภาครัฐ และเอกชน เช่น
การระดมทุน การขอรับบริจาค การขอรับการสนับสนุนกิจกรรม
2. ขอรับการสนับสนุนอุปกรณ์จากชุมชน/ องค์กรภาครัฐ และเอกชน เช่น อุปกรณ์จากวัด
ในพิธีวันสำคัญทางศาสนา คูหาและหีบเลือกตั้งจากคณะกรรมการการเลือกตั้ง วัสดุอุปกรณ์
จากห้างร้านเอกชน เพื่อใช้ในการทำกิจกรรม
3. ขอรับการสนับสนุนบุคลากร สถานที่ ในการดำเนินกิจกรรมสถานักเรียน จากชุมชน/
องค์กรภาครัฐ และเอกชน เช่น วิทยากรในกิจกรรมต่าง ๆ จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การใช้สถานที่
ในการจัดกิจกรรมภายนอกสถานศึกษา
4. การศึกษาดูงานแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างเครือข่ายสถานักเรียน

องค์ประกอบที่ 4 ผลการปฏิบัติงานของสถานักเรียนที่เป็นเลิศ พบว่า โรงเรียนยังไม่มีผลการปฏิบัติงานที่ชัดเจน เนื่องจากมีกิจกรรมจำนวนมาก ไม่สามารถระบุกิจกรรมที่มีลักษณะเด่นเป็นผลงานได้ มีแนวทางการดำเนินงาน คือ กำหนดงานที่เป็นภารกิจสถานักเรียนโดยตรง วิเคราะห์หาจุดแข็ง จุดด้อยของสถานศึกษา มีความจำเป็นและสำคัญ ริเริ่มกิจกรรมขึ้นมาใหม่เพื่อแก้ไขปัญหา กำหนดกระบวนการปฏิบัติครบวงจร ตามวงรอบการพัฒนา ประเมินตัวชี้วัดความสำเร็จและประโยชน์ที่ได้รับจากผล มีการประชาสัมพันธ์ให้กับหน่วยงานภายนอก

จากแนวทางการดำเนินงานผลการปฏิบัติงานของสถานักเรียนที่เป็นเลิศ จึงเสนอรูปแบบการดำเนินงาน ดังภาพที่ 16

ภาพที่ 16 รูปแบบการดำเนินงานผลการปฏิบัติงานของสถานักเรียนที่เป็นเลิศ

จากภาพที่ 16 รูปแบบการดำเนินงานการปฏิบัติงานของสถานักเรียนที่เป็นเลิศ มีขั้นตอนการดำเนินงาน ดังนี้

1. วิเคราะห์ภารกิจสถานักเรียนที่มีความสำคัญ และประสบความสำเร็จเป็นที่ประจักษ์
2. บูรณาการกิจกรรมที่โดดเด่นและมีความสอดคล้องกัน ริเริ่มกิจกรรมขึ้นมาใหม่เพื่อแก้ไขปัญหาของ โรงเรียน โดยนักเรียนมีส่วนร่วม
3. กำหนดกระบวนการปฏิบัติครบวงจรการพัฒนา และปรับปรุงเป็นรูปแบบ (Model) วิธีการดำเนินงาน
4. มีการประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ผลงานความสำเร็จ

ตอนที่ 4 ผลการเสนอผลการศึกษารูปแบบการดำเนินงานสถานักเรียนสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในกรุงเทพมหานคร

การเสนอผลการศึกษารูปแบบการดำเนินงานสถานักเรียนสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในกรุงเทพมหานคร โดยการสนทนากลุ่ม (Focus group discussion) โดยมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของผู้เชี่ยวชาญ ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 การดำเนินงานส่งเสริมสถานักเรียนและประชาธิปไตยในโรงเรียน

1. ควรสนับสนุนบทบาทของสถานักเรียนในฐานะผู้แทนนักเรียนในการแสดงความคิดเห็นต่อการดำเนินการต่าง ๆ ของโรงเรียนรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของสถานักเรียนให้มากขึ้น ให้สถานักเรียนมีบทบาทที่สำคัญอย่างเต็มที่
2. ควรสร้างความร่วมมือของบุคลากรในโรงเรียนกับงานส่งเสริมประชาธิปไตย เพื่อผลการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพ
3. ควรสร้างความตระหนักให้แก่ครูและบุคลากรในสถานศึกษาถึงบทบาทหน้าที่ของสถานักเรียนอย่างแท้จริง
4. เขตพื้นที่การศึกษาควรจัดอบรมสัมมนาผู้บริหาร/ ครูที่ปรึกษาสถานักเรียนเพื่อสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารงานสถานักเรียนที่ถูกต้องและเป็นมาตรฐานเดียวกัน
5. ควรเพิ่มจำนวนครั้งการประชุมที่เหมาะสม เป็นรายสัปดาห์หรือ 2 สัปดาห์ต่อ 1 ครั้ง เพื่อให้การดำเนินงานหรือการรายงานผลการดำเนินงานต่อสภาเป็นไปอย่างรวดเร็ว
6. ควรเปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการวางแผน ปฏิบัติกิจกรรม และการวัดและประเมินผลงานอย่างแท้จริง ด้วยความไว้วางใจ โดยมีครูที่ปรึกษาเป็นผู้ให้ข้อเสนอแนะ มีกระบวนการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของนักเรียนในฐานะองค์กรของนักเรียน สร้างวัฒนธรรมการตัดสินใจร่วมกัน และดำเนินการเพื่อประโยชน์ของนักเรียน

องค์ประกอบที่ 2 การมีส่วนร่วมของสถานักเรียนในการส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมของโรงเรียน

1. มีกระบวนการสร้างความเข้าใจต่อบทบาทของสถานักเรียน
2. ควรมีการกำหนดงบประมาณที่ชัดเจน เพื่อให้สถานักเรียนสามารถวางแผนการดำเนินงานเองได้ โดยครูที่ปรึกษาเป็นผู้ให้ข้อเสนอแนะ
3. ควรส่งเสริมให้สถานักเรียนมีส่วนร่วมในการวางแผนการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน ด้วยทุกกิจกรรม
4. ให้เปลี่ยนจากคำว่า “ชมรมสถานักเรียน” เปลี่ยนเป็นคำว่า “ชุมนุมสถานักเรียน” เพราะทุกโรงเรียนมีการเปิดให้นักเรียนเลือกกิจกรรมชุมนุมอยู่แล้ว

องค์ประกอบที่ 3 การสร้างเครือข่ายความร่วมมือของสถานักเรียนกับชุมชน องค์กร ภาครัฐและเอกชน

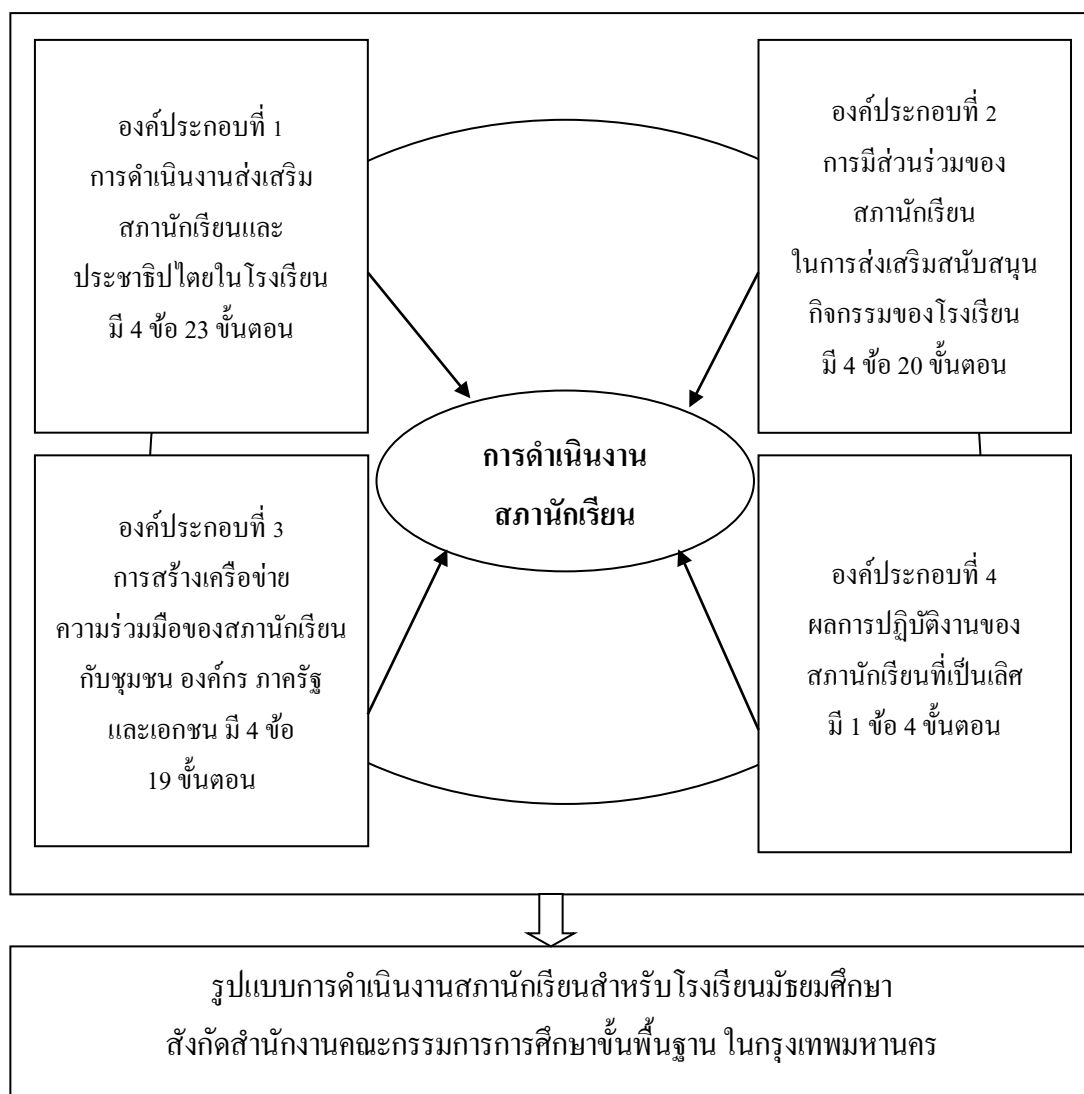
1. ควรเน้นการสร้างเครือข่ายชุมชนเพื่อให้นักเรียนได้เข้าใจบริบทของชุมชนที่แท้จริง ประสบการณ์จริงนอกห้องเรียน
2. ผู้บริหารสถานศึกษาสนับสนุนการติดต่อกับหน่วยงานภายนอกให้นักเรียนฝึกทำเอกสาร ราชการในนามของโรงเรียน การประสานงานหน่วยงานภายนอกจะช่วยพัฒนาศักยภาพของโรงเรียน และนักเรียน
3. การประสานงานกับเครือข่ายภายนอกโรงเรียน ครูที่ปรึกษากิจกรรมสถานักเรียนต้อง เป็นผู้ติดตาม ให้ข้อเสนอแนะในการทำงานร่วมกับเครือข่ายภายนอกโรงเรียนให้ตรงวัตถุประสงค์ และภารกิจของโรงเรียน
4. ประชาสัมพันธ์กิจกรรมสถานักเรียนให้ชุมชน องค์กร ภาครัฐและเอกชนรับรู้ เพื่อให้ ความสำคัญกับกิจกรรมสถานักเรียนให้มากขึ้น
5. ในการศึกษาคุณงาน ควรนำเสนอประเด็นการถอดบทเรียนและข้อค้นพบในการศึกษา คุณงานเพื่อนำมาต่อยอดและพัฒนา
6. ควรให้สถานักเรียนได้มีส่วนร่วมในการเลือกตั้งในระดับชาติเหมือนลูกเสืออาสา กกต. เช่น การรณรงค์ การสังเกตการณ์การเลือกตั้ง การให้บริการและอำนวยความสะดวกให้กับ ประชาชนในหน่วยเลือกตั้ง

องค์ประกอบที่ 4 ผลการปฏิบัติงานของสถานักเรียนที่เป็นเลิศ

1. ผลการปฏิบัติที่เป็นเลิศของสถานักเรียนควรเกิดจากกิจกรรมที่เสนอโดยสถานักเรียน และสถานักเรียนมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนการดำเนินงาน
2. ควรจัดให้มีการอบรมเรื่องการดำเนินการจัดทำผลงานที่เป็นเลิศของสถานักเรียน เพื่อให้เข้าใจกระบวนการพัฒนาและเป็นแนวทางในการทำงานและสร้างผลงานของสถานักเรียน ต่อไป
3. ควรนำโมเดลต่อยอดพัฒนา โดยอาจใช้หลักการ PAOR คือ การวางแผนดำเนินตาม ตามโมเดล และปฏิบัติตามแผน จากนั้นสังเกตถึงปัญหา ข้อติดขัด หรือความมีประสิทธิภาพ แล้วสะท้อนผลเพื่อนำไปปรับปรุงพัฒนาโมเดลก่อนการประชาสัมพันธ์เผยแพร่ผลงาน
4. เขตพื้นที่การศึกษาควรจัดประกวดผลงานที่เป็นเลิศของสถานักเรียนทุกปี เพื่อเป็นขวัญ และกำลังใจและสร้างแรงจูงใจให้กับสถานักเรียนที่ได้ดำเนินการมาอย่างต่อเนื่อง และเกิดประโยชน์ ต่อสังคม

จากการสนทนากลุ่มเพื่อปรับปรุงประเด็นรูปแบบการดำเนินงานสถานักเรียนสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในกรุงเทพมหานคร ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 13 คน มีความเห็นสอดคล้องกันในองค์ประกอบหลักมีการเพิ่มเติมและเปลี่ยนแปลงในขั้นตอนย่อยบางประเด็นทำให้ได้รูปแบบการดำเนินงานสถานักเรียนสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในกรุงเทพมหานคร มีองค์ประกอบ 4 ด้าน ซึ่งในองค์ประกอบแต่ละด้านมีขั้นตอนการดำเนินงาน ดังภาพที่ 17

ภาพที่ 17 รูปแบบการดำเนินงานสถานักเรียนสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในกรุงเทพมหานคร

จากภาพที่ 17 สรุปได้ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 การดำเนินงานส่งเสริมสถานักเรียนและประชาธิปไตยในโรงเรียน มี 4 ข้อ 23 ขั้นตอน ประกอบด้วย 1) การส่งเสริมประชาธิปไตยของโรงเรียน มี 9 ขั้นตอน 2) ที่มาของสถานักเรียนสอดคล้องกับหลักประชาธิปไตย มี 7 ขั้นตอน 3) การกำหนดบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานักเรียน มี 3 ขั้นตอน 4) การบูรณาการกิจกรรมสถานักเรียนกับกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ มี 4 ขั้นตอน

องค์ประกอบที่ 2 การมีส่วนร่วมของสถานักเรียนในการส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมของโรงเรียนมี 4 ข้อ 20 ขั้นตอน 1) การมีส่วนร่วมในกระบวนการขับเคลื่อนการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ มี 7 ขั้นตอน 2) การจัดกิจกรรมส่งเสริมสิทธิเด็ก 4 ประการ มี 5 ขั้นตอน 3) การจัดกิจกรรมส่งเสริมความเป็นประชาคมอาเซียนและพลโลก มี 4 ขั้นตอน 4) การประเมิน สรุปและรายงานผลการจัดโครงการและกิจกรรมการมีส่วนร่วมของสถานักเรียน มี 4 ขั้นตอน

องค์ประกอบที่ 3 การสร้างเครือข่ายความร่วมมือของสถานักเรียนกับชุมชน องค์กร ภาครัฐ และเอกชน ประกอบด้วย 4 ข้อ 19 ขั้นตอน 1) การกำหนดแผนงาน/ โครงการ/ กิจกรรมการดำเนินงานในการสร้างเครือข่าย มี 5 ขั้นตอน 2) การทำงานระหว่างสถานักเรียน/ ชุมชน/ องค์กรภาครัฐ และเอกชน มี 6 ขั้นตอน 3) การมีส่วนร่วมในการสนับสนุนกิจกรรมประชาธิปไตย มี 4 ขั้นตอน 4) การสนับสนุนทรัพยากรจากชุมชน/ องค์กรภาครัฐและเอกชน มี 4 ขั้นตอน

องค์ประกอบที่ 4 ผลการปฏิบัติงานของสถานักเรียนที่เป็นเลิศ มี 1 ข้อ 4 ขั้นตอน ประกอบด้วย 1) ผลการปฏิบัติงานของสถานักเรียนที่เป็นเลิศ มี 4 ขั้นตอน

ตอนที่ 5 ผลการจัดทำคู่มือการดำเนินงานสถานักเรียนสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา

สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในกรุงเทพมหานคร

ผู้วิจัยได้นำผลสร้างรูปแบบการดำเนินงานสถานักเรียน จากตอนที่ 3 และผลการนำเสนอการศึกษารูปแบบ จากตอนที่ 4 มาจัดทำเป็นคู่มือการดำเนินงานสถานักเรียนสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในกรุงเทพมหานคร มีองค์ประกอบของคู่มือ ดังนี้

1. ชื่อคู่มือ
2. คำชี้แจง
3. ความเป็นมาและความสำคัญ
4. วัตถุประสงค์
5. ขอบเขต
6. คำจำกัดความ

7. การดำเนินงานสถานักเรียนสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา

7.1 องค์ประกอบที่ 1 การดำเนินงานส่งเสริมสถานักเรียนและประชาธิปไตย
ในโรงเรียน

7.2 องค์ประกอบที่ 2 การมีส่วนร่วมของสถานักเรียนในการส่งเสริมสนับสนุน
กิจกรรมของโรงเรียน

7.3 องค์ประกอบที่ 3 การสร้างเครือข่ายความร่วมมือของสถานักเรียนกับชุมชน
องค์กรภาครัฐ และเอกชน

7.4 องค์ประกอบที่ 4 ผลการปฏิบัติงานของสถานักเรียนที่เป็นเลิศ

8. เอกสารอ้างอิง

9. ภาคผนวก

9.1 วิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าประสงค์ ตลอดจนแนวนโยบาย หรือมาตรฐานของ
หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

9.2 สารสนเทศโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
ในกรุงเทพมหานคร

9.3 สารสนเทศเครือข่ายองค์กรภาครัฐที่เกี่ยวข้อง

9.4 ตัวอย่างแบบการเขียนโครงการ/ กิจกรรม

9.5 ตัวอย่างการมอบหมายงาน: แบบหนังสือคำสั่งโรงเรียน

9.6 ตัวอย่างการขอความอนุเคราะห์: หนังสือภายใน

9.7 ตัวอย่างการขอความอนุเคราะห์: หนังสือภายนอก

9.8 ตัวอย่างแบบประเมินกิจกรรม

9.9 ตัวอย่างบันทึกข้อความเพื่อรายงานผลการจัดกิจกรรม (กรณีที่ยังมีรายงานผล
ในบันทึกข้อความนี้)

9.10 ตัวอย่างบันทึกข้อความเพื่อรายงานผลการจัดกิจกรรม (กรณีที่ใช้แบบสรุป
รายงานผลแบบส่งมาด้วย)

9.11 ตัวอย่างแบบสรุปรายงานผลการดำเนินกิจกรรม (รูปแบบขึ้นอยู่กับสถานศึกษา
กำหนด)

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัย เพื่อศึกษาและนำเสนอรูปแบบการดำเนินงานสถานักเรียน สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในกรุงเทพมหานคร มี 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาการปฏิบัติของการดำเนินงานสถานักเรียนสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในกรุงเทพมหานคร โดยการสำรวจระดับการปฏิบัติของการดำเนินงานสถานักเรียน ของโรงเรียนกลุ่มตัวอย่าง 62 โรงเรียน โดยใช้แบบสอบถามแล้วได้ข้อมูลระดับการปฏิบัติของการดำเนินงานสถานักเรียน เพื่อใช้ในการตั้งประเด็นการสัมภาษณ์

ขั้นตอนที่ 2 สร้างรูปแบบการดำเนินงานสถานักเรียนสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในกรุงเทพมหานคร โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) ผู้ให้ข้อมูลแบบเจาะจงจากผู้ตอบแบบสอบถาม และนำข้อมูลมาร่างรูปแบบการดำเนินงานสถานักเรียนสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา

ขั้นตอนที่ 3 การเสนอผลการศึกษารูปแบบและจัดทำคู่มือการดำเนินงานสถานักเรียน สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยดำเนินการจัดสนทนากลุ่ม (Focus group discussion) กับกลุ่มผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้เชี่ยวชาญด้านกิจกรรมนักเรียน จำนวน 13 คน ในประเด็นรูปแบบการดำเนินงานสถานักเรียนสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในกรุงเทพมหานคร จากนั้นนำร่างรูปแบบการดำเนินงานและประเด็นเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญมาจัดทำเป็นคู่มือการดำเนินงานสถานักเรียน สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในกรุงเทพมหานคร

สรุปผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ระดับการปฏิบัติของการดำเนินงานสถานักเรียนสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในกรุงเทพมหานคร พบว่า

1. ระดับการปฏิบัติของการดำเนินงานสถานักเรียนสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในกรุงเทพมหานคร พบว่า โดยรวมและรายองค์ประกอบ มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เรียงคะแนนเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 การดำเนินงาน

ส่งเสริมสถานักเรียนและประชาธิปไตยในโรงเรียน องค์ประกอบที่ 2 การมีส่วนร่วมของสถานักเรียน ในการส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมของโรงเรียน องค์ประกอบที่ 4 ผลการปฏิบัติงานของสถานักเรียน ที่เป็นเลิศ และองค์ประกอบที่ 3 การสร้างเครือข่ายความร่วมมือของสถานักเรียนกับชุมชน องค์กร ภาครัฐและเอกชน

2. ระดับการปฏิบัติของการดำเนินงานสถานักเรียนสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในกรุงเทพมหานคร องค์ประกอบที่ 1 การดำเนินงาน ส่งเสริมสถานักเรียนและประชาธิปไตยในโรงเรียน โดยรวมและรายข้อ อยู่ในระดับมาก เรียงคะแนน เฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ ข้อ 2 ที่มาของสถานักเรียนสอดคล้องกับหลักประชาธิปไตย ข้อ 3 การกำหนด บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานักเรียน ข้อ 1 การส่งเสริมประชาธิปไตยของโรงเรียนและ ข้อ 4 การบูรณาการกิจกรรมสถานักเรียนกับกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ

3. ระดับการปฏิบัติของการดำเนินงานสถานักเรียนสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในกรุงเทพมหานคร องค์ประกอบที่ 2 การมีส่วนร่วม ของสถานักเรียนในการส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมของโรงเรียน โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก เรียงคะแนนเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ ข้อ 2 การดำเนินการจัดกิจกรรมส่งเสริม ประชาธิปไตยตามวิถีประชาธิปไตย 3 ประการ ข้อ 4 การดำเนินการจัดกิจกรรมส่งเสริม/ พัฒนาศักยภาพ ให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 ประการ และข้อ 7 สถานักเรียนดำเนินการจัดกิจกรรมส่งเสริม/ สนับสนุนการเลือกตั้ง

4. ระดับการปฏิบัติของการดำเนินงานสถานักเรียนสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในกรุงเทพมหานคร องค์ประกอบที่ 3 การสร้างเครือข่าย ความร่วมมือของสถานักเรียนกับชุมชน องค์กรภาครัฐ และเอกชน โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก เรียงคะแนนเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ ข้อ 3 สถานักเรียนมีส่วนร่วมในการสนับสนุน กิจกรรมประชาธิปไตย ข้อ 1 มีการกำหนดแผนงาน/ โครงการ/ กิจกรรม การดำเนินงานในการสร้าง เครือข่าย และข้อ 2 การทำงานระหว่างสถานักเรียน/ ชุมชน/ องค์กรภาครัฐ และเอกชน

5. ระดับการปฏิบัติของการดำเนินงานสถานักเรียนสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในกรุงเทพมหานคร องค์ประกอบที่ 4 ผลการปฏิบัติงาน ของสถานักเรียนที่เป็นเลิศ โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก ได้แก่ ข้อ 1 วิธีการทำงานที่ดีที่สุด ในเรื่องนั้น ๆ มีนวัตกรรม ระบบ บริหาร วิธีการให้บรรลุเป้าหมายระดับสูงสุด ปฏิบัติต่อเนื่อง

6. เมื่อจำแนกตามขนาดโรงเรียน พบว่า มีระดับการปฏิบัติของการดำเนินงานสถานักเรียน สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในกรุงเทพมหานคร โดยรวม และรายองค์ประกอบ อยู่ในระดับมาก ทุกขนาดโรงเรียน

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อสร้างรูปแบบการดำเนินงานสถานักเรียนสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในกรุงเทพมหานคร ได้ข้อสรุปและรูปแบบของการดำเนินงานดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 การดำเนินงานส่งเสริมสถานักเรียนและประชาธิปไตยในโรงเรียน ประกอบด้วย การส่งเสริมประชาธิปไตยของโรงเรียนที่มีที่มาของสถานักเรียนสอดคล้องกับหลักประชาธิปไตยกำหนดบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานักเรียนและบูรณาการกิจกรรมสถานักเรียนกับกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ

องค์ประกอบที่ 2 การมีส่วนร่วมของสถานักเรียนในการส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมของโรงเรียน ประกอบด้วย สถานักเรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการขับเคลื่อนการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ จัดกิจกรรมส่งเสริมสิทธิเด็ก 4 ประการ จัดกิจกรรมส่งเสริมความเป็นประชาคมอาเซียนและพลโลก และมีการประเมิน สรุปและรายงานผลการจัด โครงการและกิจกรรมการมีส่วนร่วมของสถานักเรียน

องค์ประกอบที่ 3 การสร้างเครือข่ายความร่วมมือของสถานักเรียนกับชุมชน องค์การภาครัฐและเอกชน ประกอบด้วย การกำหนดแผนงาน/ โครงการ/ กิจกรรมการดำเนินงานในการสร้างเครือข่ายการทำงานระหว่างสถานักเรียน/ ชุมชน/ องค์การภาครัฐ และเอกชน การมีส่วนร่วมในการสนับสนุนกิจกรรมประชาธิปไตยและการสนับสนุน ทรัพยากรจากชุมชน/ องค์การภาครัฐ และเอกชน

องค์ประกอบที่ 4 ผลการปฏิบัติงานของสถานักเรียนที่เป็นเลิศ ประกอบด้วย การวิเคราะห์ภารกิจสถานักเรียนที่มีความสำคัญ และกิจกรรมประสบความสำเร็จเป็นที่ประจักษ์ จากกิจกรรมที่เสนอโดยสถานักเรียนบูรณาการกิจกรรมที่โดดเด่นและมีความสอดคล้องกัน ริเริ่มกิจกรรมขึ้นมาใหม่เพื่อแก้ไขปัญหาของโรงเรียน โดยนักเรียนมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนการดำเนินงาน กำหนดกระบวนการปฏิบัติครบวงจรการพัฒนา และปรับปรุงเป็นรูปแบบ (Model) วิธีการดำเนินงานและประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ผลงานความสำเร็จ

ตอนที่ 3 การเสนอผลการศึกษารูปแบบและจัดทำคู่มือการดำเนินงานสถานักเรียนสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

การนำเสนอผลการศึกษารูปแบบการดำเนินงานสถานักเรียนสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในกรุงเทพมหานคร เพื่อปรับปรุงประเด็น โดยใช้วิธีการสนทนากลุ่ม (Focus group discussion) ใน 4 องค์ประกอบ ซึ่งผู้เชี่ยวชาญด้านกิจกรรมนักเรียนจำนวน 13 คน ทุกคนเห็นด้วยมีความสอดคล้องกับแนวทางและหลักการในภาพรวม ได้ปรับตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญในประเด็นย่อย ได้รูปแบบการดำเนินงานสถานักเรียนสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในกรุงเทพมหานคร สรุปดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 การดำเนินงานส่งเสริมสถานักเรียนและประชาธิปไตยในโรงเรียน
มี 4 ข้อ 23 ขั้นตอน ประกอบด้วย 1) การส่งเสริมประชาธิปไตยของโรงเรียน มี 9 ขั้นตอน 2) ที่มาของสถานักเรียนสอดคล้องกับหลักประชาธิปไตย มี 7 ขั้นตอน 3) การกำหนดบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานักเรียน มี 3 ขั้นตอน 4) การบูรณาการกิจกรรมสถานักเรียนกับกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ มี 4 ขั้นตอน

องค์ประกอบที่ 2 การมีส่วนร่วมของสถานักเรียนในการส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมของโรงเรียน มี 4 ข้อ 20 ขั้นตอน 1) ด้านการมีส่วนร่วมในกระบวนการขับเคลื่อนการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ มี 7 ขั้นตอน 2) ด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมสิทธิเด็ก 4 ประการ มี 5 ขั้นตอน 3) ด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมความเป็นประชาคมอาเซียนและพลโลก มี 4 ขั้นตอน 4) ด้านการประเมิน สรุปและรายงานผลการจัด โครงการและกิจกรรมการมีส่วนร่วมของสถานักเรียน มี 4 ขั้นตอน

องค์ประกอบที่ 3 การสร้างเครือข่ายความร่วมมือของสถานักเรียนกับชุมชน องค์กรภาครัฐและเอกชน ประกอบด้วย 4 ข้อ 19 ขั้นตอน 1) การกำหนดแผนงาน/ โครงการ/ กิจกรรมการดำเนินงานในการสร้างเครือข่าย มี 5 ขั้นตอน 2) ด้านการทำงานระหว่างสถานักเรียน/ ชุมชน/ องค์กรภาครัฐ และเอกชน มี 6 ขั้นตอน 3) การมีส่วนร่วมในการสนับสนุนกิจกรรมประชาธิปไตย มี 4 ขั้นตอน 4) การสนับสนุน ทรัพยากรจากชุมชน/ องค์กรภาครัฐและ เอกชน มี 4 ขั้นตอน

องค์ประกอบที่ 4 ผลการปฏิบัติงานของสถานักเรียนที่เป็นเลิศ มี 1 ข้อ 4 ขั้นตอน ประกอบด้วย 1) ผลการปฏิบัติงานของสถานักเรียนที่เป็นเลิศ มี 4 ขั้นตอน

การจัดทำคู่มือการดำเนินงานสถานักเรียนสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยนำร่างรูปแบบและข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญสังเคราะห์เป็นแนวทางการดำเนินงาน ประกอบด้วยชื่อคู่มือ คำชี้แจง ความเป็นมาและความสำคัญ วัตถุประสงค์ ขอบเขต คำจำกัดความ การดำเนินงานสถานักเรียนสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา เอกสารอ้างอิงและภาคผนวก

อภิปรายผล

จากการสรุปผลการวิจัย รูปแบบการดำเนินงานสถานักเรียนสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในกรุงเทพมหานคร มีประเด็นสำคัญจากผลการวิจัยที่นำมาอภิปรายผล ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 การดำเนินงานส่งเสริมสถานักเรียนและประชาธิปไตยในโรงเรียน
เป็นการดำเนินการของสถานศึกษาในการส่งเสริมการทำงานของสถานักเรียน โดยจัดให้มีระเบียบ

กติกาดำเนินงานและมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของโรงเรียน ทั้งนี้เนื่องจาก สังคมปัจจุบันทุกภาคส่วน มีความสำคัญในการสร้างประชาธิปไตย โดยโรงเรียนเป็นส่วนสำคัญที่จะปลูกฝังเยาวชนให้เป็นพลเมือง ที่ดีผ่านกระบวนการประชาธิปไตย ผ่านการทำงานสถานักเรียน สอดคล้องกับ ประกอบ สารวรรณ (2548, หน้า 138) กล่าวว่า นักเรียนมีส่วนในการเลือกตั้งสถานักเรียนให้เป็นไปโดยสุจริต เทียงธรรมและ โปร่งใส ส่งเสริมให้มีการปรับปรุงแก้ไขระเบียบการเลือกตั้ง นำไปสู่การเกิดพฤติกรรมประชาธิปไตย ของนักเรียน เพื่อให้เกิดการเรียนรู้และการเตรียมตัวที่ดี เหมาะสมกับบทบาทและหน้าที่ในอนาคต และ พิเชษฐไพบวน (2560, หน้า 164) กล่าวว่าในการดำเนินงานสร้างเสริมวิถีชีวิตประชาธิปไตย ในโรงเรียนคือ จัดองค์กรบริหารให้เป็นประชาธิปไตย จัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมประชาธิปไตย จัดกิจกรรม นอกหลักสูตรเพื่อส่งเสริมประชาธิปไตย และจัดสภาพแวดล้อมให้เป็นประชาธิปไตย นอกจากนี้การกำหนดบทบาทหน้าที่ของสถานักเรียนจะต้องมีความชัดเจน ทั้งนี้เนื่องจาก การทำงาน เป็นระบบเกิดจากการมอบหมายหน้าที่ มีการแสดงความสัมพันธ์กันในบทบาทต่าง ๆ จะทำให้ ผู้บริหาร ครู และนักเรียน ทราบได้ว่าควรทำอะไร เมื่อไหร่ อย่างไร และต้องประสานการทำงาน ร่วมกับใครบ้างซึ่งสอดคล้องกับ คเชนเทพ จันทรวงศ์ (2561, หน้า 301) กล่าวว่า การมอบหมายงาน ของสถานศึกษา จะมีการมอบหมายงานโดยออกเป็นคำสั่งโรงเรียน ซึ่งโรงเรียนโดยส่วนใหญ่ จะจำแนก บทบาทหน้าที่ออกเป็นคณะกรรมการ อำนวยการ ซึ่งเป็นคณะผู้บริหารของสถานศึกษา คณะกรรมการ ที่ปรึกษาสถานักเรียน/ ที่ปรึกษากิจกรรม และคณะกรรมการดำเนินงาน โดยเป็นนักเรียนที่ดำเนิน กิจกรรมโดยตรง ซึ่งอาจแบ่งเป็นฝ่ายต่าง ๆ เพื่อให้ครอบคลุมงานต่าง ๆ อย่างครบถ้วน ทั้งนี้ในการจัด การเรียนการสอนตามหลักสูตรแกนกลางของกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ ควรมีการจัดให้มีการบูรณาการ ร่วมกับกิจกรรมที่สถานักเรียนจัดขึ้นให้นักเรียนมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมกิจกรรมในหลักสูตรและ สามารถวัดประเมินผลตามตัวชี้วัดได้สอดคล้องกับ พิมพ์ใจ การ์ตัน (2557, หน้า 104) กล่าวว่า การเรียนการสอน สถานักเรียนควรมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนต่าง ๆ รวมทั้ง การส่งเสริม และพัฒนาความสามารถของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง เพื่อจะได้มีการพัฒนากิจกรรม ให้เหมาะสมกับความต้องการของนักเรียน ด้านการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร ควรมีการส่งเสริม ให้สถานักเรียนมีส่วนร่วมในการสนับสนุนการอนุรักษ์ สืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่น การจัดกิจกรรม ที่เน้นเรื่องคุณธรรม จริยธรรม หากนักเรียนมีอิสระในการกำหนด และดำเนินการจัดกิจกรรมเสริม หลักสูตรต่าง ๆ ด้วยตนเอง โดยมีครูเป็นที่ปรึกษา จะทำให้นักเรียนเกิดความภาคภูมิใจ ตั้งใจร่วม กิจกรรมนั้น ๆ อย่างมีความสุข นำไปสู่ความสำเร็จการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนต่อไป

องค์ประกอบที่ 2 การมีส่วนร่วมของสถานักเรียนในการส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมของ โรงเรียน เป็นการให้สถานักเรียนได้มีส่วนร่วมในการริเริ่มนำเสนอกิจกรรมของนักเรียนเอง และมีส่วน

ในการดำเนินงานต่าง ๆ ของโรงเรียน ทั้งนี้ด้วยนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาเริ่มมีความคิดเป็นของตนเอง จำเป็นต้องเรียนรู้ผ่านการลงมือทำ เป็นเจ้าของกิจกรรม โดยการยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง สอดคล้องกับ พิมพ์ใจ การ์ตัน (2557, หน้า 105) กล่าวว่า โรงเรียนควรให้สถานักเรียนมีส่วนร่วมในการวางแผนในการจัดกิจกรรมที่นอกเหนือจากกิจกรรมตามหลักสูตรการจัด และนักเรียนในโรงเรียนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน เพื่อการจัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับผู้เรียนอย่างแท้จริง มีการวางแผน และกระบวนการปฏิบัติ โดยเฉพาะการส่งเสริมกิจกรรมตามสิทธิเด็ก 4 ประการ ที่ต้องสร้างความตระหนักให้ทุกภาคส่วนเห็นความสำคัญ ทั้งนี้เนื่องจากสิทธิเด็กเป็นหัวใจของการดำเนินงานของสถานักเรียน เพื่อพัฒนาเด็กอย่างเต็มที่สอดคล้องกับ สิริมา หมอนไหม (2554, หน้า 229) กล่าวว่า การพัฒนานักเรียน และการให้นักเรียนเข้าถึงสิทธิเด็ก ทั้ง 4 ด้าน มีปัจจัยด้านความตระหนักของผู้บริหาร ครู และชุมชน การปรับเปลี่ยนเจตคติเกี่ยวกับสิทธิเด็ก การสนับสนุนช่วยเหลือจากเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง เพื่อมุ่งพัฒนาเด็กอย่างเป็นองค์รวมรอบด้าน อีกทั้งการเสริมสร้างผู้เรียนให้เป็นพลโลก และมีทักษะในศตวรรษที่ 21 จะต้องใช้กิจกรรมเสริมหลักสูตรเป็นตัวช่วยให้เกิดสมรรถนะคุณลักษณะดังกล่าว ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของสำนักบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย (2553, หน้า 19) ได้ระบุว่า การมุ่งพัฒนาให้ผู้เรียนมีศักยภาพเป็นพลโลก นอกเหนือจากการจัดการเรียนการสอนเพื่อความเป็นเลิศทางความรู้ความสามารถและตอบสนองความถนัดความสนใจของผู้เรียนแล้ว โรงเรียนจำเป็นต้องเสริมสร้างสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับผู้เรียน เพื่อให้ได้ใช้ศักยภาพอย่างเต็มที่ในการพัฒนาตนเอง มีทักษะการดำรงชีวิตและเป็นสมาชิกที่มีคุณค่าและรับผิดชอบต่อสังคม และยังคงสอดคล้องกับแนวคิดของ ทศนีย์ เจนวิถีสุข (2556, หน้า 79) ในขณะที่นักการศึกษาที่มีมุมมองว่าจะต้องจัดการศึกษาหรือกระบวนการเรียนรู้ให้พลเมืองโลกเป็นผู้มีทักษะ ความสามารถอะไรบ้าง อาทิ หลักสูตรจะต้องสร้างเด็กรุ่นใหม่ มีความสามารถในการสื่อสารระดับสากลโดยมีภาษาอังกฤษเป็นภาษากลาง พร้อมทั้งจะเรียนรู้ เข้าใจ และยอมรับในศาสนา วัฒนธรรม และภาษาที่แตกต่าง มีความรับผิดชอบและมุ่งมั่นพัฒนาสังคมส่วนรวมในวงกว้างระดับนานาชาติโดยไม่เห็นแก่ผลประโยชน์ของตนและเมื่อสถานักเรียนดำเนินกิจกรรมเสร็จสิ้นแล้วสถานักเรียนจะต้องเป็นผู้มีส่วนในการประเมินผล เพราะเป็นการประกันคุณภาพของกิจกรรมว่าบรรลุวัตถุประสงค์หรือไม่ และเป็นข้อมูลในการพัฒนากิจกรรมต่อไป โดยสอดคล้องกับแนวคิดของ Edward W. Deming (Deming, 1986) ที่ว่า การติดตามประเมินผล (Check) เป็นการตรวจสอบว่าการปฏิบัติงานเป็นไป ตามวิธีการทำงานมาตรฐานหรือไม่ เป็นการตรวจสอบว่าค่าที่วัดได้ ของตัวแปรที่เกี่ยวข้อง อยู่ในเกณฑ์มาตรฐานหรือไม่ และการตรวจสอบว่า ผลการดำเนินงานเป็นไปตามเป้าหมายที่วางไว้หรือไม่

องค์ประกอบที่ 3 การสร้างเครือข่ายความร่วมมือของสถานักเรียนกับชุมชน องค์กร ภาครัฐและเอกชน เป็นส่วนสำคัญที่จะสนับสนุนการทำงานของสถานักเรียน เนื่องจากจะช่วยเติมเต็ม

ให้กิจกรรมสถานักเรียนมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น สอดคล้องกับ สมเดช เกิดอ่วม (2546, หน้า 23) พบว่า การพัฒนาระบบการบริหารงานกิจการนักเรียนต้องเป็นไปแบบมีส่วนร่วมระหว่างโรงเรียนและชุมชน และองค์กรต่าง ๆ และเห็นความสำคัญและให้ความร่วมมือกับโรงเรียนในการดำเนินงานกิจการนักเรียน มีการจัดทำโครงการลงนามบันทึกข้อตกลงการสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการทำงาน และ สอดคล้องกับ สมพงษ์ แบนพุดเย็น (2555, หน้า 215) พบว่า สภาพการพัฒนาการสร้างเครือข่ายการพัฒนา การเพิ่มและขยายกลุ่มสมาชิก ความร่วมมือในการดำเนินงานกิจกรรมสถานักเรียน และมีส่วนร่วม ในการช่วยพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา โดยได้รับความร่วมมือประสานงานในการทำงานเป็นอย่างดี จากชุมชน องค์กร และหน่วยงานภายนอกต่าง ๆ ให้การสนับสนุน ทั้งนี้เนื่องจากโรงเรียนอาจมีข้อจำกัด ด้านบุคลากร ด้านงบประมาณและทรัพยากรในการจัดกิจกรรม สอดคล้องกับ วันฤดี ปุยะติ (2562, หน้า 262) กล่าวว่า การให้ความร่วมมือและการประสานภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้องทั้งในโรงเรียน ชุมชน ภาครัฐและเอกชน มีส่วนทำให้การบริหารจัดการมีความคล่องตัว หากมีการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง จะทำให้โรงเรียนมีทรัพยากร ทั้งบุคลากร งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ และสิ่งอำนวยความสะดวก อย่างเพียงพอในการบริหารจัดการและจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ส่งผลการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ประสบผลสำเร็จ รวมไปถึงพื้นที่ในการทำกิจกรรมที่ให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง สอดคล้องกับ นิคม สีขาวน้ำ (2558, หน้า 176) แนวปฏิบัติการสร้างความเข้มแข็งสถานักเรียน โดยสถานักเรียนเป็นผู้นำ ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชนและสังคม สถานักเรียนได้ประชุมสถานักเรียนร่วมกัน วางแผนกิจกรรมต่าง ๆ ที่จะนำนักเรียนเข้าร่วมกับชุมชนให้เกิดประโยชน์ทั้งด้านวิชาการ และกิจกรรม ประเพณีวัฒนธรรม อาชีพในชุมชน

องค์ประกอบที่ 4 ผลการปฏิบัติงานของสถานักเรียนที่เป็นเลิศ สถานักเรียนมีความจำเป็น จะต้องถอดบทเรียนกิจกรรมที่บรรลุเป้าหมาย และเป็นประโยชน์ จากการปฏิบัติจริง ทั้งนี้เนื่องจากการดำเนินงานของสถานักเรียน จะต้องมีการทบทวนและสำรวจจุดเด่นในการทำกิจกรรมของนักเรียน ที่สามารถแก้ปัญหา พัฒนา โรงเรียนหรือตัวผู้เรียน เพื่อเป็นแบบอย่างนำไปปรับใช้ในการดำเนินงานได้ สอดคล้องกับ อนันต์ นามทองตัน (2556, หน้า 156) ได้กล่าวว่า การปฏิบัติทุกสิ่งทุกอย่างที่เป็น ภารกิจขององค์กรที่นำพาองค์กรใด ๆ ประสบผลสำเร็จมีวิธีการทำงานใหม่ ๆ ที่สถานศึกษาเรียนรู้ จากการปฏิบัติจริงในการพัฒนาสถานศึกษา ซึ่งนำไปสู่การบรรลุผลลัพธ์ที่ตอบสนองความคาดหวัง ของชุมชนผู้ปกครองและเป้าหมายของสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับ วิจารย์ พานิช (2550, หน้า 254) กล่าวว่า แนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best practice) เป็นวิธีการทำงานที่ดีที่สุด ในแต่ละเรื่อง ซึ่งสามารถเกิดขึ้นได้ในทุกหน่วยงาน จากหลายช่องทาง ทั้งตัวผู้นำ ผู้ร่วมงาน ผู้มีส่วนได้ ส่วนเสียหรือภาวะปัญหา และการริเริ่มสร้างสรรค์ พัฒนาที่มีขั้นตอน เมื่อมีวิธีการทำงานที่ดีต้องทำ ผ่านการเล่าเรื่องที่เป็นการทำงานของตนเองมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ในลักษณะของการแลกเปลี่ยน

ข้ามสายงาน ข้ามหน่วยงาน โดยเกิดขึ้นในระดับบุคคลระดับกลุ่มคนและระดับหน่วยงานย่อย Best practice ที่ได้ ควรมีการบันทึก เขียนรายงานเพื่อการศึกษาพัฒนา และเผยแพร่ได้ ซึ่งจะเกิดประโยชน์อย่างยิ่ง

ข้อเสนอแนะ

ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะที่ค้นพบจากการวิจัยเพื่อพัฒนากิจกรรมสถานักเรียนสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในกรุงเทพมหานคร ดังนี้

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ครูผู้ปฏิบัติงานและบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินกิจกรรมสถานักเรียน สามารถนำรูปแบบการดำเนินกิจกรรมสถานักเรียนไปประยุกต์ใช้ในการบริหารงานสถานักเรียนได้ โดยจะต้องคำนึงถึงวัตถุประสงค์ของสถานักเรียนควบคู่ไปกับนโยบายหรือเป้าประสงค์ของสถานศึกษา เนื่องจากแต่ละสถานศึกษามีนโยบาย เป้าประสงค์ หรือบริบทที่แตกต่างกัน

2. ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการส่งเสริม กำกับ ติดตาม และประเมินผลการดำเนินงานสถานักเรียน ทั้งในด้านการวางแผน การนำแผนสู่การปฏิบัติ และการประเมินผลอย่างสม่ำเสมอ เนื่องจากผลการวิจัยพบว่า กิจกรรมสถานักเรียนจะต้องอาศัยความร่วมมือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา เพื่อให้การดำเนินกิจกรรมเป็นไปด้วยความเรียบร้อย ผู้บริหารสถานศึกษาในฐานะของผู้บังคับบัญชาของหน่วยงานจะต้องช่วยเหลือในการขับเคลื่อนและประสานความร่วมมือจากทุกส่วนงาน และกำกับติดตาม รวมถึงประเมินผลให้สถานักเรียนเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

3. ผู้บริหารการศึกษาระดับเขตพื้นที่การศึกษา สามารถนำรูปแบบและคู่มือการดำเนินงานสถานักเรียนไปเผยแพร่ให้แก่โรงเรียนต่าง ๆ ในสังกัดได้นำไปประยุกต์ใช้ โดยจะต้องมีการกำกับและติดตามการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาผลลัพธ์ทั้งในด้านของประสิทธิภาพและประสิทธิผลจากการนำรูปแบบการดำเนินงานสถานักเรียนไปประยุกต์ในสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา

2. ควรมีการศึกษาเพื่อพัฒนาแผนกลยุทธ์การดำเนินงานสถานักเรียนเพื่อสร้างพลเมืองประชาธิปไตยในโรงเรียนมัธยมศึกษา

3. ควรมีการศึกษาหาผลการตัดสินใจในการเป็นคณะกรรมการสถานักเรียน เพื่อพัฒนารูปแบบการสร้างแรงจูงใจให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมสถานักเรียน

บรรณานุกรม

- กนก วงศ์ตระหง่าน. (2528). *การเมืองในระบอบประชาธิปไตยไทย*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กรมสามัญศึกษา. (2537). *ประชาธิปไตยในโรงเรียน*. กรุงเทพฯ: การศาสนา.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กระมล ทองธรรมชาติ. (2533). *การปกครองและการเมืองไทย*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- กฤษณ์ ศิริพงษ์. (ม.ป.ป.). *การบริหารกิจการนักเรียน*. กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์ วิทยาลัยครู ฉะเชิงเทรา.
- กาญจนา ศรีภาพสินธุ์. (2538). *การบริหารกิจการนักเรียน* (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- กึ่งกาญจน์ แสงจันทร์แดง. (2553). *การพัฒนาการทำงานเป็นทีมของสถานักเรียน โรงเรียนวังหินลาดวังเจริญ อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดขอนแก่น*. การศึกษาค้นคว้าอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- กิติมา ปรีดีดิถก. (2532). *การบริหารและนิเทศการศึกษาเบื้องต้น*. กรุงเทพฯ: อักษรพัฒนาการพิมพ์.
- เกษมสุข ศรีชนะนา. (2534). *ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการจัดกิจกรรมพัฒนาประชาธิปไตยในโรงเรียนประชาธิปไตยดีเด่นตามการรับรู้ของผู้บริหารและครู*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เกียรติคำจร กุศล. (2544). *การเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน เล่ม 2: บทบาทอาจารย์ผู้ประสานงานรายวิชา อาจารย์ประจำกลุ่ม และผู้เรียน*. นครศรีธรรมราช: งานนวัตกรรมการเรียนรู้ ส่วนส่งเสริมวิชาการ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์.
- คเชนเทพ จันทรวงศ์. (2561). *การพัฒนาคู่มือการบริหารงานสถานักเรียน ตามแนวคิดความเป็นพลเมืองประชาธิปไตยของนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษา*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จวงจันทร์ พวงจันทร์แดง. (2526). *ภาวะผู้นำของนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- จุฑามาศ ปานศิริ. (2552). *ใบความรู้ เรื่อง หนังสือคู่มือ*. เข้าถึงได้จาก <https://www.gotoknow.org/posts/233860>
- ชวลิต โปธินคร. (2560). *การประชุมใหญ่สามัญประจำปี 2559 และประชุมวิชาการ เรื่อง “ห้องสมุดดิจิทัลกับการก้าวสู่ยุค Thailand 4.0”*. เข้าถึงได้จาก <http://km.li.mahidol.ac.th/thai-studies-in-thailand-4-0/>
- ชัยยา โชติดิตร. (2533). *การจัดสถานักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ เขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.*
- ชัยอนันต์ สมุทวณิช. (2523). *ประชาธิปไตย: สังคมนิยมคอมมิวนิสต์กับการเมืองไทย* (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: ดวงคิดการพิมพ์.
- ดวงจิต สนิทกลาง. (2561). *กลยุทธ์การบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาตามแนวความคิดพัฒนานักเรียนให้มีภาวะผู้นำที่ยอดเยี่ยม. วิทยานิพนธ์การศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.*
- ทรงพล เทพาคำ. (2539). *แนวทางการพัฒนาการบริหารงานกิจกรรมนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา. การค้นคว้าอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.*
- ทองเรียน อมรัชกุล. (ม.ป.ป.). *ปรัชญาการศึกษาเบื้องต้น. พิษณุโลก: คณะศึกษาศาสตร์. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก.*
- ทัศนีย์ เจนวิถีสุข. (2556). *การศึกษากับความเป็นพลเมืองโลก: มุมมองพระพุทธศาสนา. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย.*
- ทิตนา แวมมณี. (2536). *ช่วยครูฝึกประชาธิปไตยให้แก่เด็ก. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.*
- ทิตนา แวมมณี. (2545). *ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อจัดกระบวนการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.*
- ชเนศ จำเกิด. (2538). *ฝันถึงประชาธิปไตยในวิถีชีวิต. วารสารมิตรครู, 2(17), 49-50.*
- ธีรวุฒิ ประทุมนพรัตน์. (2534). *การบริหารกิจการนักเรียน. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.*
- นิคม เขียวน้ำ. (2558). *แนวปฏิบัติการสร้างเสริมสุขภาพสถานักเรียน โดยยึดหลักการจัดการศึกษาเชิงพิพัฒนาการนิยมในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 2. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรดุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.*

- นุชศดา เสริมสมรรถ. (2544). การนำเสนอกิจกรรมการเรียนการสอนสังคมศึกษาเพื่อพัฒนา
คุณลักษณะความเป็นพลเมืองดีสำหรับนักเรียนใน โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญ
ศึกษา กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหาร
การศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บรรจง ชูสกุลชาติ. (2534). ประชาธิปไตยในโรงเรียน. *วารสารวิทยาจารย์*, 89(7), 8-11.
- บังอร อนุเมธางกูร. (ม.ป.ป.) *กิจกรรมเสริมหลักสูตร*. ฉะเชิงเทรา: วิทยาลัยครูฉะเชิงเทรา.
- บุญชม ศรีสะอาด และบุญส่ง นิลแก้ว. (2535). การอ้างอิงประชากรเมื่อใช้เครื่องมือแบบ
มาตราส่วนประมาณค่ากับกลุ่มตัวอย่าง. *วารสารการวัดผลการศึกษามศว. มหาสารคาม*.
3(1), 22-25.
- ประกอบ สารวรรณ. (2548). การนำเสนอรูปแบบสภานักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน.
คุณุณีนิพนธ์การศึกษาคุณุณีบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย,
มหาวิทยาลัยยรนเรศวร.
- ประดับ นิลพังกา. (2524). *กิจกรรมร่วมหลักสูตร* (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: แพร์พิทยา.
- ประเวศ วะสี. (2534). นานาทัศนะว่าด้วยประชาธิปไตย. *วารสารวิทยาจารย์*, 89(9), 6-10.
- ประหยัด หงษ์ทองคำ. (2531). *ประชาธิปไตย: ความหมาย หลักการ และปัจจัยเอื้ออำนวยการศึกษา*,
13(3), 7-15.
- ปรีดา รุ่งโรจน์. (2533). *การบริหารกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนประถมศึกษา:
สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรปราการ*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตร
มหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พนัส หันนาคินทร์. (2524). *หลักการบริหาร โรงเรียน*. กรุงเทพฯ: วัฒนาพานิช.
- พนัส หันนาคินทร์. (2529). *การมัธยมศึกษา*. กรุงเทพฯ: พิมพ์.
- พนัส หันนาคินทร์. (ม.ป.ป.). *หลักการบริหาร โรงเรียน* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: วัฒนาพานิช.
- พรชัย เจดามาน, เจริญ กิจระการ, ไพโรจน์ พิมพ์ดี, กลวัชร วังสะอาด, อัครพงศ์ สุขมาตร,
และเจริญ สุขทรัพย์. (2559). *การพัฒนาการศึกษาภายใต้กรอบประเทศไทย 4.0 ผู้ศตวรรษ
ที่ 21*. เข้าถึงได้จาก <http://oknation.nationtv.tv/blog/jedaman/2016/12/31/entry-1>
- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542. (2542, 19 สิงหาคม). *ราชกิจจานุเบกษา*,
116(4 ก.), 1-30.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2543). *วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์* (พิมพ์ครั้งที่ 7)
กรุงเทพฯ: สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

- พิเชษฐ์ ใจปวน. (2560). *กลยุทธ์การดำเนินงานส่งเสริมประชาธิปไตยสู่การเป็นโรงเรียนต้นแบบ*
สถานักเรียนของโรงเรียนวชิรป่าซาง จังหวัดลำพูน. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต,
 สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- พิเศษ ปั้นรัตน์. (2556). *หลักและวิธีการจัดทำคู่มือปฏิบัติงาน*. เข้าถึงได้จาก <http://bus.ku.ac.th>
- พิมพ์ใจ การ์ตัน. (2557). *การมีส่วนร่วมของสถานักเรียนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของ*
สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 2.
 วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์,
 มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- ไพโรจน์ นาคะสุวรรณ และวันนอร์ มะทา. (ม.ป.ป.). *กิจกรรมเสริมหลักสูตร*. กรุงเทพฯ: อักษรบัณฑิต.
 มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. (2527 ก). *วรรณกรรมประถมศึกษา*. กรุงเทพฯ: อรุณการพิมพ์.
 มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. (2527 ข). *สังคมศึกษา 6 (รัฐศาสตร์สำหรับครู)*. กรุงเทพฯ:
 ประชาชนการพิมพ์.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. (2546). *ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารการศึกษา*
หนวดยที่ 9-12 (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- เยาวลักษณ์ อักษร. (2544). *การศึกษายบทบาทของครูสังคมศึกษาในการพัฒนาคุณลักษณะ:*
ประชาธิปไตยให้แก่นักเรียนระดับมัธยมศึกษา. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต,
 สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560. (2560, 6 เมษายน). *ราชกิจจานุเบกษา*,
 134(40 ก.), 1-90.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). *พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542*. กรุงเทพฯ:
 สำนักงานราชบัณฑิตยสภา.
- รุ่ง พูลสวัสดิ์. (ม.ป.ป.). *หลักการบริหารการศึกษาในโรงเรียน*. เชียงใหม่: ภาควิชาการบริหาร
 การศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ลิขิต ธีระเวคิน. (2533). *การเมืองการปกครองของไทย*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วันฤดี ปุยะติ. (2562). *การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการด้านงานอาชีพผู้มีความเป็นเลิศของ*
โรงเรียนใน โครงการพัฒนาเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดาร ตามพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี. ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต,
 สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- วิจารณ์ พานิช. (2550). *ผู้บริหารองค์กรอัจฉริยะฉบับนักปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ: สถาบันส่งเสริม
 การจัดการความรู้เพื่อสังคม (สคส.)

- วีระยุทธ วิเชียรโชติ. (ม.ป.ป.). รูปแบบการศึกษาเพื่อพัฒนาประชาธิปไตย. *วารสารรามคำแหง* 9(2), 115-122.
- สมคิด ศิริศมี. (2520). การเปรียบเทียบทัศนคติของครูและผู้บริหารที่มีต่อการจัดกิจกรรมนักเรียน ในโรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐบาลในเขตการศึกษา 12. ปรินญาณิพนธ์การศึกษา มหาวิทยาลัย, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- สมเดช เกิดอ่วม. (2546). การพัฒนากลยุทธ์ด้านกิจการนักเรียนโดยชุมชนมีส่วนร่วมของโรงเรียน บ้านหนองหลวง สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอลานกระบือ จังหวัดกำแพงเพชร. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, สถาบันราชภัฏกำแพงเพชร.
- สมบัติ ชำรงชัยวงศ์. (2536). การมัธยมศึกษาจะพัฒนาการเมืองได้อย่างไร. *วารสารก้าวไกล*, 4(2), 26-31.
- สมบูรณ์ สุขสำราญ. (2538). แนวความคิดในการพัฒนาวินัยและอุดมการณ์ประชาธิปไตย ในเยาวชน ในคำบรรยายเกี่ยวกับความคิด และทฤษฎีในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ที่เน้นความมีวินัยและความเป็นประชาธิปไตย. กรุงเทพฯ: อรุณสภา.
- สมพงษ์ เป้นพุดเย็น. (2555). การพัฒนาแผนกลยุทธ์การดำเนินงานกิจกรรมสถานักเรียนของ โรงเรียนวังแฉมวิทยาคม จังหวัดกำแพงเพชร. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.
- สรณญ จินตวัต. (2557). การจัดทำคู่มือการปฏิบัติงาน. เข้าถึงได้จาก http://www.mua.go.th/users/development/doc/workflow_workshop.25.12.14.pdf
- สันติ สุขทรัพย์. (2528). การสร้างแบบทดสอบวัดบุคลิกภาพประชาธิปไตย สำหรับนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 3. ปรินญาณิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- สาโรช บัวศรี. (2517). ความหมายของคำว่า ประชาธิปไตย ในแง่ของการศึกษา. *วารสารมิตรครู*, 16(13), 5-6.
- สาโรช บัวศรี. (2528). การศึกษาแบบพิพัฒนาการ. *สารานุกรมศึกษาศาสตร์*, 1(1), 7-10.
- สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2536). คู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาประชาธิปไตยในโรงเรียนประถมศึกษา (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2536) (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: กองวิชาการ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ.

- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบข้าราชการ. (2549). *ชุดคู่มือเทคนิคและวิธีการบริหารจัดการสมัยใหม่ ตามแนวทางการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี (25 เล่ม)* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สหมิตรพรินติ้ง.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2546). *คู่มือการปฏิบัติงานสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา*. กรุงเทพฯ: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2551). *แนวดำเนินงานของคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษาและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน*. กรุงเทพฯ: อรุณสภา.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2558). *คู่มือแนวทางการปฏิบัติงานกิจกรรมสถานักเรียน*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์พระพุทธศาสนา.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2559). *คู่มือการประเมินเพื่อคัดเลือกโรงเรียนต้นแบบสถานักเรียน ประจำปี 2560*. ม.ป.ท.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2561). *คู่มือการคัดเลือกโรงเรียนต้นแบบสถานักเรียน*. ม.ป.ท.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2563). *นโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. กรุงเทพฯ: กลุ่มวิจัยและพัฒนานโยบายสำนักนโยบายและแผนการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2542). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542*. กรุงเทพฯ: พรินทวานกราฟฟิค.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน. (2545). *มาตรฐานคุณภาพการศึกษา*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน.
- สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. (2559). *แผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564)*. กรุงเทพฯ: สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ*. กรุงเทพฯ: พรินทวานกราฟฟิค.
- สำนักบริหารงาน การมัธยมศึกษาตอนปลาย. (2553). *แนวทางการดำเนินงานโรงเรียนมาตรฐานสากล*. กรุงเทพฯ: ชุมชนุสสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สำนักพัฒนากิจกรรมนักเรียน, สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2558 ก). *คู่มือแนวทางการปฏิบัติงานกิจกรรมสถานักเรียน*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.

- สำนักพัฒนากิจกรรมนักเรียน, สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2558 ข). *คู่มือการจัดกิจกรรมฝึกอบรมสถานนักเรียน*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.
- สิริมา หมอนใหม่. (2554). *การบริหารจัดการศึกษาเพื่อสิทธิเด็กในโรงเรียนมัธยมศึกษาตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กแห่งสหประชาชาติ*. คุุณินิพนธ์ปรัชญาคุุณิบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สุภูมิ นवलสกุล และวิศิษฐ์ ทวีเศรษฐ. (2531). *การเมืองและการปกครองของไทย* (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: รุ่งศิลป์การพิมพ์.
- สุจิตรา จันโทภาส. (2532). *การศึกษาพรรณษาของผู้เชี่ยวชาญทางการเมืองการปกครองที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาประสบการณ์การเรียนรู้ด้านประชาธิปไตยในการศึกษา ภาคบังคับ พุทธศักราช 2542*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุนิตย์ เย็นสบาย. (2543). *ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับหนังสืออ้างอิง* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ คณะวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สถาบันราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา.
- สุนิสา เขาวนัฒนกิจ. (2540). *การเปรียบเทียบแนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับประชาธิปไตย ตามการรับรู้ของนักเรียนในระบบและนอกระบบโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุมน อมรวิวัฒน์ และวัลลภ ตั้งคณารักษ์. (2535). *จิตสำนึกประชาธิปไตย ปลุกฝังด้วยการศึกษา*. *วารสารก้าวไกล*, 3(3), 46-48.
- สุรพล จิตต์อำไพ. (2527). *รูปแบบของกิจกรรมโรงเรียนประถมศึกษาที่จัดกิจกรรมดีเด่น*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เสถียร คามิศักดิ์. (2554). *การเขียนคู่มือปฏิบัติงาน*. กรุงเทพฯ: สำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- หวน พันธุ์พันธ์. (2528). *การบริหารโรงเรียน*. กรุงเทพฯ: พรินต์ติ้งเฮาส์.
- หอม คลายานนท์. (2531). *การปลุกฝังคุณธรรมพื้นฐานของความเป็นประชาธิปไตยแก่เยาวชนในระบบการศึกษาไทย*. *วารสารพัฒนาหลักสูตร*, (73), 36-48.
- อนันต์ นามทองตัน. (2556). *มองทางลัดสู่การปฏิบัติที่เป็นเลิศ*. นนทบุรี: สหมิตรพรินต์ติ้ง แอนด์พับลิชชิ่ง.

- อนุพงษ์ สุขเกษม. (2519). สถานักเรียน. *วารสารแนะแนว*, (10), 29-36.
- อนุก สิทธิประศาสน์. (2536). แนวทางการพัฒนาประชาธิปไตยสำหรับอนาคต. *วารสารเทศาภิบาล*, 88(5), 4-23.
- อภิญา กังสนารักษ์. (2544). *รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมในองค์การที่มีประสิทธิผลระดับคณะของสถาบันอุดมศึกษา*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อรวรรณ พนาพันธ์. (2518). *การจัดสถานักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อรยา พูลทรัพย์. (2559). *การจัดทำคู่มือการปฏิบัติงาน*. กรุงเทพฯ: กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.
- อรรถกวี จันทรสารทูล. (2514). สถานักเรียน. *วิทยาสาร*, 22(20), 10.
- อักรเมศวร์ ทองนวล. (2535). *ข้าราชการกับประชาธิปไตย ในนานาทัศนะเพื่อเสริมสร้างประชาธิปไตย*. กรุงเทพฯ: สยามบรรณการพิมพ์.
- อัจฉรา สามักดิ์. (2539). *พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารกับความรู้ทัศนคติและการมีส่วนร่วมส่งเสริมการปกครองระบอบประชาธิปไตยของเยาวชนทั้งในระบบและนอกระบบการศึกษา*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อุทุมพร จามรمان. (2541). โมเดล. *วารสารวิชาการ*, 1(3), 23.
- เอกกมล สายจันทร์. (2523). อิทธิพลทางการเมืองที่มีต่อการศึกษาของไทย: นโยบายและการจัดการศึกษา. *วารสารศึกษาศาสตร์*, 9(2), 1-30.
- Badrul, K., & Charles M. R. (1993). Educational systems design (ESD): An integrated disciplined inquiry in school of school. *Educational technology*, 33(6), 36-40.
- Bardo, J. W., & Hartman, J. J. (1982). *Urban sociology: A systematic introduction*. New York: F. E. Peacock.
- Berman, S. (1990). Educating for social responsibility. *Education Leadership*, 48(3), 78-80.
- Best, J. W., & Kahn, J. V. (1993). *Research in education* (7th ed.). Boston, MA: Allyn Bacon,
- Charnow, A. B., & George A. V. (1993). *Democracy*. In the Columbia Encyclopedia (5th ed.) Columbia: Columbia University Press.

- Coy, V. (1972). A comparison of the attitudes of student council members, non-student council members, student council sponsors and administrators toward selected aspects of student council. *Dissertation Abstracts International*, 33(4), 1313-1314.
- Dugald, A. (1962). *Pupil personnel service in american schools*. Boston: Allyn & Bacon.
- Easton, D., & Robert, D. H. (1962). The children's political world. *Midwest journal of political Science*, (1), 131-132.
- Eisner, E. (1976). Educational connoisseurship and criticism: Their form and functions in education evaluation. *The Journal of Aesthetic Education*, 10(3), 135.
- Frederick, R. W. (1965). *Student Activities in American Education*. New York: The center for applied research in education.
- Goldstein, J. R. (1972). *The Elementary School Curriculum and Political Socialization, In Political Youth, Traditional Schools: National and International Perspectives*. Engle Wood Clifts. N. J.: Prentice-Hall.
- Guilbault, R. O. (1971). A comparison of student activity programs in three types of Connecticut middle schools. *Dissertation Abstracts International*, 32(1), 305.
- Hersey, P., Blanchard, K. H., & Johnson, D. E. (1966). *Management of organization behavior*. (7th ed.). Englewood Cliffs, N. J.: Prentice-Hall.
- Ivancevich, J. M., Donnelly, J. H., & Gibson, J. L. (1989). *Management: Principles and function*. (4th ed.). Homewood: Irwin.
- Jacobson, S. M. (1963). *Teaching in Higher Education*. Chicano: Rand McNally.
- Keeves, P. J. (1988). *Educational Research, methodology and measurement: An international Handbook*. Oxford: Pergamon Press.
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 608-609.
- Laski, J. H. (1967). *Democracy*. In *Encyclopedia of the Social Sciences*,
- Lawrence, J. S. (2010). Student school elections and political engagement: A cradle of democracy. *International Journal of Educational Research*, 49(1), 22-32.
- Lewis, G. S. (1989). Relationship between teachers and students regarding the fundamental attitudes and values of democracy. *Dissertation Abstracts International*, 49(05), 3251-A.

- McFarland, D. (2009). Inside student government: The variable quality of high school student councils. *Teachers College Record*, 111(1), 27-54.
- Meson, M. H., Albert, M., & Khedouri, F. (1985). *Management: Individual and organization effectiveness*. New York: Harper.
- Milan, M. J. (1970). An investigation of changes in selected student council activities in michigan secondary schools. *Dissertation Abstract International*, 63(12), 122-125.
- Pennock, J. R. (1979). *Democratic political theory*. New Jersey: Princeton University Press.
- Piaget, J. (1967). *The genetic approach to the psychology of thoughts, in The Psychology of language thought and instruction*. New York: edited.
- Robert, D. H., & Judith, V. T. (1967). *The development of political attitudes in children*. Chicago: Aldine Press.
- Saha, S. (2010). Student school elections and political engagement: A cradle of democracy?. *International Journal of Educational Research*, 49(1), 22-32.
- Steiner, E. (1988). *Educology*. Sydney: NSW.
- Williams, S. W. (1965). *Educational administration in secondary school*. New York: Holt, Rinehart & Winston.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

แบบรายงานผลการพิจารณาจริยธรรมการวิจัย

สำเนาหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือเพื่อการวิจัย

สำเนาหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อหาคุณภาพของเครื่องมือการวิจัย

สำเนาหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

สำเนา

รับรองที่ ๐๒-๐๙/๒๕๖๒

**แบบรายงานผลการพิจารณาจริยธรรมการวิจัย
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา**

๑. ชื่อวิทยานิพนธ์

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์ (ภาษาไทย)   รูปแบบการดำเนินงานสภานักเรียนสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในกรุงเทพมหานคร

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์ (ภาษาอังกฤษ)   THE OPERATIONAL MODEL OF THE STUDENTS COUNCIL
FOR THE SECONDARY SCHOOLS UNDER OFFICE OF THE BASIC EDUCATION COMMISSION IN
BANGKOK

๒. ชื่อนิติกร   ว่าที่เรื่อตรีชนวรรณ สุวรรณपाल   **หลักสูตร** การศึกษามหาบัณฑิต

รหัสประจำตัว ๕๘๕๒๐๓๑๔   **สาขาวิชา** การบริหารการศึกษา   **คณะศึกษาศาสตร์**

ภาคปกติ

ภาคพิเศษ

๓. ผลการพิจารณาของคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัย:

คณะกรรมการจริยธรรมการวิจัย ได้พิจารณารายละเอียดงานนิพนธ์/ วิทยานิพนธ์/ คุญฉุฉินิพนธ์
เรื่องดังกล่าวข้างต้นแล้ว ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับ

๑) การเคารพในศักดิ์ศรี และสิทธิของมนุษย์ที่ใช้เป็นตัวอย่างการวิจัย

๒) วิธีการที่เหมาะสมในการได้รับความยินยอมจากกลุ่มตัวอย่างก่อนเข้าร่วมโครงการวิจัย
(Informed consent) รวมทั้งการปกป้องสิทธิประโยชน์และรักษาความลับของกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

๓) การดำเนินการวิจัยอย่างเหมาะสม เพื่อไม่ก่อความเสียหายต่อสิ่งที่ศึกษาวิจัยไม่ว่าจะเป็น
สิ่งที่มีชีวิตหรือไม่มีชีวิต

คณะกรรมการจริยธรรมการวิจัย มีมติเห็นชอบ ดังนี้

(✓) รับรองโครงการวิจัย

( ) ไม่รับรอง

๔. วันที่ให้การรับรอง:.....๒๐.....เดือน กันยายน พ.ศ. ๒๕๖๒

(ลงชื่อ)   สฎายุ ชีระวนิชตระกูล

(รองศาสตราจารย์ ดร.สฎายุ ชีระวนิชตระกูล)

คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

ประธานคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัย

(สำเนา)

ที่ ศธ ๖๒๑๘/ว ๒๘๓

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

ต.แสนสุข อ.เมือง จ.ชลบุรี ๒๐๑๓๑

๒๒ กรกฎาคม ๒๕๖๒

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือเพื่อการวิจัย

เรียน ว่าที่ร้อยตรีณรงค์ ประจวบวัน

สิ่งที่ส่งมาด้วย เค้าโครงย่อวิทยานิพนธ์ และเครื่องมือเพื่อการวิจัย จำนวน ๑ ชุด

ด้วย ว่าที่ร้อยตรีชนวรรธน์ สุวรรณपाल นิสิตระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรการศึกษา
มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง
รูปแบบการดำเนินงานสถานักเรียนสำหรับ โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ
การศึกษาขั้นพื้นฐาน ในกรุงเทพมหานคร ในความควบคุมดูแลของ รองศาสตราจารย์ ดร.ศฎายุ
ธีระวณิชตระกูล เป็นประธานกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ ขณะนี้อยู่ในขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ
เพื่อการวิจัย ในการนี้ คณะศึกษาศาสตร์ ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในเรื่องดังกล่าว
เป็นอย่างดี จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านในการตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือเพื่อการวิจัย
ของนิสิตในครั้งนี้

จึงเรียนมาเพื่อ โปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา หวังเป็นอย่างยิ่งว่า
คงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ลงชื่อ)

เชษฐ ศิริสวัสดิ์

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เชษฐ ศิริสวัสดิ์)

รองคณบดีฝ่ายวิชาการ ปฏิบัติการแทน

คณบดีคณะศึกษาศาสตร์ ปฏิบัติการแทน

ผู้ปฏิบัติหน้าที่อธิการบดีมหาวิทยาลัยบูรพา

ภาควิชาการบริหารการศึกษา

โทรศัพท์ ๐ ๓๘๓๕ ๓๔๘๖ โทรสาร ๐ ๓๘๓๔ ๕๘๑๑

ผู้วิจัยโทร. ๐๘ ๑๓๐๒ ๘๘๓๘

(สำเนา)

ที่ ศธ ๖๒๑๘/ว ๒๘๓

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

ต.แสนสุข อ.เมือง จ.ชลบุรี ๒๐๑๓๑

๒๒ กรกฎาคม ๒๕๖๒

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือเพื่อการวิจัย

เรียน นายวีระศักดิ์ ศรีสังข์

สิ่งที่ส่งมาด้วย เค้าโครงย่อวิทยานิพนธ์ และเครื่องมือเพื่อการวิจัย จำนวน ๑ ชุด

ด้วย ว่าที่เรือตรีชนวรธรณ์ สุวรรณपाल นิสิตระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรการศึกษา
มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง
รูปแบบการดำเนินงานสถานักเรียนสำหรับ โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ
การศึกษาขั้นพื้นฐาน ในกรุงเทพมหานคร ในความควบคุมดูแลของ รองศาสตราจารย์ ดร.ศฎายุ
ธีระวณิชตระกูล เป็นประธานกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ ขณะนี้อยู่ในขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ
เพื่อการวิจัย ในกรณีนี้ คณะศึกษาศาสตร์ ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในเรื่องดังกล่าว
เป็นอย่างดี จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านในการตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือเพื่อการวิจัย
ของนิสิตในครั้งนี้

จึงเรียนมาเพื่อ โปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา หวังเป็นอย่างยิ่งว่า
คงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ลงชื่อ)

เชษฐ ศรีสวัสดิ์

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เชษฐ ศรีสวัสดิ์)

รองคณบดีฝ่ายวิชาการ ปฏิบัติการแทน

คณบดีคณะศึกษาศาสตร์ ปฏิบัติการแทน

ผู้ปฏิบัติหน้าที่อธิการบดีมหาวิทยาลัยบูรพา

ภาควิชาการบริหารการศึกษา

โทรศัพท์ ๐ ๓๘๓๕ ๓๔๘๖ โทรสาร ๐ ๓๘๓๔ ๕๘๑๑

ผู้วิจัยโทร. ๐๘ ๑๓๐๒ ๘๘๓๘

(สำเนา)

ที่ ศธ ๖๒๑๘/ว ๒๘๓

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

ต.แสนสุข อ.เมือง จ.ชลบุรี ๒๐๑๓๑

๒๒ กรกฎาคม ๒๕๖๒

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือเพื่อการวิจัย

เรียน รองศาสตราจารย์ ดร.ไพรัตน์ วงษ์นาม

สิ่งที่ส่งมาด้วย เค้าโครงย่อวิทยานิพนธ์ และเครื่องมือเพื่อการวิจัย จำนวน ๑ ชุด

ด้วย ว่าที่เรือตรีชนวรธรณ์ สุวรรณपाल นิสิตระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรการศึกษา
มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง
รูปแบบการดำเนินงานสถานักเรียนสำหรับ โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ
การศึกษาขั้นพื้นฐาน ในกรุงเทพมหานคร ในความควบคุมดูแลของ รองศาสตราจารย์ ดร.สฎายุ
ธีระวณิชตระกูล เป็นประธานกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ ขณะนี้อยู่ในขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ
เพื่อการวิจัย ในกรณีนี้ คณะศึกษาศาสตร์ ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในเรื่องดังกล่าว
เป็นอย่างดี จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านในการตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือเพื่อการวิจัย
ของนิสิตในครั้งนี้

จึงเรียนมาเพื่อ โปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา หวังเป็นอย่างยิ่งว่า
คงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ลงชื่อ)

เชษฐ ศิริสวัสดิ์

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เชษฐ ศิริสวัสดิ์)

รองคณบดีฝ่ายวิชาการ ปฏิบัติการแทน

คณบดีคณะศึกษาศาสตร์ ปฏิบัติการแทน

ผู้ปฏิบัติหน้าที่อธิการบดีมหาวิทยาลัยบูรพา

ภาควิชาการบริหารการศึกษา

โทรศัพท์ ๐ ๓๘๓๕ ๓๔๘๖ โทรสาร ๐ ๓๘๓๔ ๕๘๑๑

ผู้วิจัยโทร. ๐๘ ๑๓๐๒ ๘๘๓๘

(สำเนา)

ที่ อว ๘๑๘๘/ว ๐๖๑๕

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

ต.แสนสุข อ.เมือง จ.ชลบุรี ๒๐๑๓๑

๘ ตุลาคม ๒๕๖๒

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อหาคุณภาพของเครื่องมือการวิจัย

เรียน

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือเพื่อการวิจัย จำนวน ๑ ชุด

ด้วย ว่าที่เรือตรีชนวรธรณ์ สุวรรณपाल นิสิตระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรการศึกษา
มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง
รูปแบบการดำเนินงานสถานักเรียนสำหรับ โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ
การศึกษาขั้นพื้นฐาน ในกรุงเทพมหานคร ในความควบคุมดูแลของ รองศาสตราจารย์ ดร.ศฎายุ
ธีระวณิชตระกูล เป็นประธานกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ ในการนี้ ผู้วิจัยจึงขอความร่วมมือจากท่าน
ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อหาคุณภาพเครื่องมือ อนึ่ง โครงการวิจัยนี้ได้ผ่านขั้นตอนการพิจารณา
ทางจริยธรรมการวิจัยของมหาวิทยาลัยบูรพา เรียบร้อยแล้ว

จึงเรียนมาเพื่อ โปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา หวังเป็นอย่างยิ่งว่า
คงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ลงชื่อ)

เชษฐ ศิริสวัสดิ์

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เชษฐ ศิริสวัสดิ์)

รองคณบดีฝ่ายวิชาการ ปฏิบัติการแทน

คณบดีคณะศึกษาศาสตร์ ปฏิบัติการแทน

ผู้อำนวยการแทนอธิการบดีมหาวิทยาลัยบูรพา

ภาควิชาการบริหารการศึกษา

โทรศัพท์ ๐ ๓๘๓๕ ๓๔๘๖

โทรสาร ๐ ๓๘๓๔ ๕๘๑๑

ผู้วิจัยโทร. ๐๘ ๑๓๐๒ ๕๘๓๕

(สำเนา)

ที่ อว ๘๑๘/ว ๐๖๒๐

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

ต.แสนสุข อ.เมือง จ.ชลบุรี ๒๐๑๓๑

๘ ตุลาคม ๒๕๖๒

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือเพื่อการวิจัย จำนวน ๑ ชุด

ด้วย ว่าที่เรือตรีชนวรธรณ์ สุวรรณपाल นิสิตระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรการศึกษา
มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง
รูปแบบการดำเนินงานสถานักเรียนสำหรับ โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ
การศึกษาขั้นพื้นฐาน ในกรุงเทพมหานคร ในความควบคุมดูแลของ รองศาสตราจารย์ ดร.ศฎายุ
ธีระวณิชตระกูล เป็นประธานกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ มีความประสงค์ขอความอนุเคราะห์
จากท่านเพื่ออำนวยความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูล อนึ่ง โครงการวิจัยนี้ได้ผ่านขั้นตอน
การพิจารณาทางจริยธรรมการวิจัยของมหาวิทยาลัยบูรพา เรียบร้อยแล้ว

จึงเรียนมาเพื่อ โปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา หวังเป็นอย่างยิ่งว่า
คงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ลงชื่อ)

เชษฐ ศิริสวัสดิ์

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เชษฐ ศิริสวัสดิ์)

รองคณบดีฝ่ายวิชาการ ปฏิบัติการแทน

คณบดีคณะศึกษาศาสตร์ ปฏิบัติการแทน

ผู้อำนวยการแทนอธิการบดีมหาวิทยาลัยบูรพา

ภาควิชาการบริหารการศึกษา

โทรศัพท์ ๐ ๓๘๓๕ ๓๔๘๖

โทรสาร ๐ ๓๘๓๔ ๕๘๑๑

ผู้วิจัยโทร. ๐๘ ๑๓๐๒ ๕๘๓๕

ภาคผนวก ข

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผลประเมินค่าความตรงเชิงเนื้อหาของเครื่องมือวิจัย (IOC) สำหรับผู้ทรงคุณวุฒิ

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง รูปแบบการดำเนินงานสถานักเรียนสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในกรุงเทพมหานคร

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามฉบับนี้จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งสำหรับการวิจัย เรื่อง รูปแบบการดำเนินงานสถานักเรียนสำหรับ โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในกรุงเทพมหานคร ซึ่งผู้วิจัยมีความปรารถนาจะให้ผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับการปฏิบัติของการดำเนินงานสถานักเรียนใน โรงเรียนของท่านอย่างเต็มที่ เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาสถานักเรียน กรุณาได้ตอบคำถามด้วยตัวท่านเอง และไม่ต้องลงชื่อในแบบสอบถาม

2. ผู้วิจัยถือว่า คำตอบหรือข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามของทุกท่านมีความสำคัญและมีคุณค่าเป็นอย่างยิ่งต่อการวิจัยและถือว่าเป็นความลับ

3. แบบสอบถามชุดนี้มี 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 3 ข้อ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับการปฏิบัติของการดำเนินงานสถานักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในกรุงเทพมหานคร มีองค์ประกอบที่สำคัญ ดังนี้

1. การดำเนินงานส่งเสริมสถานักเรียนและประชาธิปไตยในโรงเรียน หมายถึง ระดับการปฏิบัติการส่งเสริมประชาธิปไตยของโรงเรียน การแสดงที่มาและกำหนดบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานักเรียนและการบูรณาการกับกลุ่มสาระต่าง ๆ

2. การมีส่วนร่วมของสถานักเรียนในการส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมของโรงเรียน หมายถึง ระดับการปฏิบัติงานของสถานักเรียนในการจัดกิจกรรมด้านต่าง ๆ ที่แสดงถึงการมีส่วนร่วมของนักเรียน และมีการประเมิน สรุปและรายงานผลการจัดกิจกรรมอย่างชัดเจน

3. การสร้างเครือข่ายความร่วมมือของสถานักเรียนกับชุมชน องค์กร ภาครัฐและเอกชน หมายถึง ระดับการปฏิบัติการดำเนินงานและการสนับสนุนระหว่าง โรงเรียน ชุมชน องค์กร ภาครัฐและเอกชน

4. ผลการปฏิบัติงานของสถานักเรียนที่เป็นเลิศ หมายถึง ระดับการปฏิบัติโครงการนวัตกรรม ระบบบริหาร วิธีการ ใ้บรรลุเป้าหมายสูงสุด และมีการปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง

ขอบพระคุณ

ว่าที่เรื่อตรีธนวรรณ สุวรรณपाल

นิสิตหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน หรือเติมข้อความตามที่เป็นจริงในแต่ละข้อ

1. โรงเรียน.....
2. ขนาดสถานศึกษา
  - โรงเรียนขนาดเล็ก มีนักเรียนจำนวนน้อยกว่า 500 คน
  - โรงเรียนขนาดกลาง มีนักเรียนจำนวน 500-1,499 คน
  - โรงเรียนขนาดใหญ่ มีนักเรียนจำนวน 1,500-2,499 คน
  - โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ มีนักเรียนจำนวนตั้งแต่ 2,500 คนขึ้นไป
3. ตำแหน่งของผู้ตอบ
  - รองผู้อำนวยการฝ่ายกิจการนักเรียน
  - ครูผู้รับผิดชอบงานสถานักเรียน

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับการปฏิบัติของการดำเนินงานสถานักเรียนของโรงเรียน

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับการปฏิบัติตามเกณฑ์ดังนี้

เกณฑ์การให้คะแนน

ระดับความคิดเห็น

- 5 หมายถึง มีการปฏิบัติในระดับ มากที่สุด
- 4 หมายถึง มีการปฏิบัติในระดับ มาก
- 3 หมายถึง มีการปฏิบัติในระดับ ปานกลาง
- 2 หมายถึง มีการปฏิบัติในระดับ น้อย
- 1 หมายถึง มีการปฏิบัติในระดับ น้อยที่สุด

ข้อที่	การดำเนินงานของสถานักเรียนในโรงเรียน	ระดับการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
องค์ประกอบที่ 1 การดำเนินงานส่งเสริมสถานักเรียนและประชาธิปไตยในโรงเรียน						
1.	การส่งเสริมประชาธิปไตยของโรงเรียน					
	1.1 แผนงานโครงการส่งเสริมสถานักเรียนและประชาธิปไตยในโรงเรียน					
	1.2 ระเบียบ/ ข้อบังคับ/ ธรรมนูญว่าด้วยสถานักเรียนของโรงเรียนตามแนวทางการดำเนินงานของ สพฐ.					
	1.3 การแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงาน/ ครูที่ปรึกษากิจกรรมสถานักเรียน					
	1.4 การประชุม/ วางแผนการดำเนินงานของคณะกรรมการสถานักเรียน					
	1.5 ห้อง/ สถานที่ปฏิบัติกิจกรรมของสถานักเรียน					
	1.6 การอบรม/ พัฒนาคณะกรรมการสถานักเรียน					
	1.7 กระบวนการถ่ายทอดประสบการณ์การทำงานจากสภารุ่นพี่					
	1.8 การประเมินและรายงานผลการดำเนินการส่งเสริมประชาธิปไตยของโรงเรียน					
2.	ที่มาของสถานักเรียนสอดคล้องกับหลักประชาธิปไตย					
	2.1 การประชาสัมพันธ์ให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมสถานักเรียน					
	2.2 กระบวนการรับสมัครสถานักเรียนจากตัวแทนนักเรียน					
	2.3 การรณรงค์หาเสียงของผู้สมัครสถานักเรียน					
	2.4 การเลือกตั้งตัวแทนนักเรียนด้วยกระบวนการประชาธิปไตย					
	2.5 การประกาศผลการเลือกตั้งสถานักเรียนอย่างเป็นทางการ					
3.	การกำหนดบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานักเรียน					
	3.1 การแต่งตั้งคณะกรรมการสถานักเรียนเป็นไปตามระเบียบ/ ข้อบังคับ/ ธรรมนูญว่าด้วยสถานักเรียนของโรงเรียน					

ข้อที่	การดำเนินงานของสถานักเรียนในโรงเรียน	ระดับการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
	3.2 แผนภูมิโครงสร้างการบริหารงานสถานักเรียน เป็นไปตามระเบียบ/ ข้อบังคับ/ ธรรมเนียมด้วย สถานักเรียนของโรงเรียน					
	3.3 การกำหนดบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการ สถานักเรียนเป็นไปตามระเบียบ/ ข้อบังคับ/ ธรรมเนียม ว่าด้วยสถานักเรียนของโรงเรียน					
	3.4 คู่มือการดำเนินงานสถานักเรียนของโรงเรียน ตามแนวทางการดำเนินงานของ สพฐ.					
4.	การบูรณาการกิจกรรมสถานักเรียนกับกลุ่มสาระการเรียนรู้ ต่าง ๆ					
องค์ประกอบที่ 2 การมีส่วนร่วมของสถานักเรียนในการส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมของโรงเรียน						
1.	สถานักเรียนมีส่วนร่วม ในกระบวนการขับเคลื่อนการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ					
	1.1 การกำหนดแผนงานโครงการ/ กิจกรรม					
	1.2 การจัดตั้งชุมนุม/ ชมรม					
	1.3 การประชุม					
	1.4 การลงมือปฏิบัติกิจกรรม					
	1.5 การประเมินผล					
	1.6 การรายงานผล					
2.	สถานักเรียนดำเนินการจัดกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตยตามวิถีประชาธิปไตย 3 ประการ					
	2.1 คารวธรรม เช่น การทำความเคารพ ยิ้ม ไหว้ ทักทาย ฯลฯ					
	2.2 สามัคคีธรรม เช่น การร่วมมือ ช่วยเหลือ เอื้อเฟื้อ เผื่อแผ่ ฯลฯ					
	2.3 ปัญญาธรรม เช่น การใช้เหตุผล การแก้ปัญหา การรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ฯลฯ					
3.	สถานักเรียนดำเนินการจัดกิจกรรมส่งเสริมหลักปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียง					

ข้อที่	การดำเนินงานของสถานักเรียนในโรงเรียน	ระดับการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
4.	สถานักเรียนดำเนินการจัดกิจกรรมส่งเสริม/ พัฒนานักเรียนให้มีคุณลักษณะ อันพึงประสงค์ 8 ประการ					
	4.1 รักษา ศาสน์ กษัตริย์					
	4.2 ซื่อสัตย์สุจริต					
	4.3 มีวินัย					
	4.4 ใฝ่เรียนรู้					
	4.5 อยู่อย่างพอเพียง					
	4.6 มุ่งมั่นในการทำงาน					
	4.7 รักความเป็นไทย					
	4.8 มีจิตสาธารณะ					
5.	สถานักเรียนดำเนินการจัดกิจกรรมส่งเสริมสิทธิเด็ก 4 ประการ					
	5.1 สิทธิที่จะมีชีวิต					
	5.2 สิทธิที่จะได้รับการปกป้อง					
	5.3 สิทธิที่จะได้รับการพัฒนา					
	5.4 สิทธิที่จะมีส่วนร่วม					
6.	สถานักเรียนดำเนินการจัดกิจกรรมส่งเสริม ดังนี้					
	6.1 ความเป็นประชาคมอาเซียน					
	6.2 ความเป็นพลโลก					
7.	สถานักเรียนดำเนินการจัดกิจกรรมส่งเสริม/ สนับสนุน การเลือกตั้ง ดังนี้					
	7.1 การรณรงค์/ เผยแพร่ความรู้การเลือกตั้งสู่โรงเรียน ท้องถิ่นหรือระดับชาติ					
	7.2 การเลือกตั้งสถานักเรียน					
	7.3 การมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งท้องถิ่นหรือระดับชาติ					

ข้อที่	การดำเนินงานของสถานักเรียนในโรงเรียน	ระดับการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
8.	สถานักเรียนดำเนินการจัดกิจกรรมส่งเสริม โดยการนำหลัก ธรรมาภิบาลสู่การปฏิบัติภายใต้เงื่อนไข 6 ประการ คือ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักความมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า					
9.	สถานักเรียนดำเนินการจัดกิจกรรมส่งเสริม/ มีส่วนร่วม ในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทั้งใน โรงเรียนและชุมชน					
10.	สถานักเรียนดำเนินการประเมิน สรุปและรายงานผลการจัด โครงการ/ กิจกรรมการมีส่วนร่วมของสถานักเรียน อย่างชัดเจน					
องค์ประกอบที่ 3 การสร้างเครือข่ายความร่วมมือของสถานักเรียนกับชุมชน องค์กร ภาครัฐ และเอกชน						
1.	มีการกำหนดแผนงาน/ โครงการ/ กิจกรรมการดำเนินงานในการสร้างเครือข่าย					
	1.1 แผนงาน/ โครงการ/ กิจกรรมในการสร้างเครือข่าย ระบุไว้อย่างชัดเจน					
	1.2 ปฏิทินและปฏิบัติกิจกรรมตามที่กำหนดอย่างชัดเจน					
	1.3 การประเมิน สรุป และรายงานผลกิจกรรม					
	1.4 การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์กิจกรรมในการสร้างเครือข่าย					
2.	การทำงานระหว่างสถานักเรียน/ ชุมชน/ องค์กรภาครัฐ และเอกชน					
	2.1 เครือข่ายการทำงานระหว่างสถานักเรียน/ ชุมชน องค์กรภาครัฐ และเอกชน					
	2.2 เครือข่ายให้การสนับสนุนกิจกรรมสถานักเรียน					
	2.3 สถานักเรียนให้ความร่วมมือ สนับสนุนเครือข่าย					
	2.4 การประเมิน สรุป และรายงานผลการดำเนินงาน สถานักเรียนที่เกี่ยวข้องกับเครือข่าย					
3.	สถานักเรียนมีส่วนร่วมในการสนับสนุนกิจกรรม ประชาธิปไตย					

ข้อที่	การดำเนินงานของสถานักเรียนในโรงเรียน	ระดับการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
4.	สถานักเรียนได้รับการสนับสนุน ทรัพยากรจากชุมชน/ องค์กรภาครัฐ และเอกชน					
4.1	ให้ความร่วมมือในการดำเนินกิจกรรมประชาธิปไตย กับชุมชน/ องค์กรภาครัฐ และเอกชน					
4.2	ได้รับการสนับสนุนองค์ความรู้ ประสบการณ์ ในด้านประชาธิปไตยกับชุมชน/ องค์กรภาครัฐ และเอกชน					
4.3	ให้ความรู้เรื่องประชาธิปไตยแก่นักเรียนและชุมชน ทำข้อตกลงเกี่ยวกับประชาธิปไตยร่วมกับเครือข่าย ชุมชน/ องค์กรภาครัฐ และเอกชน					
4.4	ได้รับงบประมาณสนับสนุนจากชุมชน/ องค์กรภาครัฐ และเอกชน					
4.5	ได้รับการสนับสนุนบุคลากร สถานที่ ในการดำเนิน กิจกรรมสถานักเรียน จากชุมชน/ องค์กรภาครัฐ และเอกชน					
4.6	ศึกษาดูงานแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างเครือข่าย					
4.7	จัดเวทีเสวนาแสดงออกเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ อย่างหลากหลาย					
องค์ประกอบที่ 4 ผลการปฏิบัติงานของสถานักเรียนที่เป็นเลิศ						
1.	วิธีการทำงานที่ดีที่สุดในเรื่องนั้น ๆ มีนวัตกรรม ระบบ บริหาร วิธีการ ให้บรรลุ เป้าหมายระดับสูงสุด ปฏิบัติต่อเนื่อง มีหลักฐานสนับสนุน แสดงถึงผลงานหรือ ความสำเร็จ					
1.1	ผลการปฏิบัติงานเกี่ยวข้องกับการกิจสถานักเรียนโดยตรง					
1.2	ผลการปฏิบัติงานปรากฏเห็นอย่างชัดเจน					
1.3	ผลการปฏิบัติงานมีความจำเป็นและสำคัญ					
1.4	กำหนดรูปแบบ (Model) วิธีการดำเนินงานอย่างชัดเจน					
1.5	ผลการปฏิบัติงานเป็นนวัตกรรม มีการริเริ่มสร้างสรรค์ หรือประยุกต์ขึ้นมาใหม่					
1.6	ผลสำเร็จและประโยชน์ที่ได้รับจากผลการปฏิบัติงาน					
1.7	ได้รับการยกย่องชมเชยจากองค์กรหน่วยงานอื่น ๆ					

ข้อที่	การดำเนินงานของสถานักเรียนในโรงเรียน	ระดับการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
	1.8 ผลการปฏิบัติงานนำไปสู่การพัฒนาและปรับปรุง					
	1.9 สามารถนำมาปฏิบัติได้จริง					

ข้อเสนอแนะ

ด้านการดำเนินงานส่งเสริมสถานักเรียนและประชาธิปไตยในโรงเรียน

.....

.....

.....

.....

.....

ด้านการมีส่วนร่วมของสถานักเรียนในการส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมของโรงเรียน

.....

.....

.....

.....

.....

ด้านการสร้างเครือข่ายความร่วมมือของสถานักเรียนกับชุมชน องค์กรภาครัฐ และเอกชน

.....

.....

.....

.....

.....

ด้านผลการปฏิบัติงานของสถานักเรียนที่เป็นเลิศ

.....

.....

.....

.....

แบบสัมภาษณ์เพื่อเก็บข้อมูลการวิจัย ครั้งที่ 2
เรื่อง รูปแบบการดำเนินงานสถานักเรียนสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในกรุงเทพมหานคร

.....

กรอบการสัมภาษณ์

แบบสัมภาษณ์นี้มี 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ให้สัมภาษณ์ จำนวน 4 ข้อ

ตอนที่ 2 เป็นความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานสถานักเรียนของโรงเรียน

ตอนที่ 3 เป็นข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับแนวทางการดำเนินงานสถานักเรียน

สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในกรุงเทพมหานคร เพื่อนำผลความคิดเห็นและแนวคิดจากการสัมภาษณ์ไปใช้ประโยชน์ในการสร้างรูปแบบการดำเนินงานสถานักเรียนสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในกรุงเทพมหานคร

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ให้สัมภาษณ์

1. ชื่อ-สกุล.....
2. ตำแหน่ง.....
3. โรงเรียน.....
4. วัน/ เดือน/ ปี ที่สัมภาษณ์.....เวลา.....
5. สถานที่ให้สัมภาษณ์.....

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานสถานักเรียนของโรงเรียน

ข้อที่	การดำเนินงานของสถานักเรียนในโรงเรียน	กรอบคำถาม			
		การปฏิบัติ	วิธีปฏิบัติ	ปัญหาและอุปสรรค	แนวทางการแก้ไข
องค์ประกอบที่ 1 การดำเนินงานส่งเสริมสถานักเรียนและประชาธิปไตยในโรงเรียน					
1.	การส่งเสริมประชาธิปไตยของโรงเรียน				
	1.1 โรงเรียนมีแผนงานโครงการส่งเสริมสถานักเรียนและประชาธิปไตยในโรงเรียนหรือไม่อย่างไร				
	1.2 โรงเรียนมีระเบียบ/ ข้อบังคับ/ ธรรมนูญว่าด้วยสถานักเรียนของโรงเรียนตามแนวทางการดำเนินงานของ สพฐ. หรือไม่อย่างไร				
	1.3 โรงเรียนมีการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงาน/ ครูที่ปรึกษากิจกรรมสถานักเรียนหรือไม่อย่างไร				
	1.4 โรงเรียนมีการประชุม/ วางแผนการดำเนินงานของคณะกรรมการสถานักเรียนหรือไม่อย่างไร				
	1.5 โรงเรียนมีห้อง/ สถานที่ปฏิบัติกิจกรรมของสถานักเรียนหรือไม่อย่างไร				
	1.6 โรงเรียนมีการอบรม/ พัฒนาคณะกรรมการสถานักเรียนหรือไม่อย่างไร				

ข้อที่	การดำเนินงานของสถานักเรียนในโรงเรียน	กรอบคำถาม			
		การปฏิบัติ	วิธีปฏิบัติ	ปัญหาและอุปสรรค	แนวทางการแก้ไข
	1.7 โรงเรียนมีกระบวนการถ่ายทอดประสบการณ์การทำงานจากสภารุ่นพี่หรือไม่อย่างไร				
	1.8 โรงเรียนมีการประเมินและรายงานผลการดำเนินงานการส่งเสริมประชาธิปไตยของโรงเรียนหรือไม่อย่างไร				
2.	ที่มาของสถานักเรียนสอดคล้องกับหลักประชาธิปไตย				
	2.1 โรงเรียนมีการประชาสัมพันธ์ให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมสถานักเรียนหรือไม่อย่างไร				
	2.2 โรงเรียนมีกระบวนการรับสมัครสถานักเรียนจากตัวแทนนักเรียนหรือไม่อย่างไร				
	2.3 โรงเรียนมีการรณรงค์หาเสียงของผู้สมัครสถานักเรียนหรือไม่อย่างไร				
	2.4 โรงเรียนมีการเลือกตั้งตัวแทนนักเรียนด้วยกระบวนการประชาธิปไตยหรือไม่อย่างไร				
	2.5 โรงเรียนมีการประกาศผลการเลือกตั้งสถานักเรียนอย่างเป็นทางการหรือไม่อย่างไร				

ข้อที่	การดำเนินงานของสถานักเรียนในโรงเรียน	กรอบคำถาม			
		การปฏิบัติ	วิธีปฏิบัติ	ปัญหาและอุปสรรค	แนวทางการแก้ไข
3.	การกำหนดบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานักเรียน				
	3.1 โรงเรียนมีการแต่งตั้งคณะกรรมการสถานักเรียนเป็นไปตามระเบียบ/ ข้อบังคับ/ ธรรมนูญว่าด้วยสถานักเรียนของโรงเรียนหรือไม่อย่างไร				
	3.2 โรงเรียนมีแผนภูมิโครงสร้างการบริหารงานสถานักเรียนเป็นไปตามระเบียบ/ ข้อบังคับ/ ธรรมนูญว่าด้วยสถานักเรียนของโรงเรียนหรือไม่อย่างไร				
	3.3 โรงเรียนมีการกำหนดบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานักเรียนเป็นไปตามระเบียบ/ ข้อบังคับ/ ธรรมนูญว่าด้วยสถานักเรียนของโรงเรียนหรือไม่อย่างไร				
	3.4 โรงเรียนมีคู่มือการดำเนินงานสถานักเรียนของโรงเรียนตามแนวทางการดำเนินงานของ สพฐ. หรือไม่อย่างไร				
4.	โรงเรียนมีการบูรณาการกิจกรรมสถานักเรียนกับกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ หรือไม่อย่างไร				

ข้อที่	การดำเนินงานของสถานักเรียนในโรงเรียน	กรอบคำถาม			
		การปฏิบัติ	วิธีปฏิบัติ	ปัญหาและอุปสรรค	แนวทางการแก้ไข
องค์ประกอบที่ 2 การมีส่วนร่วมของสถานักเรียนในการส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมของโรงเรียน					
1.	สถานักเรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการขับเคลื่อนการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ				
	1.1 สถานักเรียนมีการกำหนดแผนงาน โครงการ/ กิจกรรมหรือไม่อย่างไร				
	1.2 สถานักเรียนมีการจัดตั้งชุมนุม/ ชมรมหรือไม่อย่างไร				
	1.3 สถานักเรียนมีการประชุม หรือไม่อย่างไร				
	1.4 สถานักเรียนมีการลงมือปฏิบัติกิจกรรมหรือไม่อย่างไร				
	1.5 สถานักเรียนมีการประเมินผลกิจกรรมหรือไม่อย่างไร				
	1.6 สถานักเรียนมีการรายงานผลกิจกรรมหรือไม่อย่างไร				
2.	สถานักเรียนมีการดำเนินการจัดกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตยตามวิถีประชาธิปไตย 3 ประการ หรือไม่อย่างไร				
3.	สถานักเรียนมีการดำเนินการจัดกิจกรรมส่งเสริมหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงหรือไม่อย่างไร				
4.	สถานักเรียนมีการดำเนินการจัดกิจกรรมส่งเสริม/ พัฒนานักเรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 ประการ หรือไม่อย่างไร				

ข้อที่	การดำเนินงานของสถานักเรียนในโรงเรียน	กรอบคำถาม			
		การปฏิบัติ	วิธีปฏิบัติ	ปัญหาและอุปสรรค	แนวทางการแก้ไข
5.	สถานักเรียนมีการดำเนินการจัดกิจกรรมส่งเสริมสิทธิเด็ก 4 ประการหรือไม่อย่างไร				
6.	สถานักเรียนดำเนินการจัดกิจกรรมส่งเสริม ดังนี้				
	6.1 สถานักเรียนมีการดำเนินการจัดกิจกรรมความเป็นประชาคมอาเซียนหรือไม่อย่างไร				
	6.2 สถานักเรียนมีการดำเนินการจัดกิจกรรมความเป็นพลโลกหรือไม่อย่างไร				
7.	สถานักเรียนดำเนินการจัดกิจกรรมส่งเสริม/ สนับสนุนการเลือกตั้ง ดังนี้				
	7.1 สถานักเรียนมีการรณรงค์/ เผยแพร่ความรู้การเลือกตั้งสู่โรงเรียนท้องถิ่นหรือระดับชาติหรือไม่อย่างไร				
	7.2 สถานักเรียนมีการเลือกตั้งสถานักเรียนหรือไม่อย่างไร				
	7.3 สถานักเรียนมีส่วนร่วมในการเลือกตั้ง ท้องถิ่นหรือระดับชาติหรือไม่อย่างไร				

ข้อที่	การดำเนินงานของสถานักเรียนในโรงเรียน	กรอบคำถาม			
		การปฏิบัติ	วิธีปฏิบัติ	ปัญหาและอุปสรรค	แนวทางการแก้ไข
8.	สถานักเรียนมีการดำเนินการจัดกิจกรรมส่งเสริม โดยการนำหลัก ธรรมาภิบาลสู่การปฏิบัติภายใต้เงื่อนไข 6 ประการ คือ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักความมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า หรือไม่อย่างไร				
9.	สถานักเรียนมีการดำเนินการจัดกิจกรรมส่งเสริม/ มีส่วนร่วม ในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทั้งในโรงเรียน และชุมชนหรือไม่อย่างไร				
10.	สถานักเรียนมีการดำเนินการประเมิน สรุปและรายงานผลการจัด โครงการ/ กิจกรรมการมีส่วนร่วมของสถานักเรียนอย่างชัดเจนหรือไม่ อย่างไร				

ข้อที่	การดำเนินงานของสถานักเรียนในโรงเรียน	กรอบคำถาม			
		การปฏิบัติ	วิธีปฏิบัติ	ปัญหาและอุปสรรค	แนวทางการแก้ไข
องค์ประกอบที่ 3 การสร้างเครือข่ายความร่วมมือของสถานักเรียนกับชุมชน องค์กรภาครัฐและเอกชน					
1.	มีการกำหนดแผนงาน/ โครงการ/ กิจกรรมการดำเนินงานในการสร้างเครือข่าย				
	1.1 สถานักเรียนมีแผนงาน/ โครงการ/ กิจกรรมในการสร้างเครือข่ายอย่างชัดเจนหรือไม่อย่างไร				
	1.2 สถานักเรียนมีปฏิทินและปฏิบัติกิจกรรมตามที่กำหนดอย่างชัดเจนหรือไม่อย่างไร				
	1.3 สถานักเรียนมีการประเมิน สรุป และรายงานผลกิจกรรมหรือไม่อย่างไร				
	1.4 สถานักเรียนมีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์กิจกรรมในการสร้างเครือข่ายหรือไม่อย่างไร				
2.	การทำงานระหว่างสถานักเรียน/ ชุมชน/ องค์กรภาครัฐ และเอกชน				
	2.1 สถานักเรียนมีเครือข่ายการทำงานระหว่างสถานักเรียน/ ชุมชน องค์กรภาครัฐ และเอกชนหรือไม่อย่างไร				
	2.2 สถานักเรียนเครือข่ายให้การสนับสนุนกิจกรรมสถานักเรียนหรือไม่อย่างไร				

ข้อที่	การดำเนินงานของสถานักเรียนในโรงเรียน	กรอบคำถาม			
		การปฏิบัติ	วิธีปฏิบัติ	ปัญหาและอุปสรรค	แนวทางการแก้ไข
	2.3 สถานักเรียนมีการให้ความร่วมมือ สนับสนุนเครือข่ายหรือไม่อย่างไร				
	2.4 สถานักเรียนมีการประเมิน สรุป และรายงานผลการดำเนินงาน สถานักเรียนที่ เกี่ยวข้องกับเครือข่ายหรือไม่อย่างไร				
3.	สถานักเรียนมีส่วนร่วมในการสนับสนุนกิจกรรมประชาธิปไตยหรือไม่อย่างไร				
4.	สถานักเรียนได้รับการสนับสนุน ทรัพยากรจากชุมชน/ องค์กรภาครัฐ และเอกชน ดังต่อไปนี้				
	4.1 สถานักเรียนให้ความร่วมมือในการดำเนินกิจกรรมประชาธิปไตย กับชุมชน/ องค์กรภาครัฐ และเอกชนหรือไม่อย่างไร				
	4.2 สถานักเรียนได้รับการสนับสนุนองค์ความรู้ ประสบการณ์ในด้าน ประชาธิปไตยกับชุมชน/ องค์กรภาครัฐ และเอกชน หรือไม่อย่างไร				
	4.3 สถานักเรียนมีการให้ความรู้เรื่องประชาธิปไตยแก่นักเรียนและ ชุมชน มีการทำข้อตกลงเกี่ยวกับประชาธิปไตยร่วมกับเครือข่าย ชุมชน/ องค์กรภาครัฐ และเอกชนหรือไม่อย่างไร				

ข้อที่	การดำเนินงานของสถานักเรียนในโรงเรียน	กรอบคำถาม			
		การปฏิบัติ	วิธีปฏิบัติ	ปัญหาและอุปสรรค	แนวทางการแก้ไข
	4.4 สถานักเรียนได้รับงบประมาณสนับสนุนจากชุมชน/ องค์กรภาครัฐ และเอกชนหรือไม่อย่างไร				
	4.5 สถานักเรียนได้รับการสนับสนุนบุคลากร สถานที่ ในการดำเนินกิจกรรมสถานักเรียน จากชุมชน/ องค์กรภาครัฐ และเอกชนหรือไม่อย่างไร				
	4.6 สถานักเรียนมีการศึกษาดูงานแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างเครือข่ายหรือไม่อย่างไร				
	4.7 สถานักเรียนมีการจัดเวทีเสวนาแสดงออกเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ อย่างหลากหลายหรือไม่อย่างไร				
องค์ประกอบที่ 4 ผลการปฏิบัติงานของสถานักเรียนที่เป็นเลิศ					
1.	วิธีการทำงานที่ดีที่สุดในเรื่องนั้น ๆ มีนวัตกรรม ระบบ บริหาร วิธีการ ให้บรรลุเป้าหมายระดับสูงสุด ปฏิบัติต่อเนื่อง มีหลักฐานสนับสนุน แสดงถึงผลงานหรือความสำเร็จ				
	1.1 สถานักเรียนมีผลงานการปฏิบัติงานเกี่ยวข้องกับภารกิจสถานักเรียน โดยตรงหรือไม่อย่างไร				

ข้อที่	การดำเนินงานของสถานักเรียนในโรงเรียน	กรอบคำถาม			
		การปฏิบัติ	วิธีปฏิบัติ	ปัญหาและอุปสรรค	แนวทางการแก้ไข
	1.2 สถานักเรียนมีผลงานการปฏิบัติงานมีกระบวนการปฏิบัติครบวงจรปรากฏเห็นอย่างชัดเจนหรือไม่อย่างไร				
	1.3 ผลการปฏิบัติงานของสถานักเรียนนั้นมีความจำเป็นและสำคัญหรือไม่อย่างไร				
	1.4 สถานักเรียนมีการกำหนดรูปแบบ (Model) วิธีการดำเนินงานอย่างชัดเจนหรือไม่อย่างไร				
	1.5 สถานักเรียนมีผลงานการปฏิบัติงานเป็นนวัตกรรม มีการริเริ่มสร้างสรรค์ หรือประยุกต์ขึ้นมาใหม่หรือไม่อย่างไร				
	1.6 โรงเรียนมีผลสัมฤทธิ์และประโยชน์ที่ได้รับจากผลการปฏิบัติงานหรือไม่อย่างไร				
	1.7 สถานักเรียนได้รับการยกย่องชมเชยจากองค์กรหน่วยงานอื่น ๆ จากผลการปฏิบัติงานหรือไม่อย่างไร				
	1.8 สถานักเรียนมีการพัฒนาและปรับปรุงผลงานหรือไม่อย่างไร				
	1.9 ผลการปฏิบัติงานของสถานักเรียนสามารถนำมาปฏิบัติได้จริงหรือไม่อย่างไร				

ผลประเมินค่าความตรงเชิงเนื้อหาของเครื่องมือวิจัย (IOC) สำหรับผู้ทรงคุณวุฒิ
การวิจัย เรื่อง รูปแบบการดำเนินงานสถานักเรียนสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในกรุงเทพมหานคร

ข้อที่	การดำเนินงานของสถานักเรียนในโรงเรียน	ประมาณค่าความคิดเห็น ของผู้ทรงคุณวุฒิคนที่			ค่า IOC	แปล ผล
		1	2	3		
องค์ประกอบที่ 1 การดำเนินงานส่งเสริมสถานักเรียนและประชาธิปไตยในโรงเรียน						
1.	การส่งเสริมประชาธิปไตยของโรงเรียน					
	1.1 แผนงานโครงการส่งเสริมสถานักเรียน และประชาธิปไตยในโรงเรียน	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
	1.2 ระเบียบ/ ข้อบังคับ/ ธรรมเนียมว่าด้วย สถานักเรียนของโรงเรียนตามแนวทาง การดำเนินงานของ สพฐ.	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
	1.3 การแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงาน/ ครูที่ปรึกษากิจกรรมสถานักเรียน	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
	1.4 การประชุม/ วางแผนการดำเนินงานของ คณะกรรมการสถานักเรียน	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
	1.5 ห้อง/ สถานที่ปฏิบัติกิจกรรมของ สถานักเรียน	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
	1.6 การอบรม/ พัฒนาคณะกรรมการ สถานักเรียน	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
	1.7 กระบวนการถ่ายทอดประสบการณ์ การทำงานจากสภารุ่นพี่	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
	1.8 การประเมินและรายงานผลการดำเนินงาน การส่งเสริมประชาธิปไตยของโรงเรียน	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้

ข้อที่	การดำเนินงานของสถานักเรียนในโรงเรียน	ประมาณค่าความคิดเห็น ของผู้ทรงคุณวุฒิคนที่			ค่า IOC	แปล ผล
		1	2	3		
2.	ที่มาของสถานักเรียนสอดคล้องกับหลักประชาธิปไตย					
	2.1 การประชาสัมพันธ์ให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมสถานักเรียน	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
	2.2 กระบวนการรับสมัครสถานักเรียนจากตัวแทนนักเรียน	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
	2.3 การรณรงค์หาเสียงของผู้สมัครสถานักเรียน	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
	2.4 การเลือกตั้งตัวแทนนักเรียนด้วยกระบวนการประชาธิปไตย	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
	2.5 การประกาศผลการเลือกตั้งสถานักเรียนอย่างเป็นทางการ	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
3.	การกำหนดบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานักเรียน					
	3.1 การแต่งตั้งคณะกรรมการสถานักเรียนเป็นไปตามระเบียบ/ ข้อบังคับ/ ธรรมนูญว่าด้วยสถานักเรียนของโรงเรียน	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
	3.2 แผนภูมิโครงสร้างการบริหารงานสถานักเรียนเป็นไปตามระเบียบ/ ข้อบังคับ/ ธรรมนูญว่าด้วยสถานักเรียนของโรงเรียน	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
	3.3 การกำหนดบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานักเรียนเป็นไปตามระเบียบ/ ข้อบังคับ/ ธรรมนูญว่าด้วยสถานักเรียนของโรงเรียน	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
	3.4 คู่มือการดำเนินงานสถานักเรียนของโรงเรียนตามแนวทางการดำเนินงานของ สพฐ.	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
4.	การบูรณาการกิจกรรมสถานักเรียนกับกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้

ข้อที่	การดำเนินงานของสถานักเรียนในโรงเรียน	ประมาณค่าความคิดเห็น ของผู้ทรงคุณวุฒิคนที่			ค่า IOC	แปล ผล
		1	2	3		
องค์ประกอบที่ 2 การมีส่วนร่วมของสถานักเรียนในการส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมของโรงเรียน						
1.	สถานักเรียนมีส่วนร่วม ในกระบวนการขับเคลื่อนการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ					
	1.1 การกำหนดแผนงาน โครงการ/ กิจกรรม	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
	1.2 การจัดตั้งชุมชน/ ชมรม	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
	1.3 การประชุม	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
	1.4 การลงมือปฏิบัติกิจกรรม	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
	1.5 การประเมินผล	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
	1.6 การรายงานผล	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
2.	สถานักเรียนดำเนินการจัดกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตยตามวิถีประชาธิปไตย 3 ประการ					
	2.1 คารวธรรม เช่น การทำความเคารพ ยิ้ม ไหว้ ทักทาย ฯลฯ	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
	2.2 สามัคคีธรรม เช่น การร่วมมือ ช่วยเหลือ เอื้อเฟื้อ เผื่อแผ่ ฯลฯ	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
	2.3 ปัญญาธรรม เช่น การใช้เหตุผล การแก้ปัญหา การรับฟัง ความคิดเห็น ของผู้อื่น ฯลฯ	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
3.	สถานักเรียนดำเนินการจัดกิจกรรมส่งเสริม หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง					
		+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
4.	สถานักเรียนดำเนินการจัดกิจกรรมส่งเสริม/ พัฒนานักเรียนให้มีคุณลักษณะ อันพึงประสงค์ 8 ประการ					
	4.1 รักษาดี ศาสน์ กษัตริย์	+1	0	+1	0.6	ใช้ได้
	4.2 ซื่อสัตย์สุจริต	+1	0	+1	0.6	ใช้ได้
	4.3 มีวินัย	+1	0	+1	0.6	ใช้ได้
	4.4 ใฝ่เรียนรู้	+1	0	+1	0.6	ใช้ได้
	4.5 อยู่อย่างพอเพียง	+1	0	+1	0.6	ใช้ได้
	4.6 มุ่งมั่นในการทำงาน	+1	0	+1	0.6	ใช้ได้

ข้อที่	การดำเนินงานของสถานักเรียนในโรงเรียน	ประมาณค่าความคิดเห็น ของผู้ทรงคุณวุฒิคนที่			ค่า IOC	แปล ผล
		1	2	3		
	4.7 รักความเป็นไทย	+1	0	+1	0.6	ใช้ได้
	4.8 มีจิตสาธารณะ	+1	0	+1	0.6	ใช้ได้
5.	สถานักเรียนดำเนินการจัดกิจกรรมส่งเสริมสิทธิเด็ก 4 ประการ					
	5.1 สิทธิที่จะมีชีวิต	+1	0	+1	0.6	ใช้ได้
	5.2 สิทธิที่จะได้รับการปกป้อง	+1	0	+1	0.6	ใช้ได้
	5.3 สิทธิที่จะได้รับการพัฒนา	+1	0	+1	0.6	ใช้ได้
	5.4 สิทธิที่จะมีส่วนร่วม	+1	0	+1	0.6	ใช้ได้
6.	สถานักเรียนดำเนินการจัดกิจกรรมส่งเสริม ดังนี้					
	6.1 ความเป็นประชาคมอาเซียน	+1	0	+1	0.6	ใช้ได้
	6.2 ความเป็นพลโลก	+1	0	+1	0.6	ใช้ได้
7.	สถานักเรียนดำเนินการจัดกิจกรรมส่งเสริม/ สนับสนุนการเลือกตั้ง ดังนี้					
	7.1 การรณรงค์/ เผยแพร่ความรู้การเลือกตั้ง สู่โรงเรียนท้องถิ่นหรือระดับชาติ	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
	7.2 การเลือกตั้งสถานักเรียน	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
	7.3 การมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งท้องถิ่น หรือระดับชาติ	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
8.	สถานักเรียนดำเนินการจัดกิจกรรมส่งเสริม โดยการนำหลักธรรมาภิบาลสู่การปฏิบัติ ภายใต้เงื่อนไข 6 ประการ คือ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักความมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า					
9.	สถานักเรียนดำเนินการจัดกิจกรรมส่งเสริม/ มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อมทั้งในโรงเรียนและชุมชน					

ข้อที่	การดำเนินงานของสถานักเรียนในโรงเรียน	ประมาณค่าความคิดเห็น ของผู้ทรงคุณวุฒิคนที่			ค่า IOC	แปล ผล
		1	2	3		
10.	สถานักเรียนดำเนินการประเมิน สรุปและ รายงานผลการจัดโครงการ/ กิจกรรม การมีส่วนร่วมของสถานักเรียนอย่างชัดเจน	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
องค์ประกอบที่ 3 การสร้างเครือข่ายความร่วมมือของสถานักเรียนกับชุมชน องค์การภาครัฐและ เอกชน						
1.	มีการกำหนดแผนงาน/ โครงการ/ กิจกรรมการดำเนินงานในการสร้างเครือข่าย					
	1.1 แผนงาน/ โครงการ/ กิจกรรมในการสร้าง เครือข่ายระบุไว้อย่างชัดเจน	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
	1.2 ปฏิทินและปฏิบัติกิจกรรมตามที่กำหนด อย่างชัดเจน	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
	1.3 การประเมิน สรุป และรายงานผลกิจกรรม	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
	1.4 การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์กิจกรรม ในการสร้างเครือข่าย	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
2.	การทำงานระหว่างสถานักเรียน/ ชุมชน/ องค์การภาครัฐ และเอกชน					
	2.1 เครือข่ายการทำงานระหว่างสถานักเรียน/ ชุมชน องค์การภาครัฐ และเอกชน	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
	2.2 เครือข่ายให้การสนับสนุนกิจกรรม สถานักเรียน	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
	2.3 สถานักเรียนให้ความร่วมมือ สนับสนุน เครือข่าย	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
	2.4 การประเมิน สรุป และรายงานผล การดำเนินงานสถานักเรียนที่เกี่ยวข้องกับ เครือข่าย	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
3.	สถานักเรียนมีส่วนร่วมในการสนับสนุน กิจกรรมประชาธิปไตย	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้

ข้อที่	การดำเนินงานของสถานักเรียนในโรงเรียน	ประมาณค่าความคิดเห็น ของผู้ทรงคุณวุฒิคนที่			ค่า IOC	แปล ผล
		1	2	3		
4.	สถานักเรียนได้รับการสนับสนุน ทรัพยากร จากชุมชน/ องค์กรภาครัฐ และเอกชน	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
	4.1 ให้ความร่วมมือในการดำเนินกิจกรรม ประชาธิปไตยกับชุมชน/ องค์กรภาครัฐ และเอกชน	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
	4.2 ได้รับการสนับสนุนองค์ความรู้ ประสบการณ์ในด้านประชาธิปไตยกับชุมชน/ องค์กรภาครัฐ และเอกชน	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
	4.3 ให้ความรู้เรื่องประชาธิปไตยแก่นักเรียน และชุมชน ทำข้อตกลงเกี่ยวกับประชาธิปไตย ร่วมกับเครือข่ายชุมชน/ องค์กรภาครัฐ และเอกชน	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
	4.4 ได้รับงบประมาณสนับสนุนจากชุมชน/ องค์กรภาครัฐ และเอกชน	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
	4.5 ได้รับการสนับสนุนบุคลากร สถานที่ ในการดำเนินกิจกรรมสถานักเรียน จากชุมชน/ องค์กรภาครัฐ และเอกชน	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
	4.6 ศึกษาดูงานแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่าง เครือข่าย	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
	4.7 จัดเวทีเสวนาแสดงออกเพื่อแลกเปลี่ยน เรียนรู้อย่างหลากหลาย	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
องค์ประกอบที่ 4 ผลการปฏิบัติงานของสถานักเรียนที่เป็นเลิศ						
1.	วิธีการทำงานที่ดีที่สุดในเรื่องนั้น ๆ มีนวัตกรรม ระบบบริหารวิธีการให้บรรลุเป้าหมาย ระดับสูงสุด ปฏิบัติต่อเนื่อง มีหลักฐานสนับสนุน แสดงถึงผลงานหรือความสำเร็จ					
	1.1 ผลการปฏิบัติงานเกี่ยวข้องกับภารกิจ สถานักเรียนโดยตรง	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้

ข้อที่	การดำเนินงานของสถานักเรียนในโรงเรียน	ประมาณค่าความคิดเห็น ของผู้ทรงคุณวุฒิคนที่			ค่า IOC	แปล ผล
		1	2	3		
	1.2 ผลการปฏิบัติงานปรากฏเห็นอย่างชัดเจน	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
	1.3 ผลการปฏิบัติงานมีความจำเป็นและสำคัญ	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
	1.4 กำหนดรูปแบบ (Model) วิธีการดำเนินงาน อย่างชัดเจน	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
	1.5 ผลการปฏิบัติงานเป็นนวัตกรรม มีการริเริ่มสร้างสรรค์ หรือประยุกต์ขึ้นมาใหม่	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
	1.6 ผลสำเร็จและประโยชน์ที่ได้รับจากผล การปฏิบัติงาน	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
	1.7 ได้รับการยกย่องชมเชยจากองค์กร หน่วยงานอื่น ๆ	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
	1.8 ผลการปฏิบัติงานนำไปสู่การพัฒนาและ ปรับปรุง	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
	1.9 สามารถนำมาปฏิบัติได้จริง	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้

ตารางที่ 13 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อของแบบสอบถามเพื่อการวิจัย เรื่อง รูปแบบการดำเนินงาน
 สถานักเรียนสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา
 ขั้นพื้นฐาน ในกรุงเทพมหานคร

ข้อ	ค่าอำนาจ จำแนก	ข้อ	ค่าอำนาจ จำแนก	ข้อ	ค่าอำนาจ จำแนก	ข้อ	ค่าอำนาจ จำแนก
1.	.740	21.	.624	41.	.710	61.	.789
2.	.562	22.	.587	42.	.721	62.	.847
3.	.467	23.	.825	43.	.770	63.	.769
4.	.727	24.	.655	44.	.450	64.	.836
5.	.645	25.	.563	45.	.722	65.	.852
6.	.819	26.	.626	46.	.804	66.	.858
7.	.678	27.	.642	47.	.595	67.	.794
8.	.781	28.	.587	48.	.835	68.	.843
9.	.691	29.	.668	49.	.802	69.	.819
10.	.851	30.	.745	50.	.795	70.	.890
11.	.785	31.	.666	51.	.816	71.	.849
12.	.416	32.	.686	52.	.852	72.	.884
13.	.564	33.	.775	53.	.804	73.	.895
14.	.690	34.	.774	54.	.855		
15.	.668	35.	.678	55.	.841		
16.	.619	36.	.753	56.	.816		
17.	.521	37.	.659	57.	.725		
18.	.646	38.	.676	58.	.796		
19.	.542	39.	.809	59.	.843		
20.	.121	40.	.767	60.	.823		

หมายเหตุ: ค่าความเชื่อมั่น = .987

แบบสัมภาษณ์การสนทนากลุ่ม
เรื่อง รูปแบบการดำเนินงานสถานักเรียนสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในกรุงเทพมหานคร

งานวิจัยในขั้นตอนนี้ดำเนินการถึงขั้นตอนสุดท้ายของการเก็บข้อมูล เป็นการเก็บข้อมูล เพื่อนำเสนอรูปแบบการดำเนินงานสถานักเรียนสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในกรุงเทพมหานคร และการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ โดยผู้เชี่ยวชาญ

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการสนทนากลุ่ม (Focus group discussion) ประกอบด้วยด้านกิจกรรมนักเรียน จำนวน 13 คน ได้แก่

1. ว่าที่ร้อยตรีณรงค์ ประจวบวัน	ผู้อำนวยการ โรงเรียน ชำนาญการพิเศษ โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ สตรีวิทยา 2
2. นายธีรวัฒน์ เลื่อนฤทธิ์	ผู้อำนวยการ โรงเรียน ชำนาญการพิเศษ โรงเรียนพุทธจักรวิทยา
3. นางสาวสุพร แก้วกล้าหาญ	รองผู้อำนวยการ โรงเรียน ชำนาญการ โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ เตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า
4. นายอลงกรณ์ อัสวโสรธรรม	อาจารย์คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง
5. นายณัฐฐเมธร์ คุณคณิต	ศึกษานิเทศก์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 1
6. นายเอกภพ พรหมสุทธิรักษ์	ศึกษานิเทศก์ชำนาญการ สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3
7. นายพิชญ ทongsืบสาย	นักวิชาการศึกษาชำนาญการพิเศษ กลุ่มส่งเสริมการจัดการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2
8. นายสมบัติ ไชยสร	ครู ชำนาญการ โรงเรียนนวมินทราชูทิศ กรุงเทพมหานคร
9. นายปราศรัย เจตสันต์	ครูโรงเรียนบางประกอกวิทยาคม
10. นายเพชร ทองม้วน	ครูโรงเรียนมัธยมวัดหนองแขม

11. นายกิตติศักดิ์ วันงาม	ครูโรงเรียนนวมินทราชินูทิศ เตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า
12. นายชนพล แซ่คู	ครูโรงเรียนวัดราชบพิธ
13. นายชลศรัณย์ มีดี	ครูโรงเรียนราชดำริ

ผลที่คาดหวังปลายทางจากการสนทนากลุ่ม (Focus group discussion) ครั้งนี้ เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมและประเมินความเป็นไปได้ในการนำรูปแบบการดำเนินงานสถานักเรียนสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในกรุงเทพมหานคร ไปใช้และนำข้อเสนอแนะมาประมวลผลและวิเคราะห์สรุปรูปแบบการดำเนินงานสถานักเรียนสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานต่อไป

แนวคำถาม มี 4 ข้อ ดังนี้

1. จากการนำเสนอรูปแบบการดำเนินงานสถานักเรียนสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในกรุงเทพมหานคร องค์กรประกอบที่ 1 การดำเนินงานส่งเสริมสถานักเรียนและประชาธิปไตยในโรงเรียน มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำไปใช้ในสถานศึกษาหรือไม่ ท่านมีข้อเสนอแนะอย่างไรบ้าง

1).....

2).....

2. จากการนำเสนอรูปแบบการดำเนินงานสถานักเรียนสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในกรุงเทพมหานคร องค์กรประกอบที่ 2 การมีส่วนร่วมของสถานักเรียนในการส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมของโรงเรียน มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำไปใช้ในสถานศึกษาหรือไม่ ท่านมีข้อเสนอแนะอย่างไรบ้าง

1).....

2).....

3. จากการนำเสนอรูปแบบการดำเนินงานสถานักเรียนสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในกรุงเทพมหานคร องค์กรประกอบที่ 3 การสร้างเครือข่ายความร่วมมือของสถานักเรียนกับชุมชน องค์กร ภาครัฐและเอกชนมีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำไปใช้ในสถานศึกษาหรือไม่ ท่านมีข้อเสนอแนะอย่างไรบ้าง

1).....

2).....

4. จากการนำเสนอรูปแบบการดำเนินงานสถานักเรียนสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในกรุงเทพมหานคร องค์ประกอบที่ 4 ผลการปฏิบัติงานของสถานักเรียนที่เป็นเลิศ มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำไปใช้ในสถานศึกษาหรือไม่ ท่านมีข้อเสนอแนะอย่างไรบ้าง

1).....

2).....

ภูมิหลังของผู้วิจัย (Researcher's background)

เนื่องจากการวิจัยเชิงคุณภาพนั้นผู้วิจัยถือเป็นเครื่องมือวิจัยประเภทหนึ่ง นักปราชญ์ ทางด้านการวิจัยเชิงคุณภาพจึงได้ตั้งข้อสังเกตว่า ภูมิหลังของผู้วิจัยมักจะมีบทบาทและอิทธิพลต่อ การออกแบบ การเก็บข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ (Merriam, 2009) ข้อสังเกตดังกล่าว เป็นที่ยอมรับในวงการ ดังจะเห็นได้จากกรณีที่นักวิจัยเชิงคุณภาพหลายคนได้อธิบายภูมิหลังของตน ไว้เป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัย เพื่อแจ้งผู้อ่านให้ตระหนักถึงอิทธิพลของภูมิหลังของผู้วิจัย (เช่น Prabjandee, 2014; Terman & Lahman, 2012) ดังนั้น เพื่อเป็นการสร้างความตระหนักให้แก่ผู้อ่าน ผู้วิจัยได้เขียนภูมิหลังของตนไว้โดยสังเขปดังนี้

ประวัติผู้วิจัย:

ว่าที่เรือตรีชนวรธรณ์ สุวรรณपाल ปัจจุบันอายุ 28 ปี เกิดเมื่อวันที่ 9 ธันวาคม พ.ศ. 2534 ภูมิลำเนาอยู่บ้านเลขที่ 333/160 หมู่ที่ 1 ตำบลท่าช้าง อำเภอเมืองจันทบุรี จังหวัดจันทบุรี 22000

จบการศึกษาชั้นประถมศึกษาจากโรงเรียนอนุบาลจันทบุรี จังหวัดจันทบุรี จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จากโรงเรียนสาธิต “พิบูลบำเพ็ญ” มหาวิทยาลัยบูรพา จังหวัดชลบุรี

จบการศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ปัจจุบันกำลังศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหาร การศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา และประกอบอาชีพเป็นข้าราชการครู ตำแหน่ง ครู โรงเรียนมัธยมวัดธาตุทอง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 กรุงเทพมหานคร รับผิดชอบการสอนรายวิชากลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม กิจกรรมลูกเสือ กิจกรรมนักศึกษาวิชาทหาร และงานส่งเสริมประชาธิปไตยและสถานักเรียน

เมื่อสมัยประถมศึกษา ผู้วิจัยเริ่มทำกิจกรรมของโรงเรียนในด้านวิชาการ ในการเป็นตัวแทน แข่งขันตอบปัญหาคณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ และทำกิจกรรมโครงการวิทยาศาสตร์ โดยได้รับการสนับสนุนจากครูและผู้ปกครอง ซึ่งขณะนั้นทำให้มีพื้นฐานความรู้ ระบบความคิด และได้พบ

กับเพื่อนใหม่ ๆ นอกจากในชั้นเรียน เมื่อศึกษาต่อในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จึงได้เข้าร่วมกิจกรรมชุมนุมโครงการวิทยาศาสตร์ ได้รับความไว้วางใจจากสมาชิกชุมนุมและอาจารย์ที่ปรึกษาให้ดำรงตำแหน่ง ประธานชุมนุม ตั้งแต่ศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 และส่งผลงานโครงการวิทยาศาสตร์เข้าประกวดในรายการต่าง ๆ ทุกปี นอกจากนี้ตั้งแต่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ได้รับการชักชวนจากเพื่อนให้เริ่มเล่นกีฬา จึงเข้าร่วมทีมวอลเลย์บอลของโรงเรียน และตั้งใจฝึกซ้อมอย่างจริงจัง ได้เรียนรู้การทำงานเป็นทีม การเชื่อใจซึ่งกันและกัน และความเชื่อมั่นในตนเอง และต่อมาได้รับการชักชวนจากครูให้เข้าร่วมทีมกรีฑาอีกหนึ่งอย่าง จนกระทั่งได้รับเหรียญรางวัลในการแข่งขันกีฬาอำเภอ กีฬาจังหวัด และการแข่งขันกีฬาสาธิตสามัคคี ทำให้เป็นที่ยอมรับในด้านการเล่นกีฬา อีกด้านหนึ่ง ด้วยบุคลิกความเป็นผู้นำ ชอบกิจกรรมผจญภัยและมีระเบียบวินัย จึงได้รับความไว้วางใจจากคณาจารย์ ให้เป็นหัวหน้านายหมู่ลูกเสือ และจัดตั้งลูกเสือกองพิเศษขึ้นในโรงเรียน โดยเป็นผู้วางแผนกิจกรรมและช่วยเหลือผู้กำกับในการเป็นพี่เลี้ยงในค่ายลูกเสือจนกระทั่งจบการศึกษา จึงทำให้รักและชอบในกิจกรรมลูกเสือตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา และเมื่อศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ได้สมัครเข้าเป็นนักศึกษาวิชาทหาร และก็ยังได้รับความไว้วางใจจากเพื่อน ผู้กำกับ และครูฝึกให้เป็นนักเรียนผู้บังคับบัญชา ทำหน้าที่ผู้ช่วยผู้กำกับและครูฝึกในการดูแลนักศึกษาวิชาทหารในการฝึก ทำให้เพิ่มพูนทักษะและบุคลิกภาพการเป็นผู้นำ ทำให้มีความเชื่อมั่นในตนเอง และอาสาทำกิจกรรมให้โรงเรียนเรื่อยมา และจากการได้ทำกิจกรรมที่หลากหลาย รวมทั้งการได้เข้าร่วมค่ายคนเป็อนชอลัก ครั้งที่ 1 ของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา อีกทั้งแรงบันดาลใจจากครอบครัว จึงตั้งเป้าหมายในการเรียนต่อในคณะศึกษาศาสตร์ และเป็นครูในอนาคต ซึ่งก่อนจบการศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ได้ทำกิจกรรมนักศึกษาวิชาทหาร กิจกรรมลูกเสือ เป็นนักกีฬาวอลเลย์บอลและนักกรีฑาของโรงเรียน เป็นประธานชุมนุมกิจกรรมของนักเรียน เป็นตัวแทนแข่งขันโครงการวิทยาศาสตร์ และตั้งใจศึกษาเล่าเรียนนับเวลาในการทำกิจกรรมระดับชั้นมัธยมศึกษา รวมระยะเวลา 6 ปี

ในปี พ.ศ. 2553 ผู้วิจัยได้เข้ามาศึกษาในระดับปริญญาตรี ณ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ในขณะที่อยู่ชั้นปีที่ 1 ได้รับความไว้วางใจจากเพื่อนในสาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมให้ดำรงตำแหน่ง ประธานสาขา และจากการเข้าร่วมกิจกรรมรับน้อง และเคยเข้าร่วมค่ายคนเป็อนชอลักของคณะศึกษาศาสตร์ จึงสมัครเข้าเป็นสมาชิกสโมสรนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ ช่วยงานในการจัดกิจกรรมของคณะ อีกทั้งยังได้ศึกษาวิชาทหารต่อในชั้นปีที่ 4 และ 5 ซึ่งได้รับความไว้วางใจให้ดำรงตำแหน่งประธานชมรมรักษาดินแดน ทำให้เริ่มรู้จักเพื่อน ๆ จากคณะต่าง ๆ ในมหาวิทยาลัยอย่างกว้างขวางและเป็นประสบการณ์ในการทำกิจกรรมส่วนกลางของมหาวิทยาลัย เมื่ออยู่มหาวิทยาลัยชั้นปีที่ 2 จึงลงรับสมัครเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภานิสิต โดยได้รับการเลือกตั้งให้เป็นสมาชิกสภานิสิต ในปีการศึกษา 2555 ได้รับมอบหมายจากสภานิสิตให้ดำรงตำแหน่งประธาน

คณะกรรมการฝ่ายการดำเนินงานของหน่วยกิจกรรม มีหน้าที่คอยติดตามและสนับสนุนการจัดกิจกรรมของหน่วยกิจกรรมส่วนกลางของมหาวิทยาลัยและสโมสรนิสิตของคณะต่าง ๆ และได้รับเลือกตั้งอีกครั้งในปีการศึกษา 2556 และได้รับความไว้วางใจจากสภานิสิตให้ดำรงตำแหน่งประธานสภานิสิต มหาวิทยาลัยบูรพา ทำให้เป็นที่ยอมรับในระดับมหาวิทยาลัย และได้รับโอกาสในการเข้าร่วมประชุมนิสิตนักศึกษาระดับชาติและระดับนานาชาติ เข้าร่วมกิจกรรมกับหน่วยงานต่าง ๆ เช่น ที่ประชุมอธิการบดีแห่งประเทศไทย สำนักงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ สำนักงานโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ เป็นต้น และจากคุณสมบัติ และผลงานดีเด่นที่ทำกิจกรรมตลอดการศึกษาระดับปริญญาตรี จึงได้รับคัดเลือกเป็นนิสิตรางวัลพระราชทาน ประจำปีการศึกษา 2556 นับเป็นเกียรติประวัติสูงสุดของชีวิตการเป็นนิสิตมหาวิทยาลัย และเมื่อขึ้นมหาวิทยาลัยชั้นปีที่ 5 ได้เข้ารับฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ณ โรงเรียนสาธิต “พิบูลบำเพ็ญ” มหาวิทยาลัยบูรพา จากประสบการณ์ทำกิจกรรมในโรงเรียนและร่วมมหาวิทยาลัย จึงรับการมอบหมายจากคณาจารย์ให้ช่วยจัดและดูแลกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียนและได้รับเชิญจากหน่วยกิจกรรมในมหาวิทยาลัยให้เป็นที่ปรึกษาในการจัดกิจกรรมอยู่เสมอ เหตุผลในการทำกิจกรรมเพราะมีความชื่นชอบในการทำกิจกรรม ได้รับแรงบันดาลใจจากครอบครัว ครู อาจารย์ และรุ่นพี่ ต้องการเพิ่มพูนประสบการณ์ในการทำงานกิจกรรมในระดับต่าง ๆ เป็นโอกาสในการพัฒนาตนเอง และต้องการพิสูจน์ตนเอง ได้รับการยอมรับจากบุคคลอื่น รวมระยะเวลาในการทำกิจกรรมระดับปริญญาตรี ตั้งแต่ชั้นปีที่ 1 จนสำเร็จการศึกษา เป็นระยะเวลา 5 ปี

เมื่อผู้วิจัยได้รับการบรรจุแต่งตั้งเป็นข้าราชการครู สอนในระดับมัธยมศึกษา โรงเรียนมัธยมวัดธาตุทอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 กรุงเทพมหานคร โดยนอกเหนือจากงานด้านการสอน ยังได้รับมอบหมายให้ทำหน้าที่ ผู้กำกับนักศึกษาวิชาทหาร หัวหน้ากิจกรรมลูกเสือ และหัวหน้างานส่งเสริมประชาธิปไตยและสภานักเรียน ซึ่งมีความรับผิดชอบโดยตรงในการดูแลกิจกรรมนักศึกษาวิชาทหาร กิจกรรมลูกเสือ และกิจกรรมสภานักเรียน จึงทำให้คลุกคลีอยู่กับงานกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง อีกทั้งได้รับเชิญเป็นวิทยากรในการอบรมสภานักเรียนในโรงเรียนหลายแห่ง ปัจจุบันผู้วิจัยดำรงตำแหน่ง ครู กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม โรงเรียนราชดำริ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 กรุงเทพมหานคร ซึ่งในงานวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีความสนใจศึกษาการดำเนินงานสภานักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษาและเพื่อหารูปแบบในการดำเนินงานสภานักเรียน เพื่อเป็นการพัฒนาการทำงานของสภานักเรียนงานฝ่ายกิจการนักเรียน และพัฒนาการจัดกิจกรรมของโรงเรียนต่อไป

ภาคผนวก ค

คู่มือการดำเนินงานสถานักเรียนสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในกรุงเทพมหานคร

คู่มือการดำเนินงานสภานักเรียน

สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
ในกรุงเทพมหานคร

ผลงานจากวิทยานิพนธ์
ของ
ว่าที่เรือตรีณวรรณ สุวรรณपाल
นิสิตหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

ความเป็นมาและความสำคัญ

เด็กและเยาวชนเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีค่ายิ่ง หากได้รับการพัฒนาและได้รับโอกาสให้ใช้ความสามารถอย่างเต็มศักยภาพ ย่อมเป็นกำลังสำคัญในการสืบทอดความเป็นชาติสามารถพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้า เทียบเท่านานาชาติอารยประเทศ เด็กและเยาวชนจึงเป็นความหวังในการจรจโรงชาติ ศาสนา พหุชนกษัตริย์ ภูมิปัญญา วัฒนธรรม รวมทั้งการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติให้อยู่คู่สังคมไทย องค์การสหประชาชาติได้มีการลงนามในปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิเด็ก ปีพุทธศักราช 2533 เพื่อให้การรับรองอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก โดยให้คำมั่นว่าจะให้การปกป้องคุ้มครองเด็กทุกคน ให้เจริญเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพ ภายใต้การดูแลเลี้ยงดูจากครอบครัวด้วยความรัก ความอบอุ่น ให้มีสุขภาพและคุณภาพชีวิตที่ดี โดยได้ให้การรับรองสิทธิพื้นฐานของเด็ก 4 ประการ คือสิทธิที่จะมีชีวิต (Right to life) สิทธิที่จะได้รับการปกป้อง (Right to be protected) สิทธิที่จะได้รับการพัฒนา (Right to be developed) และสิทธิที่จะมีส่วนร่วม (Right to participate) ด้วยความตระหนักถึงความสำคัญของเด็กและเยาวชนดังกล่าว สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจึงกำหนดแนวทางในการพัฒนากิจกรรมสถานักเรียน ให้โรงเรียนได้นำไปปฏิบัติให้เป็นรูปธรรมอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้บทบาทหน้าที่ความเป็นพลเมืองและวิถีประชาธิปไตยอันได้แก่ คารวธรรม สามัคคีธรรม ปัญญาธรรม รวมทั้งหลักธรรมาภิบาล การมีจิตอาสาและพัฒนาตนเองได้อย่างเต็มศักยภาพอันจะส่งผลต่อคุณลักษณะอันพึงประสงค์บนพื้นฐานตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง พร้อมก้าวสู่ความเป็นสากลและเตรียมคนเข้าสู่ประชาคมอาเซียนโดยความร่วมมือของทุกภาคี เครือข่ายการดำเนินงานสถานักเรียนเปรียบเสมือนเวทีสำหรับฝึกให้นักเรียนเป็นนักประชาธิปไตย อย่างแท้จริง คือ รู้จักการเป็นผู้ให้ ผู้รับ ผู้นำ และผู้ตามที่ดี มีความรับผิดชอบในหน้าที่และเป็นประโยชน์ในการปกครองโดยช่วยแบ่งเบาภาระของครูได้เป็นอย่างมาก อีกทั้งยังเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้และเข้าใจวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตย มุ่งเน้นให้เด็กคิดเป็น ทำเป็นแก้ปัญหาเป็น เป็นสมาชิกที่ดีของสังคม และส่งเสริมความสามัคคีในหมู่คณะ อีกทั้งส่งเสริมการเรียนการสอนตามหลักสูตรปัจจุบันที่มุ่งเน้นความเป็นไทย ความเป็นพลเมืองที่ดีของชาติตังนั้น สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษา ซึ่งมีหน้าที่ในการส่งเสริม สนับสนุนการจัดการศึกษา จะต้องขับเคลื่อนกิจกรรมสถานักเรียนสู่สถานศึกษาอย่างเป็นรูปธรรม (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, หน้า 3, 2559)

สถานักเรียนจึงเป็นองค์กรหนึ่งซึ่งเป็นกลไกสำคัญที่จะช่วยพัฒนาโรงเรียนตามกระบวนการ นิติธรรม และองค์กรที่ปลูกฝังทัศนคติ ค่านิยม ความเป็นประชาธิปไตย มีจิตวิญญาณในการใช้ ธรรมาภิบาล การดำเนินงานของสถานักเรียนเป็นการส่งเสริมการประกันคุณภาพนักเรียนตาม นโยบายที่ว่าเร่งรัดพัฒนาการศึกษา ทั้งด้าน การบริหาร การเรียนการสอน และด้านผู้เรียนให้เกิด คุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาที่มีคุณลักษณะที่พึง ประสงค์ตามเกณฑ์การประเมินคุณภาพ นักเรียน ตามแนวทางการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงได้กำหนดมาตรการและแนวทางในการดำเนินงานกิจกรรมสถานักเรียนไว้ โดยให้สถานศึกษา ดำเนินการจัดตั้งสถานักเรียน และส่งเสริม สนับสนุน สถานักเรียนได้มีโอกาสมีส่วนร่วมในกิจกรรม อย่างต่อเนื่อง ตลอดจนนิเทศ กำกับติดตาม และประเมินผลอย่างต่อเนื่อง (สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2558)

คู่มือการดำเนินงานสถานักเรียน

สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในกรุงเทพมหานคร

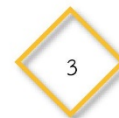

2

จากความสำเร็จข้างต้น ผู้บริหารสถานศึกษานับว่าเป็นบุคลากรที่สำคัญในการขับเคลื่อนกิจกรรมสถานักเรียนในสถานศึกษาให้เกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรม เพื่อตอบสนองให้เด็กและเยาวชนเป็นพลเมืองดี มีคุณธรรม มีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ผู้เขียนจึงมุ่งที่จะศึกษารูปแบบและจำทำเป็น คู่มือการดำเนินงานสถานักเรียนสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในกรุงเทพมหานคร เพื่อเป็นกรอบและแนวทางสำหรับการดำเนินงานสถานักเรียนอย่างเป็นรูปธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้รับผิดชอบ และสถานักเรียนต่อไป

คู่มือการดำเนินงานสถานักเรียน

สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในกรุงเทพมหานคร

วัตถุประสงค์

1. เพื่อส่งเสริมให้มีการวางแผน การปฏิบัติและประเมินผลการดำเนินงานสถานักเรียนอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ
2. เพื่ออธิบายแนวทางในการดำเนินงานสถานักเรียนตามมาตรการของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างเป็นระบบและมีขั้นตอนอย่างเป็นรูปธรรม

ขอบเขต

คู่มือการดำเนินงานสถานักเรียนสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในกรุงเทพมหานคร มีขอบเขตของเนื้อหาครอบคลุมตั้งแต่กระบวนการวางแผน กระบวนการปฏิบัติ ตลอดจนกระบวนการประเมินผล ในการดำเนินงาน 4 องค์ประกอบ ประกอบด้วย การส่งเสริมสถานักเรียนและประชาธิปไตยในโรงเรียน การมีส่วนร่วมของสถานักเรียนในการส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมของโรงเรียน การสร้างเครือข่ายความร่วมมือของสถานักเรียนกับชุมชน องค์กร ภาครัฐและเอกชน และ ผลการปฏิบัติงานของสถานักเรียนที่เป็นเลิศ รวมถึงเอกสารและข้อมูลที่เกี่ยวข้องโดยรวบรวม วิเคราะห์ และสังเคราะห์ข้อมูลจากโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในกรุงเทพมหานคร

คำจำกัดความ

1. สถานักเรียน หมายถึง องค์กรที่โรงเรียนเปิดโอกาสให้นักเรียนเลือกคณะกรรมการของตนขึ้นมาเป็นตัวแทนของนักเรียนทั้งโรงเรียน ทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่ได้รับมอบหมายจากทางโรงเรียนและในส่วนตัวเป็นความคิดเห็นของคณะกรรมการบริหารสถานักเรียนตามที่ทางโรงเรียนเห็นชอบ
2. รูปแบบการดำเนินงานสถานักเรียน หมายถึง แนวปฏิบัติการทำงานสถานักเรียนประกอบด้วย
  - 2.1 การดำเนินงานส่งเสริมสถานักเรียนและประชาธิปไตยในโรงเรียน หมายถึง การส่งเสริมประชาธิปไตยของโรงเรียน การแสดงที่มาและกำหนดบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานักเรียน และการบูรณาการกับกลุ่มสาระต่างๆ
  - 2.2 การมีส่วนร่วมของสถานักเรียนในการส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมของโรงเรียน หมายถึง กระบวนการทำงานของสถานักเรียนในการจัดกิจกรรมด้านต่างๆที่แสดงถึงการมีส่วนร่วมของนักเรียน และมีการประเมิน สรุปและรายงานผลการจัดกิจกรรมอย่างชัดเจน
  - 2.3 การสร้างเครือข่ายความร่วมมือของสถานักเรียนกับชุมชน องค์กร ภาครัฐและเอกชน หมายถึง การดำเนินงานและการสนับสนุนระหว่างโรงเรียน ชุมชน องค์กรภาครัฐและเอกชน
  - 2.4 ผลการปฏิบัติงานของสถานักเรียนที่เป็นเลิศ หมายถึง โครงการ นวัตกรรม ระบบบริหาร วิธีการ ให้บรรลุเป้าหมายสูงสุด และมีการปฏิบัติต่อเนื่อง

คู่มือการดำเนินงานสถานักเรียน

สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในกรุงเทพมหานคร

3. โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ใน กรุงเทพมหานคร หมายถึง โรงเรียนจัดการศึกษาตั้งแต่ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 และ เขต 2

**รูปแบบการดำเนินงานสถานักเรียนสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในกรุงเทพมหานคร**

คู่มือการดำเนินงานสถานักเรียน

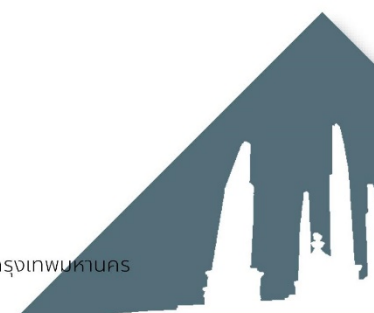
สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในกรุงเทพมหานคร

องค์ประกอบที่ 1
การดำเนินงานส่งเสริมสถานักเรียน
และประชาธิปไตยในโรงเรียน

คู่มือการดำเนินงานสถานักเรียน

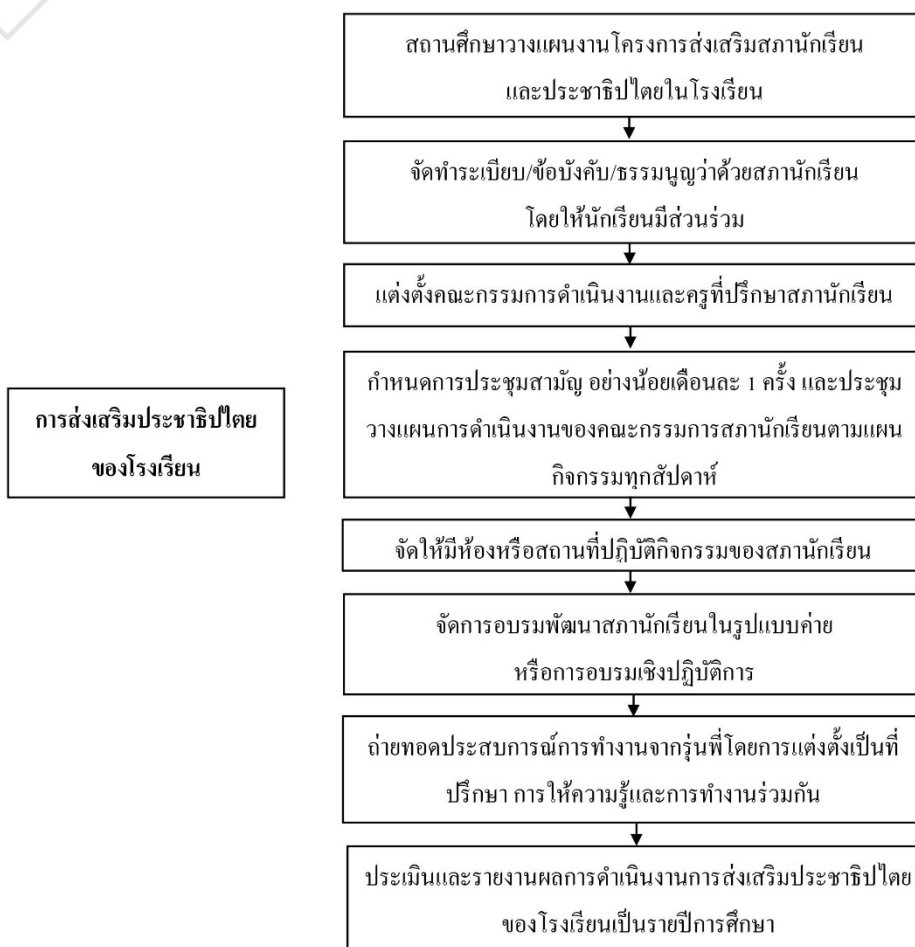
สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในกรุงเทพมหานคร

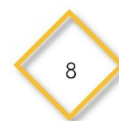

รูปแบบการดำเนินงานส่งเสริมประชาธิปไตยของโรงเรียน

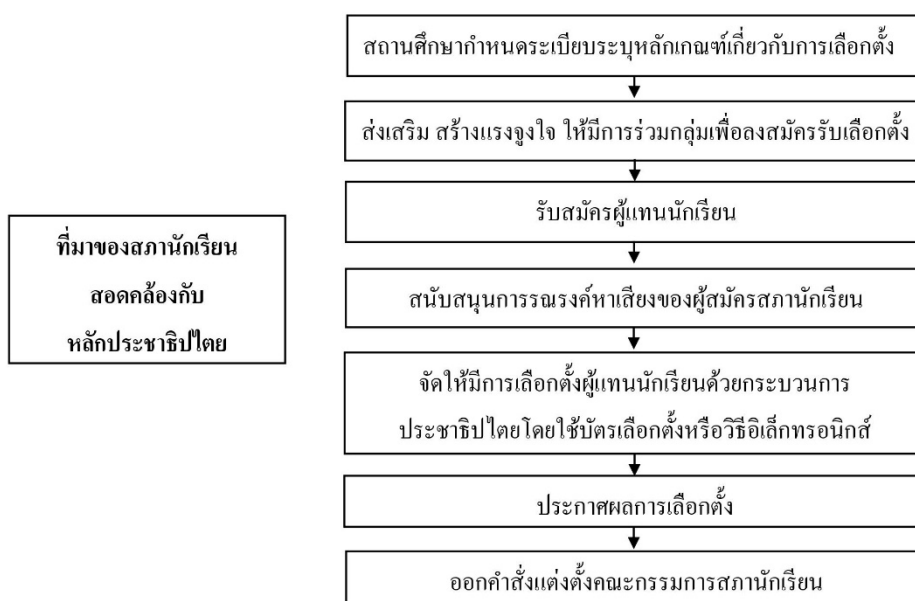

คู่มือการดำเนินงานสถานักเรียน

สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในกรุงเทพมหานคร

รูปแบบการดำเนินงานที่มาของสถานักเรียนสอดคล้องกับหลักประชาธิปไตย

วิธีการและขั้นตอนการดำเนินงาน

การได้มาซึ่งสถานักเรียนของแต่ละโรงเรียนนั้น จะต้องเป็นไปตามระเบียบ/ข้อบังคับ/ธรรมเนียมว่าด้วยสถานักเรียนของแต่ละโรงเรียนจะต้องกำหนดรูปแบบหรือองค์ประกอบของสถานักเรียนไว้เช่น สมาชิกสถานักเรียนที่ได้มาจากการดำเนินการเลือกตั้งในระดับโรงเรียน อาจจะต้องเลือกตั้งแบบเป็นทีม หรือเป็นรายบุคคล ที่ลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นประธานสถานักเรียน มีการกำหนดตำแหน่งจำนวนคณะกรรมการ บทบาทหน้าที่และคุณสมบัติต่างๆ ของผู้ที่จะเข้ามาทำหน้าที่ในสถานักเรียน

สำหรับที่มาของสถานักเรียน โรงเรียนควรมีการดำเนินงาน โดยเริ่มจากการแต่งตั้งคณะครูที่ปรึกษากิจกรรมสถานักเรียนของโรงเรียน เพื่อศึกษาหาความรู้วางแผนการดำเนินงาน ศึกษาแนวทางการดำเนินงานสถานักเรียนจัดทำระเบียบ/ข้อบังคับ/ธรรมเนียมของโรงเรียน ว่าด้วยสถานักเรียน โดยคณะครูที่ปรึกษาสนับสนุนให้มีการตั้งพรรค/กลุ่ม เพื่อส่งเสริม

คู่มือการดำเนินงานสถานักเรียน

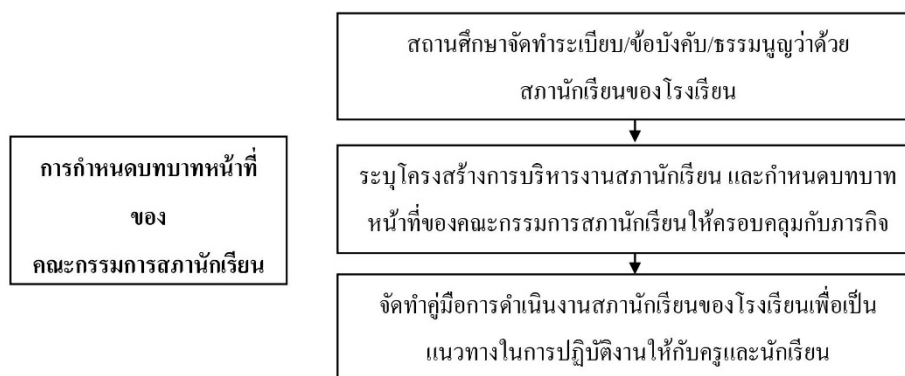
สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในกรุงเทพมหานคร

กิจกรรมเลือกตั้งสถานักเรียน โรงเรียนมีการดำเนินการรับสมัครตัวแทนสถานักเรียน เปิดโอกาสให้มีการณรงค์หาเสียงเลือกตั้งผู้แทนนักเรียนเพื่อเข้าไปทำหน้าที่ในสถานักเรียน ดำเนินการเลือกตั้งผู้แทนนักเรียน โดยเปิดโอกาสให้นักเรียนทุกคนในโรงเรียนเข้ามามีส่วนร่วม มีการนับคะแนน ตลอดจนประกาศผล การเลือกตั้งอย่างเป็นทางการ และสุดท้าย โรงเรียนต้องออกคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสถานักเรียน

รูปแบบการดำเนินงานการกำหนดบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานักเรียน

บทบาทหน้าที่ของสถานักเรียนเป็นผู้นำในการปฏิบัติกิจกรรมในโรงเรียนที่เป็นประโยชน์ต่อนักเรียนและส่วนรวม รวมถึงเป็นกลไกสำคัญให้นักเรียนเห็นคุณค่าของระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ประกอบกับโรงเรียนได้มีระเบียบ/ข้อบังคับ/ธรรมนูญว่าด้วยสถานักเรียนไว้ตามบริบทของแต่ละโรงเรียน ดังนั้น ในการจัดโครงสร้างสถานักเรียนของโรงเรียน จึงควรพิจารณาจากกรอบภาระงานและควรกำหนดโครงสร้างสถานักเรียน ดังนี้

1. ตรวจสอบภารกิจ/โครงสร้าง ตรวจสอบและกำหนดการดำรงตำแหน่ง
2. คณะกรรมการตามโครงสร้างฯ ออกคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสถานักเรียน
3. ประชุมคณะกรรมการสถานักเรียน/ “ชี้แจง” กรอบภาระงาน
4. ปฏิบัติงานตามกรอบภารกิจ/คำสั่ง

คู่มือการดำเนินงานสถานักเรียน

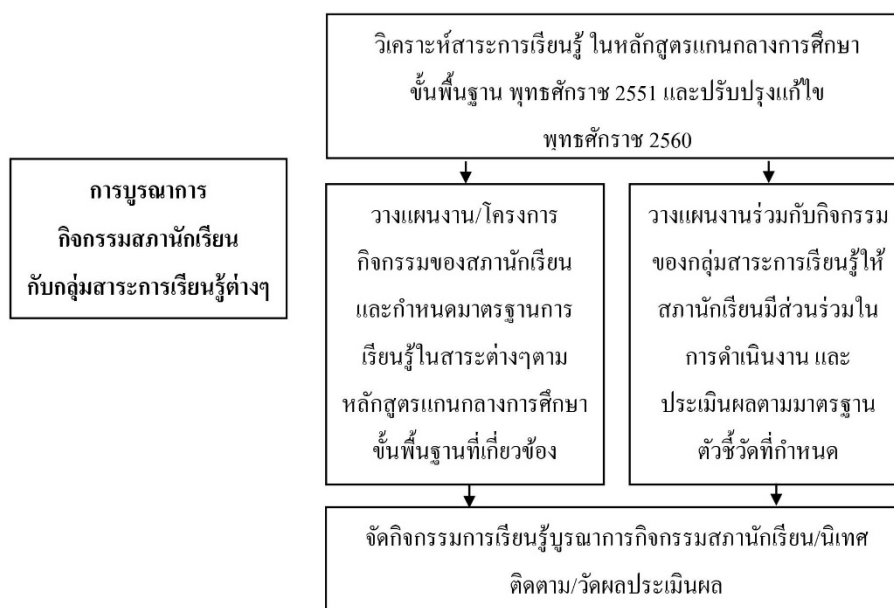
สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในกรุงเทพมหานคร

โดยทั่วไปโครงสร้างและรูปแบบของสถานักเรียนแต่ละโรงเรียนจะประกอบด้วยสมาชิกในสถานักเรียนสองลักษณะคือ สมาชิกสถานักเรียนที่ได้มาจากการดำเนินการเลือกตั้งในระดับโรงเรียน อาจจะเลือกตั้งแบบเป็นทีมหรือเป็นรายบุคคล ที่ลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นประธานสถานักเรียน และคณะกรรมการที่มาจากการเลือกตั้งในระดับชั้นเรียน เพื่อเป็นตัวแทนของนักเรียนเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการสถานักเรียนด้วย ขนาดและจำนวนของสมาชิกสถานักเรียนนั้น ให้เป็นไปตามระเบียบ/ข้อบังคับ/ธรรมนูญของโรงเรียน

หากโรงเรียนเห็นสมควรที่จะเปิดโอกาสให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานกิจกรรมสถานักเรียน โรงเรียนอาจจะกำหนดให้สถานักเรียนมีคณะกรรมการฝ่ายต่างๆ ที่สอดคล้องกับโครงสร้าง แต่ทั้งนี้ต้องมีการกำหนดจำนวน บทบาทหน้าที่ ของคณะกรรมการนั้นไว้ในระเบียบ/ข้อบังคับ/ธรรมนูญว่าด้วยสถานักเรียนด้วย

รูปแบบการดำเนินงานการบูรณาการกิจกรรมสถานักเรียนกับกลุ่มสาระการเรียนรู้

คู่มือการดำเนินงานสถานักเรียน

สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในกรุงเทพมหานคร

การบริหารจัดการการจัดการเรียนรู้บูรณาการสาระการเรียนรู้ของสถานศึกษา

การบริหารจัดการการจัดการเรียนรู้บูรณาการสาระการเรียนรู้ของสถานศึกษาให้ประสบผลสำเร็จระดับโรงเรียน ควรดำเนินการ ดังนี้

แนวปฏิบัติระดับชั้นเรียน

- 1) ครูแต่ละระดับชั้น ศึกษาและทำความเข้าใจหลักสูตร และการออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
- 2) ศึกษาและทำความเข้าใจการจัดการเรียนรู้บูรณาการสาระการเรียนรู้ของสถานศึกษา และวิธีการจัดการเรียนรู้บูรณาการสาระการเรียนรู้
- 3) ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างๆ ในระดับชั้นเดียวกันร่วมกันประชุมวิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดร่วมกันจัดทำหน่วยการเรียนรู้บูรณาการสาระการเรียนรู้ของสถานศึกษา และวางแผนจัดการเรียนรู้ตลอดภาคเรียน/ปีการศึกษา
- 4) วางแผนและออกแบบการวัด และประเมินผลการจัดการเรียนรู้
- 5) นำแผนการจัดการเรียนรู้บูรณาการสาระการเรียนรู้ของสถานศึกษาไปปฏิบัติ
- 6) ใช้การนิเทศภายในเป็นเครื่องมือในการปรับปรุง จัดให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผลการปฏิบัติเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้บูรณาการสาระการเรียนรู้ของสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพ
- 7) รายงานผลการจัดการเรียนรู้บูรณาการสาระการเรียนรู้ของสถานศึกษาเพื่อการพัฒนาอย่างต่อเนื่องเป็นรายภาค/รายปี

ประโยชน์และความสำคัญของการจัดการเรียนรู้บูรณาการสาระการเรียนรู้ของสถานศึกษา

- 1) เป็นการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับการดำเนินชีวิตจริง เพราะในชีวิตประจำวัน การทำกิจกรรมต่างๆ ไม่ได้แยกส่วนในการใช้องค์ความรู้แต่ใช้ความรู้ที่หลากหลายสาขาที่มีความสัมพันธ์กันต่อการทำเรื่องใดเรื่องหนึ่งและมีการบูรณาการองค์ความรู้ที่สอดคล้องกันจนงานหรือกิจกรรมที่สำเร็จ
- 2) ทำให้ครูผู้สอนตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างๆ มีกระบวนการทำงานร่วมกัน มีแนวทางการจัดการเรียนรู้บูรณาการสาระการเรียนรู้ของสถานศึกษาที่เกิดจากการวางแผน การจัดการเรียนการสอนร่วมกันอย่างมีระบบครบวงจรตั้งแต่หลักสูตร การจัดการเรียนรู้การวัดผลและประเมินผล
- 3) เป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งเสริมสร้างสมรรถนะที่สำคัญของผู้เรียน การใฝ่หาความรู้รู้จักคิดวิเคราะห์และมีคุณธรรมจริยธรรม
- 4) ทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้แบบบูรณาการเป็นองค์รวม ลดการใช้เวลาเรียนที่มีความซ้ำซ้อนของเนื้อหาและภาระงาน และมีโอกาสทำกิจกรรมนอกห้องเรียนมากขึ้น
- 5) ช่วยให้ผู้เรียนเชื่อมโยงความรู้ในห้องเรียนกับความรู้นอกห้องเรียนเข้าด้วยกัน อย่างกลมกลืน ไม่เรียนรู้แบบแยกส่วน ก่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจในสิ่งที่เรียนมากขึ้น
- 6) ทำให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงความรู้เก่ากับความรู้ใหม่ด้วยวิธีการที่หลากหลาย

คู่มือการดำเนินงานสถานศึกษา

สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในกรุงเทพมหานคร

- 7) ทำให้ลดภาระงานและเวลาในการเรียนรู้ในห้องเรียน
- 8) ช่วยให้ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง
- 9) ช่วยให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับไปใช้ในการดำเนินชีวิตได้

การจัดการเรียนรู้บูรณาการสาระการเรียนรู้ของสถานักเรียน

การจัดการเรียนรู้บูรณาการ กลุ่มสาระการเรียนรู้กับกิจกรรมสถานักเรียน เป็นการจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงระหว่างหลักสูตรสถานศึกษากระบวนการจัดการเรียนรู้การวัดและประเมินผลอย่างสอดคล้องสัมพันธ์กัน เพื่อพัฒนาให้ผู้เรียนเชื่อมโยงความรู้ความคิด ทักษะ และประสบการณ์อย่างหลากหลาย สามารถสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเองนำองค์ความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างสอดคล้องกับความเป็นจริง ซึ่งเป็นทักษะที่จำเป็นของโลกในศตวรรษที่ 21 เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพด้วยการวางแผนและดำเนินการ ดังนี้

- 1) วิเคราะห์หลักสูตร
- 2) กำหนดเนื้อหา/สาระการเรียนรู้
- 3) กำหนดเวลา/กำหนดการสอน
- 4) จัดทำโครงสร้างหน่วยการเรียนรู้บูรณาการจัดการเรียนรู้

คู่มือการดำเนินงานสถานักเรียน

สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในกรุงเทพมหานคร

องค์ประกอบที่ 2
การมีส่วนร่วมของสถานักเรียน
ในการส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมของโรงเรียน

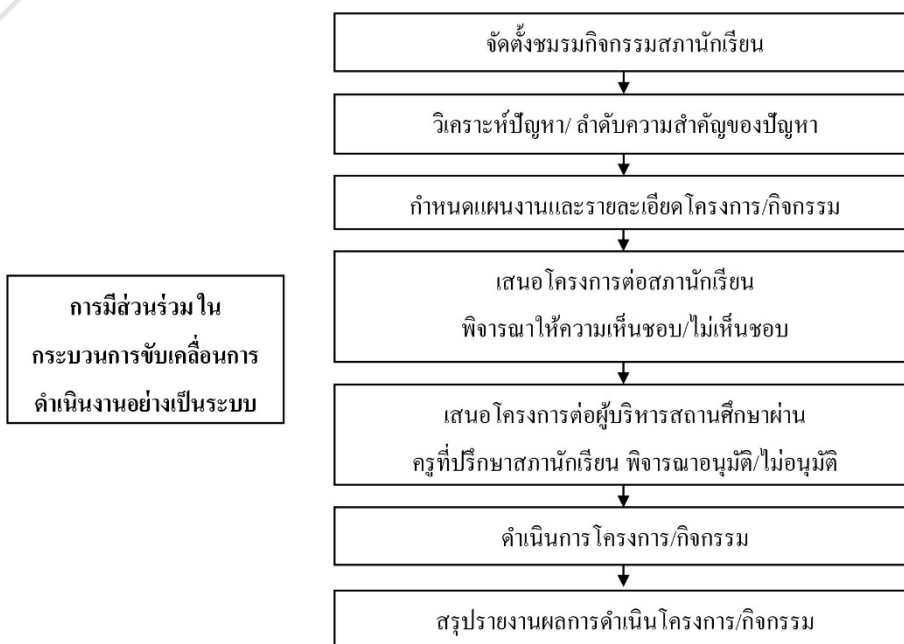
คู่มือการดำเนินงานสถานักเรียน

สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในกรุงเทพมหานคร

รูปแบบสถานักเรียนมีส่วนร่วม ในกระบวนการขับเคลื่อนการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ

การเสนอโครงการ

โครงการเป็นกิจกรรมการวางแผนเพื่อพัฒนาและแก้ไขปัญหาการดำเนินงานกิจกรรม สถานักเรียน โดยการมีส่วนร่วมของสถานักเรียนให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ มีองค์ประกอบดังนี้

1. ชื่อโครงการ
2. วัตถุประสงค์

เพื่อให้สถานักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจ และวิธีการในการเสนอโครงการเพื่อขอรับงบประมาณจาก โรงเรียน/หน่วยงาน/เครือข่ายอื่นๆ สนับสนุนการดำเนินงานกิจกรรมสถานักเรียน

3. ขั้นตอนการปฏิบัติ

- 3.1 สถานักเรียนระดมปัญหาเพื่อจัดทำโครงการ
- 3.2 จัดทำรายละเอียดโครงการ
- 3.3 เสนอโครงการต่อสถานักเรียน
- 3.4 สถานักเรียนร่วมกันพิจารณาวางแผนให้ความเห็นชอบ
- 3.5 ประธานสถานักเรียนเสนอโครงการต่อโรงเรียน/หน่วยงาน/เครือข่ายอื่นๆ เพื่ออนุมัติ

โครงการ

คู่มือการดำเนินงานสถานักเรียน

สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในกรุงเทพมหานคร

- 3.6 โรงเรียน/หน่วยงาน/เครือข่ายอื่นๆ อนุมัติโครงการ
- 3.7 ดำเนินงานตามโครงการ
- 3.8 สรุปผลรายงานผลการดำเนินงาน

รูปแบบการประชุมสถานักเรียน

รูปแบบและการกำหนดระเบียบวาระการประชุมคำว่า “ระเบียบวาระ” หมายความว่า ลำดับรายการที่กำหนดไว้เสนอที่ประชุม (พจนานุกรมฉบับ ราชบัณฑิตยสถาน ๒๕๔๒ : ๖๗๔) คำนี้ จึงใช้สำหรับการประชุมโดยเฉพาะ บางหน่วยงานใช้คำว่า “วาระ” ซึ่งอาจเพราะเห็นว่าเป็นคำสั้นๆ แต่คำนี้ใช้เพราะเห็นว่าเป็นคำสั้นๆ แต่คำนี้ควรใช้เฉพาะในภาษาพูดเท่านั้นไม่ควรใช้ในรายงานการประชุม เพราะไม่ได้มีความหมายเกี่ยวการประชุมแต่อย่างใดระเบียบวาระการประชุมมีความสำคัญหลายประการ กล่าวคือ ทำให้ผู้เข้าประชุมทราบขอบเขตของการประชุมและทราบประเด็นล่วงหน้า สามารถเตรียมข้อมูลและความคิดเห็นเพื่อเสนอที่ประชุม หากไม่เข้าประชุมควรมอบหมายผู้ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนั้นๆ เข้าประชุมแทนนอกจากนั้นยังเป็นการจัดระเบียบการประชุมให้ตามไป ตามลำดับ ป้องกันการพูดข้ามระเบียบวาระหรืออภิปรายนอกเรื่อง ประธานสามารถจัดแบ่งเวลาให้เหมาะสมกับระเบียบวาระต่างๆ หากไม่มีระเบียบวาระชัดเจน อาจมีอภิปรายมากเกินไปทำให้ไม่สามารถประชุมให้แล้วเสร็จตามเวลาที่กำหนด

การประชุมเป็นกิจกรรมที่ทำให้บุคลากรในองค์กรเกิดความเข้าใจที่ตรงกัน ได้รวบรวมความคิดเห็น วิเคราะห์แก้ปัญหาต่างๆ จากสมาชิกอย่างทั่วถึง สมาชิกผู้ประชุมต้องรู้บทบาทหน้าที่ของตน ทั้งผู้ทำหน้าที่ประธาน

ต้องสามารถใช้เทคนิคในการนำและควบคุมการประชุมเพื่อให้ผู้เข้าประชุมมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น มีการเสนอความคิดเห็นที่ทำให้เกิดการยอมรับและเป็นประโยชน์ต่อองค์กร

๑. การจัดรูปแบบโต๊ะประชุม

๑.๑ โต๊ะประชุมของสถานักเรียน หรือ คณะกรรมการบริหารสถานักเรียน กับโต๊ะของครูที่ปรึกษา หรือ ผู้เข้าร่วมประชุมอื่นที่สถานักเรียนเชิญเข้าร่วมประชุมด้วยในครั้งนั้น ต้องแยกออกจากกัน

๑.๒ ต้องมีป้ายชื่อ –สกุล ตำแหน่งของคณะกรรมการสถานักเรียน/ครูที่ปรึกษา

๑.๓ การจัดโต๊ะประชุมเพื่อให้เกิดความสะดวกในการนั่งประชุม และเพื่อให้ผู้เข้าร่วมประชุมทุกคนสามารถมองเห็นประธาน รองประธาน และเลขานุการ รวมถึงผู้เข้าร่วมประชุมคนอื่นๆ การจัดโต๊ะประชุมมีหลายรูปแบบ แบบการจัดประชุมที่เป็นที่นิยมใช้ มีใช้ ๕ แบบ ดังนี้

แบบที่ ๑ จัดแบบตัวอักษรโอในภาษาอังกฤษ (I)

แบบที่ ๒ จัดแบบตัวอักษรยูในภาษาอังกฤษ (U)

แบบที่ ๓ จัดแบบตัวอักษรทีในภาษาอังกฤษ (T)

แบบที่ ๔ จัดแบบตัวอักษรโอในภาษาอังกฤษ (O)

แบบที่ ๕ จัดแบบเกือกม้า

แบบที่ ๖ จัดแบบรูปครึ่งวงกลม

คู่มือการดำเนินงานสถานักเรียน

สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในกรุงเทพมหานคร

แบบที่ ๗ จัดแบบรูปสี่เหลี่ยม
แบบที่ ๘ จัดแบบชั้นเรียน
แบบที่ ๙ จัดแบบออดิโอเทเลียม (โรงภาพยนตร์)

๒. รูปแบบและการกำหนดระเบียบวาระการประชุม

๒.๑ รูปแบบการประชุมที่เป็นทางการ ได้กำหนดระเบียบวาระไว้ ดังนี้

ระเบียบวาระที่ ๑ เรื่อง ประธานแจ้งที่ประชุมทราบ

๑.๑ .....

๑.๒ .....

ฯลฯ

ระเบียบวาระที่ ๒ เรื่อง รับรองรายงานการประชุม ครั้งที่ ..... /.....

๒.๑ .....

๒.๒ .....

ฯลฯ

ระเบียบวาระที่ ๓ เรื่อง เสนอที่ประชุมทราบ

๓.๑ .....

๓.๒ .....

ฯลฯ

ระเบียบวาระที่ ๔ เรื่อง เสนอที่ประชุมพิจารณา

๔.๑ .....

๔.๒ .....

ฯลฯ

ระเบียบวาระที่ ๕ เรื่อง อื่นๆ

๕.๑ .....

๕.๒ .....

ฯลฯ

๒.๒ รูปแบบที่ไม่เป็นทางการ ที่ประชุมอาจกำหนดรูปแบบง่ายๆ โดยไม่ต้องมีระเบียบวาระครบถ้วนในการประชุม หรือ การประชุมเฉพาะกลุ่มงาน (หัวข้อการประชุมเพียงแต่เรียงลำดับ ๑-๒-๓-๔-๕)

๒.๓ รูปแบบที่หน่วยงานกำหนด บางหน่วยงานอาจกำหนดรูปแบบเฉพาะ เช่น เพิ่มระเบียบวาระ “เรื่องทักท้วง” ในกรณีที่เป็นเรื่องพิจารณาตามปกติประจำทุกครั้ง ไม่ต้องมีการอภิปราย หากไม่มีการทักท้วงก็ถือว่าเห็นชอบ ทั้งนี้ เพื่อประหยัดเวลาในการประชุม

๓. ขั้นตอนการประชุม

๓.๑ ระเบียบวาระที่ ๑

เรื่องที่ประชุมแจ้งให้ที่ประชุมทราบ

เมื่อประธานกล่าวเปิดประชุมแล้วหากไม่มีเรื่องแจ้งเพื่อทราบก็เขียนว่า “ไม่มี” ระเบียบวาระที่ ๑ นี้ ไม่ต้องมีการ “ลงมติ” เพราะไม่ใช่เรื่องพิจารณา แต่อาจมี “ข้อสังเกต” ได้ ระเบียบวาระนี้จะ

คู่มือการดำเนินงานสภานักเรียน

สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในกรุงเทพมหานคร

ลงท้ายว่า “ที่ประชุมรับทราบ” ที่ประชุมบางแห่งใช้คำว่า “เรื่องแจ้งเพื่อทราบ” ซึ่งไม่ชัดเจนว่าผู้ใดแจ้ง บางแห่งนำระเบียบวาระที่ ๓ มารวมด้วย คือกรรมการต่างๆ แจ้งหรือรายงานที่ประชุมด้วยซึ่งอาจทำให้สับสนนั้นหากเป็นการประชุมที่สำคัญควรแยกระเบียบวาระที่ ๑ ให้ประธาน เป็นผู้แจ้ง

๓.๒ ระเบียบวาระที่ ๒ เรื่องการรับรองรายงานการประชุม

ประธานจะเป็นผู้เสนอให้ที่ประชุมพิจารณารายงานการประชุมครั้งที่ผ่านมา หรือประธานมอบหมายให้เลขานุการแจ้งให้ที่ประชุมทราบ โดยอาจพิจารณาที่ละหน้าในกรณีที่มิได้แจกเล่มหน้าหรือรวบยอดทั้งฉบับในกรณีที่แจกเล่มหน้าแล้ว หากมีผู้เสนอแก้ไขเลขานุการจะต้องบันทึกข้อความที่แก้ไขใหม่อย่างละเอียด และข้อความใหม่จะต้องปรากฏในรายงานการประชุมครั้งใหม่ด้วย ระเบียบวาระนี้ลงท้ายว่า “ที่ประชุมพิจารณาแล้วรับรองรายงานการประชุมครั้งที่ ..... โดยไม่มีการแก้ไข (หรือ มีการแก้ไข)” การรับรองรายงานการประชุมอาจทำได้ ๓ วิธี ดังนี้

๑) รับรองในการประชุมครั้งนั้น ใช้สำหรับกรณีเรื่องเร่งด่วนให้ประธานหรือเลขานุการของที่ประธานอ่านสรุปมติให้ที่ประชุมพิจารณารับรอง

๒) รับรองในการประชุมครั้งต่อไป ประธานหรือเลขานุการเสนอรายงานการประชุมครั้งที่แล้วมาให้ที่ประชุมพิจารณารับรอง

๓) รับรองโดยการแจ้งเวียนใช้ในกรณีที่ไม่มีการประชุมครั้งต่อไป หรือมีแต่ยังกำหนดเวลาประชุม ครั้งต่อไปไม่ได้ หรือ มีระยะเวลาห่างจากการประชุมครั้งนั้นนานมากให้เลขานุการส่งรายงานการประชุมไปให้บุคคล ในคณะกรรมการพิจารณารับรองภายในระยะเวลาที่กำหนด

๓.๓ ระเบียบวาระที่ ๓ เรื่องเสนอที่ประชุมทราบ

บางแห่งใช้คำว่า “เรื่องสืบเนื่อง” คือ สืบเนื่องจากการประชุมครั้งที่แล้วเป็นการ รายงานผลการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายในการประชุมครั้งก่อนๆ แต่การใช้คำว่า “เรื่องสืบเนื่อง” อาจทำให้เกิดความผิดพลาดโดยมีการนำเรื่องที่เลื่อนจากการพิจารณาครั้งก่อนมาพิจารณาและลงมติในระเบียบวาระนี้ทำให้สับสนกับระเบียบวาระที่ ๔ ซึ่งเป็นเรื่องพิจารณาโดยเฉพาะในการประชุม ส่วนใหญ่ระเบียบวาระที่ ๓ เป็นเรื่องที่จะประชุมจะรายงานผลงานหรือเรื่องราวสำคัญในหน่วยงานของตนที่ประชุมเพียงแต่ “รับทราบ” หรือ “มีข้อสังเกต” เช่นเดียวกับระเบียบวาระที่ ๑

๓.๔ ระเบียบวาระที่ ๔ เรื่องเสนอที่ประชุมพิจารณา

ระเบียบวาระนี้เป็นหัวใจของการประชุม เลขานุการจะต้องส่งข้อมูลประกอบพิจารณาให้คณะกรรมการให้ศึกษาล่วงหน้าหากข้อมูลมากจะต้องสรุปสาระสำคัญให้คณะกรรมการอ่านด้วยหัวข้อต่างๆ ที่จะนำมาพิจารณาจะต้องตั้งชื่อเรื่องให้กระชับชัดเจนทุกเรื่องเมื่อผู้เกี่ยวข้องอ่านก็จะทราบทันทีว่าเป็นเรื่องใดทำให้ประหยัดเวลาอ่าน และในที่ประชุมก็จะอภิปรายได้ตรงประเด็น ตัวอย่างการตั้งชื่อเรื่อง เช่น

๑) การจัดสรรทุนการศึกษาแก่บุตรข้าราชการ

๒) การจัดงานในวันคล้ายวันสถาปนากระทรวงศึกษาธิการ

๓.๕ ระเบียบวาระที่ ๕ เรื่องอื่นๆ (ถ้ามี)

ระเบียบวาระนี้อาจเป็นเรื่องเร่งด่วนที่ได้แจ้งล่วงหน้ามิได้บรรจุไว้ในระเบียบวาระที่ ๔ ประธานอาจนำมาพิจารณาในระเบียบวาระที่ ๕ หรืออาจเป็นเรื่องเสนอเพิ่มเติมที่ไม่มีการลงมติก็ได้ ภาษาพูดเรียกว่า “วาระจร”

คู่มือการดำเนินงานสภานักเรียน

สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในกรุงเทพมหานคร

๔. รายงานผลการประชุม

๔.๑ ความหมายของการรายงานการประชุม คำว่า “รายงานการประชุม” เป็นคำนาม หมายความว่า รายละเอียดหรือสาระของการประชุมที่จดไว้เป็นทางการ (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน ๒๕๕๒ : ๙๕๓)

๔.๒ ความสำคัญของการรายงานการประชุม รายงานการประชุม เป็นรายงานประเภทหนึ่งที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง สรุปได้ดังนี้

๑) เป็นองค์ประกอบของการประชุม การประชุมอย่างเป็นทางการมีองค์ประกอบ ๘ ประการ ได้แก่ ๑) ประธาน ๒) องค์ประชุม ๓) เลขานุการ ๔) ญัตติ ๕) ระเบียบวาระการประชุม ๖) มติ ๗) รายงานการประชุม และ ๘) หนังสือเชิญประชุม

๒) เป็นหลักฐานการปฏิบัติงาน การปฏิบัติงานในองค์กรใดๆ ก็ตามย่อมมีการประชุมเพื่อรายงานผลการปฏิบัติงาน แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกำหนดนโยบายพิจารณาข้อเสนอ ฯลฯ รายงานการประชุมจะเป็นหลักฐานสำคัญที่แสดงผลการปฏิบัติงาน หรือกิจการของหน่วยงานที่ผ่านมาเพื่อเป็นหลักฐานขององค์กรต่อไป

๓) เป็นเครื่องมือติดตามงาน รายงานการประชุมที่มีการบันทึกมติไว้อย่างชัดเจนจะเป็นหลักฐานสำคัญให้เลขานุการหรือผู้ที่รับได้รับมอบหมายได้ติดตามงานตามมติที่ประชุม การประชุมส่วนใหญ่จะมีระเบียบวาระ “เรื่องที่เสนอให้ที่ประชุมทราบ” ซึ่งผู้ปฏิบัติรายงานผลหรือความก้าวหน้าในการปฏิบัติงานตามมติที่ประชุมครั้งก่อนทั้งนี้จะเป็นประโยชน์แก่องค์กรให้สามารถเร่งรัดพัฒนางาน อย่างเต็มที่

๔) เป็นหลักฐานอ้างอิง รายงานการประชุมที่มีการรับรองจากที่ประชุมแล้วถือเป็นเอกสารที่ใช้อ้างอิงได้ตามกฎหมายหากมีปัญหาหรือความขัดแย้งในการปฏิบัติ สามารถใช้มติการประชุมเพื่อยุติข้อขัดแย้งได้ หรือหากมีปัญหาทางกฎหมาย เช่น บุคคลหรือหน่วยงานปฏิบัติงานไม่เป็นไปตามมติก็สามารถใช้รายงานการประชุมเป็นหลักฐานส่วนหนึ่งในการดำเนินการตามกฎหมายได้

๕) เป็นข้อมูลข่าวสาร เลขานุการจะส่งรายงานการประชุมให้ผู้เข้าประชุมได้รับทราบข้อมูลหรือทบทวนเรื่องราวที่ผ่านมาในการประชุมครั้งก่อนเพื่อให้ต่อเนื่องกับการประชุมครั้งต่อไป นอกจากนั้นยังเป็นประโยชน์สำหรับผู้ไม่มาประชุมได้ศึกษาข้อมูลและรับทราบมติที่ประชุมด้วย

การเขียนรายงานการประชุม มีรายละเอียด ดังนี้

๑. รายงานการประชุม ให้ลงชื่อคณะที่ประชุมหรือชื่อการประชุมนั้น เช่น รายงานการประชุมคณะกรรมการ.....

๒. ครั้งที่..... ให้ลงครั้งที่ประชุมเป็นรายปีโดยเริ่มครั้งแรกจากเลข ๑ เรียงตามลำดับไปจนถึงปีปฏิทินที่ปีที่พุทธศักราชที่ประชุม เมื่อขึ้นปีปฏิทินใหม่ให้เริ่มครั้งที่ ๑ ใหม่เรียงไปตามลำดับ เช่น ครั้งที่ ๑/๒๕๖๑

๓. เมื่อ..... ให้ลงวัน เดือน ปี และเวลาที่ประชุมโดยลงวันที่พร้อมตัวเลข ของวันที่ชื่อเต็มของเดือน ตัวเลขของปีพุทธศักราช และเวลาที่ประชุม เช่น เมื่อวันที่ ๑๕ มกราคม พ.ศ. ๒๕๖๑ เวลา ๑๐.๐๐ น. เป็นต้น

๔. ณ.....ให้ลงชื่อสถานที่ที่ประชุม

คู่มือการดำเนินงานสภานักเรียน

สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในกรุงเทพมหานคร

๕. ผู้มาประชุม ให้ลงชื่อ หรือตำแหน่งของผู้ได้รับแต่งตั้งเป็นคณะที่ประชุม ซึ่งเข้าประชุมในกรณีที่มีผู้เข้าประชุมแทนให้ลงชื่อผู้เข้าประชุมแทนและลงว่าเข้าประชุมแทนผู้ใดหรือตำแหน่งใด

๖. ผู้ไม่มาประชุม ให้ลงชื่อและหรือตำแหน่งของผู้ที่ได้รับการแต่งตั้งเป็นคณะที่ประชุมซึ่งมิได้เข้าประชุม (ถ้ามี)

๗. ผู้เข้าร่วมประชุม ให้ลงชื่อและหรือตำแหน่งของผู้ที่ได้รับการแต่งตั้งเป็นคณะที่ประชุมซึ่งได้เข้าร่วมประชุม (ถ้ามี)

๘. เริ่มประชุมเวลา ให้ลงเวลาที่เริ่มประชุม

๙. ข้อความให้บันทึกข้อความที่ประชุมโดยปกติให้เริ่มต้นด้วยประธานกล่าวเปิดประชุม และเรื่องที่ประชุมกับมติหรือข้อสรุปของที่ประชุมในแต่ละเรื่องตามลำดับประกอบด้วยหัวข้อดังนี้

๙.๑ เรื่องที่ประธานแจ้งที่ประชุมทราบ

๙.๒ เรื่องรับรองรายงานการประชุมครั้งที่ผ่านมา

๙.๓ เรื่องที่เสนอให้ที่ประชุมทราบ

๙.๔ เรื่องที่เสนอให้ที่ประชุมพิจารณา

๙.๕ เรื่องอื่น ๆ

๑๐. เลิกประชุมเวลา ให้ลงเวลาที่เลิกประชุม

๑๑. ผู้บันทึกการประชุมให้ลงชื่อผู้บันทึกการประชุมครั้งนั้น (ควรพิมพ์ชื่อเต็มและนามสกุลไว้ได้ลายมือชื่อในรายงานการประชุมครั้งนั้น)

๑๒. ผู้ตรวจรายงานการประชุมให้ลงชื่อผู้ตรวจรายงานการประชุม (ควรพิมพ์ชื่อเต็มและนามสกุลไว้ได้ลายมือชื่อในรายงานการประชุมครั้งนั้นด้วย)

๕. แนวการประเมินรูปแบบการประชุมสถานักเรียน

การประเมินรูปแบบประชุมสถานักเรียน สถานักเรียนจะต้องดำเนินการตามขั้นตอน และกระบวนการ ดังนี้

๕.๑ ก่อนดำเนินการประชุม

๑) การจัดเตรียมสถานที่ประชุม

๒) การจัดเตรียมระเบียบวาระการประชุม/เอกสารที่เกี่ยวข้อง

๓) การเชิญผู้เกี่ยวข้องเข้าร่วมประชุม

๕.๒ ระหว่างดำเนินการประชุม

๑) ถ้ามีโต๊ะหมู่บูชา สถานักเรียนควรปฏิบัติอย่างไร

๒) ถ้าไม่มีโต๊ะหมู่บูชา สถานักเรียนควรปฏิบัติอย่างไร

๓) การทำหน้าที่ของสถานักเรียน

๔) การทำหน้าที่ของเลขานุการ

๕) การทำหน้าที่ของสมาชิก

๖) การเริ่มต้นการประชุม ประธานตรวจสอบความพร้อมและองค์ประชุม เปิดการประชุมโดยเริ่มต้นในระเบียบวาระที่ ๑ หรือเกริ่นนำแล้วมอบให้รองประธาน หรือกรณี

ประธานไม่อยู่ในที่ประชุมให้เลือกผู้ทำหน้าที่เป็นประธานในครั้งนี้อย่างเป็นการประชุมตามระเบียบวาระการประชุม

๗) ระเบียบวาระที่ ๒ ประธานจะดำเนินการเอง หรือมอบหมายให้เป็นผู้ทำหน้าที่ของเลขานุการเป็นคนดำเนินการก็ได้ แต่ในขั้นตอนที่ที่ประชุมพิจารณาแล้วรับรองรายงานการประชุมต้องเป็นหน้าที่ของประธาน

๘) ประธานหรือผู้ทำหน้าที่เป็นประธานดำเนินการประชุมตามระเบียบวาระที่ประชุมกำหนด

๙) การจดบันทึกการประชุมเป็นหน้าที่ของเลขานุการ/ผู้ช่วยเลขานุการโดยตรง ให้สังเกตว่า สมาชิกมีการจดบันทึกการประชุมหรือไม่หากไม่จด ควรเสนอแนะให้สมาชิกจดบันทึก เพื่อเป็นการทบทวน บทบาทหน้าที่ของตนเองหรืองานที่ได้รับมอบหมาย

๑๐) ประธานควบคุมการประชุมให้ดำเนินไปตามวาระการประชุมต้องสามารถสรุปประเด็นจากการประชุม และหยุดข้อโต้แย้งในที่ประชุม และที่สำคัญทุกครั้งที่มีการลงมติในที่ประชุม ต้องเป็นบทบาทของประธานเท่านั้น เรื่องบางเรื่องไม่จำเป็นต้องลงมติก็ได้หากสมาชิกทุกคนเห็นชอบเมื่อมีข้อขัดแย้งจึงขอมติในที่ประชุม

๑๑) สมาชิกแสดงความคิดเห็นต้องเคารพสิทธิและให้เกียรติในที่ประชุม โดยการยกมือ ประธาน อนุญาต ให้พูดจึงพูดได้ แนะนำตัวเอง ตำแหน่ง แล้วจึงพูด

๕.๓ การลงมติในที่ประชุม เป็นบทบาทหน้าที่ของประธานต้องดำเนินการ ดังนี้

๑) ประธานเปิดโอกาสให้สมาชิกทุกคนได้อภิปรายเสนอความคิดเห็นโดยเสมอภาค ตามประเด็นที่เสนอในที่ประชุม

๒) ประธานสรุปประเด็นว่าใครเสนออะไรในที่ประชุมแล้วจึงถามความเห็นในที่ประชุม และสรุปผลเป็นเรื่องๆ ไปในคราวเดียวกัน

๕.๔ เมื่อจบการประชุม

๑) เมื่อประธานสอบถามความคิดเห็นประเด็นอื่นๆ ในที่ประชุมเพิ่มเติมก่อนมอบหมาย เลขานุการสรุปรายงานการประชุม ปิดการประชุม

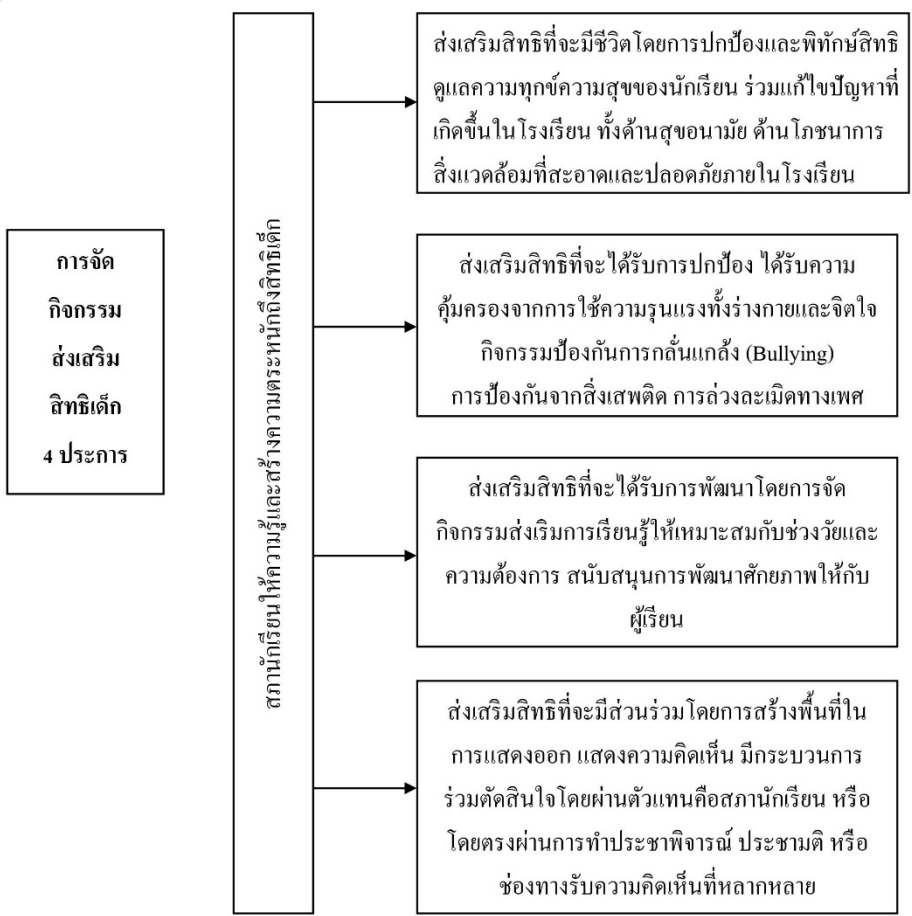
๒) เมื่อจบการประชุมแล้ว ต้องปฏิบัติตามขั้นตอนลักษณะเดียวกับการเริ่มต้นการประชุม

๓) นำรายงานการประชุมเสนอผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อโปรดทราบและพิจารณาโดยผ่านครูที่ปรึกษาก่อนเพื่อตรวจสอบความถูกต้องของเอกสาร

๔) จัดเอกสารรายงานการประชุมเพื่อนำเสนอในที่ประชุมรับรองรายงานการประชุมในการประชุมสภานักเรียนครั้งต่อไป

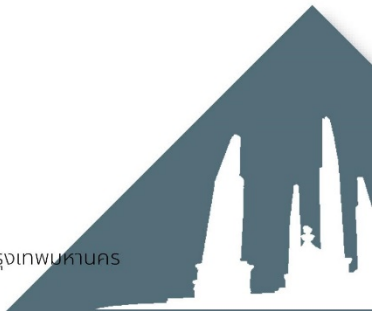

รูปแบบการดำเนินงานการจัดกิจกรรมส่งเสริมสิทธิเด็ก 4 ประการ

คู่มือการดำเนินงานสถานักเรียน

สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในกรุงเทพมหานคร

อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก

เป็นข้อตกลงระหว่างประเทศที่จัดทำขึ้นในปี พ.ศ. 2532 และได้รับการรับรองมากที่สุดในโลกถึง 196 ประเทศ ข้อตกลงฉบับประวัติศาสตร์นี้คือ การที่ผู้นำทั่วโลกได้มาร่วมให้สัญญากับเด็กๆ ทุกคน ทุกรุ่น ที่จะให้ความคุ้มครองดูแลอย่างเต็มความสามารถและเท่าเทียมกัน แม้กระนั้น ก็ยังคงมีเด็กๆ และเยาวชนหลายล้านคนทั่วโลกที่ยังตกหล่น ไม่ได้รับสิทธิขั้นพื้นฐานที่นานาประเทศได้ให้สัญญาไว้จากปัจจัยต่าง ๆ มากมาย เช่น ความยากจน ความรุนแรงต่อเด็ก รวมถึงความไม่เท่าเทียม เด็กและเยาวชนเป็นจำนวนมากยังไม่ได้รับโอกาสที่จะมีบทบาทเข้ามามีส่วนร่วม หรือได้รับการรับฟัง แม้จะเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับพวกเขาโดยตรง

“เด็ก” คือบุคคลที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี เป็นผู้ที่ต้องได้รับการคุ้มครองสิทธิด้านต่างๆ ภายใต้อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ซึ่งประเทศไทยลงนามภาคยานุวัติรับรอง เมื่อวันที่ 12 กุมภาพันธ์ 2535 นั้นหมายความว่า รัฐบาลมีพันธะผูกพันที่จะดำเนินการให้เด็กๆ ทุกคนในประเทศไม่ว่าจะเป็นใครก็ตาม ให้ได้รับสิทธิเท่าเทียมกันตามอนุสัญญาฯ

อนุสัญญาฯ ทั้งหมด 54 ข้อ จะประกอบไปด้วยสาระสำคัญของเรื่องสิทธิของเด็ก 4 ด้าน ได้แก่ สิทธิที่จะมีชีวิตรอด สิทธิที่จะได้รับการปกป้องคุ้มครอง สิทธิในการพัฒนา และสิทธิในการมีส่วนร่วม และตั้งอยู่บนหลักการไม่เลือกปฏิบัติ และถือประโยชน์สูงสุดของเด็กเป็นที่ตั้ง

1. สิทธิที่จะมีชีวิตรอด

เริ่มตั้งแต่เมื่อแรกเกิด เด็กๆ มีสิทธิที่จะมีชีวิตรอด ได้รับการจดทะเบียนเกิด มีสิทธิที่จะมีชื่อได้สัญชาติ และได้รับการเลี้ยงดูจากบิดามารดาของตน ไม่ถูกแยกจากครอบครัว รวมทั้งได้รับการปกป้องคุ้มครองอย่างเหมาะสม โดยรัฐมีหน้าที่ประกันสิทธิเหล่านี้ และจัดหาบริการพื้นฐานต่างๆ เพื่อให้เด็กๆ ได้มีชีวิตรอด และเติบโตขึ้นอย่างแข็งแรง ไม่ว่าจะเป็น การสาธารณสุขที่ได้มาตรฐานในยามเจ็บป่วย ในด้านโภชนาการ ก็ต้องมีอาหารที่ดีมีประโยชน์ที่เหมาะสมสำหรับเด็ก มีน้ำดื่มที่สะอาด ได้อาศัยอยู่ในพื้นที่ชุมชน ที่สะอาด ตลอดจนโอกาสเข้าถึงการพัฒนาต่อไปในอนาคต ฯลฯ

2. สิทธิที่จะได้รับการปกป้องคุ้มครอง

เมื่อเด็กๆ ได้เกิดและรอดชีวิตมาแล้ว สิ่งต่อมาที่พวกเขาควรได้รับการปกป้องคุ้มครอง คือ ได้รับความคุ้มครองจากการใช้ความรุนแรงทั้งร่างกายและจิตใจ และยังรวมไปถึงการคุ้มครองจากการใช้แรงงานผิดกฎหมาย การทำงานอันตราย หรือขัดขวางการศึกษา ในเรื่องสารเสพติดก็เช่นกัน เด็กๆ จะต้องได้รับการคุ้มครองจากสารอันตราย สารมีพิษ และสิ่งเสพติดต่างๆ อีกหนึ่งการให้ความคุ้มครองที่สำคัญยิ่ง ก็คือ คุ้มครองจากการค้ามนุษย์ การขายและการลักพาเด็ก การล่อลวงละเมิดทางเพศ และการแสวงประโยชน์กับเด็กในทุกรูปแบบ โดยรัฐจะมีหน้าที่ต้องฟื้นฟูทั้งร่างกายและจิตใจได้กลับคืนสู่สังคมอย่างมีศักดิ์ศรีอีกด้วย

ในแง่ของกระบวนการกฎหมาย แม้จะเป็นเด็กก็มีสิทธิได้รับการช่วยเหลือจากกระบวนการยุติธรรมเช่นกัน และมีลักษณะเฉพาะตัวอีกด้วย นั่นคือ ในทุกขั้นตอนตั้งแต่การให้ปากคำ ตลอดจนถึงการพิจารณาคดี จะต้องถือประโยชน์สูงสุดของเด็กเป็นสิ่งสำคัญ สำหรับเด็กที่ถูกพรากจากครอบครัว

คู่มือการดำเนินงานสภานักเรียน

สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในกรุงเทพมหานคร

จะต้องได้รับการคุ้มครองดูแลอย่างเหมาะสม ตามภูมิหลังทางชาติพันธุ์ ภาษา ศาสนาและวัฒนธรรม ของเด็ก ในภาวะสงคราม เด็กๆ ต้องได้รับการคุ้มครองจากภัยสงคราม ไม่ถูกเกณฑ์เป็นทหาร หรือมีส่วนร่วมในการสู้รบ ในกรณีที่เด็กเป็นผู้ลี้ภัย จะได้รับการช่วยเหลือ และได้รับการปกป้องคุ้มครองเป็นกรณีพิเศษ

3. สิทธิที่จะได้รับการพัฒนา

เพราะเด็กในวันนี้คืออนาคตของชาติในวันข้างหน้า การศึกษาและพัฒนาการจึงเป็นอีกเรื่องที่ต้องให้ความสำคัญ เริ่มตั้งแต่ที่เด็กๆ จะต้องได้รับการพัฒนาปฐมวัย และได้รับการศึกษาอย่างมีคุณภาพ ได้รับข้อมูลข่าวสารจากสื่อที่หลากหลาย โดยมีพ่อแม่เป็นผู้คอยช่วยแนะนำ ขณะที่เด็กที่มีความจำเป็นพิเศษ เช่น เด็กพิการ ก็ต้องได้รับการดูแลให้มีชีวิตที่ปกติสุข ได้รับโอกาสพัฒนาและการศึกษาที่เหมาะสม ให้สามารถเติบโตพึ่งพาตนเองได้อย่างเต็มศักยภาพ ตลอดจนมีส่วนร่วมในชุมชน สิทธิด้านการพัฒนานี้ยังหมายรวมถึงการต่อยอดไปสู่ทักษะเฉพาะต่างๆ การพัฒนาความสามารถทั้งด้านร่างกายและจิตใจ ที่จะทำให้เด็กๆ ได้ก้าวไปสู่อนาคตที่สดใส และมีคุณภาพชีวิตที่ดีต่อไปในอนาคต

4. สิทธิที่จะมีส่วนร่วม

เด็กๆ ก็คือสมาชิกคนหนึ่งในสังคม อาจจะตัวเล็กสักหน่อย แต่ก็มีสิทธิที่จะมีส่วนร่วมอย่างเต็มตัว ทั้งการแสดงความคิดเห็นได้อย่างเสรี หรือเข้ามามีบทบาทในเรื่องต่างๆ โดยเฉพาะกับเรื่องที่ส่งผลกระทบต่อ หรือมีส่วนโดยตรงกับตัวเด็กและเยาวชนเอง โดยความคิดเห็นดังกล่าวของเด็กจะต้องได้รับการพิจารณาอย่างจริงจังตามสมควรแก่อายุและวุฒิภาวะของเด็กคนนั้น

เด็กและเยาวชนแทบทุกคนมีศักยภาพที่ไม่สามารถมองข้ามได้เลย ในขณะที่ภาครัฐมีหน้าที่ที่จะเอื้ออำนวยและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชนตั้งแต่ระดับชุมชนเป็นต้นไป ทุกภาคส่วนก็ควรจะมียุทธศาสตร์สนับสนุนให้เด็กๆ และเยาวชนสามารถเข้ามามีส่วนร่วม ได้แสดงความคิดเห็น มีพื้นที่ในการใช้ศักยภาพของตนเอง ที่จะสร้างความเปลี่ยนแปลงที่ดีสู่สังคม

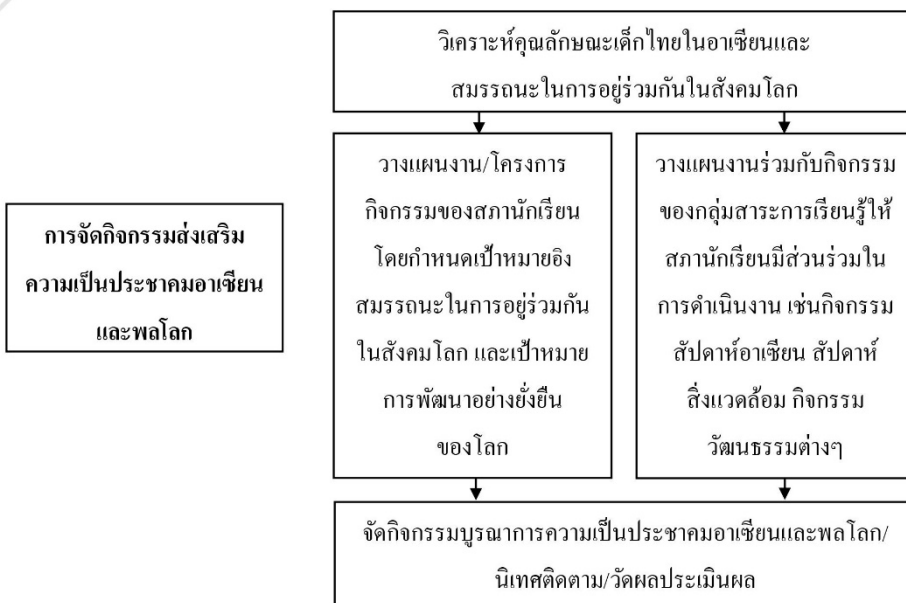
คู่มือการดำเนินงานสภานักเรียน

สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในกรุงเทพมหานคร

รูปแบบการดำเนินงานการจัดกิจกรรมส่งเสริมความเป็นประชาคมอาเซียนและพลโลก

การจัดกิจกรรมส่งเสริม
ความเป็นประชาคมอาเซียน
และพลโลก

คุณลักษณะของพลเมืองอาเซียน

จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่าการสร้างเสริมคุณลักษณะของพลเมืองอาเซียนเป็นสิ่งที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง ในที่นี้ขอจำแนกคุณลักษณะดังกล่าวเป็น 3 ส่วน ได้แก่ คุณลักษณะพื้นฐานของพลเมืองอาเซียน คุณลักษณะของพลเมืองอาเซียนตามทฤษฎีการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์การ และคุณลักษณะของพลเมืองอาเซียนตามกฎบัตรอาเซียน ดังนี้

1. คุณลักษณะพื้นฐานของพลเมืองอาเซียน

1.1 มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับอาเซียน คุณลักษณะประการแรกที่เป็นประตูสำคัญสู่ความเป็นพลเมืองอาเซียนที่ดี คือ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับอาเซียน โดยเฉพาะการรับรู้ จนเกิดความเข้าใจในประเด็นต่อไปนี้

- จุดกำเนิดอาเซียน พลเมืองอาเซียนจะต้องบอกเล่าถึงความจำเป็นที่ต้องมีประชาคมอาเซียนและการเกิดประชาคมอาเซียนได้
- กฎบัตรอาเซียน พลเมืองอาเซียนจะต้องบอกสาระสำคัญของกฎบัตรอาเซียนที่ถือว่าเป็นรัฐธรรมนูญของอาเซียนซึ่งรับรองโดยผู้นำประเทศสมาชิกทั้ง 10 ประเทศ โดยเฉพาะวัตถุประสงค์และหลักการสำคัญของกฎบัตรอาเซียนได้

คู่มือการดำเนินงานสถานักเรียน

สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในกรุงเทพมหานคร

-สัญลักษณ์อาเซียน พลเมืองอาเซียนจะต้องรู้จักสัญลักษณ์อาเซียนและสามารถอธิบายได้ว่า สัญลักษณ์นั้นคืออะไร หมายถึงอะไร สะท้อนความเป็นอย่างไรของอาเซียน

-ประชาคมอาเซียน พลเมืองอาเซียนจะต้องบอกเล่าถึงประเทศสมาชิกและองค์ประกอบของประชาคมอาเซียน โดยเฉพาะ 3 เสาหลักของประชาคมอาเซียน คือ ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community หรือ AEC) ประชาคมการเมืองความมั่นคงอาเซียน (ASEAN Political-Security Community หรือ APSC) และประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (ASEAN Socio-Cultural Community หรือ ASCC) พร้อมทั้งมีความรู้ความเข้าใจถึงความมุ่งหมายอันสำคัญของประชาคมทั้ง 3 ได้

-ความสัมพันธ์กับภายนอกอาเซียน พลเมืองอาเซียนจะต้องบอกได้ว่าอาเซียนมีความสัมพันธ์กับประเทศต่างๆ และประชาคมอื่นๆ ภายนอกอาเซียนอย่างไร เช่น มีความรู้ความเข้าใจว่า นอกจากความร่วมมือระหว่างประเทศสมาชิกด้วยกันแล้ว อาเซียนยังได้มีความร่วมมือและสถาปนาความสัมพันธ์ในฐานะคู่เจรจากับ 10 ประเทศ ได้แก่ ออสเตรเลีย แคนาดา ญี่ปุ่น สหภาพยุโรป นิวซีแลนด์ สหรัฐอเมริกา เกาหลีใต้ อินเดีย จีน รัสเซีย และกับจีน ญี่ปุ่น และเกาหลีใต้ในกรอบอาเซียน เป็นต้น

1.2 มีทักษะในการสื่อสาร เนื่องจากความเป็นภูมิภาคอันหนึ่งอันเดียวกันของอาเซียนย่อมนำไปสู่ความสัมพันธ์อันใกล้ชิดไร้พรมแดนมากขึ้น โอกาสในการที่จะต้องมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันไม่ช่องทางใดช่องทางหนึ่งก็มากขึ้น และรูปแบบการสื่อสารที่สำคัญที่สุดก็คือการสื่อสารด้วยภาษาทั้งภาษาพูดและ ภาษาเขียน เพราะฉะนั้นความพร้อมด้านภาษา โดยเฉพาะภาษาอังกฤษในฐานะเป็นภาษากลางของโลกและภาษากลางของอาเซียนจึงมีความสำคัญมาก พลเมืองอาเซียนทุกคนต้องมีความสามารถในการสื่อสารด้วยภาษาอังกฤษได้ มิเช่นนั้นก็จะอุปสรรคและมีปัญหาในการอยู่ร่วมกันหรือมีปฏิสัมพันธ์ติดต่อกับชายและสื่อสารระหว่างกันได้ รวมทั้งภาษาของประเทศเพื่อนบ้านในอาเซียนด้วยกันเอง ก็เป็นอีกเรื่องหนึ่งที่ควรเรียนรู้ให้สามารถสื่อสารได้ โดยเฉพาะประเทศที่มีขอบเขตประเทศติดกัน

1.3 มีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศอย่างสร้างสรรค์ เทคโนโลยีสารสนเทศ (information technology) หรือที่เรียกว่า ไอที หมายถึง ความรู้ในผลิตภัณฑ์หรือในกระบวนการดำเนินงานใดๆ ที่อาศัยเทคโนโลยีทางด้านคอมพิวเตอร์ซอฟต์แวร์ คอมพิวเตอร์ฮาร์ดแวร์ การติดต่อสื่อสาร การบริหาร และการดำเนินงาน รวมทั้งเพื่อการศึกษาและการเรียนรู้ ซึ่งจะส่งผลต่อความได้เปรียบทางด้านเศรษฐกิจการค้า และการพัฒนาด้านคุณภาพชีวิต และคุณภาพของประชาชนในสังคม เทคโนโลยีสารสนเทศจึงเป็นเครื่องมือที่ทรงประสิทธิภาพในการพัฒนาประเทศ เป็นปัจจัยที่สำคัญที่ช่วยเสริมสร้างความแข็งแกร่งทางเศรษฐกิจ สังคม ช่วยทำให้มนุษย์สามารถมองเห็นโลกที่อยู่รอบตัวได้ชัดเจนยิ่งขึ้น ช่วยในการวิเคราะห์ข้อมูลและทำให้มนุษย์เข้าใจในข้อมูลเหล่านั้น ช่วยส่งผลให้มนุษย์สามารถสร้างสรรค์วิธีในการแก้ปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นได้ รวมถึงสามารถจัดการและควบคุมชีวิตสภาพแวดล้อมและงานของตนเองหรือแม้แต่ สังคมและเศรษฐกิจของโลกได้

1.4 มีความภาคภูมิใจในความเป็นพลเมืองอาเซียน ความภาคภูมิใจ (Dignity) หมายถึง ความรู้สึกว่ามีเกียรติยศหรือความรู้สึกพึงใจ เป็นแรงบันดาลใจสำคัญที่จะนำไปสู่การกระทำที่เกิดสัมฤทธิ์ผลในทุกด้าน หากพลเมืองอาเซียนมีความภาคภูมิใจในตนเอง ตระหนักว่าการเป็นพลเมือง

คู่มือการดำเนินงานสภานักเรียน

สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในกรุงเทพมหานคร

อาเซียนมีเกียรติ มีศักดิ์ศรี เพราะมีความมุ่งมั่นที่จะรวมพลังกันสร้างความเข้มแข็งในภูมิภาคอย่างยั่งยืน บนพื้นฐานความเอื้ออาทรระหว่างกัน ความรู้สึกเช่นนี้ ย่อมมีแนวโน้มไปสู่พฤติกรรมที่สร้างสรรค์ต่อองค์การหรือในฐานะเป็นพลเมืองอาเซียนอย่างแน่นอน

ความภาคภูมิใจในความเป็นพลเมืองอาเซียนจึงเป็นคุณลักษณะพื้นฐานของพลเมืองอาเซียนที่สำคัญอีกประการหนึ่งที่ควรสร้างสรรค์ให้เกิดมีและเป็นพลังทางสังคมนำไปสู่การสร้างสรรค์ภูมิภาคให้เกิดสันติสุขและความเจริญก้าวหน้าอย่างยั่งยืนตามเป้าประสงค์ที่วางไว้ร่วมกัน

ความเป็นพลโลก

สมรรถนะการอยู่ในสังคมโลก (Global Competence) สังคมใดก็ตามต้องการที่จะมีความเจริญ รุ่งเรืองในอนาคตก็จะต้องเตรียมเยาวชนให้มีความสามารถที่ทำงานและดำเนินชีวิตอย่างประสบความสำเร็จได้ในทุกสถานการณ์ เพราะในโลกปัจจุบันแม้เราจะไม่ได้ท่องเที่ยวทั่วโลก แต่ความหลากหลายที่เกิดขึ้นในสังคมก็เสมือนโลกเข้ามาหาเราเอง โรงเรียนจึงต้องเตรียมเยาวชนในวันนี้ให้เป็นผู้ที่มีสมรรถนะการอยู่ในสังคมโลก โดยมีเป้าหมายเพื่อให้

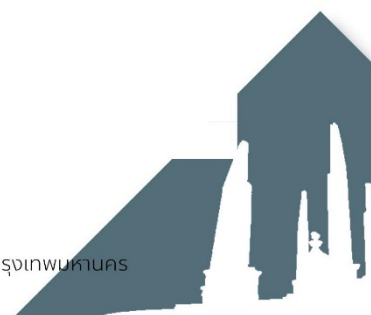
- อยู่ในสังคมวัฒนธรรมนานาชาติอย่างสมานสามัคคี
- มีความสำเร็จและรุ่งเรืองในตลาดแรงงานที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลา
- ใช้สื่อต่าง ๆ อย่างมีประสิทธิภาพและมีความรับผิดชอบ
- สนับสนุนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน

เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน หรือ Sustainable Development Goals (SDGs) เกิดจากมติสหประชาชาติเมื่อวันที่ 25 กันยายน 2015 ที่ประเทศสมาชิกทุกประเทศจะดำเนินการตามเป้าหมายนี้ เพื่อไปสู่เป้าหมายสูงสุด เพื่อขจัดความยากจน เพื่อต่อสู้กับความไม่เท่าเทียมกันและความไม่ยุติธรรม และเพื่อขจัดปัญหาสภาพภูมิอากาศของโลกที่เปลี่ยนแปลงภายในปี ค.ศ. 2030 โดยมีเป้าหมายที่ 4 ของ SDGs ว่าด้วยการให้การศึกษาที่มีคุณภาพอย่างเท่าเทียมและทั่วถึงสำหรับทุกคน และส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต

OECD ร่วมมือกับศูนย์การศึกษาโลก (Center for Global Education) แห่ง Asia Society ได้นิยามสมรรถนะการอยู่ในสังคมโลกดังกล่าวไว้ใจความว่า “*เป็นความสามารถในการวิเคราะห์ประเด็นของโลกหรือของวัฒนธรรมที่ต่างออกไปอย่างมีวิจารณญาณและจากมุมมองที่หลากหลาย เพื่อให้เข้าใจถึงความแตกต่างที่ส่งผลต่อการรับรู้ การตัดสินใจ แนวคิดของตนเองและของผู้อื่น และการเข้าไปเกี่ยวข้องอย่างเปิดกว้าง ในทำที่ที่เหมาะสม และสัมพันธ์กับผู้อื่นที่มีภูมิหลังที่แตกต่างอย่างได้ผล บนพื้นฐานของความเคารพในศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์*”

คู่มือการดำเนินงานสภานักเรียน

สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในกรุงเทพมหานคร

ลักษณะที่ประการของสมรรถนะการอยู่ในสังคมโลก

โรงเรียนทำอะไรได้บ้างเพื่อส่งเสริมสมรรถนะการอยู่ในสังคมโลก

โรงเรียน คือ ผู้มีบทบาทสำคัญที่จะช่วยเยาวชนให้พัฒนาสมรรถนะการอยู่ในสังคมโลก โดย

- ให้โอกาสในการเรียนรู้เกี่ยวกับการพัฒนาต่าง ๆ ในโลกที่กว้างใหญ่และในชุมชนที่พวกเขาอาศัยอยู่
- สอนให้รู้ว่าการเรียนรู้จะพัฒนาโลกทัศน์ปัจจุบันบนพื้นฐานของวิจารณญาณและความเป็นจริงได้อย่างไร
- สร้างเสริมปัญญาด้วยสื่อและเครื่องมือสำหรับวิเคราะห์ความหมายและแนวปฏิบัติของวัฒนธรรมต่าง ๆ
- ให้นักเรียนเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับผูกพันในประสบการณ์และอำนวยความสะดวกในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรม
- ส่งเสริมการยกย่องและการให้คุณค่าในความแตกต่าง

คู่มือการดำเนินงานสภานักเรียน

สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในกรุงเทพมหานคร

โรงเรียนควรส่งเสริมนักเรียนให้ทำกิจกรรมเหล่านี้

1) **สำรวจประเด็นสำคัญ**ในบริบทท้องถิ่น ในบริบทโลก และวัฒนธรรม นักเรียนควรจะได้ใช้ความรู้ที่มีมาพัฒนาและบอกเล่าความคิดเกี่ยวกับประเด็นนั้น เช่น ความยากจนและโอกาสทางเศรษฐกิจ การอพยพย้ายถิ่นของผู้คน ความไม่เท่าเทียมกัน ความเสี่ยงของประเด็นสิ่งแวดล้อม ความขัดแย้ง และความแตกต่างทางวัฒนธรรมและการผสมรวมของลักษณะนิสัย เป็นต้น นักเรียนอาจเรียนรู้มาจากคณิตศาสตร์ วรรณคดี ดนตรี วิทยาศาสตร์ ประวัติศาสตร์ ศิลปะ หรือสื่อต่าง ๆ นำมาช่วยตั้งเป็นคำถาม วิเคราะห์ข้อมูล ประเมินและโต้แย้งกลับ อธิบายเหตุการณ์และสถานการณ์ นักเรียนสามารถเลือกใช้ประจักษ์พยานและสื่อสารประจักษ์พยานที่เกี่ยวข้องเพื่อสนับสนุนแนวคิดของตนเอง เพื่อแสดงว่ามีความสามารถ นักเรียนควรต้องรู้จักเลือกและตัดสินใจเลือกข้อมูลจากสื่อที่มีความน่าเชื่อถือและไว้วางใจได้ โดยดูว่ามาจากแหล่งใด และรู้จักนำสื่อใหม่ ๆ ที่มีอยู่หลากหลายมาเสนอความคิดของตน

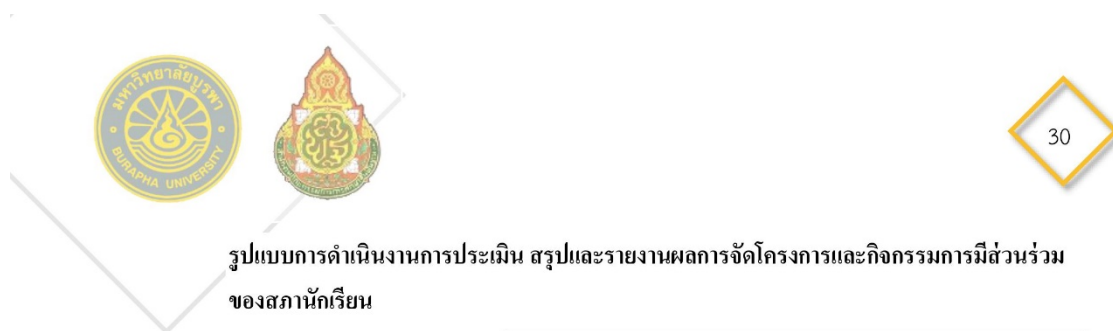
2) **เข้าใจและเข้าถึง**มุมมองและทัศนคติต่อโลกของผู้อื่น นักเรียนที่มีความสามารถจะพิจารณาปัญหาระดับโลกและพฤติกรรมของคนจากมุมมองต่าง ๆ อยู่เป็นประจำ นักเรียนพวกนี้มักมีความอยากรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ ค่านิยม รูปแบบการสื่อสาร ความเชื่อ และวิถีปฏิบัติของผู้คนในวัฒนธรรมอื่น พร้อมทั้งอยากรู้ว่าวิถีปฏิบัตินั้น ๆ มีผลต่อทัศนคติของคนอย่างไร นักเรียนมีความเข้าใจว่าความแตกต่างในอำนาจ ความร่ำรวย และการเข้าถึงความรู้ที่ส่งผลกระทบต่อโอกาสของแต่ละคน และแต่ละกลุ่มในสังคมอย่างไร นักเรียนเรียนรู้ว่าทัศนคติและพฤติกรรมของตนเองก็มีอิทธิพลมาจากประสบการณ์ ครอบครัว และการเห็นความหมายของประวัติศาสตร์นั้น ๆ คนที่มีสมรรถนะการอยู่ในสังคมโลกจะตั้งคำถามก่อนตัดสินใจเกี่ยวกับบุคคลอื่น ระบุว่าคนอื่นก็เหมือน ๆ กันในด้านความต้องการด้านสิทธิมนุษยชน ซึ่งก็ได้ให้หมายความว่ามีรู้ความต้องการของวัฒนธรรมผู้อื่นก็ต้องยกเลิกอัตลักษณ์ของตนเอง แต่หมายความว่าแม้จะรู้ว่าผู้คนเป็นอย่างไรก็จะไม่เหมารวมว่าเป็นไปทั้งกลุ่ม แต่ยังสามารถติดต่อคบหาเป็นรายบุคคลได้

3) **เกี่ยวข้องกับผูกพัน**กับต่างวัฒนธรรมอย่างเปิดเผย เหมาะสม และมีประสิทธิภาพ นักเรียนที่มีความสามารถจะรู้ว่าผู้คนจากต่างวัฒนธรรมจะมีความแตกต่างกันและมีปฏิสัมพันธ์ในรูปแบบที่ต่างต่างกัน นักเรียนจึงรู้จักการปรับพฤติกรรมและวิธีการสื่อสารเพื่อให้เข้ากับกลุ่มของคนที่จะติดต่อกับ มีความระมัดระวังในการแสดงออกถึงความเชื่อ ความจำเป็นของตน การตั้งคำถาม หรือการพยายามชักจูงให้ผู้สนทนาเปลี่ยนความคิด หรือการจัดการกับความคิดที่แตกต่างจะต้องทำด้วยความระมัดระวัง

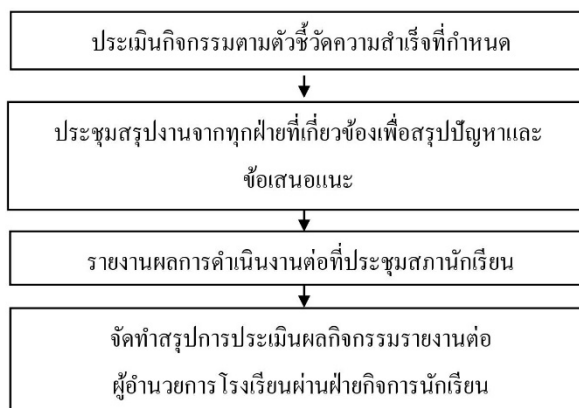
4) **เริ่มการปฏิบัติ**เพื่อความผาสุกโดยรวมและการพัฒนาที่ยั่งยืน นักเรียนที่มีความสามารถจะตอบสนองอย่างมีประสิทธิภาพและมีความรับผิดชอบต่อประเด็นหรือสถานการณ์ของท้องถิ่น โลก หรือวัฒนธรรมที่แตกต่าง แม้ว่าอาจจะเด็กก็ยังสามารถสร้างความเปลี่ยนแปลงในกลุ่มเพื่อนและผู้ใหญ่ในสังคมและกับคนที่ติดต่อด้วยอย่างมีศักดิ์ศรี นักเรียนที่มีความสามารถจะไม่กลัวที่จะยืนหยัดต่อสู้เพื่อผู้อื่นเมื่อถูกรุกรานสิทธิหรือศักดิ์ศรี

คู่มือการดำเนินงานสภานักเรียน

สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในกรุงเทพมหานคร

การประเมิน สรุปและ
รายงานผลการจัดโครงการ
และกิจกรรมการมีส่วนร่วม

การประเมินผลการจัดกิจกรรมสถานักเรียน

เป็นการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อนำผลมาใช้เป็นแนวทางกำหนดวิธีการพัฒนางาน ซึ่งรูปแบบการประเมินจะต้องสอดคล้องกับการดำเนินกิจกรรม จึงจำเป็นที่สถานักเรียนจะต้องเรียนรู้แนวทางการประเมินการดำเนินงานกิจกรรมสถานักเรียนเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการขับเคลื่อนกิจกรรมสถานักเรียนให้มีความสมบูรณ์รอบด้าน

การประเมินผลการดำเนินงานกิจกรรมสถานักเรียนกำหนดขั้นตอนไว้ดังนี้

- ๑) วางแผนการดำเนินงาน
- ๒) กำหนดรูปแบบการประเมิน
- ๓) สร้างเครื่องมือวัดและประเมิน
- ๔) วัดและประเมินผล
- ๕) สรุปรายงานผล

เพื่อเป็นการตรวจสอบผลการดำเนินงานกิจกรรมสถานักเรียนดำเนินไปตามวัตถุประสงค์ จึงได้กำหนดขั้นตอนการประเมินไว้ ดังนี้

- ๑) วางแผนการดำเนินงาน ในการวางแผนประเมินกิจกรรมสถานักเรียน มีขั้นตอน ดังนี้
  - ๑.๑ แต่งตั้งคณะกรรมการประเมินกิจกรรม
  - ๑.๒ ประชุมคณะกรรมการรับผิดชอบการดำเนินงาน
  - ๑.๓ กำหนดแนวทางการประเมิน/สิ่งที่ต้องการประเมิน/เครื่องมือการประเมิน
  - ๑.๔ สร้างเครื่องมือการประเมิน
  - ๑.๕ นำเครื่องมือไปปรับใช้
  - ๑.๖ รวบรวมสรุปผลการประเมิน
  - ๑.๗ การรายงานผลกิจกรรม

คู่มือการดำเนินงานสถานักเรียน

สำหรับโรงเรียนเตรียมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในกรุงเทพมหานคร

๒) กำหนดรูปแบบการประเมินผลการดำเนินงาน รูปแบบการประเมินผล เป็นกรอบหรือแนวคิดสำคัญเกี่ยวกับกระบวนการ (Process) และวิธีการประเมินผล (Evaluation Method) โดยประกอบด้วยรูปแบบ ดังนี้

๒.๑ การประเมินบริบทหรือสภาพแวดล้อม (Content Evaluation) เพื่อประเมินสภาพแวดล้อม หรือบริบทของกิจกรรม (ก่อนดำเนินกิจกรรม)

๒.๒ การประเมินปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation) - เป็นการจัดหาข้อมูลและปัจจัยนำเข้า เพื่อใช้ในการตัดสินใจ พิจารณาความเหมาะสม ของแผนงาน (ก่อนดำเนินกิจกรรม)

๒.๓ การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation)

- เพื่อตรวจสอบข้อบกพร่อง ศักยภาพ วัสดุอุปกรณ์ บุคลากร ฯลฯ

- เพื่อรวบรวมสารสนเทศสำหรับการตัดสินใจวางแผนงาน (ระหว่างดำเนินกิจกรรม)

๒.๔ การประเมินผลผลิต (Product Evaluation)

- เป็นการประเมินเพื่อเปรียบเทียบผลผลิต (Out put) ที่เกิดขึ้นจากการดำเนินกิจกรรมกับ เป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ (Goals and Objective) ที่กำหนดไว้เพื่อทราบผลว่าบรรลุเป้าหมายของกิจกรรม หรือไม่ (ประสิทธิผล) ช่วยให้ผู้ดำเนินงานนำข้อมูลการประเมินไปพัฒนาการดำเนินงาน (หลังเสร็จสิ้นกิจกรรม)

๓) เครื่องมือประเมินผลการดำเนินงาน

เครื่องมือประเมินผลการดำเนินงาน เป็นสิ่งที่จะบอกให้เราทราบถึงความสำเร็จที่เกิดขึ้นมากน้อย เพียงใด ดังนั้น กิจกรรมต่าง ๆ จำเป็นต้องใช้เครื่องมือการประเมินผลที่สอดคล้องกับการดำเนินงาน ทั้งนี้ เพราะ การประเมินผลเป็นหัวใจของการรับรองความสำเร็จ หลักการพื้นฐานในการประเมินผลทั่ว ๆ ไปนั้นจะต้องมี การวัด (Measurement) ข้อมูลการดำเนินการไปด้วยเสมอการวัดจึงเป็นสิ่งสำคัญที่ได้มาซึ่งข้อมูล เพื่อการประเมินผล

เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินผล

ตัวอย่างเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินผลกิจกรรม ประกอบด้วยแบบสังเกต แบบสัมภาษณ์ แบบสอบถาม และแบบประเมินผลอื่นๆ ซึ่งโดยปกติ ผู้ดำเนินการประเมินผลจำเป็นต้องพัฒนาขึ้นมาเพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล หรือความคิดของผู้เข้าร่วมกิจกรรม เช่น ๑. แบบสอบถาม (Questionnaire) ๒. แบบสัมภาษณ์ (Interview) ๓. แบบสังเกต (Observation)

๑. แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือที่นิยมใช้ในการเก็บข้อมูล เพราะประหยัดงบประมาณ เวลาและเหมาะสมกับการเก็บข้อมูลที่อยู่ในลักษณะกระจาย และ มีจำนวนมาก แบบสอบถาม จำแนกได้ ๒ ชนิด คือ

๑.๑ แบบสอบถามปลายปิด (Close Ended Questionnaire) เป็นแบบสอบถาม ที่กำหนดคำถาม และมีคำตอบให้เลือก

๑.๒ แบบสอบถามปลายเปิด (Open Ended Questionnaire) เป็นแบบสอบถาม ที่กำหนดคำถามแล้วไม่มีคำตอบให้เลือก ผู้ตอบสามารถเขียนตอบตามความคิดเห็น เช่น ข้อคิดเห็น/ข้อเสนอแนะ ที่มีต่อการดำเนินงานกิจกรรม

ลักษณะของแบบสอบถามปลายเปิด

๑) มีรูปแบบ และตัวอักษรเหมาะสมได้ขนาด อ่านง่าย

คู่มือการดำเนินงานสำนักเรียน

สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในกรุงเทพมหานคร

- ๒) เรียงเลขข้อ และหน้าอย่างมีระเบียบ เว้นระยะให้เหมาะสม อ่านง่าย
- ๓) มีคำแนะนำในการตอบอย่างชัดเจน
- ๔) ข้อคำถามแต่ละข้อควรมีประเด็นหลักประเด็นเดียว
- ๕) จำนวนข้อคำถามไม่มากนัก

๒. แบบสัมภาษณ์(Interview) การสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือที่ใช้รวบรวมข้อมูลที่มีจุดมุ่งหมายแน่นอนอาจทำแบบเป็นทางการหรือแบบไม่เป็นทางการก็ได้ การสัมภาษณ์แบ่งออกเป็น ๒ ประเภท ดังนี้

๒.๑ การสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้างแน่นอน (Un-Structure Interview) ใช้ในกรณีที่ต้องการข้อมูลแนวลึกรายละเอียดมาก ๆ ในแบบสัมภาษณ์จะมีแต่หัวข้อใหญ่ๆ ข้อคำถามจะปรับเปลี่ยนตาม ข้อมูลที่ได้โดยผู้สัมภาษณ์ต้องเน้นประเด็นหลัก

๒.๒ การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structure Interview) แบบสัมภาษณ์แบบนี้มีลักษณะ เป็นแบบสอบถาม มีรายละเอียดของคำถามต่าง ๆ ที่ผู้สัมภาษณ์ต้องการถามผู้ถูกสัมภาษณ์ ผู้สัมภาษณ์ทุกคน จะถามคำถามที่เหมือนกัน

เทคนิคการสัมภาษณ์ที่ดี

๑. พยายามสร้างสถานการณ์ให้อยู่ในบรรยากาศของการสนทนา
๒. ให้ระลึกว่าการสัมภาษณ์มิใช่การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น
๓. หลีกเลี่ยงการพูดจาเชิงอ้อมกับผู้ให้สัมภาษณ์
๔. ตั้งคำถามให้น่าสนใจ แต่หลีกเลี่ยงข้อความที่กระทบกระเทือนผู้ให้สัมภาษณ์
๕. ต้องมั่นใจว่าผู้ให้สัมภาษณ์เข้าใจคำถาม
๖. ควรมีคำถามที่ตรวจสอบคำตอบได้ โดยมีให้ผู้สัมภาษณ์รู้ตัว
๗. กรณีที่ผู้ให้สัมภาษณ์ตอบไม่ตรงประเด็น ต้องพยายามกลับเข้าสู่ประเด็น
๘. หากต้องใช้เครื่องบันทึกเสียงต้องขออนุญาตผู้ให้สัมภาษณ์

แนวทางการตรวจสอบการประเมินผลการจัดกิจกรรมของสถานักเรียน

๑. ตรวจสอบความครบถ้วนของแบบประเมินกิจกรรมของสถานักเรียน
๒. ตรวจสอบความเพียงพอ และสอดคล้องของแบบประเมินผลกับเนื้อหากิจกรรม
๓. ตรวจสอบบันทึกการประชุม คำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการ และเอกสารมอบหมายงานหรือเอกสารต่าง ๆ ที่บ่งบอกถึงรายละเอียดของหน้าที่ของผู้รับผิดชอบงานประเมินผล
๔. ตรวจสอบความถูกต้อง/เหมาะสม ในการนำเสนอข้อมูล
๕. ตรวจสอบความครบถ้วนในการนำเสนอผลการประเมินกิจกรรม

การสรุปและรายงานผล

คณะกรรมการ/ผู้ประเมินผลการดำเนินงานกิจกรรมสถานักเรียนกำหนดขั้นตอน ดังนี้

๑. ตรวจสอบและวิเคราะห์ข้อมูลจากเครื่องมือการประเมินที่กำหนด
๒. สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามเครื่องมือการประเมิน
๓. นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามเครื่องมือการประเมิน
๔. จัดทำเอกสารรายงานผลการประเมินกิจกรรมสถานักเรียน

คู่มือการดำเนินงานสถานักเรียน

สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในกรุงเทพมหานคร

องค์ประกอบที่ 3
การสร้างเครือข่ายความร่วมมือของสถานักเรียนกับ
ชุมชน องค์กร ภาครัฐและเอกชน

คู่มือการดำเนินงานสถานักเรียน

สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในกรุงเทพมหานคร

ตัวอย่างแผนการดำเนินงานการสร้างเครือข่ายความร่วมมือของสถานักเรียนกับชุมชน องค์กร ภาคีรัฐและเอกชน

ภาพจำของวิสัยทัศน์ความร่วมมือของสถานักเรียน	Year											
	October	November	December	January	February	March	April	May	June	July	August	September
การดำเนินงานในการสร้างเครือข่ายสถานักเรียน												
เสนอแผนงานสถานักเรียน								Phase 1				
เสนอโครงการสนับสนุนโรงเรียน								Phase 1	Launch			
มีภาพข้อมูลสนับสนุนโรงเรียน									Phase 1			
การดำเนินงานร่วมกับสถานักเรียนในเครือข่าย												
สถานักเรียนแนะนำ แผนกิจกรรมในโรงเรียน								Phase 1				
เครือข่ายสหประชาชาติแนะนำโครงการ									Phase 1			
เสนอแผนงานสนับสนุนสถานักเรียน												
สถานักเรียนเสนอแผนงานสนับสนุนโรงเรียน												
นักเรียน สนับสนุนโครงการโรงเรียน												
การมีส่วนร่วมในการสนับสนุนกิจกรรมต่างๆ												
โครงการสนับสนุนโรงเรียนในท้องถิ่น												
โครงการสนับสนุนโรงเรียน												
โครงการสนับสนุนโรงเรียน												
ทำโครงการสนับสนุนโรงเรียนในท้องถิ่น												
การสนับสนุน ทรัพยากรชุมชน												
สนับสนุนโรงเรียนในท้องถิ่น												
สนับสนุนโรงเรียนในท้องถิ่น												
สนับสนุนโรงเรียนในท้องถิ่น สถานักเรียนในท้องถิ่น												
ภาคีรัฐและเอกชนสนับสนุน												

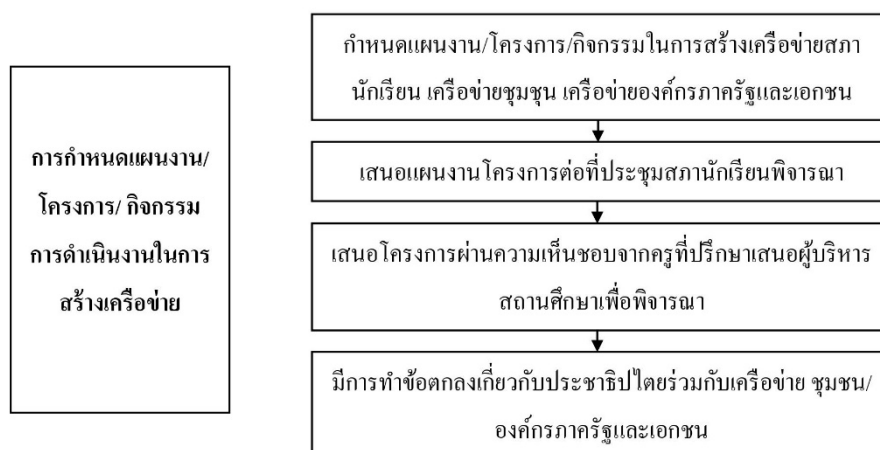
คู่มือการดำเนินงานสถานักเรียน

สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในกรุงเทพมหานคร

รูปแบบการดำเนินงานการกำหนดแผนงาน/โครงการ/ กิจกรรมการดำเนินงานในการสร้างเครือข่าย

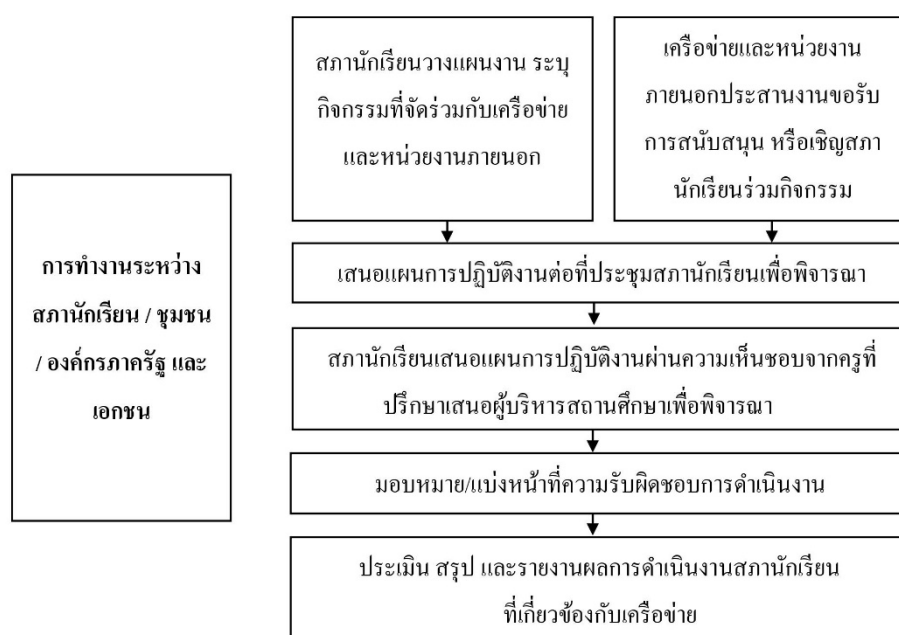

คู่มือการดำเนินงานสภานักเรียน

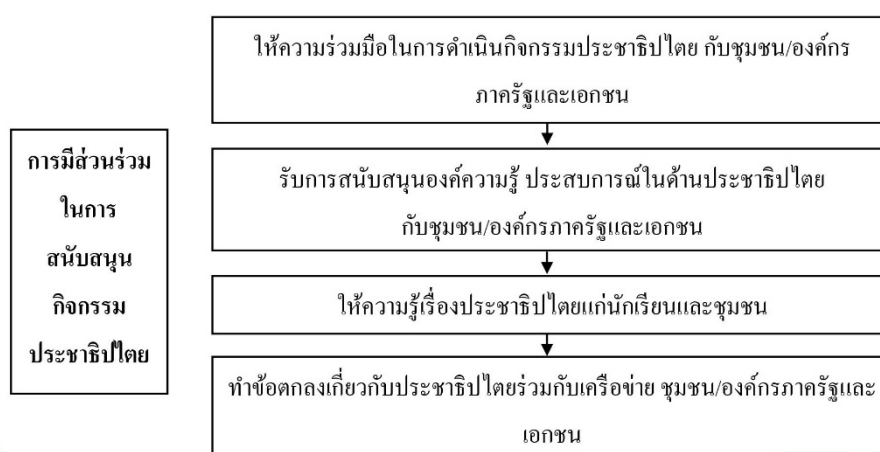
สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในกรุงเทพมหานคร

รูปแบบการดำเนินงานการทำงานระหว่างสถานักเรียน / ชุมชน / องค์กรภาครัฐ และเอกชน

รูปแบบการดำเนินงานการมีส่วนร่วมในการสนับสนุนกิจกรรมประชาธิปไตย

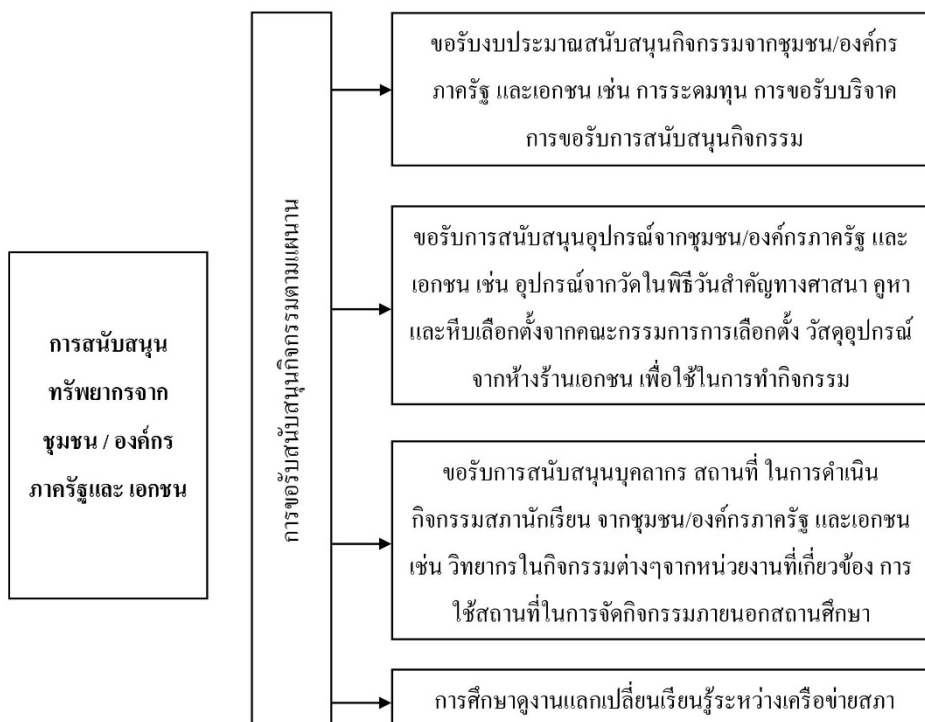

คู่มือการดำเนินงานสถานักเรียน

สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในกรุงเทพมหานคร

รูปแบบการดำเนินงาน ด้านการสนับสนุน ทรัพยากรจากชุมชน / องค์กรภาครัฐและ เอกชน

การสร้างเครือข่าย

เครือข่าย คือ การเชื่อมโยงการดำเนินงานของฝ่ายต่างๆ เข้าด้วยกันอย่างเป็นระบบและ อย่างเป็นรูปธรรม เพื่อปฏิบัติการกิจอย่างใดอย่างหนึ่งร่วมกันโดยที่แต่ละฝ่ายยังคงปฏิบัติการกิจหลัก ของตนต่อไปอย่างไม่สูญเสียเอกลักษณ์และปรัชญาของตนเอง การเชื่อมโยงนี้อาจเป็นรูปของการ รวมตัวกันแบบหลวมๆ เฉพาะกิจตามความจำเป็น หรืออาจอยู่ในรูปของการจัดองค์กรที่เป็นโครงสร้าง ของความสัมพันธ์กันอย่างชัดเจนการสร้างเครือข่าย

การสร้างเครือข่าย หมายถึงการขยายตัวขององค์กรในการทำงานร่วมกันอย่างมีระบบ และเป็น การช่วยเหลือกันในการแก้ปัญหาและพัฒนาอย่างเป็นกระบวนการต่อเนื่องและยั่งยืน เพื่อให้

คู่มือการดำเนินงานสภานักเรียน

สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในกรุงเทพมหานคร

องค์กรได้รับผลประโยชน์อย่างเต็มที่ โดยทั่วไปเครือข่ายการดำเนินงานมีหลายระดับตั้งแต่ระดับประเทศ ระดับภูมิภาค ระดับท้องถิ่น และระดับองค์กร องค์ประกอบของเครือข่าย

1. ต้องมีสมาชิกองค์กรต่างๆ มารวมกัน
2. ต้องมีวัตถุประสงค์ร่วมกัน
3. ต้องมีการติดต่อสื่อสารระหว่างสมาชิกทั้งภายในและภายนอกเครือข่าย
4. ต้องมีกิจกรรมร่วมกัน
5. ต้องมีการระดมทรัพยากรร่วมกัน
6. ต้องมีการแลกเปลี่ยนข้อมูลและความคิดเห็น
7. ต้องมีแกนหลักในการประสานงาน

หลักในการทำงานของเครือข่าย

1. คำนึงถึงประโยชน์สูงสุดขององค์กรเป็นหลัก
2. มีการประสานงานทั้งแนวตั้งและแนวนอน
3. มีความเข้าใจในข้อจำกัดของแต่ละฝ่าย
4. มีความไว้วางใจในการทำงานร่วมกัน
5. ยึดหลักความเสมอภาคในการทำงาน
6. มีทัศนคติที่ผู้ประสานงานคือผู้ให้บริการและให้การสนับสนุน
7. ไม่ใช่ผู้นำหรือสั่งการแต่เป็นผู้คิดริเริ่มและมีแกนกลางที่มีประสิทธิภาพ
8. ต้องเป็นการทำงานแบบกระจายอำนาจ
9. องค์กรสมาชิกมีความเท่าเทียมกัน
10. มีการสื่อสารกันหลายทาง
11. มีกิจกรรมร่วมกันอย่างต่อเนื่อง และเป็นประโยชน์โดยเกิดจากความร่วมมือของสมาชิก

สมาชิก

ลักษณะของเครือข่ายที่ดี

1. ต้องเกิดขึ้นตามธรรมชาติและเป็นไปตามความสมัครใจของทุกคน
2. ต้องมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น
3. ต้องร่วมมือกันเป็นทีมในการทำกิจกรรม
4. ต้องมีใจเปิดกว้างรับฟังความคิดเห็นจากทุกฝ่าย
5. ต้องมีการบริหารและจัดการที่ดีและมีประสิทธิภาพ
6. ต้องมีทรัพยากรสนับสนุน
7. ต้องมีเครื่องมือและกลไกในการทำงาน

แนวทางการสร้างเครือข่ายสถานักเรียนระหว่างโรงเรียน/ชุมชน/องค์กรภาครัฐและเอกชน

1. การกำหนดแผนการดำเนินงานในการสร้างเครือข่าย
2. การกำหนดการทำงานระหว่างโรงเรียน/ชุมชน/องค์กรภาครัฐและเอกชน
3. การมีส่วนร่วมในการสนับสนุนกิจกรรมประชาธิปไตย

คู่มือการดำเนินงานสถานักเรียน

สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในกรุงเทพมหานคร

4. การได้รับการสนับสนุนปัจจัยต่างๆจากชุมชน/องค์กรภาครัฐและเอกชน รูปแบบเครือข่ายในสังคมไทย

1. เครือข่ายภาคประชาชน

เครือข่ายภาคประชาชน เป็นการรวมตัวของภาคประชาชนในพื้นที่ต่างๆ โดยเฉพาะในชุมชนชนบท เป็นการรวมของปัจเจกบุคคล กลุ่มคนและเครือข่าย โดยอาศัยวัฒนธรรมชุมชน กระบวนการทำงานร่วมกับภาคีอื่นๆ และระบบเทคโนโลยีเป็นเครื่องหนุนเสริมให้เกิดการรวมตัว โดยเครือข่ายภาคประชาชนเกิดขึ้นทั้งจากการเห็นความจำเป็นในการรวมพลังเพื่อแก้ไขปัญหา เกิดจากการเรียนรู้และการถ่ายทอดประสบการณ์ร่วมกัน โดยเป็นกระบวนการที่เป็นไปตามธรรมชาติและเกิดขึ้นจากการส่งเสริม โดยหน่วยงานภาครัฐหรือหน่วยงานอื่นๆ ที่ต้องการให้องค์กรชุมชนและสังคมมีความเข้มแข็ง มีศักยภาพในการที่จะพัฒนาตนเองตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายของภาครัฐหรือหน่วยงานที่กำหนดไว้

2. เครือข่ายภาครัฐ

ภาครัฐเป็นพลังขับเคลื่อนสังคมให้ดำเนินไปอย่างเป็นระบบด้วยนโยบายของภาครัฐ แต่ด้วยระบบที่มีมาอย่างยาวนาน ได้สร้างความสัมพันธ์เชิงอำนาจและการรวมศูนย์ที่ยากแก่การนำไปสู่การปฏิบัติได้อย่างเหมาะสม เพราะเป็นการวางรากฐาน/การวางแผนที่มาจากส่วนบนหรือผู้มีอำนาจ การสร้างอำนาจนิยมของภาครัฐดังกล่าว ได้กลายเป็นการสะสมปัญหาเชิงโครงสร้างให้เกิดขึ้นอีกต่อกระบวนการพัฒนาในสังคมไทยในช่วงที่ผ่านมา แต่อย่างไรก็ตาม ในระยะต่อมาภาครัฐเองก็ได้มีการปรับตัว/ปฏิรูปกระบวนการทำงาน โดยการสนับสนุนกระบวนการทำงานแบบมีส่วนร่วมมากขึ้น เช่น การส่งเสริมให้ภาคประชาชนมีการรวมกลุ่ม เป็นเครือข่ายและมีการปรึกษาหารือกันมากขึ้น ผ่านช่องทางด้านกฎหมายและกระบวนการทำงาน โดยกระบวนการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนในการพัฒนาภาครัฐ จะมีการดำเนินการในลักษณะของงานด้านการพัฒนาชุมชนที่ภาครัฐเป็นผู้ให้แนวคิด กระบวนการทำงานมากกว่ากระบวนการส่งเสริมการเรียนรู้ของภาคประชาชน และการส่งเสริมความเป็นเครือข่ายของภาครัฐมักจะเป็นการจัดตั้งมากกว่าเน้นกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของภาคประชาชน เครือข่ายภาครัฐจะมีหลากหลายประเภทตามโครงสร้างและภารกิจของหน่วยงาน เช่น เครือข่ายสถาบันการศึกษาเครือข่ายกระทรวงมหาดไทย เครือข่ายเกษตรกรเพื่อการผลิตของกรมการพัฒนาชุมชน เครือข่ายกองทุนหมู่บ้าน และเครือข่ายหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์หรือ OTOP เป็นต้น

3. เครือข่ายภาครัฐกิจเอกชน

ในภาครัฐกิจเอกชน เป็นที่ยอมรับกันว่าการประสานผลประโยชน์เพื่อลดต้นทุนการผลิตและเพิ่มผลตอบแทน เป็นสิ่งที่ภาครัฐกิจเอกชนได้ดำเนินการอยู่เสมอ ภายใต้ความร่วมมือในฐานะความเป็นหุ้นส่วนต่อกัน โดยความเป็นหุ้นส่วนนั้นเป็นทั้งในรูปแบบของความร่วมมือในการผลิต การค้าขายการประสานผลประโยชน์และการรวมพลังเพื่อพัฒนาสังคม โดยเครือข่ายในภาครัฐกิจส่วนใหญ่จะเป็นการรวมตัวของผู้ทำงานในธุรกิจประเภทเดียวกัน ซึ่งจะเห็นได้จากการที่กลุ่มองค์กรในภาครัฐกิจต่างๆ มารวมตัวกันเป็นเครือข่ายภาครัฐกิจ เช่น สภาหอการค้า สภาอุตสาหกรรมและเครือข่ายองค์กรธุรกิจเอกชนอื่นๆ ที่ภาครัฐส่งเสริม เช่น สมาคมผู้ส่งออก สมาคมผู้ประกอบการค้า เป็นต้น

คู่มือการดำเนินงานสภานักเรียน

สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในกรุงเทพมหานคร

โดยเครือข่ายภาคธุรกิจเหล่านี้ตั้งอยู่บนพื้นฐานของการประสานผลประโยชน์และสนับสนุนเพื่อให้เกิดการพัฒนาศักยภาพของการดำเนินการทางธุรกิจและการคืนกำไรให้กับสังคม

4. เครือข่ายองค์กรพัฒนาเอกชน (NGO)

องค์กรพัฒนาเอกชนเป็นอีกภาคส่วนหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาสังคม โดยมีพัฒนาการมาจากการช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมขององค์กรระหว่างประเทศ ที่เข้ามาสนับสนุนการทำงานและการเรียนรู้ของภาคประชาชน หลังจากนั้นจึงมีการสนับสนุนให้องค์กรและภาคประชาชน

ให้ดำเนินการจัดการในประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม โดยมีเป้าหมายเพื่อร่วมคลี่คลายปัญหาในสังคม เป็นภาคส่วนที่มีแนวทางในการทำงานที่หลากหลายและมีความพยายามที่จะแสวงหาและเสนอทางเลือกในการพัฒนาประเทศ เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนมีศักยภาพในการพัฒนาและมีความสามารถ

ในการพึ่งตนเองโดยมีบทบาทที่สำคัญ คือ การนำเสนอและผลักดันการแก้ไขปัญหาของผู้ด้อยโอกาสในสังคมให้ปรากฏขึ้น เช่น ในด้านสิทธิมนุษยชน การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สวัสดิการและแรงงาน เป็นต้น ซึ่งลักษณะงานขององค์กรพัฒนาเอกชน คือ การเน้นการเสริมสร้างกระบวนการพัฒนา การสร้างจิตสำนึก การรวมกลุ่ม และการเผยแพร่ให้เกิดกระบวนการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน โดยมีขอบเขตเคลื่อนไหวทางสังคมอย่างต่อเนื่องตามภารกิจที่เกิดขึ้นในแต่ละช่วงเวลา

องค์ประกอบที่ 4

ผลการปฏิบัติงานของสถานักเรียนที่เป็นเลิศ

คู่มือการดำเนินงานสถานักเรียน

สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในกรุงเทพมหานคร

แผนการดำเนินการผลการปฏิบัติงานของสถานศึกษาที่เป็นเลิศ

ผลการปฏิบัติงานของสถานศึกษาที่เป็นเลิศ	Year											
	Q1			Q2			Q3			Q4		
	October	November	December	January	February	March	April	May	June	July	August	September
ผลการปฏิบัติงานของสถานศึกษาที่เป็นเลิศ												
โรงเรียนสาธิตสาทร						Phase 1						
โรงเรียนสาทร							Phase 1					
โรงเรียนสาทร								Phase 1				
โรงเรียนสาทร												Phase 1

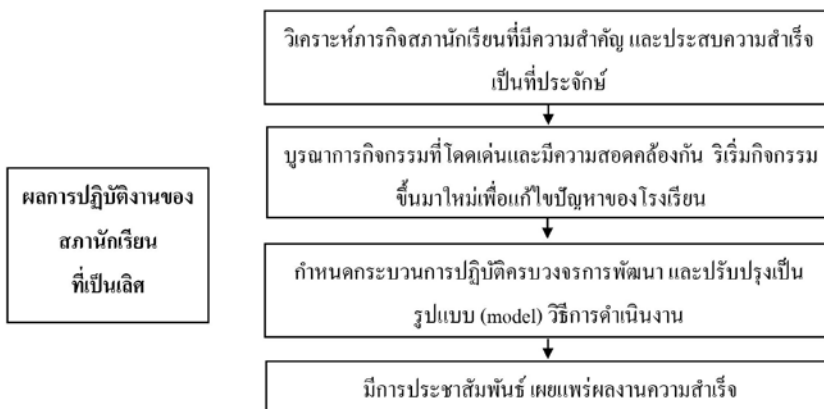

คู่มือการดำเนินงานสถานศึกษา
สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในกรุงเทพมหานคร

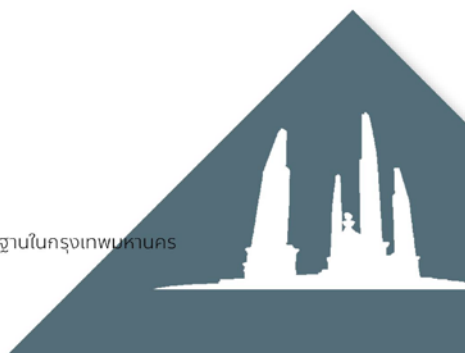

รูปแบบการดำเนินงานผลการปฏิบัติงานของสถานศึกษาที่เป็นเลิศ

เอกสารอ้างอิง
คู่มือการดำเนินงานสถานศึกษา
สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในกรุงเทพมหานคร

กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

ทัศนีย์ เจริญวิไลสุข. (2556). การศึกษาเกี่ยวกับความเป็นพลเมืองโลก: มุมมองพระพุทธศาสนา. กรุงเทพฯ:

มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

บรรจง ชุตกุลชาติ. (2534). ประชาธิปไตยในโรงเรียน. *วารสารวิชาการ*, 89 (7), 8-11.

ประกอบ สาระวรรณ. (2548). *การนำเสนอรูปแบบสถานักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน*. คุณฉวีนิพนธ์, ปริญญาศึกษาศาสตรบัณฑิต, มหาวิทยาลัยนเรศวร.

ราชกิจจานุเบกษา. (2542). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542*. เล่ม 116 ตอนที่ 74 ก.

ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). *พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542*. กรุงเทพฯ :

นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่น.

สิริมา หมอนไหม. (2554). *การบริหารจัดการศึกษาเพื่อสิทธิเด็กในโรงเรียนมัธยมศึกษาตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กแห่งสหประชาชาติ*. คุณฉวีนิพนธ์, ปรัชญาคุณศึกษาศาสตรบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2558). *คู่มือแนวทางการปฏิบัติงานกิจกรรมสถานักเรียน*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์พระพุทธศาสนา

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2559). *คู่มือการประเมินเพื่อคัดเลือกโรงเรียนต้นแบบสถานักเรียนประจำปี 2560*. (เอกสารลำดับที่ 1/2559).

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2561). *คู่มือการคัดเลือกโรงเรียนต้นแบบสถานักเรียน*. (เอกสารลำดับที่ 1/2561).

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2563). *นโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. กรุงเทพฯ: กลุ่มวิจัยและพัฒนานโยบายสำนักนโยบายและแผนการศึกษาขั้นพื้นฐาน.

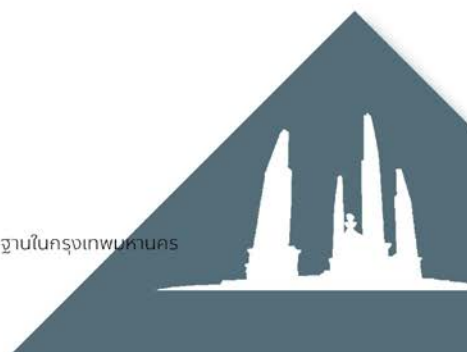
คู่มือการดำเนินงานสถานักเรียน

สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในกรุงเทพมหานคร

ภาคผนวก

คู่มือการดำเนินงานสภานักเรียน
สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในกรุงเทพมหานคร

มาตรการและแนวทางในการดำเนินงานสถานักเรียน

มาตรการและแนวทางเป็นข้อกำหนดถึงวิธีปฏิบัติหรือวิธีดำเนินการเพื่อให้ผลการดำเนินการเป็นไปตามจุดมุ่งหมายหรือวัตถุประสงค์ ดังนั้น สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2559, หน้า 4) จึงได้มีมาตรการและแนวทาง ในการดำเนินกิจกรรมสถานักเรียน ดังนี้

1. ให้สถานศึกษาดำเนินงานส่งเสริมกิจกรรมสถานักเรียน เพื่อเสริมสร้างผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์และค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ
2. ให้สถานศึกษาส่งเสริม สนับสนุน สถานักเรียนได้มีโอกาสมีส่วนร่วมในกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง
3. ให้สถานศึกษาส่งเสริม สนับสนุน สถานักเรียนสร้างเครือข่าย ความร่วมมือกับชุมชนองค์กรด้วยวิธีการที่หลากหลาย
4. ให้สถานศึกษา นิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินผล การดำเนินงานสถานักเรียนอย่างต่อเนื่อง
แนวทางการดำเนินงานตามมาตรการ
  1. สถานศึกษาคำเนินการจัดตั้งสถานักเรียนในสถานศึกษา 1 สภา
  2. สถานศึกษาจัดทำระเบียบ/ข้อบังคับ/ธรรมนูญ ว่าด้วย สถานักเรียน และคู่มือแนวทางการดำเนินงานกิจกรรมสถานักเรียนของสถานศึกษา
  3. สถานศึกษาต้องบูรณาการกิจกรรมสถานักเรียน ให้สอดคล้องกับ กิจกรรมการเรียนรู้ ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้
  4. สถานศึกษาต้องส่งเสริม สนับสนุน และวางแผนการดำเนินงาน ร่วมกับสถานักเรียนอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ
  5. สถานศึกษาส่งเสริม สนับสนุน กิจกรรมสถานักเรียน ตามวิถี ประชาธิปไตย
5. หลักธรรมาภิบาลให้สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม นำเข้าสู่ประชาคมอาเซียนและความเป็นพลโลก
6. สถานศึกษาพิจารณารับนักเรียนที่ปฏิบัติกิจกรรมด้านสถานักเรียนที่มีผลงานเชิงประจักษ์ เข้าศึกษาต่อในระดับชั้นที่สูงขึ้น ตามสัดส่วนหรือ จำนวนที่เหมาะสม

คู่มือการดำเนินงานสถานักเรียน

สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในกรุงเทพมหานคร

รายชื่อโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1

โรงเรียนสตรีวิทยา	โรงเรียนมหารมณพาราม
โรงเรียนมัธยมวัดเบญจมบพิตร	โรงเรียนชิโนรสวิทยาลัย
โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย	โรงเรียนสตรีวัดระฆัง
โรงเรียนวัดราชาธิวาส	โรงเรียนสุวรรณารามวิทยาคม
โรงเรียนโยธินบูรณะ	โรงเรียนมัธยมวัดคูลีตาราม
โรงเรียนวัดบวรนิเวศ	โรงเรียนมัธยมวัดนายโรง
โรงเรียนวัดราชบพิธ	โรงเรียนสวนอนันต์
โรงเรียนวัดน้อยนพคุณ	โรงเรียนพิทยาลงกรณ์พิทยาคม
โรงเรียนเบญจมราชาลัยในพระบรมราชูปถัมภ์	โรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภชบางขุนเทียน
โรงเรียนราชวินิต มัธยม	โรงเรียนทวีธาภิเศก บางขุนเทียน
โรงเรียนมัธยมวัดมกุฏกษัตริย์	โรงเรียนวัดนวลนรดิศ
โรงเรียนวัดสังเวช	โรงเรียนวัดรางบัว
โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา	โรงเรียนสตรีวัดอัมพรสวรรค์
โรงเรียนวัดสระเกษ	โรงเรียนโชยฉิมพลีวิทยาคม
โรงเรียนเทพศิรินทร์	โรงเรียนจันทร์ประดิษฐารามวิทยาคม
โรงเรียนสายปัญญา ในพระบรมราชินูปถัมภ์	โรงเรียนมัธยมวัดหนองแขม
โรงเรียนไตรมิตรวิทยาลัย	โรงเรียนบางปะกอกวิทยาคม
โรงเรียนสามเสนวิทยาลัย	โรงเรียนแจรงร้อนวิทยา
โรงเรียนศิลาจารพิพัฒน์	โรงเรียนวัดบวรเม่งคด
โรงเรียนโยธินบูรณะ 2 (สุวรรณสุทธาราม)	โรงเรียนวิมุตยารามพิทยากร
โรงเรียนราชันนทาจารย์สามเสนวิทยาลัย 2	โรงเรียนปัญญาารคุณ
โรงเรียนศรีอยุธยา ในพระอุปถัมภ์ฯ	โรงเรียนราชวินิตบางแคปานขำ
โรงเรียนสันติราษฎร์วิทยาลัย	โรงเรียนที่ปังกรวิทยาพัฒน์ (ทวีวัฒนา)
โรงเรียนมักกะสันพิทยา	ในพระราชูปถัมภ์ฯ
โรงเรียนศึกษานารี	โรงเรียนวัดพุทธบูชา
โรงเรียนทวีธาภิเศก	โรงเรียนอิสลามวิทยาลัยแห่งประเทศไทย
โรงเรียนสุวรรณพลับพลาพิทยาคม	โรงเรียนศึกษานารีวิทยา
โรงเรียนวัดอินทาราม	โรงเรียนนวลนรดิศวิทยาคม รัชมิ่งคลาภิเศก
โรงเรียนวัดประดู่ในทรงธรรม	โรงเรียนมัธยมวัดสิงห์
โรงเรียนที่ปังกรวิทยาพัฒน์ (วัดน้อยใน)	โรงเรียนวัดราชโอรส
ในพระราชูปถัมภ์ฯ	โรงเรียนบางมดวิทยา
โรงเรียนมัธยมวัดดาวคอง	โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย ธนบุรี
โรงเรียนฤทธิณรงค์รอน	โรงเรียนอุบลรัตนราชกัญญาราชวิทยาลัย
โรงเรียนโพธิสารพิทยากร	กรุงเทพมหานคร
โรงเรียนธนบุรีวชิรเทพพิลาภักษ์	

คู่มือการดำเนินงานสภานักเรียน

สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในกรุงเทพมหานคร

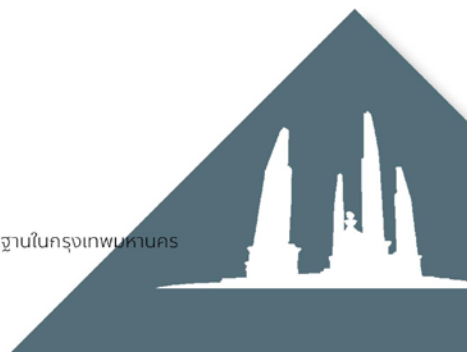

รายชื่อโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2

โรงเรียนสตรีวัดมหาพฤฒาราม ในพระบรมราชินูปถัมภ์	โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ
โรงเรียนพุทธจักรวิทยา	โรงเรียนดอนเมืองทหารอากาศบำรุง
โรงเรียนพระโขนงพิทยาลัย	โรงเรียนสีกัน (วัฒนานครอุปถัมภ์)
โรงเรียนวชิรธรรมสาธิต	โรงเรียนดอนเมืองจตุรจินดา
โรงเรียนนนทรีวิทยา	โรงเรียนลาดปลาเค้าพิทยาคม
โรงเรียนเจ้าพระยาวิทยาคม	โรงเรียนสตรีวิทยา 2
โรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี	โรงเรียนราชวินิตบางเขน
โรงเรียนกุนทรวิจิตรวิทยา	โรงเรียนฤทธิยะวรรณาลัย
โรงเรียนวัดสุทธิวาราม	โรงเรียนฤทธิยะวรรณาลัย 2
โรงเรียนยานนาวาวิทยาคม	โรงเรียนศรีพฤฒา
โรงเรียนสตรีศรีสุริโยทัย	โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า
โรงเรียนปทุมคงคา	โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ เตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า
โรงเรียนสายน้ำผึ้ง ในพระอุปถัมภ์ ฯ	โรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี)
โรงเรียนมัธยมวัดธาตุทอง	โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ บดินทรเดชา
โรงเรียนสิรินธรราชวิทยาลัย	โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ เบญจมราชาลัย
โรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภชบางเขน	โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ สตรีวิทยา 2
โรงเรียนบางกะปิ	โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาสุนทรวิจิตร
โรงเรียนสตรีศรีนครปฐมบำเพ็ญ	โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการสุวรรณภูมิ
โรงเรียนมัธยมวัดหนองจอก	
โรงเรียนเทพศิลา	
โรงเรียนศรีนครปฐมบำเพ็ญ	
โรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) 4	
โรงเรียนมัธยมวัดบึงทองหลาง	
โรงเรียนพรตพิทยพยัต	
โรงเรียนเทพศิรินทร์ร่มเกล้า	
โรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภชลาดกระบัง	
โรงเรียนจันทน์หุ่นบำเพ็ญ	
โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ รัชดา	
โรงเรียนนวมินทราชูทิศ กรุงเทพมหานคร	
โรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) 2	
โรงเรียนสุขุมวิทอุปถัมภ์	
โรงเรียนหอวัง	
โรงเรียนสารวิทยา	
โรงเรียนราชดำริ	

คู่มือการดำเนินงานสภานักเรียน

สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในกรุงเทพมหานคร

สารสนเทศเครือข่ายองค์กรภาครัฐที่เกี่ยวข้อง

กรุงเทพมหานคร

173 ถนนดินสอ แขวงเสาชิงช้า
เขตพระนคร กรุงเทพฯ 10200
โทรศัพท์กลาง 0-2221-2141-69
โทรสาร 0-2221-2170 , 0-2280-7415

ศูนย์ส่งเสริมการศึกษาและการมีส่วนร่วมของพลเมืองที่ 1

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง

เลขที่ 120 ม.3 ชั้น 6 อาคารรัฐประศาสนภักดี ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา
ถ. แจ้งวัฒนะ แขวงทุ่งสองห้อง เขตหลักสี่ กรุงเทพฯ 10210
โทร 0-2141-8527
โทรสาร 0-2143-8591
อีเมล ectdlc1@gmail.com

สถาบันพระปกเกล้า

ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา อาคารรัฐประศาสนภักดี ชั้น 5 ฝั่งทิศใต้ เลขที่ 120 หมู่ 3
ถนนแจ้งวัฒนะ แขวงทุ่งสองห้อง เขตหลักสี่ กรุงเทพฯ 10210
โทร 02-141-9600
โทรสาร 02-143-8181
อีเมล webmaster@kpi.ac.th

สำนักวิชาการ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

เลขที่ 110 ถนนประดิพัทธ์ แขวงพญาไท เขตพญาไท กรุงเทพฯ 10400
โทรศัพท์ 02 2442055-6, 02 2441059
โทรสาร 02 2442074

คู่มือการดำเนินงานสภานักเรียน

สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในกรุงเทพมหานคร

ตัวอย่างระเบียบวาระการประชุม

ระเบียบวาระการประชุม
ครั้งที่ ...../.....

วัน.....ที่.....เดือน.....พ.ศ..... เวลา .....

ณ ห้อง..... โรงเรียน.....

ผู้มาประชุม

1).....

2).....

3).....

ฯลฯ

ผู้ไม่มาประชุม

1).....

2).....

3).....

ฯลฯ

ผู้เข้าร่วมประชุม (ถ้ามี)

1).....

2).....

3).....

ฯลฯ

เริ่มประชุมเวลา.....น.

ระเบียบวาระที่ 1 เรื่องที่ประธานแจ้งให้ทราบ

1.1).....

1.2).....

1.3).....

ระเบียบวาระที่ 2 เรื่องการรับรองรายงานการประชุมครั้งที่แล้ว (ครั้งที่...../.....)
มติในที่ประชุมรับรอง

ระเบียบวาระที่ 3 เรื่องสืบเนื่อง

3.1).....

3.2).....

3.3).....

ฯลฯ

ระเบียบวาระที่ 4 เรื่องที่เสนอให้ที่ประชุมพิจารณา

4.1).....

คู่มือการดำเนินงานสภานักเรียน

สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในกรุงเทพมหานคร

มติในที่ประชุม.....
 ๔๒).....
 มติในที่ประชุม.....
ระเบียบวาระที่ 5 เรื่องอื่นๆ (ถ้ามี)
 5.1).....
 5.2).....
 เลิกประชุมเวลา.....น.

ลงชื่อ.....ผู้จัดบันทึกการประชุม
 (.....)
 เลขานุการ.....

ลงชื่อ.....ประธานนักเรียน
 (.....)

ลงชื่อ.....หัวหน้างาน.....
 (.....)
 ครูที่ปรึกษานักเรียน

คู่มือการดำเนินงานสภานักเรียน

สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในกรุงเทพมหานคร

ตัวอย่างแบบการเขียนโครงการ/กิจกรรม

โรงเรียน.....

โครงการ .....
 กิจกรรม .....
 เป้าประสงค์ .....

อัตลักษณ์ .....

ผู้รับผิดชอบโครงการ .....

กลยุทธ์ โรงเรียน ....

....

....

ลักษณะโครงการ ....

พันธกิจ ....

....

มาตรฐานการศึกษาชาติ ....

สนองตัวบ่งชี้ .....

มาตรฐานตามกระทรวง ....

สนองตัวบ่งชี้ .....

1. หลักการและเหตุผล

.....
 .....

2. วัตถุประสงค์

1).....

2).....

3. เป้าหมาย

เชิงปริมาณ

1).....

2).....

เชิงคุณภาพ

1).....

2).....

คู่มือการดำเนินงานสภานักเรียน

สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในกรุงเทพมหานคร

4. สถานที่ดำเนินการ .....
5. ระยะเวลาดำเนินการ .....
6. การประเมินผล
- ตัวชี้วัดความสำเร็จ .....
- วิธีการประเมิน .....
- เครื่องมือที่ใช้ .....
7. ผลที่คาดว่าจะได้รับ
- 1).....
- 2).....
- 3).....
8. งบประมาณ .....
9. กลุ่มงานที่รับผิดชอบ .....
10. ผู้รับผิดชอบ
- 1).....
- 2).....
- 3).....
11. ขั้นตอนการดำเนินงาน

ที่	กิจกรรม/ขั้นตอน	ระยะเวลา ดำเนินการ	ประเภทของ งบประมาณ	งบประมาณ (เงิน)	ผู้รับผิดชอบ
1.	กิจกรรม.....				
	1) ขั้นเตรียมการ				
	2) ขั้นดำเนินการ				
	3) ขั้นสรุปประเมินและรายงานผล				
2	กิจกรรม.....				
	1) ขั้นเตรียมการ				
	2) ขั้นดำเนินการ				
	3) ขั้นสรุปประเมินและรายงานผล				

คู่มือการดำเนินงานสภานักเรียน

สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในกรุงเทพมหานคร

12. งบประมาณ

เงินรายได้สถานศึกษา	.....	บาท
เงินอุดหนุน	.....	บาท
เงินสนับสนุนการศึกษา	.....	บาท
รวม	.....	บาท

(ลงชื่อ).....

(.....)

หัวหน้างาน.....

ผู้รับผิดชอบโครงการ

(ลงชื่อ).....

(.....)

รองผู้อำนวยการกลุ่มบริหาร.....

(ลงชื่อ).....

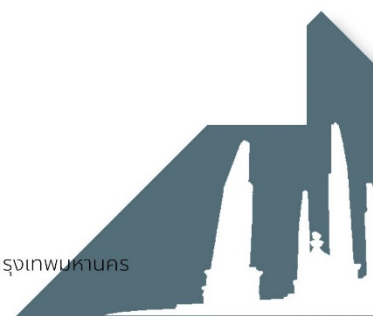
(.....)

ผู้อำนวยการโรงเรียน.....

ผู้อนุมัติโครงการ

คู่มือการดำเนินงานสภานักเรียน

สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในกรุงเทพมหานคร

ตัวอย่างการมอบหมายงาน: แบบหนังสือคำสั่งโรงเรียน

คำสั่งโรงเรียน.....

ที่...../.....

เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงาน.....

ด้วยงาน.....กลุ่มบริหาร.....ได้จัดกิจกรรม.....
เพื่อส่งเสริมให้นักเรียน.....ในวัน.....ที่.....เดือน.....พ.ศ.....
ณ.....เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปด้วยความเรียบร้อย บรรลุตามวัตถุประสงค์ของ
กิจกรรม จึงขอแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงาน ดังต่อไปนี้

1. คณะกรรมการอำนวยการ

1.1	ผู้อำนวยการโรงเรียน	ประธาน
1.2	รองผู้อำนวยการกลุ่มบริหาร.....	กรรมการ
1.3	รองผู้อำนวยการกลุ่มบริหาร.....	กรรมการ
1.4	รองผู้อำนวยการกลุ่มบริหาร.....	กรรมการ
1.5	รองผู้อำนวยการกลุ่มบริหาร.....	กรรมการและเลขานุการ

หน้าที่ ให้คำปรึกษา คำแนะนำ และอำนวยการดำเนินงานให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และมี
ประสิทธิภาพ

2. คณะกรรมการดำเนินงาน

2.1	ครู	ประธาน
2.2	ครู	กรรมการ
2.3	ครู	กรรมการ

หน้าที่ กำหนดแผนงาน รายละเอียด ประสานงานกับผู้เกี่ยวข้อง และดำเนินงานให้เป็นไปด้วย
ความเรียบร้อย

3. คณะกรรมการฝ่าย.....

3.1	ประธานนักเรียน	ประธาน
3.2	รองประธานนักเรียน	กรรมการ
3.3	กรรมการนักเรียน	กรรมการ
3.4	กรรมการนักเรียน	กรรมการ
3.5	กรรมการนักเรียน	กรรมการและเลขานุการ

คู่มือการดำเนินงานสภานักเรียน

สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในกรุงเทพมหานคร

หน้าที .....
 ขอให้คณะกรรมการทุกฝ่ายปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อยและมี
 ประสิทธิภาพ

สั่ง ณ วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

(.....)

ผู้อำนวยการโรงเรียน.....

คู่มือการดำเนินงานสภานักเรียน
 สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในกรุงเทพมหานคร

ตัวอย่างการขอความอนุเคราะห์: หนังสือภายใน

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ .....
 ที่ ..... วันที่.....
 เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เพื่อใช้ในการดำเนินกิจกรรม.....

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียน.....

ตามที่โรงเรียน..... ได้อนุมัติให้.....
 โดยงาน..... กลุ่มบริหาร..... จัดโครงการ/งาน/
 กิจกรรม..... ขึ้นเมื่อวันที่.....เดือน.....พ.ศ. ....

จึงขอความอนุเคราะห์.....เพื่อใช้ในการดำเนินกิจกรรม.....
 รายละเอียด ดังต่อไปนี้

- 1) .....
- 2) .....

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและพิจารณา

ลงชื่อ.....
 (.....)
 ประธานคณะกรรมการบริหารนักเรียน

ลงชื่อ.....
 (.....)
 หัวหน้างาน.....

ความเห็นของผู้อำนวยการ
 .....

ลงชื่อ.....
 (.....)
 ผู้อำนวยการโรงเรียน.....

คู่มือการดำเนินงานสภานักเรียน

สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในกรุงเทพมหานคร

ตัวอย่างการขอความอนุเคราะห์: หนังสือภายนอก

ที่ ศธ ...../.....

โรงเรียน.....

ที่อยู่.....

วันที่.....

เรื่อง .....

เรียน .....

อ้างถึง ..... (ถ้ามี)

สิ่งที่ส่งมาด้วย ..... (ถ้ามี)

ด้วยโรงเรียน.....ได้กำหนดจัดกิจกรรม.....

เพื่อ.....

ในวัน.....ที่.....เดือน.....พ.ศ.....เวลา.....

ณ .....

โรงเรียน.....จึงขอความอนุเคราะห์.....

รายละเอียดตามสิ่งที่ส่งมาด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(.....)

ผู้อำนวยการโรงเรียน.....

กลุ่มบริหาร.....โรงเรียน.....

โทรศัพท์.....

โทรสาร.....

คู่มือการดำเนินงานสภานักเรียน

สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในกรุงเทพมหานคร

ตัวอย่างแบบประเมินกิจกรรม

แบบประเมินกิจกรรม.....

งาน.....กลุ่มบริหาร.....โรงเรียน.....

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

คำชี้แจง ใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างที่ตรงกับข้อมูลของท่าน

1. สถานภาพ ครู นักเรียน
2. เพศ ชาย หญิง

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรม

คำชี้แจง ใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างที่ตรงกับระดับความคิดเห็นของท่าน

- 1 หมายถึง เหมาะสมน้อยที่สุด 4 หมายถึง เหมาะสมมาก
2 หมายถึง เหมาะสมน้อย 5 หมายถึง เหมาะสมมากที่สุด
3 หมายถึง เหมาะสมปานกลาง

ที่	รายการ	ระดับความคิดเห็น				
		1	2	3	4	5
1	ได้รับความรู้..... (ตามวัตถุประสงค์)					
2	มีการประชาสัมพันธ์กิจกรรมอย่างทั่วถึง					
3	วันและเวลาในการจัดกิจกรรม					
4	จำนวนผู้ดำเนินกิจกรรม					
5	.สถานที่และบรรยากาศในการจัดกิจกรรม					
6	ความพึงพอใจโดยภาพรวมของกิจกรรม					

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ

.....
.....
.....

คู่มือการดำเนินงานสภานักเรียน

สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในกรุงเทพมหานคร

ตัวอย่างบันทึกข้อความเพื่อรายงานผลการจัดกิจกรรม (กรณีที่ยังไม่รายงานผลในบันทึกข้อความนี้)

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ .....
 ที่ ..... วันที่.....
 เรื่อง รายงานผลการดำเนินงานกิจกรรม.....

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียน.....

ตามที่โรงเรียน..... ได้อนุมัติให้.....
 โดยงาน..... กลุ่มบริหาร..... จัดโครงการ/งาน/
 กิจกรรม..... ขึ้นเมื่อวันที่.....เดือน.....พ.ศ. ....

บัดนี้..... ได้ดำเนินการจัดโครงการ/งาน/กิจกรรมเสร็จสิ้นเป็น
 ที่เรียบร้อยแล้ว จึงขอรายงานผลการดำเนินการ ดังนี้

- 1) .....
- 2) .....

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ลงชื่อ.....
 (.....)
 ประธานคณะกรรมการบริหารนักเรียน

ลงชื่อ.....
 (.....)
 หัวหน้างาน.....

ความเห็นของผู้อำนวยการ
 .....

ลงชื่อ.....
 (.....)
 ผู้อำนวยการโรงเรียน.....

คู่มือการดำเนินงานสภานักเรียน

สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในกรุงเทพมหานคร

ตัวอย่างบันทึกข้อความเพื่อรายงานผลการจัดกิจกรรม (กรณีที่ใช้แบบสรุปรายงานผลแนบส่งมาด้วย)

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ .....
 ที่ ..... วันที่.....
 เรื่อง รายงานผลการดำเนินกิจกรรม.....

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียน.....

ตามที่โรงเรียน..... ได้อนุมัติให้.....
 โดยงาน..... กลุ่มบริหาร..... จัดโครงการ/งาน/
 กิจกรรม..... ขึ้นเมื่อวันที่.....เดือน.....พ.ศ. ....

บัดนี้ ..... ได้ดำเนินการจัดโครงการ/งาน/กิจกรรมเสร็จสิ้นเป็น
 ที่เรียบร้อยแล้ว จึงขอรายงานผลการดำเนินการ ดังมีรายละเอียดตามที่ได้แนบเอกสารมาพร้อมนี้
 จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ลงชื่อ.....
 (.....)
 ประธานคณะกรรมการบริหารนักเรียน

ลงชื่อ.....
 (.....)
 หัวหน้างานส่งเสริมกิจการนักเรียน

ความเห็นของผู้อำนวยการ
 .....

ลงชื่อ.....
 (.....)
 ผู้อำนวยการโรงเรียน.....

คู่มือการดำเนินงานสภานักเรียน

สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในกรุงเทพมหานคร

ตัวอย่างแบบสรุปรายงานผลการดำเนินกิจกรรม (รูปแบบขึ้นอยู่กับสถานศึกษากำหนด)

แบบสรุปรายงานผลการดำเนินกิจกรรม.....

โรงเรียน.....

โครงการ .....

กิจกรรม .....

หน่วยงาน งาน..... กลุ่มบริหาร.....

ครูผู้รับผิดชอบกิจกรรม .....

นักเรียนผู้รับผิดชอบกิจกรรม 1).....

2).....

3).....

1. วัตถุประสงค์

1).....

2).....

3).....

2. สถานที่ดำเนินการ .....

3. ระยะเวลาดำเนินการ .....

4. งบประมาณ .....

รายการ	ได้รับอนุมัติ (บาท)	ใช้ไป (บาท)	คงเหลือ (บาท)
เงินรายได้สถานศึกษา			
เงินอุดหนุน			
เงินสนับสนุนการศึกษา			
รวม			

5. ระดับความสำเร็จ

ตัวชี้วัด	กำหนดไว้	ได้จริง
เชิงปริมาณ		
นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรม ร้อยละ.....	ร้อยละ 80	ร้อยละ.....
เชิงคุณภาพ		
นักเรียนมีความพึงพอใจกิจกรรม.....	ระดับดีมาก	ระดับ.....
นักเรียนได้รับความรู้จากกิจกรรม.....	ระดับดีมาก	ระดับ.....

คู่มือการดำเนินงานสภานักเรียน

สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในกรุงเทพมหานคร

6. ผลการประเมินกิจกรรม

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

1. สถานภาพ ครู.....คน นักเรียน.....คน
2. เพศ ชาย.....คน หญิง.....คน

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรม

- 1 หมายถึง เหมาะสมน้อยที่สุด
- 2 หมายถึง เหมาะสมน้อย
- 3 หมายถึง เหมาะสมปานกลาง
- 4 หมายถึง เหมาะสมมาก
- 5 หมายถึง เหมาะสมมากที่สุด

ที่	รายการ	ระดับความคิดเห็น					ค่าเฉลี่ย
		1	2	3	4	5	
1	ได้รับความรู้..... (ตามวัตถุประสงค์)						
2	มีการประชาสัมพันธ์กิจกรรมอย่างทั่วถึง						
3	วันและเวลาในการจัดกิจกรรม						
4	จำนวนผู้ดำเนินกิจกรรม						
5	สถานที่และบรรยากาศในการจัดกิจกรรม						
6	ความพึงพอใจโดยภาพรวมของกิจกรรม						

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ

.....

.....

7. ปัญหาอุปสรรคและแนวทางแก้ไข

.....

.....

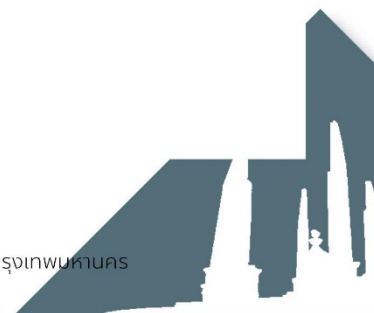
8. ข้อเสนอแนะอื่นๆ

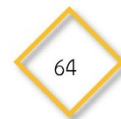
.....

.....

คู่มือการดำเนินงานสภานักเรียน

สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในกรุงเทพมหานคร

(ลงชื่อ).....
(.....)
นักเรียนผู้รับผิดชอบกิจกรรม.....

(ลงชื่อ).....
(.....)
ครูผู้รับผิดชอบกิจกรรม.....

ความคิดเห็น

.....
.....

(ลงชื่อ).....
(.....)
รองผู้อำนวยการกลุ่มบริหาร.....

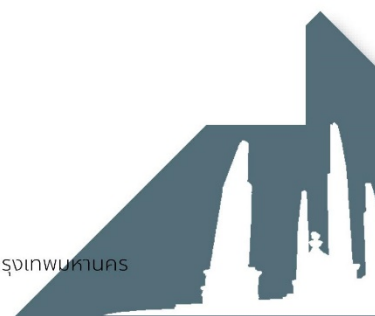
ความคิดเห็น

.....
.....

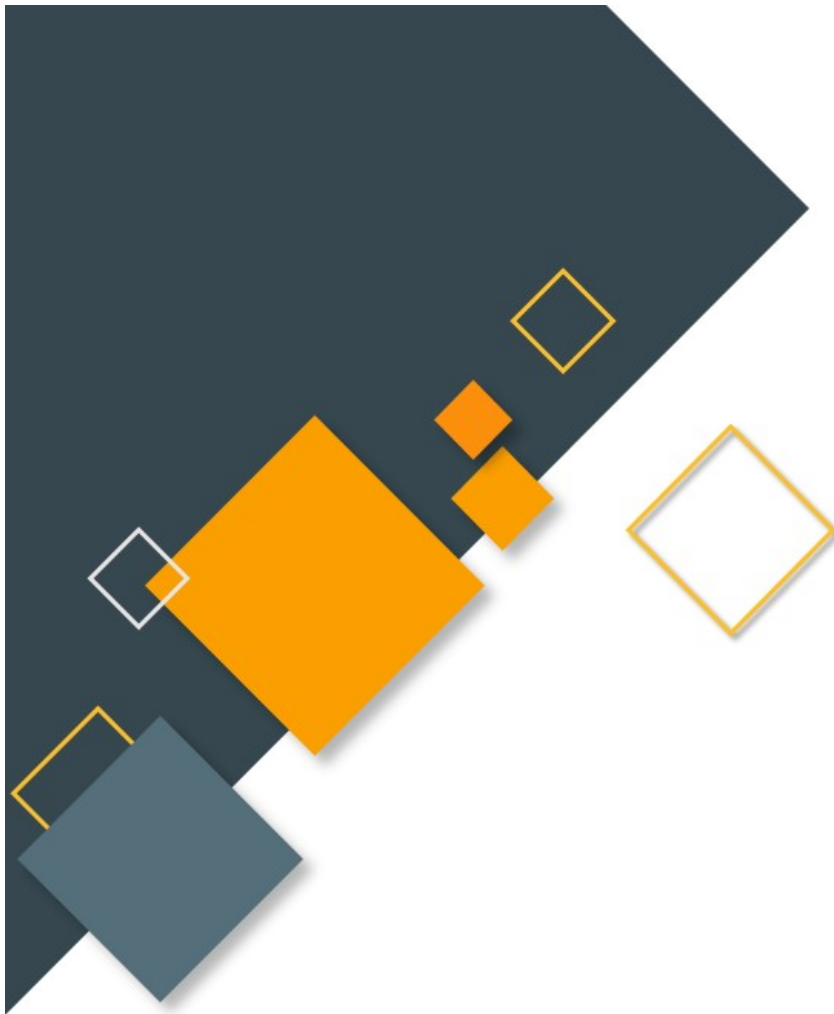
(ลงชื่อ).....
(.....)
ผู้อำนวยการโรงเรียน.....

คู่มือการดำเนินงานสถานศึกษา

สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในกรุงเทพมหานคร

*“สถานศึกษาเป็นองค์กรหนึ่งซึ่งเป็นกลไกสำคัญที่จะช่วยพัฒนาโรงเรียน
ตามกระบวนการ นวัตกรรม และองค์กรที่ปลูกฝังทัศนคติ ค่านิยม ความ
เป็นประชาธิปไตย มีจิตวิญญาณในการใช้ธรรมาภิบาล เพื่อให้นักเรียน
เติบโต เป็นพลเมืองดีของสังคมและประเทศชาติ เป็นต้นกล้า
ประชาธิปไตยที่มั่นคง เข้มแข็ง”*